

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ואתחנן

ביתר ע.	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	חיפה	מודיעין ע. ³⁰	בני ברק	ירושלים	עיר
19:04	19:15	19:19	19:12	19:03	19:13	19:13	19:19	19:04	כניסת שבת
20:19	20:21	20:19	20:21	20:20	20:22	20:20	20:21	20:19	יציאת שבת
20:55	20:52	20:54	20:54	20:55	20:55	20:55	20:53	20:56	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת עקב יז - כג אב | דף היומי - זבחים קו - קיג | משנה ברוכה - סימן ש"ח סעיף י"ז עד סימן ש"ט סעיף ד' | מוסר - קונטרס נפוצות ישראל מתחילת פרק ד' עד תחילת פרק ו' | קנין חכמה - פרק יא 'זהנה עד הנה דברתי' עד 'הקמאה גם היא'

יום המישי י"ד אב תשע"ח | פניני פרשת ואתחנן | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העלונים

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

כשהיה מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל בערך בן ארבעים שנה, הוא ביקר בשוויץ, ובעברו ברחובות שוויץ הריח ריח קטורת של עבודה זרה. מרוב צערו על מכשלה זו - חלה רבינו. הוא החליט להתחנן להקב"ה שיטול ממנו את חוש הריח, כדי שלא ייכשל בו שוב...

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א, בסיפור מבהיל על מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"לא תעשה לך פסל כל תמונה" (דברים ה, יז)

שנים רבות היה רבינו מבקש מאחד המקורבים אליו, שיבוא לביתו בהבדלה ויברך במקומו על הבשמים. הלה חשב כי חוש הריח של הרב נחלש בשל זקנותו. עד שהרבנית גילתה לו את הסיפור האמיתי... כשהיה רבינו בערך בן ארבעים שנה, הוא ביקר בשוויץ. בעברו ברחובות שוויץ הריח ריח קטורת של עבודה זרה. מרוב צערו על מכשלה זו - חלה רבינו. הוא החליט להתחנן לקב"ה שיטול ממנו את חוש הריח, כדי שלא ייכשל בו שוב. הוא התפלל על כך בדמעות יומם וליל... באחד הימים כשחזר מהתפילה, בישר לרבנית באושר: "ברוך ה'! משמים קיבלו את תפילתי! אינני מריח דברי!". וכך מגיל ארבעים אין לו חוש ריח...

שכר עבירה כנגד הפסדה

המעשה הבא ארע בשנת תשס"ב. בתחנה המרכזית בבאר שבע עמד יהודי הנמצא בהליכי תשובה מתקדמים. נפנף בידו בשטר של מאה דולר והכריז על סחורתו. האדם הזה מציע למכור את כל עברותיו תמורת מאה דולר, וכבר שעות רבות עומד הוא שם ולא נמצא להם קונה. רבינו, ששמע אחר כך את פרטי המעשה, התפעל ואמר: "ישראל קדושים הם, אפילו עוברי עבירה אינם מתפתים לקנות עברות של הזולת". לבסוף נשא עמלו פרי. צעיר חילוני שהיה מעונין במאה דולר, הסכים לקנות את כל עברותיו. המוכר החתים אותו על שטר שבו מפורטים כל פרטי המכירה,

וכל אחד פנה לדרכו. הצעיר הגיע הביתה, וסיפר בשמחה על המאה דולר שהרוויח בקלות. אמו, שסודותיה ביהדות היו יותר עמוקים, נועזעה עד מאוד. היא פנתה אל עסקני ציבור, לבדוק כיצד ניתן יהיה לתקן את הדבר. כאשר הובאו הדברים לפני רבינו אמר על אתר, שהגם שישנן שיטות שהמכירה בתוקף, אך המוכר יהיה חייב לעשות עוד תיקוני תשובה רבים, עד שנשמתו תטהר מזוהמת החטאים. אבל הקונה יצטרך להרבות בתשובה יותר!

(הרב שלמה לוונשטיין מתוך פניני הגראי"ל)

מוקד 'דורשי הדף' של 'דרשו' מעניק מענה בכל שאלה ועניין ב'דף היומי בבלי'

התקשר עכשיו: והכל יהיה הרבה יותר בהיר ומובן

קו השיעורים של 'דרשו' 4992 או 077-2222-666 שלוחה 6

"במו עיני ראיתי את הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל, מגיע לבית הכנסת 'לדרמן' מלווה ביהודי מירושלים, כדי לשאול את מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א 'האם להרחיב דירה, ולקחת משכנתא לעוד חדר שלישי או לקנות דירה חדשה?!'. בסיום התשובה מיד יצא חזרה לכיוון ירושלים. תמהתי בפניו: "איך הרב נותן שיעיפו אותו וישפילו אותו עד כדי כך?! מדוע הרב חייב לנסוע איתו?!"

מידת החסד האין סופית של הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצוק"ל

"וְשִׁמְרֵתֶם וְעִשְׂתֶּם כִּי הוּא חֻקְמֵתְכֶם וּבְיַתְכֶם" (דברים ד, י)

מהו השיעור?

רבי חיים עוזר מוילנא בעל ה'אחיעזר', גאון הגאונים, כידוע, הרבה בגמילות חסדים. פעם נכנס אדם לביתו ובפיו בקשת חסד מורכבת, קשה ומסובכת, שבעטיה יכול היה להיגרם נזק לרבנותו בוילנא. למרות הסיכון, הגאון השיב לו כי יפעל למענו ויעזור. הרבנית נכנסה לחדר ותמהה: "האם אין שיעור וגבול לחסד?!".

"הצדק איתך" - אמר לה, "אכן יש גבול לחסד, אבל אולי תוכלי לומר לי היכן הגבול המדוייק?... סיפור שנשמע מפי הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל. מוחו העילוי של הגאון ר' אברהם לא מצא מענה לשאלה זו, עד שעותיו האחרונות על פני האדמה. שאלה זו הביאה חידושים רבים בהלכות חסד - ללא שיעור.

עם המטריה

ליל שישי. טלפון ציבורי צלצל בישיבת טשעבין בשעת לילה מאוחרת. ר' אברהם הרים את הטלפון.

בחור משיעור א' חיפש בחור משיעור ג'. ר' אברהם מילא את בקשתו, ויצא לחפש את הבחור המבוקש (המטלפן כמובן לא הכיר את קולו של ר' אברהם). הוא שב לשפופרת ובישר: "אני לא רואה אותו כרגע, אני ישן כמה חדרים לידו, מה אפשר למסור לו?", שאל.

"אני משיעור א', הערב בחתונה בתמיר שכחתי את המטריה שלי ונסעתי לבני ברק, הוא יורד מחר לבני ברק, הייתי רוצה להודיע לו שיקפוץ לאולם ויביא לי אותה, הפחד שלי שישליכו אותה לאשפה".

"מה השם והכתובת שלכם?", התעניין ר' אברהם, והנער השיב. ר' אברהם הבטיח כי הכל יבוא על מקומו בשלום: "אין לך מה לדאוג". "עם מי דברתי?", התעניין המאבד. - "עם חבר שלי".

ביום ו' בשעה שתיים בצהריים, ר' אברהם דפק בדלת הבית ברחוב וסרמן בבני ברק, והניח את המטריה.

המטריה היתה שחורה, אבל פני הנער היו לבנות מהלם: "מדוע ראש ישיבת טשעבין טרח?! האם הרב הלך עד לאולמי תמיר?..."

"זה כלום, זה כלום! אני בין כה נוסע לבני ברק מידי יום שישי, זה ממש כלום!". ואז פנה לאבי הבחור שנעמד בפתח ואמר לו: "בפרט הבן שלך, טוב לי לעשות למענו את הכל". אבי הבחור הנרגש ביקש: "אם כן, אולי ראש הישיבה יאות לעשות למענו, ולקבוע עימו זמן ללימוד גמרא בצוותא?". ומאז נקשרו הרב והתלמיד (מפי בעל המעשה הרב מרדכי קרימילובסקי, תלמידו ומקורבו).

צריכים לשאול את ר' חיים

כאשר יהודי התייעץ עם ר' אברהם, והוא לא רצה ליטול את ההכרעה על עצמו, אימץ לעצמו מצוה רבתי - ללכת עם השואל ל'סטייפלער' זי"ע, בשעתו, ולאחר פטירת ה'סטייפלער' נהג ללכת לבנו, מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שיבלחט"א. גם כאשר לא הכיר את האיש, ושאל בענין שר' אברהם לא רצה להכריע, לא הותיר אותו ללא מענה ולא שלח אותו לר' חיים, אלא יצא איתו יחד להרצות את בעייתו המעשית, אבל, רק אם היה ברור שזה צורך אמיתי. פעם לחש לחברותא: אני עושה ניסיון פשוט, אני מציע לשואל: 'בוא איתי עתה וניסע לר' חיים', אם האיש משיב מיד ברצון ובשמחה - אכן אטרח למענו, אבל אם הוא מתחמק ומגמגם, מובן לי מיד כי הנושא לא מכאיב לו, הצרה לא בוערת והפתרון לא דחוף, ואם כך גם אני לא אטרח עד כדי כך (כנאמר

'עזוב תעזור 'עימו').

בשלב מסוים ר' אברהם נעשה שליח, כמעט קבוע, של יהודים מסוימים, להגיע לר' חיים... כל שאלת הכרעה שהייתה להם, ר' אברהם היה השליח המסור והנוח... "לנו לא נעים, אנו פוחדים לשאול, אולי שהרב ישאל בשבילנו". הם באמת פחדו לשאול, ושר התורה, ר' אברהם גניחובסקי, יצא והלך בשליחותם לשאול. זה קרה רבות כאשר השואל התגורר מחוץ לעיר ושאל טלפונית, ר' אברהם הציע את שירותיו: "אני אשאל את ר' חיים, תתקשר אלי מחר".

בדרך כלל השו"ת עם ר' חיים היה מרוכז ליום אחד בשבוע - יום ו'. ביום זה גם הצטרפו אליו רבים שהגיעו אפילו מחוץ לעיר, ואחרי מנחה גדולה נסע איתם לרחוב רשב"ם. איש לא הבין מדוע טורח כל כך למען אנשים... כי לית דין בר נש.

מנהג היה לו, להמתין לר' חיים ליד מקום יציאתו ממקווה הטהרה לכבוד שבת, ואז שאל. יום שישי אחד ניצבו איתו ששה אנשים ברחוב רשב"ם ביציאה מהמקווה. ר' אברהם ניגש איתם לפי התור - עם האחד לברכה לילדים, עם השני לעצה אודות כולל חדש, עם השלישי ברכה לשלו' בית וכו'. כאשר סיים, התכופף בהכנעה וביקש ברכה לעצמו, ר' חיים הביט בחיך רחב ואמר: "אתה לא צריך ברכה אתה ברכה בעצמך..."

מירושלים לבני ברק

לא פעם ולא פעמיים הגיע לכך במיוחד מירושלים. יצא מיישיבת טשעבין עם פלוני בן פלוני, וירד לבני ברק לר' חיים. כיון שהנושא היה דחוף מאד, בבחינת פיקוח נפש, והשואל התבייש לנסוע ולהיכנס לבדו, ר' אברהם תרם את יומו ואונו למענו לנסוע עמו. "לא תמיד לפיקוח נפש הלכתי, אלא גם לפיקוח נפש נפשי" - - -

"במו עיני ראית שר' אברהם הגיע בצהרי יום שישי למנחה גדולה, לבית הכנסת 'לדרמן', מלווה ביהודי מירושלים, כדי לשאול את רבי חיים 'האם להרחיב דירה ולקחת משכנתא לעוד חדר שלישי, או לקנות דירה חדשה?'. בסיום התשובה מיד יצא חזרה לכיוון ירושלים. תמהתי בפניו: 'איך הרב נותן שיעיפו אותו וישפילו אותו עד כדי כך?! נכון שליהודי השאלה יקרה ודחופה מאד, ופחד לנסוע ולשוב מבני ברק בידיים ריקות, אבל מדוע הרב חייב לנסוע איתו?!'. ר' אברהם הביט עלי כלא מבין את התמיהה... (וכי עייפות היא שיקול? וכי השפלה יש כאן כאשר יהודי רוצה טובה?!) ולולי שראיתי לא האמנתי" - העיד תלמיד חכם.

(מתוך הספר 'ויאמר הנני')

"לא אוכל לעצור במילים, מלרשום לי למזכרת מה שראיתי בעיני, את חיבוב המצוות שלו. כשתפס האתרוג, היו הכל רואים שכמעט כלתה נפשו למצוה, והיה מנשק האתרוג בכל פעם בעת אמירת ההלל. גם היה נוהג, שבעת שישב לשולחן בשבת קודש הביט בחלות, ומחמת חיבוב המצוה לא עצר כח מלנשקן..."

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על חיבוב המצוות של הצדיקים והחסידים

"שמור את יום השבת" (דברים ה, י"א)

כתב ה'חיי אדם' (קל, ד): "כשיגיע ל'מצה זו' בהגדה של פסח, צריך להגביה המצה להראותה למסובין, ויש שנושקין אותה, כדי לחבב המצוה בעיניהם". ומרעישין דברי השל"ה הקדוש זצ"ל (ריש מסכת פסחים): "יחשב האדם המצוה הבאה לו פעם אחת בשנה, ואחר כך כל השנה אלו המצוות עוברות ממנו. על כן בשעתן יכבדן ויאבהן וידבק בהן, לא תפרד מחשבתו מהן. וראיתי בבני עליה המחבבין מצוות, היו מנשקים המצוות ומרור וכל המצוות בעת מצוותן. וכן הסוכה בכניסתם וביציאתם, וכן ארבעה מינים שבלולב, והכל לחבב המצוה".

ויש ללמוד זה ממה שכתב רמ"א (אורח חיים כד, ד): "יש נוהגין לנשק הציציות בשעה שרואה בהם, והכל משום חיבוב מצוה, ואשרי מי שעובד את ה' בשמחה ובטוב לבב ובדבקות וחשק וחפץ לב". [והוא במשנה ברורה (תעו, ה)].

וכתב הצדיק רבי שמואל משינאווא זצ"ל ('רמתיים צופים' ח"ב טו, ב) אודות הצדיק רבי שלמה ליב מלענטשנא זצ"ל: "לא אוכל לעצור במילים מלרשום לי למזכרת, מה שראיתי בעיני את חיבוב המצוות שלו. כשתפס האתרוג, היו הכל רואים שכמעט כלתה נפשו למצוה, והיה מנשק האתרוג בכל פעם בעת אמירת ההלל. גם היה נוהג, שבעת שישב לשולחן בשבת קודש הביט בחלות, ומחמת חיבוב המצוה לא עצר כח מלנשקן. ופעם הזדמן רב אחד אצלו לשבת קודש, וכשראה זאת לקח חלה קטנה מ"ב חלות, ומנשקה גם כן. ומאז והלאה לא נשק עוד".

בימי אברכותו, לא ידעו שהרבי רבי בונים משפסיחא זצ"ל נתפס לחסידות. עד שבהגיע חג הסוכות רץ בקול גדול, והחל לנשק את מחיצות הסוכה ואת הרצפה "והיה נראה כמשתגע חס ושלום ממש, מרוב התבערה, עד ששקט ונח, ומהיום ההוא והלאה ידעו כולם שהוא שייך לכת החסידים" ('הרבי רבי בונים' ח"א מז). וכן מובא מהגאון הקדוש ה'בני יששכר' זצ"ל (סוכת שמואל, כ), ש"בליל התקדש חג היה נכנס לסוכתו בפישוט ידיים ורגלים, והיה מנשק הרצפה והדפנות".

אורח שנזדמן לסוכתו של הגאון רבי חיים לייב סטאוויסק זצ"ל, אבי הגאון רבי חזקיה יוסף משקובסקי זצ"ל, רבה של קריניק, סיפר שכאשר סבור היה שהאורח נרדם, קם ממטתו ונשק את דפנות הסוכה בהתלהבות ובחשק נפלא.

ומסופר ('על משכנות הרועים', כו) שאחד עמד ליד סוכתו של ה'בית ישראל' מגור זצ"ל - בחיי אביו ה'אמרי אמת' זצ"ל - והדלת היתה פתוחה כדי סדק, וראהו מנשק דפנות הסוכה ברוב התלהבות! וכתב ה'בני יששכר' זצ"ל ('אגרא דכלה', וירא. 'דרך פקודיך' כא), שהמחבבין מצוות בוראם, נוהגים לנשק המצה והמרור והארבע כוסות, להראות חשקם ותשוקתם בדבקות, ולעשות רצון בוראם בדבקות רוחא ברוחא, כי חיות הנה המצוות, עבור שנשפע עליהן רצון אלוקי, אשר קדשנו במצוותיו וצונו לעשות את כל החוקים האלה.

וה'תפארת שלמה' זצ"ל כתב שזה חיוב מדאורייתא "בערב תאכלו מצות" (שמות י"ב, י"ח) מלשון ערבות ומתיקות, שתהיה מצוה זו מתוקה לחר וערבה לנפש!

והצדיק רבי צבי הירש מרימינוב זצ"ל אמר ('בארות המים' ליום א' דפסח), שאלמלא היה חושש מרינון הקהל, היה מביא המצה לבית הכנסת (בליל התקדש החג) ועושה איתה נענועים (בהלל), כמו שעושים עם הלולב והאתרוג! סוף דבר: ה'אמרי חיים' זצ"ל אמר פעם לפני פסח: "השל"ה הקדוש אומר, שיש מנהג לנשק את המצות כמו את הציצית והתפילין - אז מען האלט דערביי. אם אכן הגיעו לרגשות אלו!".

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה

לא די לאכול את המצה, צריך לדעת "על שום מה". ה'אמרי חיים' זצ"ל, שהפסח ממש בער בעצמותיו, לשמו ולזכרו תאוות נפש, סופר היה את השעות עד ליל הסדר הקדוש. בקידוש הלבנה בחודש ניסן פנה לרבי יעקב רוזנברג עליו השלום, שעמד לידו ואמר: "רואה אתה, לבנה זו תאיר לנו בעוד מאה שישים ושמונה שעות בליל הסדר!", משתדל היה לנסוע למירון לפני החג, לבקש מרבי שמעון דעת עבור הכזית מצה!

פעם נסע בתשות כוחו, ונשאל על כך. ענה: "איני מבין איך אפשר לגשת ולומר 'פקודא דא' (מאמר הזהר לפני ההגדה) בלי רבי שמעון!" (הגדת 'נצח שבמלכות' לד).

ופעם, בערב החג, הגעילו את השניים התותבות ונתעקמו מחום מי ההגלה. מיד הוזעק רופא השניים ד"ר משה לרנר והתאימן כראוי. אמר: "כעת יוכל הרבי לאכול את הכזית מצה".

נענה הרבי ואמר: "את המצה צריכים לאכול עם הראש - עם השיניים יכולה גם בהמה ללעוס!"...

(מתוך 'מקרבן לתורה' - הגדה של פסח)

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

כשאדם בא עם דרכון זה, הפקיד מתחיל 'לטרטר' אותו עם שאלות: "מה אתה מחפש פה?", "כמה זמן תהיה כאן?". אם נראה שהנוסע נראה קצת חשוד, הוא מעביר אותו לדרגים גבוהים יותר. אדם שיש לו דרכון מקומי, מתקבל מיד על ידי הפקיד בסבר פנים יפות. הפקיד לא חוקר ולא 'חופר'. רק שואל בחיוך: "מה שלומך אדוני?". ומחתיים לו את הדרכון בברכת "ברוך שובך לארצנו"...

רבי ברוך רוזנבלום שליט"א על הדרכים השונות לקבל את הבאים...

"אֲשֶׁר יֵיטֵב לָךְ וּלְכַנִּיף אַחֲרָיִךְ" (דברים ד, ט)

ולחיי העולם הבא

הגמרא (ברכות ט ע"א ועוד) שואלת: "איזהו בן העולם הבא?", ועונה על כך מספר תשובות. והרי כבר יודעים אנו את דברי המשנה: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא". מהי, אפוא, השאלה "איזהו?". אלא שאינו דומה 'חלק לעולם הבא' למדרגת 'בן עולם הבא'. לכל אדם מישראל יש חלק לעולם הבא. אם הוא שומר על חלקו ואינו מאבדו? - זו כבר שאלה נפרדת... "בן עולם הבא" הוא בעל דרגה גבוהה יותר, ולא כל אדם זוכה לכך. ישנה דרגה גבוהה עוד יותר, והיא: "מוזמן לחיי העולם הבא". התוספות מבארים ש"מוזמן לחיי העולם הבא" הוא אדם שמקבל, כביכול, הזמנה לבוא לגן עדן, ואינו רואה כלל פני גיהנום. הוא עובר ישירות מחיי העולם הזה לחיי העולם הבא.

בכמה מקומות מזכירה הגמרא אנשים שזכו לדרגה גבוהה זו, והיו מוזמנים לחיי העולם הבא.

פעם אחת, כשהגעתי לארצות הברית, שמעתי הסבר עם המחשה על ענין זה. התפללתי אז מנחה בבית כנסת בבורו פארק, ולאחר התפילה התקיים שיעור ב'עין יעקב'. לא הכרתי את מוסר השיעור, ולא הבנתי את תוכן השיעור, מאחר שהוא נמסר באנגלית - ואני לא יודע אנגלית.

שני דברים כן הצלחתי לקלוט מהשיעור - אמרו שם: "מוזמן לחיי העולם הבא" וגם "בן עולם הבא".

לאחר שהסתיים השיעור, ניגשתי למישהו שהיה שם, וביקשתי שיספר לי על מה דובר בשיעור.

וכך הוא הסביר לי:

מי שנסע פעם לארצות הברית יודע, שבשעה שנכנסים למדינה, עוברים דרך משטרת הגבולות.

בנמל התעופה בודקים בהקפדה גדולה את כל הניירת של הנוסעים המגיעים מחו"ל, כדי לברר אם הכל תקין. הוויזה צריכה להיות תקפה, וגם הדרכון. אבל לא די בזה, במטוס צריך הנוסע למלא טופס מיוחד: איפה תתאכסן בתקופת שהותך? לאיזה צורך הגעת? כמה כסף יש לך בתיק? ועד שאלות טורדניות מסוג זה... כאילו לא די ב'טרטורים' שעבר בארץ, עד שקיבל את הוויזה...

מיד כאשר מגיעים, יש חלוקה ברורה: נוסע שיש לו פספורט ישראלי, הולך לצד אחד, ונוסע המחזיק פספורט אמריקני הולך לצד שני.

שאל הרב: "בשביל מה עושים את החלוקה הזאת? הרי בסוף [כמעט] כולם עוברים את הדלפק ונכנסים לארצות הברית, אם כן מה משנה החלוקה? מדוע מי שבא עם דרכון זר נכנס למקום אחד, ומי שבא עם דרכון מקומי

נכנס למקום אחר?"
אמר הרב: "לי היה פעם דרכון זר, והיום יש לי דרכון מקומי, ולכן אני יכול לספר לכם מניסיון אישי: כשאדם בא עם דרכון זר, הפקיד מתחיל 'לטרטר' אותו עם סבב מחודש של שאלות. כל מה שהוא התייגע וכתב בטפסים - שוב שואלים אותו מחדש, בעל פה: 'מה אתה מחפש פה?', 'כמה זמן תהיה כאן?', 'מה תעשה פה?'...".
אם נראה לפקיד שהנוסע נראה קצת חשוד, משום מה, הוא מעביר אותו לדרגים גבוהים יותר. אם הכל חלק, ואין שום ספקות ותהיות לגביו - מחתימים לו את הדרכון, ומרשים לו להיכנס פנימה.
אדם שיש לו דרכון מקומי, מתקבל מיד על ידי הפקיד בסבר פנים יפות. הפקיד לא חוקר ולא 'חופר'. רק שואל בנימוס ובחיוך: "מה שלומך אדוני? איך היה נופש? איפה ביקרת?...?", הוא מחתיים לו את הדרכון בברכת "ברוך שובך לארצנו", ונותן לו להיכנס.
מה ההבדל, הרי שניהם נכנסים?

נכון, שניהם נכנסים, אבל תלוי איך נכנסים. האחד עובר דרך חתחתים מייגעת, בליווי פרפורי לב, שמא לא ימצא ראוי לזכות להיכנס. השני נכנס ללא שהיות, וזוכה להארת פנים וליחס מלבב לכל אורך הדרך.
הסביר הרב: "זה ההבדל. כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, כולם יגיעו לשם [למעט אלה שאיבדו את זכותם]. השאלה היא איך נכנסים.
"אדם רגיל עובר דרך חתחתים וייסורים. הוא מתייסר בגיהנום ובשאר זיכוכים. מי שהוא בן עולם הבא - מקבלים אותו ללא יסורי גיהנום, ללא עיכובים. מקבלים אותו במאור פנים, שהרי הוא שייך לכאן. הוא בן המקום!"...

(מתוך 'הגדה של פסח - דורש טוב')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שמע הרבי ואמר: "איזו דרך זו לצעוק בתפילה? והרי עומד אתה לפני המלך, ויש להתפלל בשקט ובמורא!" כשהגיעה שבת השתדל בכל כוחו לכלוא התלהבותו ולרסן רגשותיו, אבל בהגיעו לנשמת כל חי' נפרצו הסכרים, ושכח עולם ומלואו וצעק בכל כוחו. לאחר התפילה חלשה דעתו, שהפר צווי של הרבי, וחשש מהקפדתו...

לקט עובדות והנהגות בדרכי עבודת ה', מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מסטריקוב זי"ע

הרב חיים צבי שיינברך

י'א'תתנ"ן א'ל ד' כ'עת ה'הוא" (דברים ג', ב"ג)

רבינו זצ"ל היה רגיל לספר מעשה נפלא, ששמע מהרה"ח המפורסם רבי נחום יואל הלפרין ז"ל: מעשה בסוחר, חסיד קרלין, שנסע לרגל מסחרו לוינה, והוצרך לשבות שם. החליט שיתפלל בשבת בבית מדרשו של הרבי מטשורטקוב. ביום רביעי נכנס אל הקודש פנימה לקבל ברכת שלום, וביקש, הואיל ומנהג קרלין להתפלל בקול ובצעקה, שהרבי לא יקפיד אם כך ינהג. שמע הרבי והגיב בקפידה: "איזו דרך זו לצעוק בתפילה? והרי עומד אתה לפני המלך, ויש להתפלל בשקט ובמורא, כך מנהגנו, ואין לשנות!".

חשב החסיד בליבו: 'לא אוכל לבוא שם להתפלל'. אבל כשהגיעה שבת, ולא היה לו מקום אחר, הלך להתפלל שם, והשתדל בכל כוחו לכלוא התלהבותו ולרסן רגשותיו. אך בהגיעו לנשמת כל חי' נפרצו הסכרים, שכח עולם ומלואו וצעק בכל כוחו.

לאחר התפילה חלשה דעתו, שהפר צווי של הרבי, וחשש מהקפדתו, נכנס שוב אל הקודש פנימה, וביקש מחילה.

השתומם הרבי: "על מה ולמה? אדרבה! הצעקה - אחת מלשונות התפילה היא! וטובה התפילה בצעקה מתפילה קרה וקפואה..."

לא ידע החסיד נפשו מרוב תדהמה: "והלא הרבי אמר..."

חי"ך הרבי, וענה: "הלא תבין, כשבא יהודי ביום רביעי ומודיע מראש שבכוונתו לצעוק בשבת, חובתי להודיעו שאין זה מעיקר התפילה וצביונה, אבל כשעומד הוא בתפילה, ולבו עובר על גדותיו ונגדש בצעקה, אין נאה ומשובח הימנו!..."

חטוף ואכול - לתפוס עוד ועוד מצוות

רבינו זצ"ל היה מספר בהתפעלות, מעשה נפלא ששמע מבנו של בעל המעשה, רא"י שפירא ז"ל, מחסידי גור. אביו החסיד רבי רפאל יעקב שפירא ז"ל היה כהן, והסתופף בצילו של הרבי ר' העניך מאלכסנדר זי"ע, והרבי מאלכסנדר סיפר זאת בשולחנו בדרך עבודה ומוסר השכל, באמרו: "שמעתי זאת מפי כהן מיוחס".

וכך היה המעשה: ר' רפאל יעקב נכנס אל הרבי והניח 'פיתקא' על שולחנו. בפיתקא נכתבה בקשה ל'פרנסה טובה'. הרבי הגביה את עיניו מה'קוויטל', בהבעת חיוך על פניו: "רק בשבוע שעבר היית אצלי, וסיפרת לי כי זכית במכרז, בסכום אדיר של ארבעים אלף רובל, וא"כ מה פישרה של בקשה זו?"

נענה אותו חסיד ואמר: "אמת, זכיתי במכרז בסכום כה גדול, ואמנם הקרן שלי גדלה בהרבה, כי לפני שבוע היו נכסי שווים כך וכך, ועתה נוספו עליהם ארבעים אלף רובל, אבל מלבד זאת, הלא צריכים גם כסף בשביל פרוסת לחם לאכול..."

הרבי מאלכסנדר כשסיפר עובדה זו, הסביר לחסידי כי מחסיד זה יש ללמוד דרך בעבודת ה': "לפעמים תופסים מצוה גדולה ששווה רב ועצום, אך זה לא מספיק, הקרן אכן גדלה והולכת, אך צריכים לחטוף בכל יום עוד ועוד מצוות, כמו שצריכים לאכול לחם!"

מהותו של רבי

מעשה אותו היה רגיל לספר רבינו זצ"ל אודות זקנו הגדול, כ"ק מרן האדמו"ר הזקן מסטריקוב זי"ע: "בעת שהותו של זקני בירושלים, היה יוצא ונכנס אצלו חסיד שעלה מפולין לארה"ק בשנים ההן. באחד הימים פונה אליו ידידו מהבנין ממול ושואלו: 'יסביר לי ידידי, מתי מספיק הרבי ללמוד? הלא כל היום אני רואה שבאים ויוצאים מאצלך?' הלה נצר את התמיהה בליבו, וכשנכנס פעם אל זקני החליט לספר לו זאת. בשמעו את התמיהה

פנה אליו זקני ושאלו: 'וכי ענית לו תשובה על זה?' - 'לא עניתי מאומה', השיב. אז פתח זקני ואמר לו: 'היית צריך להשיבו (רבינו זצ"ל בספרו מעשה זה, היה מדגיש כי זקנו דיבר בכללות מענין 'רבי', אך המובן מזה היה על אופן הנהגתו שלו בעצמו), ש'רבי' הוא זה שבכל תנועה שעושה, הוא מחשב את כל דקדוקי ההלכה ופרטי הדינים בזה, למשל כשמתחיל את עבודת היום, מתחילה מעביר במחשבתו את הלכות השכמת הבוקר, סדר הברכות והלכות בית הכסא, וכך הלאה כשמגיע לביהכ"נ ורוצה להתעטף בציצית ולהניח תפילין, אח"כ יש כל מיני הלכות בפסוקי דזמרה - היכן מותר או אסור להפסיק, לאחמ"כ יש דיני ק"ש וברכותיה, שמו"ע וחזרת הש"ץ, שם יש כל מיני ספיקות - אם שכח מתי צריך לחזור, אחרי התפילה כשנוטלים ידיים לפת שחרית, הרי יש את הלכות נטילת ידיים, ובהלכות ברכת הנהנין ישנן הרבה הגדרות קשות (כלשונו של רבינו זצ"ל), ואחרי כל זה באים יהודים ונכנסים לשאול עצות, וזה כבר החלק הכי קשה בהלכות שבין אדם לחברו, זה כבר נוגע לחלק חו"מ, להשיאו עצה הוגנת, ולהיזהר מהלאו ד'לפני עוור לא תתן מכשול'... אמור נא לי אתה', סיים זקני, 'האם זה אינו נקרא לימוד?'..."

תפקידו של מנהיג - נושא בכל עת

סיפר רבינו זצ"ל ששמע מהרה"ח המופ' רבי משה שרייבר ז"ל: אל ביתו של מרן החזו"א זצ"ל נכנס בעיו"כ יהודי אמיד, שעסק לפרנסתו במקצוע היהלומים. הלה ביקש את ברכת החזו"א לקראת השנה החדשה. החזו"א עיכבו זמן מה, והחל מתעניין איך מצב הפרנסה בביתו, וכן הלאה עוד פרטים ושאלות, אותו יהודי התפלא ושאל את החזו"א בדרך ארץ, האם עכשיו הוא הזמן המתאים להתעניין בדברים פשוטים אלו. ענה לו החזו"א: "זה תפקידי בעיו"כ, להתעניין ולשמוע מיהודי איך מצב הפרנסה שלו..."

רבינו זצ"ל היה מקיים סיפור זה הלכה למעשה. כל משחרי פניו זוכרים היטב, איך היה מקבל את כל הנכנסים אליו בעיו"כ, מתעניין במצבם הרוחני והגשמי, מאחל להם בלבביות ומאור פנים שנה טובה ומבורכת. והוי עובדא פעם בת"ח מיקירי אנ"ש, שנכנס אליו בעיו"כ והגיש לו קוויטל כנהוג. כשקרא רבינו את הפתקא, שאלו בקול: "ולפרנסה אינך צריך?" רק אז נזכר האיש ששכח לכתוב בקשה על פרנסה, ובאותה שנה היתה לו דחקות גדולה בפרנסה. מיד נענה הלה: "בודאי שאני צריך פרנסה". רבינו זצ"ל הושיט לו את ידו ואיחל לו במאור פנים: "פרנסה ברווח". והעיד הלה שבשנה ההיא הצליח באיזה עסק למעלה מן המשוער, וראה שברכת רבינו זצ"ל עשתה פרי.

כמו"כ סיפר אברך אחד מאנ"ש, שנסע פעם עם רבינו זצ"ל בערב ר"ה לבקר חולה בבית החולים. כשנכנסו לביה"ח, תיכף נכנס רבינו זצ"ל בעובי הקורה

שדה שיבולים אחד, כלב גרמני אימתני, מעיל קרוז ושבת אחת שהצילה מהגרמנים והכלבים

הנחת המפה הלבנה על שולחן השבת לפני חצות יום ששי, היא סגולה בדוקה ומנוסה להבריא את הלחץ והאווירה העכורה מבתי ישראל...

פועלים לשומרה בצורה מושלמת. לפעמים אנו נתקלים בשאלות מעשיות כמו ברירת עצמות דגים, הכנת כוס הקפה, פתיחת אריזות ועוד - כמה כדאי להיזהר בכל פרט, לעשות רק מה שמותר ולא להתבייש לשאול, ללמוד את ההלכות כדי שלא לטעות, ולהקפיד על קיומן המיטבי. כי ככל שנשמור את השבת, כך השבת תשמור עלינו. ככל שנתייחס למתנת השבת כברכה ומתנה שאנו זיהרים בכבודה - כך השבת תעניק לנו מתנות של ברכה, של שפע, של ישועות, של שמחה. אה, שבת קודש, נפשי חולת האבתך!

נדודי נערה גלמודה...

היה זה בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, כשכוחות הרשע השטניים של גרמניה הנאצית העלו בדם ואש את יבשת אירופה, מנסים לכלות כל שם ושארית לעם היהודי. לקראת סוף שנת תש"א, פלשו הכוחות הגרמנים לשטחי ברית המועצות, והעלו באבק מלחמה את ליטא הקטנה.

האכזריות הנאצית הידועה לשימצה חברה לשנאת ישראל התהומית שפעפה בליבם של הגויים הליטאים, שמצאו להם סייענים מרושעים במיוחד להגשמת השאיפה המשותפת. באותם ימים, נרצחו ונטבחו מאות יהודים בעיר טלז שהיתה עיר מחוז בצפון מערב ליטא, והיתר רוכזו בתוך גטו צפוף ומחניק, נטול תנאי מחיה אנושיים בסיסיים.

בין מאות היהודים שהצטופפו בגטו, נמנתה גם נערה צעירה אחת, שנשאה את שם המשפחה 'בקרמן'. כשהחליטו הגרמנים להעלות באש את הגטו על יושביו, ולחסל את מאות היהודים ששכנו בו, הצליחה להימלט ברגע האחרון מן הגטו הבורע. כבת 16 בלבד היתה, כשנמלטה בריצה מהעיר טלז, וחיפשה מקום להניח בו כף רגלה בכפרים הסמוכים. מהר מאוד גילתה, כי הכפריים המקומיים שונאים יהודים ומסרבים לארחם, מה עוד שהשלטון הגרמני אסר זאת בכל תוקף ואיים בעונש מוות...

למרות זאת, הצליחה הנערה להתגלגל מבית לבית, מזדהה כפליטה ליטאית גולה ואומללה שאיבדה את דרכה, המבקשת מזון ומחסה. היא כמובן לא גילתה את היותה בת ישראל כשרה, ונאלצה להתחכם שוב ושוב, כדי שלא לעבור על איסורי תורה בשהותה בין הנוכרים. שלוש שנים נמשכה הבריחה האמיצה הזו, במהלכה עברה בין עשרות בתים של גויים שדרשו ממנה עמל כפיים בתמורה למזון בסיסי, עד שעברה לבית הבא...

כשהיתה בת 19, הגיעה לכפר קטן, והתקבלה בזרועות פתוחות בבית משפחה נוכרית, שחפצה להשתמש בשירותיה הטובים, בתמורה לאירוח ביתי מלא ותנאי חיים נוחים, להם לא זכתה שנים ארוכות. בני המשפחה היו מודעים לסכנת אירוחה - שכן כבר נודע כי היא יהודיה, ולכן החביאו אותה בשעות היום בארונות הבית, ובחורים מיוחדים ברצפת הבית שכוסו

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"שמור את יום השבת לקדשו" (דברים ה, י"א)

בראש רשימת המתנות האהובות ביותר שקיבלנו מבורא עולם, עומדת המתנה הקסומה ויקרת הערך, בעלת הילת ההוד הרוחנית ביותר העטופה גם בתענוג אישי צרוף: מתנת יום השבת. כפי המבואר בעשרת הדברות בפרשת השבוע, קיבלנו מתנה לשמור את יום השבת, כך שאחת לשבוע, עוצר העולם משאונו ואנשים מדאגותיהם, דלתות העסקים נסגרות וגם המשרדים ננעלים, בבוא יום השבת. ניחוחות השבת מלווים אותנו מילדותנו, מעלים בנו זכרונות מעוררי געגוע. זמירות השבת מעלות בנו צלילים של הדר, ובלב הולכת ומתפשטת התחושה של מנוחת אהבה ונדבה, יממה של עונג רוחני נשגב, תענוג לגוף, שמחה לכל נשמה יהודית. מהרגע בו שוקעת החמה בצאת השבת האחרונה, אנו סופרים את הימים והלילות, הדקות והשעות, מתי נוכל לשורר שוב ברגש רב: 'לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה!'

יום השבת מכונה 'מעין עולם הבא', ולא בכדי. אין יהודי שלא חש בכך, אין לב שלא מרגיש זאת. ביום השבת אנו כמו נכנסים לתוך ענן צחור וקטיפתי, מלטף ומרומם, חוסים בצילו של אבא שבשמים, שנתן לנו מתנה טובה במיוחד ושבת שמה. דאגות העולם נזנחות לאחור, כל מלאכתנו כבר עשויה, יש לנו רגעי הוד להתרפק על אבא שבשמים, שעות מרוממות להתרגש עם החיבור לאבינו האהוב, יממה מתוקה של התענגות שלא ניתן לתארה... יום השבת, מוביל אותנו בתוך מסלול רוחני מענג במיוחד. אנו יוצאים לדרך בתפילת קבלת שבת משמחת, מתרוממים טפח וטפחיים בתפילת ערבית, ואז זוכים ליטול את גביע הקידוש, ולהתרגש עם כל מילה המשתפכת מהלב: 'אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו, ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו...' אחרי סעודת התעלות בשירה וזמרה ומנוחת שבת ראויה, נשוב לשאת ליבנו אל על בתפילת 'נשמת' המתפרצת ובוקעת מקירות הלב, בהודאה עמוקה כי 'אין אנחנו מספיקים להודות'.

ביום השבת, אנו זוכים להיטען בעולם רוחני עשיר ובאנרגיות גבוהות, מקבלים כוחות לאתגרי ימי השבוע. אך לא רק במישור הרוחני אלא גם במישור הגשמי: רבי שמעון בר יוחאי חושף בזוהר הקדוש, סוד שכדאי להתבונן בו: 'כל ברכאן דלעילא ותתא - ביומא שביעאה תליין' - כל הברכות וההשפעות ניתנות ומושפעות ומוענקות ביום השבת. זה נראה כאילו העולם עוצר - אך דווקא ביממה הזו נקבע עד כמה הוא יתקדם, איך יעבור עלינו השבוע הקרוב, האם נזכה בשבוע מבורך.

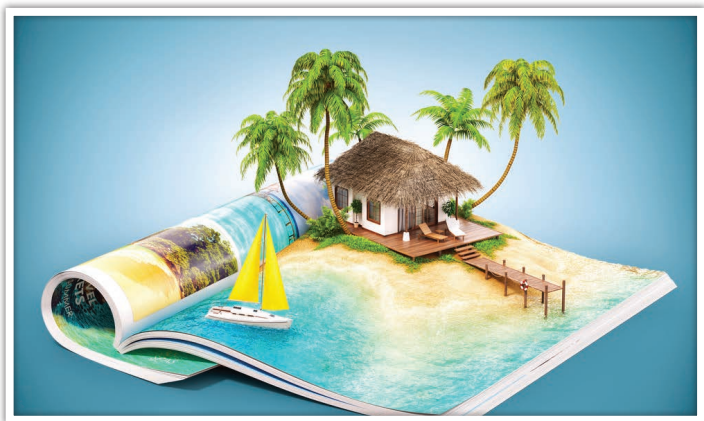
יום השבת, למעשה, הוא כעין 'מגה סגולה'. זו סגולה הכוללת את הברכות כולן. יהודי מתקשה בפרנסה? - תתחבר לשבת ותראה ישועות! יש בעיות בריאות? - שמירת שבת תוכיח נפלאות! משהו לא מצליח עם הילדים? - שמירת שבת יכולה לשנות את התמונה, כי היא מקור הברכה, ממנה נובע מעיין ההשפעה, ממנה מגיעות כל הברכות כולן!

בשבת הקרובה נקרא את הפטרת 'נחמו נחמו עמי', ננסה להתנחם על הכאב הצורב שחווינו השבוע, בציון יום חורבן בית המקדש, שהגיע גם הוא, כפי שחז"ל מגלים, בשל חוסר בשמירת השבת. כי החיבור עם השבת, שמירת השבת, הקשר עם השבת - משדרג את מעמדנו, גורם לנו להיות רוחניים יותר וגם מעטר לראשנו כתר של ישועות והצלחות!

כולנו כה אוהבים את יום השבת ומחוברים אליו, נושאים בגאון את כתר 'שומרי השבת'. אך תמיד נוכל לשפר, להתחבר יותר, לדקדק יותר, לוודא כי איננו נכשלים חלילה, ללמוד את ההלכות על בוריין, ולהישמר ולהיזהר כי איננו טועים או נכשלים, ושומרים על השבת בהקפדה היתירה הדרושה, כפי ששומרים על מתנה כזו יקרת ערך, על יהלום נדיר ואהוב. השבת שומרת עלינו, באותה מידה שאנו נזהרים בשמירתה, חרדים לכבודה,

אם 'בין הזמנים' טוב, אז הימים הנוראים הבאים אחריהם - יהיו מצויינים, בעזרת ה'...

האם מותר לבקר בגנים הבהאיים בחיפה ובעכו? ומה לגבי יציאה לחו"ל לצורך טיול?

אך לא. לאחר נישואי התגוררתי מספר שנים בחיפה, ומבירור (בכתב ובעל פה) שערכתי אז עם אנשי כת הבהאים בחיפה, עיקרי אמונתם ודתם היא, שיש בורא לעולם והוא ברא לבדו את כל הנבראים. שמעתי מהם את עיקרי דתם וכו' וכו', ואין בדבריהם עבודה זרה, כי אם דברי הבל. אמנם הבהאים מייחסים חשיבות לפאר והדר, יופי, היגינה ואסתטיקה, אך זהו לא מעיקרי דתם. דברים אלו אומתו על ידי תלמידי חכמים, שעסקו בשעתו בסוגיה זו. אם כי יש לקחת את סיפורי דברי אנשי הכת בערבון מוגבל, וד"ל.

במרכז הגנים החיפאים ישנו מבנה מפואר והדור, שרבים רואים בו בטעות 'מקדש' לאמונתם. אך לא, מדובר במבנה הקבר של מנהיגם ולא 'מקדש'. (אם כי ישנם מהם שגם מתפללים במקום).

רבני הצפון, שנשאלו פעמים רבות האם ניתן ליהודים לסייר ב'גנים התלויים', חקרו את הנושא והגיעו למסקנה שאין זה מקום עבודה זרה מוצהר. הרבנים שטחו בשעתו את כל הנתונים לפני רבינו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ורבינו זי"ע הורה, שלמרות שמעיקר הדין מותר להיכנס ל'גני הבהאים', מ"מ לא ראוי ליהודי שומר תורה, ובפרט לבני תורה, להיכנס למקומות שכאלה, של בני דת לא לנו. דברים דומים נכתבו גם בשו"ת 'דבר דוד' (ח"א סימן כ) ובס' 'מנחת אמת' (פ"י כ"ה).

בהזדמנות זו נזכיר שאין להיכנס לכנסיות ומזורים, שבעבר שימשו כבתי כנסת, כמו בשרידי בית הכנסת 'תפלת השל"ה' בטבריה, שנבנתה עליו כנסייה, וגם במקומות שונים בנצרת, גוש חלב ועוד (אם כי בחלק מהמקומות הללו מסוכן כיום להיכנס, בגלל הימצאותם בתוככי אוכלוסיה עוינת).

כשרואים בית כנסת עתיק שנחרב בעבר ונבנה מחדש, כמו בית הכנסת 'תפארת ישראל' ובית כנסת 'החורבה' בירושלים, במירון ובית שאן, בית שערים ובית אלפא, מברכים בלא שם ומלכות: "ברוך מציב גבול אלמנה" (שו"ע רכד, יא ומשנ"ב שם).

יציאה לחו"ל

אחד הפולמוסים הנודעים בספרי ההלכה הוא, האם ניתן לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לצרכי תיור וטיול, כאשר היציאה היא עראית להפליא, לצורך מספר ימים בלבד. והאם יש הבדל בין יציאה למקומות שסביב לא"י. הנושא קשור לשאלה האם מותר לצאת מהארץ לצורך שהיה קצרה בת מספר ימים, על מנת לשוב במהרה לא"י, והיא נוגעת לשאלה היסודית האם איסור היציאה מארצנו הקדושה לחו"ל, נאסרה משום 'קדושת ארץ ישראל' או משום 'ביטול המצוות התלויות בארץ'.

מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א אוסר בחריפות לצאת לטיולי חו"ל, והוא מסתמך על דברי ה'ביאור הלכה' בהלכות חול המועד העוסקים בענין. ישנה 'תשובה' של מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל בשו"ת 'שבט הלוי', המתיר לצאת לאילת ואופירה, למרות שמדובר במקום מחוץ לא"י, כדי 'לראות את פלאי הבריאה של יוצרנו ברוך הוא'. הנושא ארוך ומורכב ולא ניכנס אליו כעת. הטוב ביותר הוא שכל אחד יעשה שאלת חכם בנושא.

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

בחיפה ובעכו ישנם גני פאר, השייכים ל'כת הבהאית'. בחיפה ישנו גן מפואר של בני הכת, הנקרא 'הגנים התלויים'. הגנים נבחרו ברשימת אתרי המורשת העולמיים של אונסק"ו, ורבים רוצים לדעת: האם מותר להיכנס ולטייל בגנים אלו? למדנו במסכת עבודה זרה (טז, ב): "הרחק מעליך זו מינות". והקשו התוספות, שהרי מצינו שכמה אמוראים ביקרו בבית אבידן. תירצו התוספות שהיה זה בכדי להתווכח עם עובדי העבודה זרה ולא היה זה מקום מינות של ממש, אלא מקום שנועד לויכוחים בעניני אמונה. הרמב"ם (בפירושו המשניות ע"ז פ"א) כתב שאסור לנו לבקר בבית עבודה זרה, ואין לראותו. בהלכותיו כתב הרמב"ם (מאכלות אסורות ספ"א), שהנוצרים הינם עובדי ע"ז, וממילא דין כנסייתם כדין בית עבודה זרה לכל דבר, ובברכ"י (קמ"ט ב' בהג"ה) כתב שאסור להכנס לחצר עבודה זרה, אפילו כדי לשוחח עם אחד מהם, (וראו בשולחן ערוך יו"ד ק"נ). והאריכו הפוסקים בגודל איסור חמור זה, של כניסה לכנסיית נוצרים. ומובא בספר חסידים (תל"ה): "מעשה ביהודי שהלך בחצר בית הע"ז ושמע בת קול מכרזת: 'ואותי השלכת מאחורי גבך' והיה מתענה כל ימיו". (וראו בשו"ת אגר"מ יו"ד ג' קע"ט אות ו' ובס' שלהי דקייטא ס"י כה בהרחבה).

לגבי מסגד המוסלמים, כתב בשו"ת 'אבני ישפה' (ח"א, קג) שמותר להכנס לשם, לאור דברי הגאון רבי אלעזר יצחק זצ"ל בשו"ת 'חוט המשולש' (סי' כח) שמותר מצד הדין לבנות בית תפילה למוסלמים, מפני שעיקר ההתאספות שם היא לעבודתם, וזה לא נחשב משמשי ע"ז שכתב השו"ע (יו"ד קמג, ב) שאסור לבנות עם העכו"ם כיפה שמעמידים בה ע"ז, משום ששם עבדו עבודה זרה, אך בית תפילה המוסלמים, המאמינים בבורא העולם, אינו מיועד לעבודה זרה, והו"ד ב'דרכי תשובה' (קמג, ח). ונלמד מדבריו שאם מותר לבנות מסגדי מוסלמים, כל שכן שמותר להיכנס לתוכם. וכתב שכך הסכים עימו מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל. ועי' שו"ת 'ציץ אליעזר' (חי"ד צ"א) שכתב שאסור להיכנס למסגד, עיי"ש. ורבנו בעל ה'קהילות יעקב' זצוק"ל חשש אפילו להיכנס לחלקים ממערת המכפלה, המשמשים כיום, לדאבון לב, מסגד מוסלמי. רבנו הסטייפלר זצוק"ל, כמובא ב'אורחות רבנו', אמר, שלמרות שמדברי שו"ת 'חוט המשולש' עולה שאין למסגד מוסלמי דין של 'בית עבודה זרה', אך מוטב להתפלל מחוץ למערת המכפלה, במקום שהתפללו בו דורות של יהודים, במדרגות החיצוניות.

ביום היארצית של רבינו הגר"ש אלישיב זצוק"ל בשנה שעברה, עלה חתנו מרן הגר"ח שליט"א להתפלל על ציונו, ולאחר מכן נסע להתפלל בכותל המערבי ובמערת המכפלה. מרן שליט"א נכנס להתפלל בתוך אולמות המערה. בשנה שעברה שאלתי את רבינו שליט"א (באמצעות ידידי, נכדו הרה"ג רבי יעקב קניבסקי שליט"א) לפשר הדבר, ומרן שליט"א השיב: "אבא לא נכנס, כי חשש. אך הוא אמר לי שאני עצמי אכנס להתפלל בפנים".

בחיפה ישנם גנים מרהיבים ביופיים, שהוקמו במשך שנים רבות, ובהקמתם הושקעו עשרות מיליוני דולרים. הגן משמש כאתר סיור עולמי, ורבים, גם מקרב מחנה שלומי אמוני ישראל, מבקרים בו בטעות. בעוד שתושביה החרדיים של חיפה לא נכנסו מעולם לגנים אלו, הרי שדווקא ציבור שמגיע מאזור המרכז - מסייר במקום, מחוסר ידיעה ומשגגה.

הבהאים הם דת, שמקורה באיסלאם השיעי, אך הם אינם שייכים כיום לאיסלאם. הריכוז הגבוה ביותר של הבהאים נמצא באסיה (3.6 מיליון), אפריקה (1.8 מיליון) ואמריקה הלטינית (900.000). קהילה הבהאית הגדולה ביותר, על פי הערכות שונות, ממוקמת בהודו ומונה 2.2 מיליון בהאים. הבאה אחריה היא איראן, עם קהילה המונה 350.000 בהאים וארצות הברית, עם 150.000 איש. במדינות אחרות בעולם, המספרים משתנים ממדינה למדינה. במשך שנים רבות סברו בחיפה שהבהאים סוגדים בעיקר ליופי ולאסתטיקה, ולכן יהודי חיפה והצפון נמנעו להיכנס ל'גנים התלויים', כאשר הם חשודים על עבודה זרה בעצם הסגידה לגנים היפים.

עם שקיעת החמה ובמקום ובמניין לא מכובד, בו קשה לכוון. הנמצא בים ואין לו מניין, עליו ללכת להתפלל בציבור ולטרוח על כך עד מרחק הליכה של 18 דקות, כפי שנפסק בשולחן ערוך. וכתב ה"ביאור הלכה" שכשיכול לנסוע לתפילה במניין, מחשיבים את ה- 18 דקות לזמן של נסיעה ולא של הליכה.

הים מועיל לבריאות הגוף ובריאות הנפש. סיפר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל: "נכנסתי לרבינו החזון איש, ואמרתי לו שקשה לי כעת להתרכז בלימוד.

הייתי לומד עם ראש הישיבה הגר"ש רוזובסקי זצ"ל עד שעת לילה מאוחרת, והייתי מגיע לתפילות בשיבה. נחלשתי מאד, ראשי היה כבד עלי והתקשיתי להתרכז בלימוד. אמר לי החזון איש: 'צריך לנסוע כל יום לים. בשעה שש בבוקר אין אף אחד בים, אין פריצות, אז תיסע לים של תל-אביב...'.

"החזון" המשיך ואמר: 'בשביל הבריאות מספיק לשהות במים עשר דקות, ושאר הזמן זה סתם תענוגות בעלמא.

"החזון" המשיך ואמר: 'בשביל הבריאות מספיק לשהות במים עשר דקות, ושאר הזמן זה סתם תענוגות בעלמא. תיכנס למים כל הגוף עד הצוואר והראש יהיה מחוץ למים, במשך עשר דקות וזהו'... והוסיף החזון איש ואמר: 'מותר לך, באופן אישי, לנסוע לים גם בתשעת הימים, כי אין זו רחיצת תענוג למי שצריך. להתרחץ לא בים - אסור, אבל בים זה יותר קל, כי עושים זאת בשביל הבריאות'..."

האדם אינו מלאך. קשה להיות קשוב, עמקן, חושב ודורך כל הזמן. לחץ החיים נותן את אותותיו, וצריך לנוח ולאגור כוחות ולא כדאי לזלזל בעניין. "מכתב הגיעני" - כותב מרן החזון איש זצוק"ל - "דע לך יקירי, שאין כאן לא חטא ולא אשמה, רק מחוקי הטבע להתעייף. ואין ראוי לזלזל בחוקי הטבע, כי מה שאנו קוראים 'טבע', המכוון בזה רצון היותר מתמיד של המהווה כל ההוויות יתברך".

אין ספק שהגוף והמוח דורשים לנוח מעט, להינפש, להירגע, אולי גם להחליף אוויר ואווירה. אך מה מוצב במרכז? מה עיקר ומה טפל? מהי המטרה ומהו רק אמצעי להשגת המטרה?

חז"ל מספרים במדרש רבה, שכל העופות נחים בשעת יגיעתם על גבי סלע או אילן, "אבל היונה בשעה שהיא פורחת ויגיעה, קופצת באחד מאגפיה". וישראל, אמרו חז"ל, נמשלים ליונה.

בעוד שהעופות פורשים למנוחה מוחלטת בשעת הצורך, ומפסיקים לחלוטין לעוף, הרי ישראל - היונה, נחה בכנף אחת וממשיכה לעוף בכנף השנייה. עם ישראל אינו אמור לנוח, בצורה שתפסיק לו את רציפות המעוף שלפני המנוחה, אלא אדרבה, המנוחה עצמה, עם כל צרכיה ודרכיה, נחשבת להמשך התעופה, עם קשר ישיר ובלתי פוסק עם ה'שטייגען'. אם 'בין הזמנים' טוב, אז הימים הנוראים הבאים אחריהם - יהיו מצויינים, בעזרת ה'...

אסור באיסור חמור להיכנס למנוזרים וכנסיות, וניתן להקל יותר בכניסה למסגדי מוסלמים, המאמינים בה' אחד, כמו שכתב בשו"ת 'חוט המשולש', ויש חלק מהפוסקים האוסרים אף להיכנס למסגדי המוסלמים. באירופה, בעיה חמורה זו קיימת ביותר, כאשר רבים מהאתרים המומלצים על ידי מדריכי התיירים שאינם שומרי תומ"צ - הינם כנסיות וקתדרלות, כאשר בחלקם, למשל באיטליה, ישנם ציורי אומנים נודעים, כמו ציורי האמן מושל פירנצה - לאורנדו דה וינצ'י, והאמן רפאל, המצוירים דווקא על כנסיות נוצריות. יש לציין שלדעת חלק מהפוסקים יש בזה ממש איסור דאורייתא. שמעתי ממרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, שאסור אף להביט מבחוץ על ציורי כנסיות ובתי עבודה זרה, משום הרחק מן הכיעור.

ארצנו גדושה ברוח ה' במקומות כשרים וטובים, ומן הראוי שנסיייר ונטייל במקומות כאלו, בפרט באתרים שומרי שבת, כמובן, בהם ניתן לחזק את שומרי קדושת וחומת השבת בארצנו.

הגמרא אומרת שההולך במקומות מסוכנים, מזכירים לו בשמים את עוונותיו ומפשפשים לדעת האם יהיו לו זכויות להניצל, וכתב המאירי שאסור ללכת למקומות סכנה. וכתב על כך הגר"ש ואזנר זצ"ל: "פשוט מאד שבכלל הלכות אלו בזמנינו - אלו הנוסעים במכונית במהירות גדולה, וכל אחד רוצה להקדים את חברו. וכבר ידוע כמה קיפחו חיים כבר, והיא סכנה גמורה, וזה וכיוצא בזה ספק רציחה וספק מאבד עצמו לדעת"...

לאחרונה פורסם בשם פוסקי דורנו, שנהג מופרע שלא נוסע כהלכה ואינו מוכן לדון בבית-דין על מעשיו, ניתן למוסרו למשטרה. מידי יום אני הולך במדרכות העיר, עובר במעברי החצייה ורואה, מול עיני המשתאות, רבים מהנהגים מביטים במכשירים הסלולריים שלהם במהלך הנסיעה, מסתכלים בהודעות ואפילו כותבים הודעות טקסט באמצע הנסיעה (אנו לא נכנסים על האיסור שבעניין, שכבר קבעו גדולי הדור בעניין הטלפונים שאינם מאושרים, אלא לפן נוסף של סכנה לציבור).

אנו כולנו, כהורים, משקיעים הרבה בחינוך הילדים שלנו לזהירות בדרכים. הילדים בדרך כלל אכן חוצים כביש כהלכה, מבקשים עזרה מהמבוגרים, מביטים לכל הצדדים ונוהגים בכל כללי הבטיחות. אך דווקא המבוגרים אינם מציינים לחוקי התנועה, לא עוצרים להולכי רגל במעברי חציה, נוסעים במהירות ועסוקים, לא פעם ולא פעמיים, במכשירי הטלפון שלהם, במהלך הנסיעה. לאלו שאינם הולכים ברגל ונוסעים ברכב, המשפט שכתבתי כעת נשמע מעט מופרך. אך לא. הוא אמיתי ונכון. הילדים החרדים מחונכים וזהירים הרבה יותר מהמבוגרים!! אגא, סעו בזהירות. לא תרצח!!!!

השולחן ערוך כותב ש"אסור לו להתעסק בצרכיו או לילך לדרך עד שיתפלל תפילת שמונה עשרה". וכתב המשנה ברורה, שגם אין לעשות כן כשהגיע זמן מנחה ומערב, ואפילו כשיגיע למקום בו יוכל להתפלל עם הציבור בזמנו, אסור. מפני שהליכה בדרך היא כעוסק בצרכיו.

ולפי זה לא מובן כיצד נוסעים לים קודם שמתפללים מנחה. בספר 'הליכות שלמה', מובא ממרן הגר"ש זצוק"ל, שאנו מקילים לרחוץ כשהגיע כבר זמן מנחה, מפני שדיני הקדימה נאמרו רק כשרוצה להתפלל. אך כשאנו רוצה להתפלל כעת, יתכן שמוותר לצאת ולנסוע לים וכדומה, גם לפני תפילתו. וממו"ר מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שמעתי שבודאי שמוותר לצאת מבני ברק לירושלים כדי להתפלל מנחה בכותל המערבי.

בשו"ת 'אור לציון' כתב שכשמשך זמן הנסיעה ועיסוקיה היא פחות משעה וחומש, מותר לצאת לדרך קודם התפילה. צריך גם זהירות מיוחדת להתפלל תפילת מנחה לפני הנסיעה לים, כדי לא להיכנס לספיקות של תפילת מנחה

יש לכם שאלות על הנלמד ב'דף היומי בהלכה'?

רבני 'קו השיעורים של 'דרשו' ממתנים לכם עכשיו בשלוחה 8

קו השיעורים של 'דרשו' 4992 או 077-2222-666

"חשקתי שפתיים, השארתי את חצי פרוסת הלחם היומית שלי על השולחן, שיהיה לילדים משהו להכניס לפה בבוקר. ניסיתי להסביר להם כפי יכולתי ורצוני, אך כנראה בחסות הרעבון הגובר, הם לא הצליחו בכלל להבין אותי. כיום, ברוך השם, הם מבינים גם מבינים..."

"היה קשה - אבל היה שווה!"

הרה"ח ר' אהרן כהן שליט"א

על הסעודה הזאת אף אחד לא ויתר

מדי שנה בשלהי חודש סיון, היה ר' גדליה הגביר עורך סעודה מפוארת, והזמין את כל ידידיו ומכריו להשתתף ולשמוח בשמחתו.

את הסיבה למסיבה זו, היה ר' גדליה מספר בהתרגשות גוברת כל פעם מחדש. כשהוא מעביר את הסועדים השבעים לשנות הרעבון, כלשונו, בהן מה שהחזיק אותו בחיים היה הרעב התמידי של בני משפחתו ללחם. משם היה חולף לתאר באושר בלתי מוסתר, את היום בו התבשר על הירושה הגדולה המצפה לו.

באותה שנה זה קרה. ר' גדליה התיישב בחזרה על כסאו הנאה והמרווח, בעודו מחיך לעבר הסועדים: "שמעתם כבר את הסיפור?", ואז הפטיר אי מי בקול לחש, שנשמע עד לתוככי אזני בעל הבית: "כן. אך למה הוא חוגג היום - בחודש סיון? הרי דודו נפטר בחודש אלול, אז הוא עורך לכבודו סעודת יארצייט". ואז זכו לשמוע את הסיפור במלואו.

בילדותו התגורר גדליה באמריקה, לשם הגרו הוריו מפולין, בתקווה ששם ילקטו גם הם את הזהב הצומח ב'גאלדענע מדינה'. וכך יחד עם כל אלו שנהרו לשם, התנפצה להם התקווה בין מכוונות התפירה, ושאר סוגי עבודות קשות ובזויות.

מימי בחרותו הצטרף לעזרת פרנסת בני המשפחה, ובהמשך, לאחר נישואיו המשיך במסורת, לעבוד ולהזיע קשות להביא מזון לביתו - לפיות הילדים ודמי שכירות למגורים. עד היום העצוב-המאושר, ששינה את חייו לטובה ולברכה.

בתחילת חודש אלול לפני שנים זה היה.

הדוור שהפריע לו באמצע העבודה, עמד מולו בפנים חתומות. מחכה לחתימתו המאשרת את קבלת המכתב. מה זה יכול להיות? התחילו הדמיונות והחששות להסתובב בראשו ולהתערבל במוחו, מקרבים אותו לכדי סחרחורת. ישוב על כסא מזדמן, אחר פתיחת המכתב וקריאתו, הסתחרר ראשו לגמרי; באושר ותסכול בערבוביה.

בקושי רב שירך רגליו הביתה, שם בפנים, באין רואים, עבר שוב ושוב על המכתב, ולא האמין למראה עיניו:

בדיו שחור מסולסל, ע"ג נייר מכתבים רשמי, מודיע העו"ד הנכבד, ששמו חתום בחותם מעוטר - שדודו יונתן פערס מקליפורניה נפטר, כשבצוואתו הותר את רכושו עבור אחיינו - מקבל מכתב זה.

בהמשך הובא פירוט הרכוש; הדירה והחצר. בשורה מיוחדת הוזכר מספר חשבון הבנק, בו מונחת יתרת זכות של \$ 40.000.000...

בעודו צובט באפו לראות האם חולם בהקיץ הוא, מחשבה סוררת-צוחקת עברה לו בראשו. איך אתה מעז לנגוע באף של מיליונר?!

גדליה לא ידע נפשו מאושר ועושר. הוא גדליה המסכן, העובד קשה-קשה ובקושי מכסה את הוצאות הלחם לבני הבית, בעל רכוש של ארבעים מליון דולר!!

בעודו עובר שוב על המכתב, הבחין בשורה קטנה למטה, המופיעה בהדגשה ובהבלטה:

"כל הנ"ל בתנאי כפול קודם למעשה - שהנ"ל לא ילווה כלום ולא ישאל מאומה במשך שלש שנים הבאות. לאחמ"כ באם ויעמוד בתנאי זה, הרי אז יעברו כל הנכסים הנמנים לעיל לבעלותו".

העושר והאושר עם התסכול שהקיף אותו שלטו בו בערבוביה; 'אני עשיר או לא?' - התחבט גדליה עודו מתגולל במיטת הקס בעיניים פקוחות. מחכה

לי הרבה-הרבה כסף בבנק. 'אז אני העשיר הכי גדול מכל העובדים, ואולי, חלף הרהור 'כפירה' בראשו, 'אני בעצם אף גביר יותר גדול מהמעביד הקפדן. אולם תכל'ס, עכשיו אני לא יכול בכלל לקחת את זה, אז זה אומר שאני סתם עני'...

בהתאם לעצת אשתו הנבונה עלה ונתעלה, נסחב ונזחל ע"ג כרכרות רתומות לסוסים, חולף דרך רכבות, עדי הגיע לכתובת הרשומה מתחת לשם עוה"ד הנכבד ששלח את המכתב.

"לך תיכנס לראשו של גביר", סיכם בחיך עוה"ד, בהוסיפו: "בפרט, כזה גביר שלא עבד על הכסף", בספרו שבעצם דודו יונתן ז"ל חי בודד וגלמוד, עבד לפרנסתו כפועל שקט וצנוע, אך לאחרונה זכה בגורל, עד שהצטבר אצלו הסכום ה'צנוע' בעל שמונה הספרות, וב'דעה צלולה' החליט שלפחות בן משפחתו יהיה זה שיהנה מהכסף... כמוכן בתנאי שיוכיח את עצמו כבן-אדם היודע לחיות בלי הלוואות כלל וכלל.

אחר שלש שנים, התבשרו כל המי-ומי, ומי לא. שגדליה קיבל ירושה...

"מאז", הוסיף בחיך, "התווסף לו שם לשמו - ר' גדליה..."

"ומנים קשים עברו עלי", המשיך ר' גדליה, "ואז הגיע אותו הלילה..."

"שנתיים ימים וחצי כבר עברו מיום קבלת המכתב. בעקשנות רבה נאחזתי בצוואה הגדולה. לא ללוות פרוטה שאינה שלי. לא קל בכלל היה קיום הצוואה. כמעט כל יום, מצאתי עצמי בפיתוי קטן, ללוות רק עבור חצי לחם ליום אחד, ומיד מחר אשלם. אך כל הזמן ידעתי וזכרתי את המחכה לי בסיום המאושר והמעשיר.

חודש סיון זה היה. השמש להטה בחוצות. הפרנסה, שאף פעם לא הייתה מהמשופרות, נחלשה עוד יותר, לצד הוצאות הילדים שהלכו וגדלו. ואז בסיומו של יום מתיש שכזה, נוכחתי לדעת שאין מה לתת לילדים לאכול בבוקר. בכל הבית הייתה פרוסת לחם אחת, המיועדת להורי הילדים, חוץ מזה כלום. והם לא הלכו לישון שבעים מדי..."

הרגשתי כבר בחוש שחבל. חבל מאוד. אבל אין מה לעשות. אין אפשרות להמשיך כך עוד יום. אך אשתי טענה לעומתי: "באם נחכה עד אלול, אולי היורשים שלנו ייהנו מהירושה". שקט סמיך שרר, אפשר היה למשש את המתח בחדר. 'תמשיך כבר', רמזו כולם בלא קול. 'ואז החלטתי'. נשמע קולו של גדליה. "זה קשה - אבל זה שווה!"

"ב"ה, זה שנתיים וחצי שאני כבר שורד, השם יתברך יעזור עוד. כל רגע שאוכל עוד לחיות בלי ללוות, לא אלווה. חשקתי שפתיים, השארתי את חצי פרוסת הלחם היומית שלי על השולחן, שיהיה לילדים משהו להכניס לפה בבוקר. ניסיתי להסביר להם כפי יכולתי ורצוני, אך כנראה בחסות הרעבון הגובר, הם לא הצליחו בכלל להבין אותי.

"פעם כשטייל הגרי"ז מבריסק עם הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ פנה הגרב"ב להגרי"ז ואמר לו "האזיר כאן מצויין", אמר לו הגרי"ז בתמיהה: "ר' ברוך בער, ממתני נעשיתם "מבין" באזיר טוב"...

הרב יעקב הייזלר עם עובדות והנהגות מגדולי הדורות
אודות התמדתם בתקופה הזאת לרבות הנהגות קודש שנהגו בעת שהותם בנאות דשא

"וקווי ה' יחליפו כח". ימי "בין הזמנים" כבר בעיצומם, ימים בהם, כך ייסדו גדולי הדורות זי"ע, יוצאים עמלי התורה לחלץ עצמות להחליף כח ולהתכונן ברוח ובגשם, לקראת השנה הממששת ובאה. מרפרוף קל בדברי רבותינו גדולי הדורות זי"ע אנו מוצאים כי כבר בזמנם נהגו לעשות בתקופה זו הפוגה קלה מסדרי הלימוד הקבועים שהיה להם.

תיאור מעניין אנו קוראים על ה'נופש' במחיצת מרן החזו"א זצ"ל:

ה'חזון איש' זצ"ל, כשעדין גר בחו"ל, היה יוצא ל"נופש", כביכול, בעיירת הקיט וואלקניק, מוקדם מאוד. הוא היה הראשון שהגיע ל"נופש". כך ציוו עליו הרופאים. ה'חזון איש' היה יוצא מוילנא מיד אחרי ל"ג בעומר ועוזב את מה שנקרא אז "הקייטנה" אחרון בערב ראש השנה.

כשהיה ה'חזון איש' מגיע לוואלקניק, הגיעה עמו מעין שבת. כך הרגישו אנשי המקום. וזה היה לפני ששמו של ה'חזון איש' יצא בעולם כולו. הוא היה יוצא לפעמים לטייל ביער האורנים, לפעמים התרחץ בנהר, אבל גם ב"קייטנה" הוא עשה מה שעשה כל חייו: למד.

"בבקתת היער הקטנה הוא היה שוכב על מיטת ברזל, בידו גמרא קטנה, ולומד. לפעמים שכב עם הגמרא ביד על ספסל עץ שעמד בחצר הבית, ליד שולחן ארוך.

"בבקתת היער בוואלקניק היה ה'חזון איש' רחוק משאון העיירה שוקקת החיים. הוא נמנע, כדרכו, מלהתערב בחיי הקהילה. אבל הקהילה לא ויתרה עליו בקלות: מניין התארגן והגיע ליער, להתפלל עם ה'חזון איש'. רק לעיתים רחוקות הוא היה מבקר בעיירה לתפילת מנחה בשבת, לפעמים, או לסליחות ראשונות בסוף הקיץ. הוא לא הסכים להכריע בדין בין אדם לחברו וגם לא להתערב בסכסוכים שונים. הוא, הרי, הגיע לנפוש...

"אבל כשהתעורר חשש גדול בליבו של הקצב המקומי בקשר לכשרותו של שור ששחט לשבת, הוא רץ, בלי לחשוב, אל היער, לבקתת הקטנה. שהרב יפסוק הכשר השור אם לא. גשם ירד, והקצב הלך לצד ה'חזון איש' עד בית הרב של וואלקניק שהתקשה להכריע בעניין בעצמו. הוא נכנס לבית הרב, התיישב כשסנטרו נשען על ידית מקל ההליכה שלו, הקשיב לשיקוליו של הרב ואמר: כשר.

"ומיד קם כדי לחזור לקייטנה שלו. הקצב ביקש להזמין עגלה, שתיקח את ה'חזון איש' בחזרה לבקתתו. אבל ה'חזון איש' בחר לחזור כשם שבא, ברגל.

"מי שביקר אותו שם היה פוגש אותו כשהוא שוכב על מיטתו או ישוב על הספסל בחצר, פניו מופנים אל השמש המרפאה, ובידיו הגמרא, כמובן. כך, ממקום הקייט שלו, הוא עזר לאנשים להכריע ולהחליט החלטות חשובות ביותר. הוא אפילו ניסה להציל בחור צעיר שהגיע עם אביו להחלמה בוואלקניק והזמין אותו לדור עמו בחדרו. (קונט' שימוש חכמים)

משהותו של רבנו בעיירות המרפא, למדים אנו כי נסיעות אלה שנועדו לצרכי רפואה, היו מרוממות ונשגבות, ובמהלך שהותו בערי המרפא היה רבנו פועל נצורות בקרב הארץ, אם בישועות ורפואות, אם בהשפעות רוחניות ועוד עניינים רמים הנעלים מהבנתנו.

בעיירות אלה היו רבים זוכים לפגוש את רבנו ולהתבשם מאורו, כי היה זה כאמור מקום היקבצם של אנשים מכל התפוצות, בראשם גדולי וצדיקי הדור - שזו היתה להם ההזדמנות להכיר את רבנו מקרוב, והיתה התפעמותם מדמותו הקדושה עד אין שיעור.

מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

הגרי"ר יצחק זילברשטיין שליט"א רב ואב"ד רמת אלחנן ב"ב סיפר על מושגיו של חמיו הגאון הגדול רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל בימי בין הזמנים, וכה

סיפר: "אצל מו"ח זצוק"ל ל ביטול זמן היה בסוג חשיבה אחרת ממה שאנו רגילים לחשוב. לדוגמא, אספר בזה עובדה מרתקת המעידה על הלך מחשבתו הגבוהה.

"זכרוני, כי לפני עשרות בשנים צעדתי עמו ברחוב, ובתוך דבריו אמר לי: "אני תמיד משתוקק ללמוד בספר 'משנה למלך' המלא בפלפולים, אבל מה אעשה שבזמן הזה אני יכול ללמוד עוד קטע רשב"א שהוא ראשון וחבל לי לאבד באותו עת עוד רשב"א... למעשה, מרוב חשקו ללמוד את הפלפולים של המשנה למלך, כאשר נסע לנופש נטל עמו בתיק ספר זה, ואז כאשר היה מוחו זקוק למעט מנוחה עיין ב'משנה למלך'.

מרן החת"ס זי"ע

"בכל שנה ושנה, בעת הלך אל מקום הרחצה, או הלך חוץ למגרש העיר לשאוב רוח זך וצח בין זמורי כרם חמד, ולהינפש מעבודתו משא לעיפה תחת צל ענפים, רחוק מרגשת העיר הגדולה ומהמיית יושביה, ועיניו הבדולחים חזו הטבע ביפיה ותענוגי הקיץ נפלאות תמים דעים, ובמקומות הכרוכים לכרך סט. יערגין ובעזינג, אוה למושב לו מראש חודש אב עד חצי חדש אלול, גם שם לא פסק פומא מגירסא, השיב לשואליו דבר, האף כי לא הביא מן הבא בידו ספרים, כאשר יראה הרואה פעמים רבות בתשובות חתם סופר, בכל זאת יצאו התשובות כלולות בהדרן, כהלכה למשה מסיני.

ובעת הפרדו מאנשי מקומו, ללכת על חדש ימים או על ששה שבועות אל המקום הקרוב לו, כל אנשי העדה לוו אותו עד חוץ המקום, זקן ונער, טף ונשים, איש את אחיו ידחקו קרב אל המרכבה ולקחת רשות וברכה מרבינו זצ"ל. (זכרונות על החת"ס מהגרי"ל לאנדסברג זצ"ל)

ה"ברכת שמואל"

הגרי"ר יצחק שינר שליט"א ראש ישיבת קמניץ סיפר: "שמעתי מתלמיד נאמן כי פעם טייל הגרי"ז מבריסק זצ"ל עם זקני הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ מקמניץ זצ"ל באחד ממקומות הנופש, תוך כדי הליכתם פנה הגרב"ב להגרי"ז ואמר לו "האזיר כאן מצויין", אמר לו הגרי"ז בתמיהה: "ר' ברוך בער, ממתני נעשיתם "מבין" באזיר טוב", השיב לו רבינו תשובה מפליאה "עם טראכט זיך דא גוט אין לערנען" (פה חושבים טוב בלימוד, וא"כ כנראה שהאזיר גם טוב כאן, בשמעו זאת הגרי"ז לא פסק מלהתפעל איך שאצל הגרב"ב אם מחשבותיו התורניות מסתדרים לו הרי שמאליו האזיר בסביבתו כבר נהיה לו טוב ומצוין. זוהי דוגמא לאדם השקוע בתורה וכל חייו וסביבתו עובדים וסובבים סביב לימוד תורתו.

קבלו מתנה בשווי 1790 ש"ח!

מייד ללא הגרלה!

חיפשתם להיות
שותפים בזיכוי הרבים?
זו ההזדמנות שלכם!

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק של תרומות ומתנות לתורמים לארגון 'אחינו' ולפעילות העניפה של קירוב קרובים ורחוקים, וסיוע נרחב ברוחניות וגשמיות לתלמידים בשיבות הקדושות להתקדם ולהעלות בדרך ה'.

התורמים יזכו בכרטיסי הגרלה להגרלה הגדולה של

50.000 ש"ח

פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ש"ח פרס שני: זכייה בסך 10.000 ש"ח
פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ש"ח פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ש"ח
פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ש"ח פרס שישי: זכייה בסך 500 ש"ח
ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ש"ח כל אחד

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מידי עד לשווי של

1790 ש"ח!

תרומה בסך 18 ₪ ל-15 חודשים סך תרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 400 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
+ כרטיס להגרלה הגדולה

1

תרומה בסך
קבל

תרומה בסך 18 ₪ ל-22 חודשים סך תרומה 396 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 580 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
"חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
+ 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

4

5

* ההגרלה הגדולה תתקיים אי"ה בחודש אלול תשע"ט

להצטרפות וקבלת

תרומה בסך 18 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 360 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 560 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

3

תרומה בסך 18 ₪ ל-18 חודשים סך תרומה 324 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 460 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + כרטיס להגרלה הגדולה

2

תרומה בסך 36 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 864 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1790 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 "דרש דוד" על התורה 3 כרכים
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 720 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1350 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
 ספר "מועד לדוד"
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 6 כרטיסים להגרלה הגדולה

6

18 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 432 ₪
מיידית מתנה בסך 630 ₪:
 גביע כסף
 סכין לחלות כסף
 כף לעוגה כסף
 3 כרטיסים להגרלה הגדולה

המתנות: 02-5609000

כאשר חזר הגוי מהטיול בגינה, מצא את השיר מושלם, והתפלא: הכיצד זה קרה? מי כתב את השורה היפה כל כך? מופתע ומרוגש משורת הסיום הנפלאה, נכנס הגוי אל שכנו רבי יהודה הלוי, וסיפר לו על הפלא הגדול בהשלמת השורה...

מדוע הציע בעל ה'נתיבות שלום' לחסידו שלא להקים גמ"ח?

הרב ישראל ליוש

"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (דברים ה, 1)

אדם אחד נכנס למדינה, אמר לתושביה: 'אמלוך עליכם?' אמרו לו: 'וכי עשית עברנו דבר שתמלוך עלינו?!' מה עשה? בנה להם את החומה, הכניס להם את המים, עשה להם מלחמות, ואז שוב פנה אליהם: 'אמלוך עליכם?' אמרו לו: 'הן והן'.

כך המקום - מסיים המדרש את הנמשל - הוציא את ישראל ממצרים, קרע להם את היסוד, הוריד להם המן, העלה להם הבאר, הגיו להם השליו, עשה להם מלחמת עמלק, אמר להם: אמלוך עליכם? אמרו לו הן והן.

מדברי המדרש אנחנו למדים, שהיסוד לכל המצוות הוא הכרת טובה להקב"ה על שעשה עמנו ניסים, כך גם מבואר מפסוקי התורה, בתשובה לשאלת הבן החכם: "מה העדות והחוקים והמשפטי אשר צוה ה' אלוקיני אתכם?", ועונים לו: "ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה וגו' ויצונו לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלוקיני".

ואם כן, כיון שהדיבור הראשון, מלבד היותו ציווי לאמונה בהש"ת, הוא גם יסוד לכל מצוות התורה, לכן הזכירה שם התורה את יציאת מצרים, שכפי המבואר הוא יסוד וטעם לכל קיום המצוות.

אחד מחסידיו של בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל, נושע מצרה גדולה בה היה שרוי. מתוך רגשי הכרת הטוב לבורא העולם, שקל לפתוח גמ"ח לצורך הרבים, מתוך מחשבה שכאשר ייטיב עם הברואים, ישיב טובה לבורא. החסיד בא אל מורו ורבו בעל ה'נתיבות שלום' להיוועץ עמו בדבר הקמת הגמ"ח, אך למרבה פליאתו אמר לו האדמו"ר: "לו אתה שומע לעצתי - אל תקים את הגמ"ח ואל תעשה דבר!" התפלא החסיד מאוד, אך האדמו"ר הסביר את תשובתו: "מוטב שתישאר כל ימי חיך עם ההרגשה הזאת שאתה חייב לרבש"ע. אם תקים את הגמ"ח, תפטור את עצמך בעשייה זו, ותחדל מלהכיר טובה לקב"ה על הטובה הגדולה שעשה עמך".

מידת 'הכרת הטוב' היא מידה יסודית ושורשית בעבודת האדם. גדולי הדורות מאז ומעולם הקפידו מאוד להכיר טובה לכל מי שהיטיב עמם. כפי שמספר נינו של ה'חפץ חיים', שכאשר הגיע ללמוד בשיבת 'אור ישראל' בפתח תקוה, ראש הישיבה, הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל חיבבו יתר על המידה, ואף הזמין אותו לאכול בביתו.

לפליאת הבחורים על כך שהוא נוהג בהם איפה ואיפה, ומכבד את נין החפץ חיים יותר מהם, הסביר רבי יעקב ניימן: "אל תחשבו שהוא חשוב יותר מכם, כולכם חשובים במידה שווה, אלא שחב אני הכרת הטוב לסבו

מפורסמת קושייתו של רבי יהודה הלוי: בדבור הראשון המצווה על האמונה בבורא ית', מן הראוי היה להזכיר שהוא ברא את העולם ועשה שמיים וארץ, שזהו יסוד האמונה, ומדוע הזכירה התורה רק שהוציא אותנו ממצרים, הרי זה לכאורה מעשה חד פעמי ואינו יסודי כמו בריאת העולם?

מתרץ רבי יהודה הלוי, בספר הכוזרי, שאכן האמונה בבריאת העולם היא שורשית ויסודית יותר, אך ההכרה ביציאת מצרים תגרום יותר לחיזוק האמונה ולקביעתה בלב האדם, כיון שהם ראו זאת בעיניהם.

ה'אבן עזרא' (שמות כ', א') כתב, שהוא יישב לרבי יהודה הלוי כששאל אותו שאלה זו, שאין רמת בני האדם בעולם שווה, ואכן אמונה הנובעת מהכרה שה' ברא את העולם, כי כך נאמר להם מדורי דורות, ויתרה מכך כי כך הם ראו כתוב בספר התורה, היא דרגה השייכת למשכילים, והם אינם צריכים ראייה כלשהי מלבד אמונתם מכח הידיעה גרידא. אך ישנה דרגה פחותה, והיא שייכת לאלו שאינם משכילים ואינם מסתפקים בידיעה גרידא, אלא הם זקוקים לראיה הנשענת על מאורע מפליא שעשה אותו ה', שרק מכוחו ובזכותו הם יאמינו בו. וכיון שהתורה ניתנה לכל בני האדם על כל רמותיהם, לכן הזכיר בדיבור הראשון יציאת מצרים, כדי שהדיבור יותאם אף למי שאינם משכילים דיים.

מסופר על גוי שהיה גר בשכונת עם רבי יהודה הלוי, שאף הוא - להבדיל אלף הבדלות - היה משורר. אך גוי זה לא האמין שיש בורא לעולם, ולשיטתו העולם נברא מאליו. ויכוחים רבים ניהל רבי יהודה הלוי עם שכנו הגוי, אך כל ראיותיו של רבי יהודה הלוי לא גרמו לגוי הכופר לשנות את דעתו, הוא נשאר איתן בדעתו שהעולם נברא מאליו.

יום אחד חיבר המשורר הגוי שיר, וכשהגיע לסוף החיבור לא ידע כיצד לסיימו. יצא המשורר אל גינת ביתו, ובעזרת האוויר הצח והאווירה הקסומה, קיווה למצוא שורה נאה לסיום השיר.

באותה שעה בדיוק, עבר רבי יהודה הלוי ליד ביתו של הגוי, וראה מבעד לחלון את דף השיר מונח על שולחנו של המשורר, ואף הבחין בשורת הסיום החסרה. נכנס רבי יהודה הלוי אל בית המשורר, והוסיף שורת סיום נאה ומתאימה לשיר. בסיום הכתיבה יצא רבי יהודה הלוי מבית הגוי ושב אל ביתו.

כאשר חזר הגוי מהטיול בגינה, מצא את השיר מושלם, והתפלא: הכיצד זה קרה? מי כתב את השורה היפה כל כך?

מופתע ומרוגש משורת הסיום הנפלאה, נכנס הגוי אל שכנו רבי יהודה הלוי, וסיפר לו על הפלא הגדול בהשלמת השורה.

"מדוע הנך מתפלא מי כתב את השורה?" שאל אותו רבי יהודה הלוי בקרירות, "אולי השורה נכתבה מאליה?"

- "לא יתכן!", קבע הגוי בנחרצות. "שורה נפלאה ומתאימה כל כך לשיר, לא יתכן שתיכתב מאליה!"

"ישמעו אזניך את מה שפיק מדבר", אמר לו רבי יהודה הלוי, "אם שורה אחת לא יכולה להיכתב מאליה, עולם מלא מופלא ומסודר כל כך, יתכן שיברא מאליו?"

וכשהשאלה מהדהדת בחדר, נאלם הגוי, והבין שטעה בתפיסתו השגויה, ובוודאי שיש בורא ומנהיג לעולם.

מו"ר הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, מיישב בדרך נוספת את שאלתו של רבי יהודה הלוי, ע"פ משל שהובא במכילתא בפרשת יתרו:

"בהזדמנויות שונות הביע דעתו, שיש לו ראיות ממקומות הרבה בתורה"ק, שקודם ביאת המשיח יהיו ישראל על אדמתם דווקא, ואח"כ תהיה מלחמת גוג ומגוג, שילחם עם ישראל על אדמתם, ואח"כ יבוא ויתגלה משיח צדקנו"...

הרה"ג רבי שמואל צבי גניץ שליט"א, בעובדות על גדולי ישראל במעלת שבחה של ארץ הקודש, שגב קדושתה והשפעותיה

"ארץ אשר... תמיד עיני ה' אלקיך בה" (דברים י"א י"ב)

הועידה ההשגחה העליונה להעניק את ארץ ישראל לבניה, לאכול מפריה ולשבוע מטובה. רבותינו הצדיקים חשו בקדושת ארץ הקודש אף באוירא דא"י. באחת הנסיעות של מרן הרה"ק המהר"א מבעלזא מתל-אביב לירושלים עיה"ק תובב"א, היה כל ימי שהותו בה ספון בחדרו סגור ומסוגר, אך ביום האחרון, עת התכונן לעזוב את העיר הקדושה ולשוב לתל-אביב, לבש מרן ז"ל את ה'פעלץ', יצא למרפסת, נשם מאווירה של העיר הקדושה ואמר: "לופט פון ירושלים, לופט פון ירושלים" [אווירא דירושלים], ונכנס פנימה, ובזאת נפרד מעיה"ק. על הגה"ק רבי אברהם שאג זצ"ל, אב"ד קויברסדורף, שהיה מגדולי וממוכרי תלמידיו של מרן ה'חתם סופר' הק' זי"ע, מסופר, שבהגיע עת ה'טיילונג', כאשר החליטו גדולי המדינה כי אין מנוס מלחלוק את הקהילות ולהקים קהילות נפרדות ל'יראים', לא היה לבו של רבי אברהם שלם עם זה, והיות שהיה מוקני וגדולי הרבנים ולא הסכים לדבר, לא יכלו גדולי אותו הדור להשלים את פעולתם נגד דעתו, על כן הרבו עליו דברים והשפיעו עליו שיעלה לארץ ישראל, ואכן ברוב אהבתו של הגה"ק רבי אברהם שאג לארה"ק, שמע להם ועלה באחרית ימיו לארץ ישראל [בשנת תרל"ג], יחד עם תלמידו הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל.

וראיתם את הארץ

עובדא נעלה מובאת בגודל שבחה של הארץ, שצדיקי ישראל ציוו על הנחיצות לעלות ארצה, וכדלקמן: הגה"ק רבי משה יוסף הופמן זצ"ל, הדין מפאפא, מח"ס 'מי באר מים חיים', כשעמד לעלות לארץ הקודש לחונן את עפרה, שלח שאלה לידידו הגה"ק רבי שבתאי שפטיל ווייס זצ"ל, הרב משימאני, וזה דבר השאלה:

"הנה יש לי ברשותי ספר תורה מהודר, ברם אינני יודע על הסופר שכתבו, אם קידש עצמו כראוי בכתבתו, אם רחץ בשרו במים, בטרם כתב כל שם, האם כיוון בכל הכוונות הראויות, וא"כ ספק הוא בידי האם כדאי וראוי הוא להעלות עמדי לארץ הקודש, או שמא עדיף להשאירו כאן בפאפא מפני גודל קדושת ארץ ישראל?" השיב לו הגה"ק משימאני: "יעלהו נא לא"י, וספר התורה יבוא על תיקונו בטבילה שיטבול מעצמו". סתם ולא ביאר.

ויהי בעלות רבי משה יוסף ארצה - בהגיעו לחוף ימה של הארץ הקדושה - בנמל העיר יפו, באו הרבה מיקירי ירושלים להקביל את פניו, ונשאו משאותיו וחפציו מסיפון האונייה לסירה קטנה סמוכה, מאחר והאוניה לא הגיעה בעוגנה עד סמוך לחוף, והנה, בהעבירים את החבילות והחפצים, לפתע נשמט ספר התורה מידי האוחז בו, ונפל לתוך מי הים. תיכף גחן רבי משה יוסף ונְשָׂאוּ מן המים, מיהר לבדוק את מצב הכתב, והנה פלא, הספר נותר בשלימותו, לא אונה לו כל רע.

אז נוכחו הכל לראות כי דברי הצדיק משימאני קוימו במלואם, אשר הספר 'טביל' מעצמו בטהרת מי הים, ונשאר ס"ת כשר ומהודר לקריאה, ולא נפל צרור מדבריו ארצה.

חיבת פירות ארץ ישראל

את רום ערך השפעותיה של ארץ ישראל, הרגישו הצדיקים אף בפירותיה, והעדיפו אלו משאר פירות אשר בחוצה לה. כאשר מסופר על מרן הרה"ק המהר"א מבעלזא זי"ע, שרגיל היה להעתיק את מקום מגוריו, כל שנה לאחר חג השבועות, מביתו שבתל-אביב לשכונת קטמון שבירושלים עיה"ק, ולשהות בה עד אחר הימים הנוראים.

שנה אחת, קיבל מאן-דהוא מאנשיו הורמנא ממלכא - מאן מלכי רבנן - מרן ז"ל, לדור בחודשי הקיץ שמן חג השבועות עד אחר הימים הנוראים, בדירתו הפנויה בת"א, ולשמרה. כי כך דרכו הקדושה של מרן ז"ל - מטעמים הכמוסים עמו, מידי עוזבו אותה, היה מקפיד להפקיד שומרים בדירתו, שידורו בה וינטרוה. אותו חסיד מתגורר היה בדירה ב"דמי מפתח" בשכונת "ימין משה" הירושלמית, ונאלץ לעקור הימנה, בכורח הסכנות שהיו מנת חלקה של השכונה באותו הזמן מיריות שירו לעברה ללא הרף צלפים ירדניים, מצידו השני של הגבול.

ביקש הלה למוכרה, אך בעל הדירה סירב, על אף פסק הדין בבי דינא ד"העדה החרדית", כי עליו לעשות כן, עמד הוא במריו ובעקשנותו, ולא נתן למוכרה, ועקב כך נקלע הנ"ל למצוקה קשה. בהתקרב ימי ראש השנה, עלה רעיון במוחו של היהודי הלה - ה"שומר" - לקטוף מפירותיו של עץ הגויאבה הנטוע בחצר דירת מרן, ולהעלותם לעיה"ק תובב"א לכבוד יו"ט, לשולה"ט הנערך בליל ב' דר"ה הנקרא "לדוד מזמור טיש" שבו מחלקים פירות האילן ופירות הארץ, קודם שנוטלים את הידיים.

ממחשבה למעשה. קטף מפירות אילן ה"גויאבה", והעלם לירושלים. בירושלים, בערב יו"ט, נכנסו לקודש פנימה, כל אשר ידבנו לבו. איש איש ומנחת פירותיו, להעלותם על השולה"ט "מזמור לדוד טיש", מרן ז"ל נראה היה כמתנמנם כפי שהיה נראה כל אימת שהזכירו לפניו "קויטלעך", והמשב"ק הרה"ח ר' שלום פויגל ז"ל, היה מנענע קמעא את כסא קודשו של מרן להעירו.

בהגיע אותו חסיד עם טנא הגויאבות מחצר מרן שבת"א, רכן המשב"ק ר' שלום לפני מרן ז"ל, ואמר: "האט געברענגט פירות פון בוים פון רעבנ'ס הויף אין ת"א", [הביא מפירות העצים הנטועים בחצר הרבי שבת"א].

כשמוע מרן את דברי ר' שלום, הרים ראשו באחת ושאל בקורת רוח מרובה: "הפירות הללו - מחצרי הם? האם העץ 'אילן רברבא' הוא, גדול ונאה? האם הנך משקהו ומטפחהו?" ושמחה והנאה מרובה נשתקפו מפניו הקדושות בדברו. והיה נראה ומוכן ששמחה זו באה לו על פירות ארץ ישראל. הבחין החסיד כי שעת כושר ועת רצון היא מלפני מרן ז"ל והזכיר לפניו את קשייו בענייני הדירה. ברכו מרן על אתר שיצליח בענייניו.

ברכת הצדיק מיהרה להתקיים. מיד אחרי יו"ט חפשו במפתיע בעל הדירה, התנצל בפניו מעומק לבו על כל שהיה, והתחנן לפניו שימחל לו, כי הרי יהודים מוחלים הם זה לזה ביוה"כ, ואף הציע לשלם מכיסו סכום גדול מאוד בערך אותם ימים, עבור הדירה, ובלבד שימחל לו, ובסכום זה קנה לו היהודי הלה דירה בבני-ברק. ויהי הדבר לפלא [מקור עובדא זו נתפרסם לראשונה

לכסלה" - שהקב"ה מבקש, שגם לאחר יום הכיפורים תישאר בקרבנו אותה ההתעוררות שיש עכשיו, ושיהיה לזה קיום לבל יחטאו עוד.

שקיעות בלימוד

בעת ששקע רבינו זצ"ל בסוגיא, היה נתון בריכוז עצום עד שלא הבחין כלל בנעשה סביבו. וסיפר אחד החסידים שנכנס פעם לקודש פנימה לשאול עצה מפ"ק, ורבינו אחז באמצע הלימוד בחברותא (כי דרכו בקודש היתה שלא להגביל את מי שבא בשעריו בשעות מסוימות, אלא בכל עת היתה דלתו פתוחה בחמלה, לכן קרה שחסיד הגיע באמצע הלימוד). והמחזה היה נורא הוד: החסיד עומד מולו, ורבינו ממשיך לדבר בסוגיא שעסק בה, בלא שהבחין כלל שהלה עומד מולו, עד שהעירו החברותא, או אז מיד פנה אליו והצטדק שלא ראהו עד כה...

לשליחת תגובות לכותב הטור, הרב חיים צבי שיינבך שליט"א,
יש לכתוב ל: 619742@gmail.com

כדרכו, וטיפל בעניינו של החולה כמה שעות. חקר אצל הרופאים על מצבו, סעד את לבו, ואף יעץ לבני המשפחה על המשך הטיפול. כששב לביתו שאלו האברך שנסע עמו: "האם נהגו אצלנו לצום בערב ר"ה?" אחרי הרהור קל נענה רבינו זצ"ל: "הנסיעה הזאת לבית החולים, לבקר ולסייע לחולה, נחשבת ממש כמו הצום..."

קביעין כן תהוון

סיפר רבינו זצ"ל, ששמע מפי אביו כ"ק מרן האדמו"ר האמצעי מסטריקוב זי"ע, על הגה"ק רבי ליבוש חריף זצ"ל, שהיה נוהג לדרוש בביהמ"ד שבעירו מידי שנה, בליל יוה"כ לאחר 'כל נדרי'. שנה אחת בעת שעלה לפני ארון הקודש, וראה את ההתעוררות של הציבור, התכופף הגאון ר' ליבוש אל ארון הקודש ואמר הפסוק (תהלים פ"ה): "אשמעה מה ידבר הק-ל", שכביכול מטה הוא את אזנו שרוצה לשמוע מה הקב"ה אומר על מעמד זה של "כי ידבר שלום אל עמו ואל חסידיו", שיש בו התעוררות גדולה ושבים כולם בתשובה, כי שלום רומז לתשובה, ואז הסתובב לציבור ואמר: "ואל ישובו

מנוחה': הנחת המפה הלבנה על שולחן השבת לפני חצות של יום ששי, היא סגולה בדוקה ומנוסה להבריח את הלחץ והמתח, המריבה והאווירה העכורה, מבתי ישראל.

כי המפה הלבנה, יוצרת אוירה שבתית, אוירה של מנוחה ושלווה. היא מביאה אל תוך הבית את הודה הקסום של השבת, ומשרה על יושביו אוירה רגועה וטובה, שמחה ומאשרת. הנחת המפה היא אולי צעד סמלי, אבל היא יוצרת אוירה של הקדמת קבלת השבת, של כניסה לשבת כמה דקות מוקדם יותר, וכך זוכים לאוירה המלכותית של קבלת שבת מתוך רוגע ושלווה, ולסגולה הנפלאה של 'תוספת שבת' הפותחת שערי אורה וברכה. הבה נאמץ את נוסחת הקסם הפלאית הזו, נניח את המפה הלבנה מוקדם ככל האפשר, ונזכה לקבל שבתות מתוך רוב שמחה!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א
כתבו ל: 6182918@gmail.com

כי שמירת השבת היא אות עבורנו, מתנת אהבה, סימן של חיבה בינינו לאבינו שבשמים. באמצעותה הוא משפיע עלינו מטובו, דרכה הוא מעניק לנו את שפעו הטוב. הבה נשמור על מתנת השבת באהבה כי 'עם מקדשי שביעי, כולם ישבעו ויתענגו מטובך!'

כיצד נקבל שבת ברוגע?

אחד מזמני הלחץ והמתח בכל בית בישראל, הוא יום ששי אחר הצהריים. השעות הקודמות לכניסת השבת מלוות בעבודה רבה ולחץ הספקים גבוה, ויוצרות בלא מעט בתים שעות של מתח, מריבות ואווירה עכורה. כבר בדברי חז"ל מוזכרות שעות אלה כשעות של מחלוקת בבית, ועד היום - עדיין זו עובדה קיימת...

הבשורה היא, שאפשר להינצל מזה. יש החושבים כי לא ניתן לנצח את הלחץ והמתח לפני כניסת השבת, אך המציאות הוכיחה כי משפחות רבות כבר נגמלו וניצלו מהאווירה המתוחה הזו, בעזרת נוסחה סודית וכדאית במיוחד, אותה גילה הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע בסידור 'בית

מחייבת, ראיתי מהרה"ג שמאי גרוס שליט"א - דומ"צ 'מחזיקי הדת' בשם הגה"ק ה'הפלאה' זצ"ל: "מי שקובע עתים לתורה בקביעות ולא יעבור, נחשב כאילו למד כל היום, דקיי"ל (כתובות טו א) 'כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ומחצה הוי כרוב (פסחים עט, ב), ורובו ככולו' (נזיר מב, א)", ודפח"ח. האמת צריכה להיאמר, ובפרט בימים אלו.

(התפרסם בעלון 'יגדיל תורה' - בעלזא)

לתגובות לכותב המאמר הרה"ח ר' אהרן כהן שליט"א
a0533185209@gmail.com

"כיום". סיים בחיוך. "ברוך השם; הם מבינים גם מבינים; היה קשה - אבל היה שווה!"

לכל אחד מאתנו קורה, ומגיע יום או תקופה, כגון זמן שמחה, ימי בין הזמנים וכדו' שאנו מרגישים; עכשיו זה קשה מידי להקפיד ולשמור על הקביעות בתורה כמו כל יום.

בתקופה שכזו נזכיר לעצמנו את דברי ר' גדליה: "זה קשה - אבל זה שווה!" בעזהש"ת בהמשך, גם אנו נכרי; היה קשה - אבל היה שווה! מהלך מיוחד ונפלא המרנין את הלב, אך באותה מידה מביא עמו צמרמורת

חיים'. הוא היה מקרב אותי מאוד ואומר לי: 'יש לי הכרת הטוב לאבך, שעיינתי בספריו והייתי מתאכנס בביתו'. "אם כן", סיים הרב ניימן: "עתה כשהנני של החפץ חיים הגיע לשיבתנו, אני יכול להחזיר לו טובה על ה'הכרת הטוב' שהחזיר לאבי!..."

ה'חפץ חיים', ולכן אני נוהג בו עין טובה יותר". וכך סיפר רבי יעקב לתלמידיו: "כאשר היה נוסע ה'חפץ חיים' לורשא, הוא היה נוהג לעצור בעיירתנו, נכנס אל ביתנו ומעיין בספרים של אבי, והם היו משוחחים יחד בדברי תורה. "לאחר שאבי נפטר, שלחה אותי אמי ללמוד בישיבת 'ראדין' אצל ה'חפץ

יום אחד קרא הסולטן לרמב"ם ואמר לו: "מנין לי לדעת כי אמנם רופא מומחה אתה, הרי מאז בואך לכאן לא הוכחת כלל את יכולתך, שהרי מעולם לא חליתי, מי יערב לי, אפוא, שכאשר אחלה תוכל לרפאני?"

כמה חשוב לכל אדם להקדים ולהתפלל לפני בא הצרה, כשהוא בריא וטוב, שלא יבואו עליו צרות וייסורים

הרב בנימין גולד

"וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לְאֹמֶר... אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה" (דברים ג', כ"ג-כ"ה)

על ענין כבוד המתים, שיתיר בכל פעם שיש לווייה - לעבור את הגבול ללא צורך באישור. ואכן אנשי העיירה קבלו את האישור, ומאז הלוויות התנהלו כסדרן ללא עיכוב וצער המתים.

לאחר זמן, כאשר ראו החברא קדישא שהמעבר מתנהל ללא קושי, החליטו כי יש לנצל את האישור למעבר לוויית, בכדי להבריח סחורה ומצרכים עבור תושבי העיירה והמסחר המתנהל בה.

וכך עשו. יום אחד הם מילאו ארון קבורה בסחורות, כיסוהו בטלית, וכך צעדו לעבר הגבול מנין אנשים שנשאו את הארון, והלכו אחריו כהלוויית מת. כשהגיעו לגבול, והסבירו כי מדובר בלוויית מת, פתח להם הזקיף את השער. אך פתאום הוא עצרם! ביקש מהם להרפות מהארון ולהניחו. לבבות המלווים רעדו מחרדה: מדוע הפעם עושים להם בדיקה? הרי לוויית רבות עברו בגבול ללא שום בדיקה? הם ניסו להתנגד, באומרם כי אסור הדבר על פי ההלכה היהודית, יש כאן כבוד המת וכו', אך הזקיף לא אבה לשמוע, וניגש לארון לפותחו. והנה - לא מת ולא נפטר, ארון מלא סחורות!

כמובן שפחד גדול נפל על אנשי החברא קדישא, והם געו בבכי רב, על גילוי התרמית והעונש הגדול שצפוי להם בעקבות כך.

בין לבין ניגש אחד המלווים לזקיף ושאלו, מדוע הוא חשד בהם בפעם הזאת יותר מכל פעם? והזקיף ענה: "שׁוֹטִים המלווים, כשהם עברו את הגבול ראיתי שהם שמחים ועליזים, לא נראו סימני צער על פניהם ככל לווייה שיש גם כאלו שבוכים על המת. הבנתי שיש כאן תרמית", ואז הוסיף: "עכשיו הם בוכים! אם הם היו בוכים קודם לכן, הם לא היו צריכים לבכות עכשיו!!!"

מסופר על הרמב"ם, אשר היה כידוע רופא בבית השולטן במצרים, כל אותה העת ששימש הרמב"ם כרופא בחצר השולטן - לא חלה השולטן וכל מחלה לא שלטה בו.

יום אחד קרא הסולטן לרמב"ם ואמר לו: "בעצם מנין לי לדעת כי אמנם רופא מומחה אתה, הרי מאז בואך לכאן לא הוכחת כלל את יכולתך, שהרי מעולם לא חליתי, מי יערב לי, אפוא, שכאשר אחלה תוכל לרפאני?"

השיב לו הרמב"ם: "הלא הרופא הגדול באמת הוא הקב"ה, כמו שנאמר 'כי אני ה' רופאך', והרופא הנאמן והגדול הזה אומר בעצמו, שעקב היותו 'ה' רופאך' יכול הוא להבטיח לעמו, כי 'כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך', לכן, סיים הרמב"ם את דבריו, 'גדולה היא הוכחת יכולתו של הרופא ע"י מניעת מחלות, יותר מאשר ע"י ריפוי מי שכבר חלה בהן'. נהנה השולטן מחכמתו ופקחותו של הרמב"ם.

אכן כך! צריכים אנו להתפלל להקב"ה, שימנע מאיתנו את כל המחלות והצרות, עוד קודם בואן, כי לעולם יקדים אדם תפילה לצרה, כדי שלא תבוא עליו, והיא מעלה גדולה.

מרון הגאון ר' אליהו לופיאן זצ"ל, מביא את דברי המדרש על פסוק זה, וכך כתוב במדרש (דברים רבה יא, י): "עשר פעמים נגזר על משה שלא יכנס לארץ ישראל, ועדיין לא נחתם גזר דין הקשה, עד שנגלה עליו ב"ד הגדול, אמר לו: גזירה היא מלפני שלא תעבור, שנאמר 'כי לא תעבור את הירדן'. ודבר זה היה קל בעיניו של משה, שאמר: ישראל חטאו חטאות גדולות כמה פעמים, וכיון שבקשתי עליהם רחמים, מיד קיבל ממני, אני שלא חטאתי מנעורי - לא כל שכן, כשאתפלל על עצמי שיקבל ממני? [ולא הזדרז משה להתפלל לה']", וכיון שראה הקב"ה שקל הדבר בעיניו של משה, ואינו עומד בתפילה מיד, קפץ עליו ונשבע בשמו הגדול שלא יכנס לארץ ישראל, וכיון שראה משה שנחתם עליו גזר דין, גזר עליו תענית ועג עוגה קטנה ועמד בתוכה, ואמר: איני זז מכאן עד שתבטל אותה גזירה. באותה שעה לבש שק ונתעטף שק ונתפלש באפר, ועמד בתפילה ובתחנונים עד שנזדעזעו שמים וארץ, מה עשה הקב"ה באותה שעה? הכריז בכל שער ושער של רקיע ורקיע, ובכל ב"ד וב"ד, שלא יקבלו תפילתו ולא יעלו אותה לפניו, מפני שנחתם עליו גזר דין".

"יסוד גדול למדים אנו מדברי המדרש הללו", אמר ר' אליהו זצ"ל. "אילו היה מתפלל משה רבינו על עצמו, מיד כשנגזר עליו שלא יכנס לארץ ישראל, היה נענה, ומשום שלא הזדרז להתפלל, גזר הקב"ה את הגזירה בשבועה שא"א לבטלה. ומכאן - כמה חשוב לכל אדם להקדים ולהתפלל לפני בא הצרה, לפני שנגזרה הגזירה, כשהוא בריא וטוב, יתפלל שלא יבואו עליו צרות וייסורים, כי אז התפילה יותר מתקבלת..."

ואלו הם דברי אלוקים חיים של חז"ל הקדושים בגמ' בסנהדרין (מד, ב): "א"ר אלעזר, לעולם יקדים אדם תפילה לצרה, שאלמלא הקדים אברהם תפילה לצרה בין בית אל ובין העי, לא נשתייר מרשעי ישראל שריד ופליט". גם על חורבן הבית אמר ירמיהו הנביא לישראל, אחר שראם בוכים על חורבנו: "מעיד אני שמים וארץ, שאילו בכיתם בכיה אחת עד שאתם בציון, לא גליתם" (ילקוט שמעוני).

כמה טוב יהיה לנו אילו בכל תפילה, נכוון ב"מודים אנחנו לך", להכיר טובה להקב"ה על כל הטוב שנותן לנו, ושמונע מאיתנו צרות קשות וייסורים, ובהם נקדים תפילה לצרה שהיא סגולה למנוע הגזירה.

בספר 'שאל אביך ויגדך', מופיע סיפור מעניין מאד, הממחיש לנו עד כמה חשוב לבכות לפני בוא הצרה, ולא להמתין אחרי שהיא כבר באה.

אחרי מלחמת העולם הראשונה, כאשר נדמו הקרבות האדירים שהתחוללו בכל מרחבי אירופה ורוסיה, שבעקבותיהם נכבשו מדינות, ושטחים עצומים עברו ממדינה אחת לשכנתה. כשאך ישבו לקבוע את הגבולות החדשים שנכבשו במלחמה, נוצרו חלוקות שבמהלך הקרבות איש לא שם לב אליהן, וכך קרה, שעיירות נחצו לשניים, חלקן במדינה זו וחלקן במדינה אחרת, לפי מה שנכבש במלחמה.

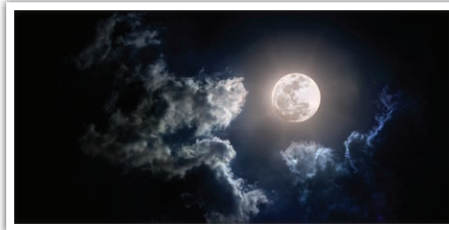
היתה עיירה יהודית אחת, שהגבול נקבע ממש בגבולה, ואחרי חלוקת הגבול מחדש, נוצר מצב שהעיירה היתה במדינת פולין, ואילו בית הקברות של העיירה, עבר למדינת רוסיה, והגבול עבר ביניהן ללא אפשרות מעבר מהעיירה לבית הקברות שלה.

וכך הווה, שכל פעם שנפטר מישהו מהעיירה, היו צריכים ללכת ולבקש רישיונות מהצבא הרוסי שבית הקברות נשאר בצידו. הדבר גרם לטירדה גדולה, הקבורה התעכבה ונוצרה בעיה של כבוד המת בכל פעם, עד שקבלו אישור לחצות את הגבול לקבור את מתי העיירה.

לאחר דין ודברים הוחלט לשלוח משלחת למושל המחוז הרוסי, ולבקשו

בזמן שהיו ישראל במדבר - האם קידשו את החודש ע"פ ראייה או ע"פ השבון?

חננאל ז"ל, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, היה הענן מכסה אותם ביום ועמוד האש לילה, ולא ראו שמש ביום ולא ירח בלילה. והוא שאמר הכתוב (נחמיה ט', י"ט): "ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוד הענן לא סר מעליהם ביוםם להנחותם בדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם", ומהיכן היו קובעים חדשים על פי ראיית הלבנה, אלא בודאי עיקר המצוה בכתוב על פי החשבון, ע"כ.

וכ"כ ברבינו בחיי (שמות י"ב, ב') בשם רבינו

"וּפְנֵי תִשָּׂא עֵינֶיךָ הַשְּׁמַיְמָה וְרֵאִיתָ אֶת הַשָּׁמַשׁ וְאֵת הַיָּרֵחַ..."
(דברים ד', י"ט)

מובא ב'מדרש אגדה' (בובר - דברים ד, יט) "ופני תשא עיניך השמימה וראית את השמש" - "שעדיין לא ראו שמש ולא ירח מפני שהענן מקיף אותם, אמר להם משה עתידים אתם לראות שמש וירח ואל תחשבו שהם אלוהות, אלא הקב"ה בראם להאיר על הארץ".

האם סופר שאינו מניח תפילין דר"ת יכול לכותבן?

ובביאור הסופר (על לשכת הסופר שם סי' א' סעי' ב' ד"ה שאינו בקשירה) כ' שמעיקר הדין אין לחוש בזה אי לאו בדרך חומרא.

כותב תפילין דר"ת יש לו בעצמו ג"כ להניח תפילין דר"ת, ומילתא דמסתבר היא דכל שישנו בקשירה ישנו בכתבה. ובשו"ת 'דברי יציב' (או"ח סי' מג) הביא מה"שמה משה' (ח"ג בין הרקח על שו"ע או"ח סי' ל"ט) שכתב כן שיש ליהרר, שמי שאינו מניח תפילין דר"ת לא יכתבם דהא לדעת ר"ת אינו בקשירה וא"כ אינו בכתבה כנ"ל (ועי' באות חיים ושלום להגה"צ ממונקאטש זצ"ל (סי' ל"ד ס"ק י"א), ובשו"ת פני מבין (או"ח סי' י"ג)).

"וּקְשַׁרְתֶּם לְאוֹת עַל יָדְךָ" (דברים ו', ח')

במנחות (מב:): אמרי', ספר תורה תפילין ומזוזות שכתבן צדוקי, כותי, עובד כוכבים, עבד, אשה, וקטן, מומר, פסולין, שנאמר "וקשרתם וכתבתם" כל שישנו בקשירה ישנו בכתבה כל שאינו בקשירה אינו בכתבה. ובפי' 'לשכת הסופר' (על קסת הסופר להג"ר שלמה גאנצפריד זצ"ל בעל הקיצוש"ע סי' כ"ו סק"א) כ' שמעתי בשם גדול אחד, כי הסופר שהוא

האם מותר ללכת בכיסו עם מזוזה לשמירה?

אין ריח מצוה בדבר, אבל גם איסור אין לומר ויותר טוב שלא לעשות, אבל הרשות בידו לעשות כן ואין גוערין בו ואין מוחין בו. וב'שבט הלוי' (ח"ב סי' קמט) כ' שאין דעתו לעשות מזה מסחר, ושמע שבאיטליא הי' קלקול שהיו לוקחים המזוזות מהבתים ונשאו אותן אצלם לשמירה עד שנשתכח מצוות מזוזה.

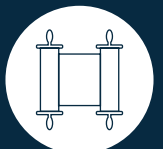

"וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ" (דברים ו', ט')

בתוי"ט עמ"ס כלים (פי"ז משנה ט"ז) כ' שבזמן המשנה היו אנשים שנסאו מזוזה עמהם וחשבו זה למצוה ושמירה. ובח"י 'אנשי שם' על המשניות כ' שאם היו אנשים כאלה טיפשים היו ודאי. ובשו"ת 'באר משה' (ח"ב סי' צ"ו) כ' שבוודאי

- "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה" - לאילו דברים הכוונה?
- כיצד אפשר לשמוע כיום את קול ה'?
- היתכן שיש תפילות שאינן נענות?
- מדוע הלומד תורה שלא לשמה זוכה לעושר וכבוד?

השאלות
בפרשת
השבוע

האוכלים בגינה או במקום ציבורי, איזה נוסח יאמרו ב'הרחמן הוא ישלח ברכה מרובה בבית הזה'?

האוכלים יחדיו באוטובוס - האם יכולים להצטרף לזימון? ומה הדין במטוס או ספינה?

הגר"א שבעל הבית עם בני ביתו שישבו לאכול, הרי זה קביעות ומצטרפים לזימון אפילו שאינם אוכלים בשולחן אחד.

לענין האוכלים במסעדה ובבית מלון, בשו"ת 'מנחת יצחק' (ח"ח סי' ח) כתב, שבני משפחה האוכלים בשולחן אחד אינם מצטרפים לזימון עם בני משפחה אחרת האוכלים בשולחן אחר, הואיל ואין קשר ביניהם. ובשם הגר"ש אלישיב מובא ('וזאת הברכה' עמ' 133), שאף אם בני שתי המשפחות שרים זמירות ביחד אינם מצטרפים, מאחר שכל אחד רוצה לשבת בנפרד עם בני משפחתו [אכן, מ"מ אם ירצו לזמן יחד דעת הגר"ח"פ שיינברג (זאת הברכה עמ' 271, ראה בביה"ל סי' קצה ס"א ד"ה שתי חבורות) שבמקרה שלא נכנסו החבורות מתחילה על דעת להצטרף לזימון, אם אין בכל אחת כדי זימון אינם מצטרפים, ואם יש בכל אחת כדי זימון (לפחות שלשה בכל חבורה כדי לזמן בלי שם, ועשרה בכל חבורה כדי לזמן בשם), יכולים להצטרף].

אכן לענין בחורי ישיבה האוכלים בחדר האוכל, כתב בשו"ת 'מנחת יצחק' (שם) וכן דעת הגר"ש אלישיב (וזאת הברכה עמ' 133), שעל אף שהם אוכלים בשולחנות נפרדים - מצטרפים לזימון, משום שהם יושבים לאכול על דעת שיצטרפו זה עם זה, וכן דעת הגר"ח קנייבסקי (דולה ומשקה עמ' קיד). אמנם אם הבחורים מתכוונים שלא להצטרף יחד, כגון שיושבים קבוצות קבוצות ואין קשר בין הקבוצות, דעת הגר"ש"ז אויערבך והגר"ח"פ שיינברג (וזאת הברכה שם) שאין היושבים שבני שולחנות מצטרפים לזימון, והגר"ש אלישיב (וזאת הברכה שם) הורה, שבאופן זה אפשר לסמוך על דעת ה'אגרות משה' ('או"ח ח"א סי' נו) שמועיל גילוי דעת שלא להצטרף [ראה על כך בביאורים ומוספים סי' קצג ס"ק ו, טז]. ודעת ה'אור לציון' (פ"ג תשובה י) שאף אם הבחורים יושבים בשולחן אחד - כיון שכל אחד נכנס, אוכל והולך - יתכן שנחשב שלא קבעו יחד, וזימנו בלא שם אף אם הם עשרה, כיון שמספק אין להוציא שם שמים לבטלה.

ואם אמרו הבחורים זה לזה 'בואו נאכל' נחשב לקביעות ויכולים לזמן אף בשם, וכן בסעודות השבת שבהן מקדשים, סועדים ומברכים יחד, מצטרפים לזימון אף לענין הזכרת שם. [אמנם מה שכתב ה'אור לציון' שגם באוכלין בשולחן אחד צריך דעת להצטרף, כדי להתחייב בזימון. וכן כתב ה'חכמת שלמה' (סי' קצג) שנידון זה תלוי במחלוקת המובאת בסי' קצה סעיף ב, האם בב' חבורות בבית אחד צריך להכנס על דעת להצטרף [ראה במשנ"ב

האוכלים יחדיו באוטובוס בשעת הנסיעה, האם יכולים להצטרף לזימון? ומה הדין במטוס או ספינה?

הנוסעים באוטובוס, ובאמצע הדרך קבעו לאכול יחדיו כל אחד במקומו - האם נחשב הדבר לקביעות שמצטרפים יחדיו?

הלכה זו הביאה המשנ"ב בהלכות 'ברכת המזון' (סי' קצג ס"ק כה) [וכתב שפרטי הדין התבאר בסי' קצז ס"ק יב ודינן שוה)] וכתב (סי' קצז ס"ק סב) שאנשים המהלכים בדרך, אף שאמרו וקבעו לאכול בהליכתם - לא יזמנו, כי ההליכה מבטלת הקביעות. והביא המשנ"ב, שאם יושבים בעגלה אחת ואמרו 'נאכל יחדיו', הסתפק בזה ה'מגן אברהם' שאפשר שמצטרפים, שאף על גב שנוסע בעגלה כמהלך דמי, והליכה הרי מבטלת הקביעות, מכל מקום כיון שעל כל פנים כולם יושבים באגודה אחת, יש לומר דמצטרפין, וכן נוטה דעת ה'אליה רבה' להקל, ובספינה פשוט אף למגן אברהם שמצטרפים, כי זה קביעות גמורה. והביא (סי' קצג ס"ק כו) שה'חיי אדם' הכריע בזה לענין זימון שבשלושה יזמנו, אבל בעשרה יש לחוש להזכרת שם שמים לבטלה. והוסיף המשנ"ב, שעכ"פ יזמנו בעשרה בלא שם שיוצאים בזה בדיעבד.

ומביאור החילוק בין עגלה לספינה, למדו הפוסקים אף לענין דין זימון באוכלים ביחד באוטובוס או במטוס. שהנה ב'שו"ע הרב' (סי' קצז ס"ט"ז) ביאר בחילוק הדין בין עגלה לספינה, שספינה אינה חשובה כמהלכת, אלא המים הולכים תחתיה והיא נחה לעולם על אותם מים, מה שאין כן בעגלה. ועל פי חילוק זה כתב בשו"ת 'אור לציון' (ח"ב פ"ג תשובה ט), וכן דעת הגר"ש וואזנר (ברכת שם פ"ב סל"ד אות ה), שיש הבדל בין האוכלים במכונית או באוטובוס לאוכלים במטוס, שהאוכלים במכונית או באוטובוס יזמנו אף בעשרה בלא הזכרת שם כעגלה, מה שאין כן האוכלים במטוס מצטרפים גם לעשרה וזימנו בהזכרת השם, מאחר שהוא קבוע והרוח דוחפתו ודומה לספינה.

אמנם ב'מור וקציעה' (סי' קצז) כתב לחלוק על חילוקו של המ"א ודעתו שהכל תלוי בשקיטת נסיעתם, בין בים ובין ביבשה כי אחר כוונת הלב הן הדברים, שבעגלה המתנדנדת ואופניה מרעשים שקשה לכוון דעתם לשמיעה, וכן בספינה כשיש רוח סערה, אין מצטרפים לזימון, וכשארין סערה, שיושבים שקטים אף בעגלה מצטרפים לזימון. וה'בית ברוך' (על החיי אדם כלל מח ס"ז אות כט) כתב שהנוסעים ברכבת או במכונית, וכל שכן הטסים במטוס, מצטרפים לזימון. וכן דעת הגר"ח"פ שיינברג (חידושי בתרא) שמצטרפים כדין היושבים בספינה, ולא הסתפקו אלא בעגלה הרתומה לסוסים.

אכן היושבים לאכול ברכבת, שיש בה שולחנות ומקום מרווח לאכול, כתב ה'נימוקי או"ח' (סי' קצז) שבוודאי מצטרפים, משום שנחשב לאכילה קבועה כבספינה, וכדין היושבים בבית, וכן כתבו 'הערוך השולחן' (סי' קצז סכ"ו) וה'ברכת הבית' (שער יח ס"ד) בפשיטות שברכבת מצטרפים לזימון. וכשאוכלים בזמן שהעגלה עומדת, כתבו ב'ברכת הבית' (שם ס"ג) ובשו"ת 'אור לציון' (שם), שבוודאי מצטרפים יחד, וכן משמע בפמ"ג (סי' קצז א"א ס"ק כז).

כמה שונה דין חדר אוכל במלון לחדר אוכל בשיבה, לענין חיוב זימון?

הדבר הקובע לחיוב זימון, הוא הקביעות שישבו לאכול יחדיו, כמבואר בשו"ע (סי' קצג). ובמשנ"ב (סי' ק יח) כתב שקביעות נקרא כשיושבים ואוכלים על שולחן אחד, או במפה אחת אפילו כל אחד אוכל מכרו, והביא שדעת

בספר "רשומים בשמן" - חלק ראשון].

שוב ארץ ישראל

מן הרבנים הגאונים המפורסמים היחידים שפעלו לטובת ישוב ארץ הקודש היה הגאון הנודע ראב"ד וורשא ה"ה רבי יצחק הכהן פיינגנבוים זצ"ל, לא פחד ולא התחשב, עם אלה שהתנגדו לרעיון זה.

בשנת תרמ"ז התקיימה בוורשא אסיפה בענין יישוב ארץ ישראל, ואף הגה"צ השתתף בה, יחד עם הגאון רבי יוסף דוב סולובייצ'יק מבריסק. אז אמר [מובא בספר "יפה דעת"]:" כל הגלות היא בגלל שבני ישראל ממאסים בארץ הקודש, כמו שנאמר בתהילים: "וימאסו בארץ חמדה... וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות". ועתה צריכים לתקן את זה".

קיים הגה"צ בפועל מצות יישוב ארץ ישראל, וקנה חלקת אדמה במקום שנמצאת עכשיו העיר רחובות, בכדי שיהיה לו חלק בארץ.

לדעתו, היה מן הראוי שידיפסו את כל ספרי הקודש בארץ ישראל דווקא, כדכתיב 'כי מציון תצא תורה'. הוא בעצמו היה מחשיב מאוד את הספרים מדפוס ירושלים על כל הדפוסים שבעולם. מהיום שאפשר היה להשיג בוורשא ינות מארץ ישראל, הפסיק לשתות יין ממדינות אחרות, וכשהזמינו אותו לסעודת מצוה, לסידור קידושין ולברית מילה, לקח עימו מביתו בקבוק יין מהארץ הקדושה שיהיה לו לברך עליו. היה רגיל לומר, כי אם היו כל היהודים החרדים משתתפים בבנין הארץ, היה הכל מתנהג כאן על פי דרך התורה.

בהזדמנויות שונות הביע דעתו שיש לו ראיות ממקומות הרבה בתה"ק, שקודם ביאת המשיח יהיו ישראל על אדמתם דווקא, ואח"כ תהיה מלחמת גוג ומגוג שילחם עם ישראל על אדמתם, ואח"כ יבוא ויתגלה משיח צדקנו. לימים פירש כ"ק אדמו"ר מטאלנא זצוק"ל את מה שנאמר כי משרע"ה חפץ היה ומשתוקק בכל כוחו להיכנס לארץ ישראל, עד שאמרו במדרש: "ומנין שהתפלל משה באותו הפרק חמש מאות וחמישה עשר פעמים שנאמר "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר". "ואתחנן - בגימטריא הכי הוי". ומה היתה כוונתו העמוקה כל כך של משה רבינו ע"ה, ורצונו העז להיכנס לארץ ישראל? אלא ביאר קש"ת מטאלנא זצ"ל כי שמע משה רבינו את מצות יישוב ארץ ישראל שמקיימים עם ישראל בארץ הקודש בלי שום פעולה, עד כדי כך שהישוב בביתו בחוסר מעש, הרי הוא מקיים מצות יישוב ארץ ישראל, וכמו שכתב הרמב"ן בהשגותיו לס' המצוות: "אם כן, היא מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן גלות כידוע בתלמוד במקומות הרבה". וכששמע משה רבינו ע"ה מצוה נפלאה זו התאוה והשתוקק אף הוא לקיים מצוה נפלאה זו, מצוה אותה מקיים האדם בכל עת, בעת שכבו ובקומו, בכל רגע ושעה. אמר לו הקב"ה: "רב לך, אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" - אתן לך מצוה שתקיימה בכל עת ובכל רגע, אל תוסף אלי עוד בדבר הזה, הא לך מצוה כזו שהנך מקיים בכל עת ובכל רגע, בכל רגע שאין אתה מפציר ומבקש בעד כניסה לארץ ישראל הנך מקיים מצוה נפלאה, בכל רגע בשכבך ובקומך.

'דגנם ותירושם רבו'

במעלת פירותיה של ארץ ישראל הביא לספר קש"ת הגרי"ש אונגר זצ"ל: ראיתי כשפעם אחת השתתפתי בחתונה שנערכה בקרית-צאנז, בה ישב בראש המסובים הגה"ק מצאנז-קלויזנבורג ז"ע, כשלצדו האחד הדיין

מאהלעל ה"ה הגה"צ רבי שמואל זאב הלוי ראטה זצ"ל, ומצדו השני ישבת אנכי, ושוחחנו יחדיו בכמה ענינים.

תחת אחד השיחים אמר לנו הרבי מצאנז: "טעמו וראו את הפירות הקדושים של ארץ-ישראל, כמה טובים ומשובחים הם וערבים לחיך, הרי אני באתי מאמריקה, שם הפירות יפים ונאים למראה, אך טפלים וחשוכי טעם הם, ואילו פירות הארץ הקדושה הם מלאי טעם וְעֲרָבִים".

והוסיף ואמר: "אף בשעת חורבנה של ארץ ישראל, לא נטל הקב"ה מעמנו את הכל, כי אם הותיר לנו את טעמם הטוב של פירות ארץ ישראל, וזה בעצמו תקוה לאחרית הימים, שהשי"ת יחזיר לנו את כל המעלות שנלקחו מאיתנו".

לחונן עפרה

פעליו הנשגבים של הסבא קדישא הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מויז'ניץ זי"ע למען צדקת ארץ ישראל, עלו על כולנה. אהבה רבה אהב הסב"ק מויז'ניץ זי"ע את ארץ הקודש, כל ימי חייו שאף לעלות אליה ולחונן את עפרה. בשנת תרפ"א אף נתפרסם באר"י כי הסב"ק מויז'ניץ יגיע לביקור, אך מסיבות שונות לא יצאה התוכנית לפועל. בשנת תרצ"ה, בביקורם הראשון של בני הס"ק באר"י, השתוקק מאוד להצטרף אליהם, אלא שמפאת מצב בריאותו לא הרשוהו בני ביתו ומקורביו לבצע את משאלתו. לימים, כשסיפר בנו כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי חיים" זי"ע אודות הנסיעה ההיא, התבטא: "הוי, כמה קינא בנו אבינו הק' כשעלינו לארה"ק". רבינו נסע כברת דרך ללוות את בנו כ"ק אדמו"ר זצ"ל, שנסע מגרוסוורדין, וגם בשוכם נסע לקראת בניו לקבל פניהם.

במקרה מסוים, כאשר שאלו יהודי האם לנסוע לאר"י, השיב הסב"ק מויז'ניץ: "אילו היו לי כנפיים, הייתי עף לשם". בהזדמנות אחרת, כשנפרד ממנו יהודי לפני שעלה לארה"ק, אמר לו: "אולי יש לך מקום להכניסני בכיס בגדך?... העיקר שאסע גם-כן לארץ ישראל!" וכאשר שאלוהו פעם מדוע אינו נוסע לביקור, השיב: "לנסוע אפשר, ברם איך אפשר לצאת משם?!"

פעם בא יהודי להיפרד לפני עלייתו לאר"י. בעמדו ללכת, קם מרן הסב"ק זי"ע מכסאו, ליווהו עד הפתח, ואמר: איתא בספ"ה ק שסגולה ללוות יהודי הנוסע לאר"י. האמן לי, שהייתי חפץ מאוד ללוותך ולנסוע אתך עד אר"י, כי עז רצוני להיות שם, אולם בני משפחתי ומקורבני אינם נותנים לי, יען כי אין זה לפי כוחי; על-כן אלווה אותך לכל הפחות עד הדלת! (תודות למכובדנו הרב חיים מאיר אוביץ על אדיבותו במסירת העובדא).

אף הגה"ק ה"חפץ חיים" זצ"ל, בשלהי ימיו ביקש לעלות לארץ הקודש, לחונן את עפרה הקדוש. אמר על כך ה"סבא קדישא" הגה"ק רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל, שה"חפץ חיים" לא ימש בסוף את מאווייו אלו, ולא יעלה ארצה. ואכן, לבסוף לא עלה ה"חפץ חיים" לארץ הקודש, כידוע. שאלו את ה"סבא קדישא": "מאין לכם זאת?" אמר הסבא קדישא: "אין זו 'רוח הקודש' כלל וכלל, אלא סברא היא. מאחר שה"חפץ חיים" הוציא לאור עולם את חיבורו הנפלא 'משנה ברורה', שצריך להתקבל בקרב כל ישראל, ואם יגיע לארץ ישראל יאלץ להיוועד עם 'הרב הראשי' מטעם הרבנות, דבר שלא יתקבל באהדה בקרב קהילות החרדים, על כן מן השמים מנעו ממנו מלהגיע לזה".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי שמואל צבי גנץ שליט"א
כתבו ל- 3227@okmail.co.il

ומכאן זה פסק הגר"י זילברשטיין (חשוקי חמד ברכות מו, א), שאף האוכלים במקומות ציבוריים שאינם בית וכגון בגינות ציבוריות וכדו', שיאמרו בברכת המזון נוסח זה בהרחמן, ולא יאמרו 'הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בבית הזה ועל שלחן זה שאכלנו עליו'.

עוד כתב המשנ"ב שם, שלענין נוסח 'הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה', אין בעיה לאומרו אף בבית השייך לעכו"ם, ומושם שהכוונה ב'בעל הבית הזה', על בעל הסעודה.

והאוכלים במסעדה או בבית מלון, דעת הגרי"ש אלישיב ('חשוקי חמד' שם) שיש להם לומר 'הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה', אף על פי שהם משלמים לו על הסעודה, שכן אם בעל הבית לא היה מכין להם את הסעודה, לא היו אוכלים אכילה זו, וכספם לא היה משיבוע אותם. אמנם לגבי הברכה המיוחדת שמברך האורח את בעל הבית "יהי רצון שלא יבוש" וכו', מבואר במשנ"ב (סי' רא ס"ק ז) שהמשלם על סעודתו אינו מברכה, וראה שם מה שכתב הגר"י זילברשטיין לתרץ.

שם ס"ק ו]. ב'מנחת יצחק' (שם) כתב שאף במלונות ומסעדות מועילה אכילה בשולחן אחד לחייב בזימון אף שאינם מתכוונים להצטרף, וכן כתב האג"מ (שם) שבב' חבורות האוכלות בשלחן אחד אין צריך שיכנסו על דעת הצטרף לכולי עלמא, וראה בזאת הברכה (שם) ובהערה שם].

האוכלים בנינה או במקום ציבורי, איזה נוסח יאמרו ב'הרחמן הוא ישלח ברכה מרובה בבית הזה'?

האוכל בבית השייך לעכו"ם, כתב הרמ"א (ס' קצג סעי' ג) שאינם מצטרפים לזימון שאינם קובעים עצמם לאכילה מפני יראת העובד כוכבים, וכן יש לחוש לסכנה אם ישנו את הברכה ולא יאמרו 'הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה', ולכן מתחילה אינם קובעים עצמם אלא כל אחד יברך לבדו. וכתב המשנ"ב (ס"ק כז) שהאחרונים חולקים על זה, וכהיום המנהג שמזמנים, ובנוסח הרחמן יאמרו: "הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרובה בהליכתנו ובישיבתנו מעתה ועד עולם".

האם צריך להכות לסבא ולסנדק בברית שלא בזמנה?

האם מילה בזמנה קודמת למילה שלא בזמנה? | תקנה למי שלא מל
דין כרת למי שלא מל | דברי הפוסקים במילה שלא בזמנה

מוסכת זבחים דף קו:

אדם שנתאחר ולא מל - האם יש לו תקנה? והאם כשימול את עצמו מתקן את הזמן שלא מל, ועבר על מצות עשה שיש בה כרת, או שהזמן שעבר, הרי ביטל מצות עשה חמורה של מילה ולא ניתן לתיקון, וחייב בכל רגע למול את עצמו ולא להמשיך לבטל עשה? וכן יש לדון אם חייב כרת על הזמן שלא מל, או שכאשר מל אחר כך - נעקר ממנו עונש כרת.

האם מילה שלא בזמנה קודמת למילה בזמנה

עוד דנו האחרונים, האם מילה בזמנה קודמת למילה שלא בזמנה, כלומר מוהל שנתבקש למול שני תינוקות, האחד ביום השמיני ללידתו והשני נתאחר לאחר יום השמיני, מסיבת חולי או סיבה אחרת, וכעת המילה שלא בזמנה, האם יקדים את המילה בזמנה למילה שלא בזמנה? או שמא מילה שלא בזמנה - כל רגע ורגע שעובר נחשב ביטול מצות עשה שאין לה תקנה, מה שאין כן התינוק שנימול ביום השמיני - גם אם תתעכב מילתו עד סוף היום - עדיין לא ביטל מצות עשה, ולכן חייבים למהר את המילה שלא בזמנה ככל האפשר, שלא נפסיד רגע נוסף, ורק אח"כ למול את התינוק של יום שמיני? וכל זה תלוי האם כשמלים לאחר זמן - מתקנים את הזמן שעבר, או שנחשב שביטל מצות עשה באותו זמן.

תקנה למי שלא מל

תחילה נבאר מה שנראה להוכיח מדברי הגמרא בזבחים (דף קו:), שרבא מקשה למה המשנה אומרת שפסח ומילה הן רק מצוות עשה ואין אזהרה, הרי אפשר ללמוד מנותר, שאף שלא ענש הזהיר, ק"ו לפסח ומילה - שנתפרש בהן עונש כרת שיש בהן אזהרה. הגמרא דוחה שנותר אין לו תקנה לאחר שעבר על האיסור והותיר, ופסח יש לו תקנה, ופירש"י שיכול להביא פסח שני.

וכתב ה'צאן קדשים' שצ"ל שגם מילה יש לו תקנה במה שימול את עצמו, שאם לא כן - עדיין נלמד מילה מנותר.

דין כרת למי שלא מל

כתב הרמב"ם (פ"א ממילה ה"ב), שמי שלא מלו אותו - כשיגדיל חייב למול את עצמו, וכל יום ויום שעובר משיגדיל ולא מל את עצמו - הרי הוא מבטל מצוות עשה, אבל אינו חייב כרת עד שימות בלי למול, כלומר שכל זמן שהוא חי - לא יתכן לחייבו בכרת, שבידו למול את עצמו, והראב"ד חולק וכתב שכל יום עומד באיסור כרת, וכן דעת התוס' במכות דף י"ד, שהקשו שלגבי מילה לא שייך לומר שחייב בכרת, כי לעולם לא יתברר שחייב כרת עד שימות, כי כשהוא חי יכול למול את עצמו ולהפטר מכרת, ותי' שכל זמן שלא מל עונש כרת עליו, ובפשטות בקושייתם סברו כרמב"ם ובתירוצם סבר כהראב"ד.

הרי נחלקו הרמב"ם והראב"ד אם יש חיוב כרת מיד כשלא מל, או רק כשמת בלי למול, ודנו הפוסקים האם כשמל נעקר חיוב הכרת, והגאון רבי יצחק אלחנן זצ"ל בספרו 'עין יצחק' (יו"ד סי' כ"ה אות ח') הוכיח מסוגייתנו שמבואר שא"א ללמוד אזהרה מנותר למילה ופסח, ומטעם שיש תקנה, ובהכרח גם למילה יש תקנה, והיינו שגם לדעת הראב"ד שכל זמן שלא מל הרי הוא בעונש כרת אבל כשימול פוקע ממנו עונש כרת, אך העולת שלמה' כאן הביא דברי העין יצחק' וחולק עליו, וכתב דלהראב"ד אם מל את עצמו לאחר זמן אינו נפטר מן הכרת, רק יש לו תקנה שיש בידו לקיים את המצוה, ושונה מנותר שנפסל ואינו חוזר להכשרו.

מילה שלא בזמנה קודמת למילה בזמנה

עתה נבאר דין מילה שלא בזמנה, הנה ה'דבר אברהם' (ח"א סי' ג"ל) הביא דברי כמה אחרונים, שכתבו שאם יש שני תינוקות, למול האחד ביום שמיני שלו והשני שלא בזמנו, שיש להקדים את התינוק הנימול בזמנו, הואיל וברית

בזמנה היא תדירה יותר, וגם נחשב מקודש, כיון שמקיים גם עשה ביום השמיני, ויש שתי סיבות להקדים - גם שזה תדיר וגם שזה מקודש, והאריכו בראיות.

וה'דבר אברהם' יצא לחדש, שהמילה שלא בזמנה קודמת, והטעם: כיון שממתי שעבר יום שמיני ולא מל, בכל רגע הרי הוא מבטל מצות עשה החמורה של מילה, שנכרתו עליה בתורה י"ג בריתות, וצריך למהר ולהקדימה ככל האפשר, ואילו הברית בזמנה - אף שממדת הזריזות יש להקדימה בבוקר, מ"א מל ביום השמיני - אפילו בסמוך לשקיעה - הרי קיים את המצוה כתקונה, לכן דעתו שאין להתחשב בסדרי הקדמות במצוות במקום בטול מצות עשה.

ובחלק ב' (סי' א-ד) דן ה'דבר אברהם' עם חכמי דורו שנחלקו ע"ז. תחילה דן בדברי הרמב"ם (פ"א ממילה ה"ב) שכתב שאם עבר יום שמיני ולא מל, כל יום ויום שעובר הוא מבטל מצוות עשה, משמע דוקא יום, אבל לא כל שעה, והוא כתב שם שנקט הרמב"ם יום לאו דוקא, אלא כוונתו כל שעה וכל רגע, דאין בזה שיעור, והוכיח מדברי הרמב"ם בפיה"מ (בשבת פ"ט מ"ו), שכתב וז"ל: "אדם שעבר ולא מל את בנו או יליד ביתו, וחס עליו ביום השמיני, הרי עבר על מצות עשה גדולה וחמורה שאין כמותה בכל המצוות וכו', אך עם כל זאת אינו נפטר מן המצוה, אלא עדיין הוא מצווה ומחוייב למולו תמיד, וכל זמן שאינו מל אותו, הרי הוא עובר על מצוות עשה שהגיע זמנה, ואם מל אותו נסתלקה אותה העבירה ועשה מצוה", עכ"ל. הרי נקט בלשונו 'כל זמן' ולא תלוי ביום.

והביא שהג"ר גרשון אדלשטיין זצ"ל (זקנו של ראש ישיבת פוניבז' שליט"א) אמר לו, ששמע מהגר"ח מבריסק שדעתו ג"כ להקדים את המילה שלא בזמנה, כדי שלא לבטל מצות עשה, וכ"כ בשו"ת 'חסד לאברהם' (יו"ד סי' ס').

דברי הפוסקים במילה שלא בזמנה

אכן בדברי הפוסקים מבואר שלא נקטו שיש בזה ביטול עשה, וחלק מהראיות הזכירן ה'דבר אברהם' בעצמו.

דעת התשב"ץ, שמילה שלא בזמנה שחלה ביום חמישי - יש לדחותה עד לאחר שבת, מחשש שלא יצטרכו לחלל שבת על התינוק לאחר הברית. אכן בגליון מהרש"א יו"ד סי' רס"ב כתב ע"ז, שהראנ"ח כתב שאסור לעכב את הברית, כיון שכל שמשחה עובר איסור, ולדעת הראב"ד עובר בכרת, וכן הביא משו"ת 'דבר שמואל' סי' קצ"ב שאין לעכב את הברית לרצון קרובים או איזו הנאה, מיהו ה'דבר שמואל' דן מצד שאין מחמיצין את המצוה, ובסוף דבריו הביא הראנ"ח, משמע שלא חשש לביטול מצוה, ויש לפלפל.

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית

שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים"

הטעמים לעשיית ט"ו באב ליום טוב

שבע שנים מלך מלך אחר, והתיר להביא את ההרוגים לקבורה, וזה היה בט"ו באב.

טעם אחר: "רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו יום שפסקו מלכרות עצים למערכה" (תענית שם).

ביאור: לפי שהיו חוטבים עצים כדי להבעיר את אש המזבח בביהמ"ק, והיו עושים זאת במשך כל תקופת הקיץ עד ט"ו באב, שמט"ו ואילך תשש כוחה של חמה, ואינה מייבשת העצים הכרותים מהר, ונכנסים בהם תולעים ונפסלים לגבי המזבח. לפיכך אותו היום שהשלימו בו את המצוה - עשו אותו יום שמחה וקראוהו 'יום תבר מגל' - היינו יום שבירת המגלים והקרדומות. הטעם שעשוהו יו"ט ביום גמר כריתת העצים: לפי שעתה יכלו להתפנות לעסוק יותר בתורה, שלא יהיו טרודים יותר בכריתת העצים (רבנו גרשום מאור הגולה ב"ב קכא, ב ד"ה יום שפסקו).

טעם אחר: לפי שבאותו יום היו משלימין מצוה גדולה כזאת, הרי שהשלמה של מצוה שמחין עליה (רשב"ם שם קכא, ב ד"ה ברכת הטוב והמיטיב מניסן).

לשליחת תגובות לכותב הטור, הרב יהודה לב שליט"א
יש לכתוב ל: lev17382@gmail.com

"א"ר שמעון ב"ג, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוה"כ, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין, שלא לבייש את מי שאין לו" (תענית ל, ב, ב"ב קכא, א).

טעם אחר: "אמר רב יהודה אמר שמואל, יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה" (תענית שם). ביאור: יום שהותרו השבטים להתחתן זה בזה, שמימות משה רבינו ע"ה, בת היורשת נחלה משבט אביה, לא יכלה להינשא אלא לבן שבטה בלבד, כדי שלא תעבור נחלה ממטה למטה, ובט"ו באב הותרו. טעם אחר: "אמר רב יוסף אמר רב נחמן, יום שהותר שבט בנימין לבוא בקהל" (תענית שם).

ביאור: בימי פילגש בגבעה (שופטים י"ט, כ"א) נשבעו ישראל במצפה לאמר (שם כ"א, א'): "איש ממנו לא יתן בתו לבנימין לאשה", עקב הגנאי שעשה בנימין בפילגש בגבעה, שני איסורים אלה אף שנעשו כתורה וכמצוה - היו קשים על ישראל, לכן היתה להם שמחה גדולה ביום שהותרו. טעם אחר: "אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן יום שכלו בו מתי מדבר" (תענית שם).

ביאור: שישים רבוא מישראל שעליהם נגזרה גזרת "במדבר הזה יתמו ושם ימותו" (במדבר י"ד, ל"ה), ומתו מהם ט"ו אלף בכל תשעה באב, ט"ו אלף האחרונים אף הם חפרו קבריהם, ונכנסו בהם בליל תשעה באב, והקב"ה ויתר להם מפני שאחרונים היו ונבדלו לחיים, ואולם בתשעה באב שחרית כשקמו על רגליהם, עדיין לא ידעו שנבדלו לחיים וחשבו שמא טעו בחשבון, והיו חוזרים ונכנסים לקבריהם עוד חמישה לילות, כיון שהגיע ט"ו באב וראו את הירח במלואו - הבינו כי בטלה הגזירה מעליהם ועשאוהו ליום ט"ו באב יום טוב (מדרש איכה וב"ב קכא, ב).

טעם אחר: "עולא אמר יום שביטל הושע בן אלה הפרסדיאות [מחסומי דרכים] שהושיב ירבעם בן נבט".

ביאור: כשקרקע ירבעם בן נבט מלכות ישראל מירושלים, התפלג העם ושררה איבה בין ממלכת אפרים לממלכת יהודה. ביקש ירבעם בן נבט למנוע מבני ישראל לעלות לירושלים, ולכן הושיב פרסדיאות [משמרות] בכל הדרכים המובילות לירושלמה, כדי שלא יעלו ישראל לרגל ולא יביאו ביכוריהם לבית המקדש (תענית לא, א).

טעם אחר: "רב מתנה אמר יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה (שם). ביאור: הם ההרוגים שהרגם אדריינוס שגזר שלא לקבור אותם, ולאחר

<< המשך מעמוד 21 | הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א

משמע שלא חשש לביטול עשה, ויותר מבואר בדברי ה'אור זרוע', שיאר דין מילה שלא בזמנה וכתב שכשר כל היום, ומה שמלים בשחרית הוא משום זריזים, ע"י הדבר אברהם מה שנדחק בזה.

האם להכות לסכא ולסנדק בנרית שלא בזמנה

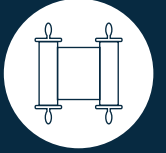
היוצא לפי דברי ה'דבר אברהם' שבמילה שלא בזמנה יש להקדימה ככל האפשר, ואין להמתין על הקרובים.

וכן אם היתה לתינוק צהבת ילודים, ועשו בדיקת דם וגילו שירדה הצהבת ואפשר למולו, יש למולו בהקדם האפשרי לפני שמכניסם אולם ומוזמנים. וההוראה שקיבלתי מרבותי, שיש להזדרז לדבר מצוה אבל אין חיוב על כל רגע ורגע, אלא כל מה שמכין דעתו למולו שפיר דמי, וכן משמע מכל הראיות הנ"ל, ועוד יש בזה אריכות וקצרות.

הנוב"י (חנניא יו"ד סי' קס"ו) דן במי שהיה בנו חולה ולא יכלו למולו בשמיני, ורצה לעכב את הברית לערב פסח כדי שתהיה סעודת מצוה ויפטור את הבכורים מהתענית, והנוב"י כתב שאין לזלזל במצוה להשהותה, וזריזים מקדימים למצוות. משמע שמשום מידת זריזות נקט ולא חשש לביטול עשה. עוד דן ה'דבר אברהם' במשנה במגילה, שאין מלין עד הנץ החמה, ואם יש בזה בטול עשה - למה במילה שלא בזמנה לא נתחייב למול מעלות השחר, שמן התורה הוא יום, ודחה ה'דבר אברהם' שהעמידו חכמים דבריהם בבטול עשה בשב ואל תעשה.

דברי הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל (סבו של ראש ישיבת פוניבז')

עוד הקשה לו הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל מלשון הרמב"ם פ"א ממילה ה"ח, שכתב שכל היום כשר למילה, ומצוה להקדים בתחילת היום משום זריזים מקדימים למצוות, הרי כולל גם מילה שלא בזמנה במידת זריזות,

מהי מידת החום שבה עוברים על איסור בישול בשבת? אילו נוזלים אינם מתבשלים - בוודאות - בכלי שני? מַצְקָת - דינה כ'כלי ראשון' או כ'כלי שני'?

מהלכות מלאכת 'בישול'

- מאכל שאינו מבושל לחלוטין - אף אם הוא ראוי לאכילה בשעת הדחק, יש בו איסור בישול בכל תוספת בישול הניכרת בו, עד להשלמת בישולו לחלוטין.
- מאכל שאינו טעון בישול, כגון פירות הנאכלים חיים, וכאשר מבשלים אותו הוא משתבח במידה כלשהי - בישולו אסור מדאורייתא; ואם אינו משתבח כלל, בישולו אסור מדרבנן.
- מידת החום שבה עוברים על איסור בישול בשבת היא: 'היד סולדת בו', ופוסקי זמננו השוו מידה זו למידות חום שונות ב'מעלות', הנעות בין 40 ל-52 מעלות צלזיוס.
- תבשיל נוזלי שהתקרר - לדעת הרמ"א, כל שנותרה בו חמימות, אין בו איסור בישול. ונחלקו אחרונים בדעתו - האם בישול תבשיל שהתקרר לחלוטין אסור מדאורייתא, או רק מדרבנן.
- ההיתר הנ"ל לדעת הרמ"א, הוא רק כאשר החמימות שבתבשיל נותרה בו, משעה שהתחמם במידה שהיד סולדת בו, אולם תבשיל נוזלי שהתקרר לחלוטין, וחימומו מעט, דינו כדין תבשיל קר לחלוטין.

הנחת מאכלים על גבי האש בשבת

- תבשיל שאין בו איסור בישול, אסור מדרבנן להניחו בכלי העומד על גבי האש, אבל מותר לחממו על ידי הנחתו על גבי סיר מלא העומד על גבי האש.
- מאכל בלתי מבושל, אסור להניחו בשבת על גבי סיר העומד על גבי האש, אם יתכן שיתחמם עד לחום ש'היד סולדת בו'. ואף אם בכוונתו להסירו בטרם שיתחמם, אסור להניחו שם, מחשש שישכח להסירו.

דיני 'כלי ראשון' ו'כלי שני'

- תבשיל שב'כלי ראשון' שהוסיפו לו בשבת תבלין בלתי מבושל - נאסר באכילה; אך אם היה מתובל קודם לכן, ואין בכמות התבלין הנוספת כדי לתבל את התבשיל בפני עצמה - יתכן שאינו נאסר.
- מכיון שאין אנו בקיאים במידת כוח הבישול של 'כלי שני' ביחס לכל מאכל, אסור להכניס אף לכלי שני כל מאכל בלתי מבושל; ובדיעבד אין המאכל נאסר באכילה. ומים ושמן, אינם מתבשלים בכלי שני.
- מלח הוא 'קִשָּׁה הבישול' עד שגם כלי ראשון (שאינו עומד על האש) אין בכוחו לבשלו; וכן הלכה. ויש אומרים שהוא מ'קלי הבישול' עד שאף כלי שני יש בכוחו לבשלו; ולדעת הרמ"א רצוי להחמיר.
- מים חמים שבכלי ראשון, יש בכוחם לבשל מים קרים המתערבים בתוכם. ואיסור זה, הוא רק כאשר קיימת סבירות שהמים הקרים אכן יתחממו.
- עירוי מים חמים מכלי ראשון על מאכל מוצק, אסור אף אם כמות המים קטנה, וכמות התבשיל המוצק גדולה, כיון שהמים מבשלים את ה'קליפה' במקום שבו הם פוגעים בתבשיל.
- כוס שיש בה טיפות מועטות שהתבשלו והתקררו - נחלקו הפוסקים אם צריך לנגבה לפני מזיגת מים חמים מכלי ראשון לתוכה. ואם הטיפות לא התבשלו - דעת פוסקים רבים שחובה לנגבה; ויש אומרים כי די בניעור הכוס.
- מַצְקָת שהוציאו בה מים חמים, או תבשיל מ'כלי ראשון' העומד על האש - יש אומרים שדינה ככלי ראשון; ויש להחמיר בכך במיוחד כאשר המצקת הושהתה בתוך הכלי ראשון עד שתכולתה רתחה.
- המסת קרח בידיים - אסורה בשבת. אולם, מותר להניחו באוויר החדר, כדי שיפשיר וימס מאליו. ויש מתירים רק באופן שכאשר הוא נמס הוא אינו ניכר בפני עצמו. ודעת הרמ"א להחמיר לכתחילה.

סיפורי צדיקים

גליון 319
שנה ז' תשע"ח

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

כי לא יראני האדם וחי

אדם אחד שאל את רבן גמליאל היכן מקום משכנו של הקדוש ברוך הוא? אינני יודע השיב לו. לגלג אותו האיש באמרו, כלום זוהי חכמתכם ובינתכם שאתם מתפללים לפניו בכל יום ויום, ואינכם יודעים איפה מקומו? השיב לו רבן גמליאל אתה שאלת אותי אודות דבר הרחוק ממני מהלך שלושת אלפים וחמש מאות שנה, אני אשאלך על דבר הנמצא בקרבת יומם ולילה. אמור לי היכן נמצאת נפשך, הודה לו אותו אדם, איני יודע. אמר לו אתה אינך יודע מקום משכנו של דבר השוכן בתוכך, ואתה חפץ שאדע מקומו של דבר הרחוק ממני מהלך שלושת אלפים וחמש מאות שנה? הוסיף האיש לקנטרו ואמר לו "יפה אנו נוהגים בהשתחוותנו למעשה ידינו שבו אנו יכולים להביט בכל שעה" אמר לו רבן גמליאל אתם רואים את מעשה ידכם והמה אינם רואים אתכם, אבל הקדוש ברוך הוא מביט ומתבונן במעשי ידיו אך בראוי אינם רואים אותו שנאמר (שמות ל"ג כ') "כי לא יראני האדם וחי" ויחזקאל ששכינה נתגלתה לפניו הודה ואמר ואראה ואפול על פני כלומר נפשי פרחה מגופי.

(ש"ט ק"ג)

פרשת השבוע

לישון. זו היתה שירת הלילה ששמענו מפיו של קדוש עליון בדומיית חצות. משראה החפץ חיים שלא רק שלא הפסקנו ללמוד, אלא שהמשכנו ללמוד ביתר התלהבות, טיפס בעצמו על הספסלים והקטין את אור המנורות, חשמל עוד לא היה בראדן באותם ימים והישיבה היתה מוארת במנורות נפט גדולות. כך עבר ממנורה למנורה, עלה וירד מספסל לספסל עד שהחליש את כל האורות, וחזר שוב על בקשתו: ילדים יקרים לכו לישון שמירת בריאותינו היתה בראש מעייניו.

וידעת היום והשבות אל לבבך וגו' אין עוד (ד' - ל"ט)

מסופר על הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זיע"א, שפעם אחת בשבת פ' ואתחנן ישב בשולחנו הרב הישיש מצפת רבי אפרים שרגא ויינגוט זצ"ל, הגיד ואמר ה"בית ישראל" תורה, וקרא בקול את הכתוב "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ד' הוא האלקים בשמים ממעל וגו' אין עוד". והוסיף משמו של הרה"ק מקוצק זיע"א, כי "אין עוד" פירושו אין עוד שום ידיעה אחרת בעולם מלבד זו. לפתע ניתר הרב הצפתי ממקומו לעיני כל הקהל, אחזו כולו אש התלהבות ודביקות, והכירו על פניו עד היכן הדברים מגיעים, וכמה הסעירו הדיבורים הקדושים את רוחו ונפשו.

ונשמרתם מאד לנפשותיכם (ד' - ט"ו) מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א שהיה מקפיד מאד על בריאות תלמידיו. תלמידו רבי יצחק בן מנחם מספר כך: באחד הלילות ישבנו בהיכל הישיבה חבורה גדולה של בני הישיבה ולמדנו בהתמדה עצומה, השעה היתה לאחר חצות הלילה, אבל מי התחשב באותם ימים יפים בשעון? מי הקשיב לצלצוליו בשעה שכל תשומת לבנו היתה לשמוע את קולותיהם של התנאים והאמוראים, הבוקעים ועולים מתוך דפי הגמרא. לפתע נפתחה דלת היכל הישיבה, לאולם נכנס רבינו החפץ חיים וחתנו ר' צבי, שני קדושי עליון עמודי התורה והיראה מזכים אותנו בביקור בחצות הלילה, בשעה ששערי הרחמים פתוחים לרווחה לקבל את קולות לימוד התורה העולים למרומים, בשעה שהכנור מנגן מאליו. מאורע פתאומי זה גרם לנו להתלהבות יתר בלימודנו, והתמדתנו התגברה ביתר שאת וביתר עוז. אך הנה מסמן החפץ חיים בידו לאות שברצונו להשמיענו דבר, מובן שמיד משתררת שתיקה וכולנו שמים אזינינו כאפרכסת מה בפיו של גאון ישראל וקדושו לומר לתלמידיו בחצי הלילה. והנה שומעים אנו את קול: ילדים יקרים, לכו לישון כבר הגיע חצות הלילה, אסור לכם להתעייף יתר על המידה ולהחליש את בריאותכם, לכו

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:19 ת"א: 8:22 ר"ת: 8:56

פרשת ואתחנן-נחמו

זמני כניסת שבת
ירושלים: 7:04 ת"א: 7:19

הרש"ש בהליכתו לעבר שריד בית מקדשנו, הסכנה האורבת לו שם ממנו והלאה, אין הוא ירא משום אדם, בטחונו הוא שם בהקב"ה. כך בפשטות חמק מבית מדרשו והלך יחידי לכותל, דמותו כמלאך השרת בגלימה שיורדת על פי מדותיו ברוב הדרה, חולף הוא על פני בתי הישמעאלים, הוא חולף את נעליו, לובש שק ומתפלש בעפר, אוי לי, אוי לי, ועקות אלו שיצאו מקירות ליבו והבכיה הגדולה שבכה פילחו את חלל האויר.

קולו זיעזע את קירות הבתים והיה בוקע ומרקיע שחקים, מבוהלים, מבולבלים והמומים קמו הישמעאלים ממטותיהם להשקיף מבעד החלון, ולראות מיהו האיש המשמיע את הקול האיום והנורא הזה שמפריע את שנתם. הציצו וראו פני יהודי שמעולם לא ראוהו, יושב ומשתטח על הרצפה, ראשו צמוד לקרקע שופך דמעות כמים, ומדי פעם פורצת מלבו אנחה עמוקה השוברת כל לב. לא ידעו ערלים אלו כי ניצב מול הכותל אחד מן השרפים הקדושים אשר ה' מעיד עליו, "אש אוכלה הוא". "סתום את פיך יהודי", הופנו אליו קולות הרשעים מבעד לחלונות, "ולא רע ומר יהיה סופך". רבינו הקדוש אינו כאן, כולו דבוק ושקוע בעניניו הקדושים, מרומם הוא מכל, מחשבתי ותנונת מעלה מעלה, מנותק הוא כרגע מהעולם הזה, כל תיבה וכל אות יודע רבינו לאן היא רומות בעולמות עליונים, ושם עתה אחוזים שרעפיו ונתונות מחשבותיו. אחר שגמר את עבודתו בקודש, חזר אל היכלו בישיבת "בית א-ל" והדממה שבה אל רחבת הכותל.

אך מנוחת הערלים הללו לא שבה אליהם, אין הם מבינים כיצד הופרעה שנתם, ובכלל, איך יכול יהודי להעיז פניו ולעשות כדבר הזה? בודאי שאין לעבור על כך בשתיקה. כך החלה תסיסה בין הגויים נגד רבינו, ותאוות נקם בערה בם ואמרו שיש לחסלו מיד. על פי גזר דין זה התארגנו השכנים מבעוד יום, ושכרו קבוצת בריונים שכירי חרב חמושים בחרבות ובסכינים חדים לעשות נקמה ברבינו. למחרת מעט קודם חצות מתעורר רבינו הרש"ש, טובל את גופו הטהור במקוה טהרה, מוסיף קדושה על קדושתו, ופניו מועדות לכותל המערבי. קל לנחש את אשר זוממים בריונים אלו, הם כבר משקיעת החמה אורבים לו. אוי, רק שיעבור היהודי הזה ונחסל אותו כמתוכנן ונלך לבתינו לישון בנחת כמו בימים שעברו, חשבו הבריונים, כל אחד מהם רוצה להיות הראשון שיתקע את החרב בבטנו של יהודי זה. הרגע הגיע, הבריונים עצרו נשימתם, ועוד רגע יתנפלו עליו, ישפכו את דמו ויבתרו אותו לגזרים כפי המתוכנן.

מה קרה לבריונים שביקשו לפגוע ברש"ש הקדוש

סיפור זה קרא לפני כ-250 שנים. בעיר הקודש ירושלים השמש שקעה לה מזמן, ועלטה גדולה ירדה על הארץ במבואות העיר הצרים שורר שקט החנויות סגורות ובעליהן כבר מזמן שקועים חכמי הקבלה שקמו עתה משנתם בזריות לא מאבדים אף רגע אחד משעת רצון זו ופניהם לבית מדרש "בית א-ל" ואילו לגבי הישמעאלים יתרה מזו אלה הישנים על מטותיהם, מי זה ואיזה הוא אשר יעז להפריע את שנתם, הרי הוא מסכן את חייו, שאם יקצוף הישמעאלי על היהודי, מי ימנע בעדו מלהכותו מכת מוות? ובנוסף לכך יתבע אותו למשפט. כזה היה אז מצבם של יהודי ירושלים.

מעט קודם נקודת חצות לילה, שעה שהאפלה בתוקפה, מתעורר האדם ענק שבענקים המופרש מכל תענוגות חיי העולם הזה, איש המורם מעם אשר כל כולו שקוע בעולמות עליונים, קודש קודשים, ורק דאגה אתת מקנת בלבו, משיצא לאוויר העולם ועד יומו האחרון, מדוע משיח בן דוד לא בא? אנחה שוברת כל לב נאנח עתה רבינו הרש"ש הרה"ק רבי שלום שרעבי זיע"א, אוי אוי גלות השכינה אמא שלנו, השכינה בגלות, אוי אוי עוונותינו הטו אלה ופשעינו האריכו קצנו, אמא מושלכת בעפר ואין איש שם לב, אוי לי על צערו של משיח, אוי לי בכך שחרב מקדשנו ושם היכלנו, אנחות אלו נשמעו מחדרו של רבינו בכל חצות לילה בשעה שקם ממתו.

כך חכמי הקבלה היודעים יותר מכל אדם אחר מהי השכינה הקדושה, מה ערכה ומה מצבה, ברגעים אלו קשה לתאר את גודל כאבם בהיכל הקודש "בית א-ל", בין כתלים אלו הספוגים קדושה עילאית, קדושי עליון אלו חולצים נעליהם, יושבים על הארץ לבושי שק ואפר, בוכים ומקוננים על גלות השכינה, בקול מר וכואב מתחילים את סדר תיקון חצות "על נהרות בבל" וכו' "אלוקים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך". רבינו הקדוש אין הוא רוצה לומר את תקון חצות בין כתלי בית המדרש "בית א-ל", הוא רוצה לומר את התיקון ליד בית המקדש הגדול, בכותל המערבי שריד המקדש, שמשם לא זוה השכינה מאז חורבנו של הבית, כן, שם ראוי לערוך קינה גדולה היוצאת מעומק הלב.

יודע רבינו שאמירת תקון חצות כפי שהוא מתכוון לומר היא סכנת נפשות בעבורו, אוי מתי יבנה בית המקדש? ממלמל

משל ונמשל

משל לעשיר אחד שהיה בעל אחוזות רבות, והיו לו שדות וכרמים, וכפריים אריסים היו לו, שהיו מעבדים אדמותיו ועושים כל מלאכה בשדה ובכרם. לימים עמד להשיא את בנו ורצה להזמין לחתונה את כל עשירי העיר ונכבדיה. לא ידע היאך ינהג? הפך בענין וחשב מה לעשות, אם יעמוד ויזמין למשתה הנשואין יחד עם נכבדי העיר גם את הכפריים האריסים, סופו שיתבזה בעיני האורחים הנכבדים, כי הכפריים בודאי שישתו לשכרה וישתוללו ויקראו למהלומות. לבסוף החליט שיומין את הכפריים יום אחד לפני החופה, יכבד אותם בכל מיני מאכל ומשקה, ויצא ידי חובה כלפיהם. וכן עשה, יום אחד לפני היום שנקבע לחופה, כינס את כל הכפריים העובדים בשדותיו, ערך לפניהם שולחנות מלאים מכל טוב, ואילו את כל נכבדי העיר הזמין רק למחרת. ישבו הכפריים והיטיבו לבם ושמחו שמחה גדולה. עברו שם בני אדם ותמהו תמיהה גדולה, הכיצד? כמה משונות הן הליכותיו של עשיר זה. לכפריים הפשוטים הללו הוא חולק כבוד יותר מאשר לבני העיר המכובדים, שכן הקדים והזמין אותם לחתונה לפני האורחים נשואי הפנים, וערך לפניהם שולחנות מלאים כל טוב. ברם, החכמים המבינים טעמו של דבר יודעים כי כל כוונתו של העשיר לא היתה אלא להיפטר מן האורחים הפשוטים, לתת להם את חלקם ולסלקם מן השמחה, כדי שביום החתונה ממש יוכל ליטב בסעודה רק עם האורחים המכובדים ונשואי הפנים, ולשמוח עמהם שמחת אמת יחד עם ההתן והכלה והמחותנים.

והנמשל: כך אנו רואים בעולם הזה כיצד רשעים מתענגים על כל טוב, אוכלים ושותים ושמחים ורואים עולמם בחייהם, ואילו צדיקים מתענים בעוני ובחוסר כל. והדבר תמוה בעינינו עד מאוד, אולם לאמיתו של דבר אין כאן אלא כענין הכפריים הללו, המקבלים את חלקם יום אחד קודם, ואילו ליום השמחה האמיתית יהיו מוזמנים רק הצדיקים, ורק הם יהיו בו המחותנים העיקרים.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

הרש"ש הקדוש מתקרב אליהם, לא מביט ימינה ולא שמאלה, כולו אחוז מחשבות עילאיות, עובר ביניהם ומגיע אל הכותל כביום אתמול, חולץ מנעליו, יושב על הרצפה ומתחיל לקנן על גלות השכינה בצעקות נוראות ובבכיות כיום אתמול. השכנים הזדעזעו מהרעש שעשה רבינו הרש"ש, והתפלאו, הרי הבריונים היו צריכים להרוג אותו, כיצד מעלו אלו בתפקידם.

מיד עם בוקר רצו לחפש את הבריונים, כדי להענישם על שמעלו בתפקידם. ופתאום ראו את הבריונים עומדים בסמטה, כשידיהם מורמות למעלה, וכל אחד סכינו בידו, והם עומדים דוממים כאבן וחיוורים כסיד, ואינם יכולים לזוז ממקומם, או להוציא מילה מפיהם. ידיעה זו התפשטה במהירות הבוק, ואנשי ירושלים מכל קצותיה, יהודים ולהבדיל ערבים התאספו לראות את המחזה המוזר הזה. רק בני משפחותיהם וקרובי רשעים אלו, התרוצצו אנה ואנה לחפש ולמצוא את איש האלוקים הנורא הזה, אשר בגללו באה אליהם כל הרעה הזאת. היכן הוא היהודי הזה, היכן נמצא אותו ונשק את כפות ידיו ורגליו, לבקש שליחתו למען ישובו הבנים לקדמותם, עתה ידענו מי האיש אשר התנכלנו לו להמיתו.

רבינו הרש"ש שהגיע לאוזניו השמועה על הבריונים, יצא אל מקום האירוע, ומיד נפלו קרובי הבריונים האלו, ונישקו את רגלי רבינו הרש"ש שיסלח להם, הוא ניגש לבריונים ושאל באזוניהם: "האם אתם מבטיחים שמהיום והלאה לא תרעו לשום יהודי בעולם" ולמרבת הפלא לעיני ההמונים שעמדו שם, שבה אליהם רוחם והחלו מנענעים בראשם לאות הסכמה לדבריו. נגש רבינו אל הכותל המערבי וכך התפלל: "אנא ברחמיך הרבים, עשה למענך אם לא למעננו, עשה עמי אות לטובה והראה לערלים האלו, כי אתה יחיד ושליט בעולמך, וכי שמך אדיר בכל הארץ" רבינו הניח עליהם את ידו וברך אותם לרפואה שלמה, ומיד חזרו לאיתנם. כך נתקדש שמו יתברך ושם ישראל על ידי רבי שלום שרעבי הקדוש.

צ'ין אדם לחברו

על מה חוזר הצדיק בתשובה מסופר על הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זע"א (יומא דהילולא כ"א מנ"א) שביום אחד לעת ערב נשמעו צעקות ברחובה של בעלזא על ילד קטן שנפל לכאר. משהגיעו הצעקות על הילד שנפל לביתו של רבינו, ושעדיין לא ידעו מי הוא, נאנח הרבי מאד ואמר: אוי שמא ילדי הוא שנפל לשם? ותוך כדי דיבור התיישב בדעתו ואמר: אוי לי מיוצרי, מה אמרתי, מדוע נאנחתי? וכי נפש אחרת מישראל שאינה מזרעי אינה מברואיו של הקב"ה? ומיד החל להתחרט על דבריו, וחזר בתשובה שלימה, ובמשך חצי שעה הסתובב בחדרו והטיח בעצמו, אוי לי על מה שאמרתי. אחד המקורבים ששמע את דבריו הוסיף ואמר: הלואי שנשוב כך בליל כל נדרי כמו שרבינו חזר בתשובה על הרגע שבו העמיד בני ביתו מעל לילדי אחרים.

לעזור ולשמח את הזולת

אמר הרה"ק רבי יצחק מוורקי זיע"א: כשם שסוכר המתבטל לחלוטין ונעלם לגמרי במים, ממתק את המשקה שבכוס. כך מי הוא זה המסוגל להמתיק חיי הזולת, זה שמבטל את ישותו הוא הוא המסוגל לעזור ולשמח את הזולת ולהמתיק במעט את חיו.

גודל ענוותנותו ושפלותו של הרבי סיפר הרה"צ רבי אלי' ראטה זצ"ל משמשו של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זיע"א, על גודל ענוותנותו ושפלותו של רבו הקדוש. שהיה פעם אחת בערב שבת קודש במקוה, והיה שם אדם אחד שהיה מריר ומלא טענות תמיד, והחל לרטון בתרעומת קשה על הרבי, וזעק עליו מאד וביזוהו ברבים והעליבו מאד. הרבי ברוב שפלותו שתק ולא ענה לו ולא כלום. לכשיצא הרבי מהמקוה אמר לר' אלי' לגשת ליהודי פלוני ולבקש הלוואה של סכום כסף נכבד. כשהגיע ר' אלי' עם המעות בידו ביקשו רבו ללכת אצל אותו יהודי שביזוהו במקוה ולתת לו את כל הסכום. ר' אלי' עמד נדהם ומשתומם ושאל את הרבי, עד היכן הגבול של שבירת המידות, דוקא משום שביזוהו וכעס על הרבי מגיע לו עוד על זה מענק נכבד שכזה? הלא אין לרבי אפילו ממה להחזיר את ההלוואה. ענה לו הרבי בחיוך, צריך אתה להבין, כאשר יהודי בא למקוה בערב שבת ומתנהג בצורה כזאת של כעס, כנראה שאין לו עדיין צורכי השבת, אילו היו מוכנים לפניו כל צורכי שבת סדורים וערוכים על מכונם לא היה מתנהג כך.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ט"ז מנ"א
הרה"ק רבי מנחם מענדל מטארנא אב"ד סטרייוב (תלמיד ה"חווה" - תקצ"א)
יום ראשון י"ז מנ"א
הרה"ק רבי אברהם מרדכי מפינטשוב ב"ר בנימין זאב יעקב (תקפ"ד)
הרה"ק רבי שמואל מאפטא (תלמיד ה"חווה") ב"ר נפתלי הירש (ת"ר)
יום שני י"ח מנ"א
הרה"ק רבי שלמה חנוך מראדומסק ב"ר יחזקאל (תש"ב)
יום שלישי י"ט מנ"א
הרה"ק מנחם נחום מבאיאן טשערנוביץ ב"ר יצחק (תרצ"ו)
יום רביעי כ' מנ"א
הרה"ק רבי אליעזר ב"ר יהודה צבי מסטרעטין (תרכ"ה)
יום חמישי כ"א מנ"א
הרה"ק רבי אלכסנדר מוידויטשוב ב"ר יצחק אייזיק (תקע"ח)
הרה"ק רבי צבי ב"ר יעקב יצחק ה"חווה" מלובלין (תקצ"א)
הרה"ק רבי אהרן מבעלזא ב"ר ישכר דוב (תשי"ז)
יום שישי כ"ב מנ"א
הרה"ק רבי מאיר הגדול מפרעמישלאן ב"ר יעקב (תקל"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נגליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפרום יוסף הדרס" על המצוות.

המתנת שש שעות בין בשר לחלב (ג')

א) אם מצא בשר בין השיניים באמצע השש שעות, צריך להסירו, ואין צריך להתמתין שש שעות מאותו זמן שהוציא הבשר מבין השיניים, אלא משעת אכילתו, רק צריך לקנח הפה על ידי שיאכל איזה דבר, וידיח את פיו. (רמ"א ביור"ד סימן פ"ט סעיף א', ובש"ך שם ס"ק ג' - ד')

ב) אם באמצע השש שעות, מצא בשר בין השיניים, ובלעו, אין צריך להתמתין שוב שש שעות מבליעת הבשר שבין השיניים. (ספר "גם אני אודך", ח"ב סימן ס"ב, ס"ק ה')

פְּרֻשֵׁת וְאַתְחַנֵּן | תשע"ח

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּמַר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

יוצא לאור 8" בית הכנסת שכולנת "עין חמד" - אגודת ציון

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרֻשֵׁת וְאַתְחַנֵּן – חֵיּוֹב שְׂמִירַת הַגּוֹף

"וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם" (דברים ד, טו)

כאשר הגיע למרן הגאון הרב חיים קניבסקי שליט"א אדם שביקש את ברכתו להצלחה במשפט שעתידי להיערך על עבירת תנועה שעשה, סירב הצדיק לברך אותו, ואף כינה אותו "פושע".

בהזדמנות אחרת נשאל מרן הרב חיים אודות אברך שהסכים להסיע ברכבו חבר, כשנכנס החבר לרכב, ביקש ממנו הנהג לחגור חגורת בטיחות.

"אני לא בנוי לחגורה", סירב החבר בכל תוקף, "פשוט זה לא בשבילי". הנהג ביקש שוב ושוב שיחגור את חגורת הבטיחות. ענה החבר: "אתה מפחד מקנס? אם יעצור אותנו שוטר, אני אשלם את הקנס".

הסיטואציה הפכה לבלתי נעימה. הנהג לא רצה להמשיך להתווכח ובלית ברירה המשיך בנסיעה. דקות ספורות לאחר מכן אירעה תאונה - רכבם פגע ברכב אחר. תאונה קלה, שני הרכבים לא נסעו במהירות רבה, והפגיעה לא הייתה בעוצמה כלל.

אבל טלטול הרכב העיף את החבר מן הכסא מכיוון שלא היה חגור. הוא נפל עם המרפק שלו על מפרקתו של הנהג, והלה "ל"ע נהרג במקום.

"מה דינו של הנוסע?" נשאל מרן הרב חיים, והוא השיב כי אינו רוצה לפסוק הלכה במקרה כזה, אבל לדעתו, צריך אותו אדם כפרה, כאדם ההורג בשוגג. ('מתוק האור').

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

הקב"ה מצווה אותנו לדאוג לשמור על המתנה היקרה ביותר שהופקדה בידינו- החיים, ולשמור על גופנו לבל ינזק.

מצווה זו עולה בחשיבותה על שאר מצוות התורה, כפי שלימדו אותנו חז"ל (חולין י:): "חמירא סכנתא מאיסורא".

יש ארגון ששם לעצמו מטרה להנחיל לציבור ולהעלות לתודעה את הנושא של זהירות בדרכים ועורך מבצעים בנושא זה.

כששמע מרן הגאון הרב יוסף שלום אלישיב אלישיב זצ"ל על הארגון אמר: "מבצע בנושא זה חשוב יותר ממבצע על שמירת שבת ושמירת הלשון!".

ההתייחסות החמורה של גדולי ישראל לעניין זה ניכרת לא פעם בפסקי הלכה שהוציאו ובהוראותיהם שהורו לעצמם ולאחרים.

באחד הימים הגיעה לבית הדין של מרן הגאון הרב שמואל הלוי וואזנר זצ"ל תביעה על שוטר, הטענה כלפיו הייתה כי הינו מזיק לרבים על כך שנתן דוחות למשפחות על שאינן חוגרות את כל בני המשפחה או אינן נוסעות בביטחה.

השוטר, שהיה אדם דתי, התמלא חשש להגיע לבית הדין, מה גם שנודע לו שמרן הרב וואזנר עצמו ביקש לשבת בדיון.

לחוץ וחרד הגיע השוטר לבית הדין. להפתעתו הושיט לו הרב כוסית יין וברך אותו 'לחיים' באומר: "יישר כוח על מעשיך".

העלון מוקדש להצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רוני מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בת שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רחמה נתנאל בן ג'ונה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ונה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אגאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה דגנית בת שושנה נעמה בת יפה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניצרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניצרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה הרפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל

28/07/2018		ט"ז באב תשע"ח	
פרשת ואתחנן			
הפטרה: "נחמו נחמו" - ישעיה מ'			
כניסה	יציאה	ה"ת	ה"ש
19:05	20:16	21:09	21:09
19:22	20:14	21:06	21:06
19:25	20:16	21:09	21:09
19:22	20:14	21:06	21:06

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ויליד אלחנן רפאל בן אריס ויליד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי
--	---	---	--

שואל ומשיב בהלכה – בשר וחלב – חלק א'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

מהו דין ביטול בשישים וכן כיצד שיעורו?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

דין ביטול קיים רק בדבר שנאבד לגמרי בתערובת ואי אפשר להכירו, כגון טיפת חלב שנפלה והתערבה במרק בשרי. לעומת זאת, אם ניכר הדבר שאסור באכילה, התערובת אסורה. **מקורות:** תוספות חולין (צה. ד"ה ספיקו) והרא"ש (שם ס"י ז'), ובתוספות סוכה (ט ע"ב ד"ה הא). וכן ביאר הפרי חדש (יו"ד סימן קד סק"ג) הובא בספר חכמת אדם (כלל נא ס"א) וז"ל: כללו של דבר, אין היבש מתבטל בלח ואין הלח מתבטל ביבש כיוון שאינם נבללים וה"ז כאילו הוכר האיסור, שהרי אפילו אם כבר התבטל והוכר האיסור – צריך להסירו, ואפילו יבש ביבש אם יוכל להכיר האיסור – אינו בטל אפילו באלף. ע"ש. וכ"כ החזון אי"ש (יו"ד סימן יד סק"ו): ושיעור נימוח היינו שאין העין מכירתו כלל והלכך מתבטל כדין יבש ביבש, אבל אם העין מכירתו שיפגשו, אע"ג שאין כח באדם לחפש אחריו, חשיב כאיסור הניכר ואינו בטל.

וכן כאשר האיסור נותן טעם בקדירה והוא אסור מחמת עצמו, לא בטל בשישים כל זמן שמרגישים טעמו. **מקורות:** הרמ"א (יו"ד סימן צח ס"ח).

כשבאים לשער נגד הכף שנתחבה בתבשיל, צריך לשער כפי חשבון מה שהיה בקדירה. כגון: אם היה החלב או הגבינה שבקדירה עשרה גרם, ועירב שם מים שיעור מאה גרם ותחב שם כף, ואחר כך תחב אותה בתבשיל של בשר [שצריך שישים כנגד מה שנתחב בכף בתוך התבשיל], יש לחשב לפי חשבון החלב שהיה בסיר שהוא עשרה אחוז, וכנגד זה צריך שישים לבטלו. **מקורות:** שו"ת רב פעלים ח"א (חיו"ד סימן כא), הראש"ל בספרו הליכות עולם ח"ז (עמוד סג).

חלב שמעורב בו מים, שנפל לתוך קדירה בשרית, אינו צריך לשער כנגד כל מה שנפל, אלא לפי ערך החלב שיש בו, ובלבד שידעו את כמות המים שמעורב בו. **מקורות:** ערוך השולחן (סימן צב ס"ד).

הפְּרַת הַטּוֹב

כידוע, משה רבינו רעיא מהימנא לפני פטירתו מכנס את כל עם ישראל ואומר להם דברי כיבושין ודברי תוכחה. בפרשה שלנו למעשה משה רבינו בא עם מסר עצום לעם. שכן הוא עמד בפרץ, וכמה פעמים שהם הכעיסו את בורא עולם, והוא כמנהיג התחנן כלפי בורא העולם, שימחול ויסלח לעם ישראל. גם בחטא העגל כשבורא עולם ביקש להשמיד את עם ישראל ולהתחיל את הכל שוב ממה רבינו, סירב הוא בכל תוקף. שלוש פעמים עלה למרום למשך ארבעים יום, לחם לא אכל ומים לא שתה. ועתה, כשבעוד זמן קצר עליו להיפטר מן העולם, מוכיח את העם, שכן, הוא התפלל לבורא עולם 515 תפילות (כמניין ואתחנן). ושואל הוא, **מדוע אף אחד מעם ישראל לא הצטרף לתפילותיו**. היכן הכרת הטוב כלפיו? כיצד ייתכן שהוא רק התפלל?

וכן רמז במילה "וְאֶתְחַנַּן". שכן אם היו עם ישראל מצטרפים אליו, היה צריך להיות כתוב "וְנִתְחַנַּן". ואין דומה תפילת יחיד לתפילת ציבור. ועל המוטיב של 'הכרת הטוב' מסופר על הגאון ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע, שבראשית דרכו שימש כרב בעיירה קטנה. מסירותו לקהילה לא ידעה גבול: פעל למענם בכל התחומים, הקים בית-תבשיל לעניי העיר וייסד קרנות צדקה. באחד הימים הופיעה בביתו משלחת נכבדה מחשובי פרנסי ומנהיגי העיר הגדולה והמעטירה פראג. אנשי המשלחת הביאו איתם כתב רבנות חתום מכל הרבנים והדיינים של העיר, המבקשים להכתיר אותו לאב"ד ורב בכל הקהילות בפראג.

רבי יהונתן שלח לקרוא לגבאי העיירה, ובנוכחות פרנסי קהילת פראג נתן להם לקרוא את כתב הרבנות. הגבאים קראו את מגילת הכתב, ובפנים חתומות ובשווין נפש החזירו אותה לידי, על פניהם לא היה ניכר שום צער ומרירות על האפשרות שהרב עלול לעזוב את עירם. הצדיק התאכזב קשות, ובוש היה מפני נכבדי קהילת פראג, שהיו עדים למחזה, שבו קיבלו הגבאים את האפשרות של עזיבתו בשקט ובשלווה. בטוח היה, שלאחר שנים של מסירות ודאגה למענם יבקשו הגבאים ממנו בתחנונים להישאר עמם, ולפלא היה בעיניו, שהגבאים לא הביעו שום צער. בינתיים התפרסמה בקרב תושבי העיירה הידיעה, שהרב עומד להיפרד מהם ולעזוב, אך התושבים גם הם קיבלו את הבשורה בשאננות ובשלווה.

מספר ימים לפני עזיבתו את העיירה ביקש הרב לאסוף את כל התושבים לבית הכנסת, כדי לומר בפניהם דברי פרידה. רבי יהונתן עלה על הדוכן, ודיבר בפני הקהל דברי כיבושין ודברי מוסר בלשון חריפה ביותר, והזהירם בשמירת התורה והמצוות. וכאן פנה הרב ואמר: "הטעם שבחרתי לדבר בפניכם דברים חריפים דווקא עכשיו, כאשר אני עומד לעזוב אתכם, הוא כיוון שנכחתי לראות, שאתם לקויים מאוד במידת הכרת הטוב".

"לאחר מספר שנים לא מעטות של מסירות ודאגה לכל אחד ואחד מכם, לא מצאתם לנכון לבוא ולבקש מהרב, אולי בכל זאת ימצא לנכון להישאר עוד תקופה, ובימים אלו, שאני עומד לעזוב, לא באתם להיפרד מהרב ולהודות לו על כל העמל והיגיעה למענכם. והנה אמרו חז"ל: 'כל הכופר בטובתו של חבירו, לבסוף כופר בטובתו של מקום' ועל כן אני חושש מאוד והנני להזהירכם לא לכפור בטובתו של מקום, ולהיות זהירים בשמירת התורה והמצוות".

מנויים לקבלת העלון חנם ב-email מידי שבוע, שלח את כתובתך אל PnineEH@gmail.com	הקדשת העלון נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, וזוג הגון, חזרה בתשובה וכו" – נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקיד 9076926	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
--	---	--

הרב אלכסנדר סנדר אייכנשטיין זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ל (1769) בכפר סאפרין שבגליציה. עוד בילדותו נודע בשקדנותו ובהיותו כבן שבע שנים כבר היה שגור על פיו בבא-קמא, בבא-מציעא ובבא בתרא, עם כל השיטות עד הש"ע ומפרשיו. רוב ימיו סבל מחסור בפרנסת ביתו. קיבל את כל הניסיונות בשמחה. ענוותן. שפל בעיניו ונבזה וסבלן לסבול כל חירופין. **בצעירותו למד אצל האדמו"ר הצדיק הרב יעקב יצחק הורביץ (ה'חזזה מלובלין זיע"א), שהעיד עליו כי הוא מ"ל"ו צדיקים שבדור.** לאחר נישואיו התמנה לאב"ד בזידיטשוב, ולאחר מכן עבר לעיר ז'וראבנו. בשנת ה'תקע"ב (1812) ייסד את חסידות קומרנא ושימש כאדמו"ר הראשון שלה. גאון עצום חריף בנגלה ובקי בחכמת הנסתר. נפטר ב-כ"א אב ה'תקע"ח (1818). חי כ-49 שנים. ציונו באוהל שהונגריה. בנו, ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין מילא את מקומו כאדמו"ר השני מקומרנא.

אביו: ר' יצחק אייזיק הראשון (ראש שושלת זידיטשוב קאמארנא. מצאצאי ר' יום-טוב ליפמאן הלוי הלר בעל 'תוספות יוט"ט מקאקא). **אמו:** מרת הינדא (בת ר' צבי). **אחיו:** הרה"ק ר' צבי הירש מזיטשוב (בעל 'עטרת צבי'), הרה"ק ר' משה מסאמבור (בעל 'תפילה למשה'), הרה"ק ר' ישכר בעריש מזידיטשוב והרה"ק ר' ליפא מסמבואר. **אשתו:** מרת חנה (בת ר' יעקב קופל ומאטיל ליקובר). **מרבותיו:** הרה"ק ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חזזה מלובלין). **מתלמידיו:** הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא. **בניו:** הגאונים ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין (האדמו"ר מקומרנא בעל 'היכל ברכה'), ר' קאפל מוורצקי. **חתניו:** הגאונים ר' יוסף רוטנבורג (אב"ד קאזיוו), ר' אשר ספרין. **מספריו:** **יזכרון דברים** - על התורה ושו"ת על השו"ע.

○ יפר בנו ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין על אביו בספרו 'נתיב מצוותיך' כי אביו רבינו למד רוב היום מעוטף ומוכתר בטלית ותפילין, ונפשו הייתה שבעה ופניו היו מלהטות מאור התורה, עד שמרוב אהבת התורה ומתיקותה שכח הרבה פעמים לאכול, ופעם אחת בעומק לימודו בענייני מקוואות ראשונים ואחרונים עם בית יוסף והשו"ע אירע כי לא אכל ממוצאי שבת קודש עד יום חמישי בשבת, וביום חמישי נכנס אליו תלמידו הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלא זי"ע ושאלו: "מדוע רבינו לא אכל ממוצאי שבת עד ליום חמישי?". וענה לו רבינו: "בני חביבי, תאמין לי כי לא התכוונתי כלל להתענות, אלא מרוב אור התורה שבעה נפשי ולא הרגשתי ולא ידעתי כלל אם אכלתי או לא, ואילו הרגשתי שלא אכלתי לא הייתי עושה זאת".

ל רבינו היו כמה שונאים שרדפו אותו, באחד הימים התכנסו יחדיו שונאיו לחשוב מחשבות תחבולה נגדו, והעלו רעיון לחפש נערה ענייה ולהציע לה כסף שתבוא בפניו ב"ד להעיד נגדו על עבירה חמורה שעבר. כאשר שמעה המשרתת, ששרתה בבית את דבריהם, נחרדה מאוד, והחליטה להתייצב בפניהם ולהציע עצמה שהיא זו שתלך להעיד נגדו, אבל התנתה, שישלמו לה מראש שלוש מאות רייניש (מטבע מקומי) עבור זה, הם ניסו לעמוד על המקח, אבל כשראו שהיא מתעקשת, חשבו, הרי יש לפנינו נערה מן המוכן, ומה לנו לחפש בחוץ ולא נדע אם נמצא עוד כזאת, ולכן הסכימו לתת לה את הסכום, ושהיא תלך לבי"ד לתבוע אותו לדין.

ביה"ד שלח הזמנה להרה"ק זי"ע, וכאשר התייצב בפניו ב"ד, פתחה הנערה פיה בחכמה, והתחילה לספר כביכול על העבירה החמורה של הרה"ק, ובסיימה את הסיפור אמרה לבי"ד: "ואם אינכם מאמינים לי, הנה לפניכם שלוש מאות רייניש, ששילמו לי, עבור שאספר לפניכם את זה", ובזה נתגלה קלונם של רודפיו לעין כל. כשנשאלה הנערה, מה ראתה לעשות כדבר הזה, ענתה, שכאשר שמעה את דברי השונאים, הבינה, שייטכן וימצאו נערה מסכנה שתתפתה לעשות את המעשה, והרי אין לבי"ד רק מה שענינו ראות, וחששה שמא לא יצליחו הבי"ד, לחשוף את האמת, לכן החליטה היא לקחת על עצמה את המשימה, ולחשוף את מחשבתם הרעה.

הרה"ק רבי אלכסנדר זי"ע, התרגש מאוד ממעשה זה, ושאל אותה, מה היא מבקשת בתמורה לחסד שעשתה איתו, ענתה הנערה שהיא יתומה, ואין לה צורך בכלום, כי היא עובדת בבית אדונה, המספק לה כל צרכה, ואין לה צורך בכלום, אמר לה: "מורי ורבי הצדיק מלובלין מסר לי שתי נשמות, ונשארה בידי נשמה אחת, ואותה אני מוסר לך, שיוולד לך בן שיאיר את העולם", והיא הייתה אמו של הרה"ק מליסקא (הרה"ק ר' צבי הירש פרידמן- י"ד אב תרל"ד), ולכן גם החזיקו עצמם הרה"ק מקאמארנא והרה"ק מליסקא זי"ע לאחים ברוחניות, וידידות גדולה שררה ביניהם.

ב חודשים האחרונים לחייו נסע לאוהל כיוון שידע ששם יפטר מן העולם, ואכן נסתלק ב-כ"א אב שנת ה'תרע"ח, ולפני פטירתו מסר לחברה קדישא מכתב סגור ואמר להם שביום כ"ח תמוז ה'תר"א (23 שנים לאחר מכן!) יפתחו אותו, וכאשר פתחו את זה, ראו שהיה כתוב שם, שמי שיפטר מהעולם ביום זה, שיקברו אותו לידו. ובאותו יום התבקש לבית-עולמו הגאון רבי משה טייטלבוים (הראשון, בעל ה'ישמח משה'), ובנו אוהל מעל שניהם.

○ יפר הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא (בעל 'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע): בשעת הלוויה סמוך לקבורה, הגיע שליח ובידו מכתב דחוף למסור לידי רבינו ובו היה כתוב שבנו ר' יצחק אייזיק נפל למשכב, וצריך לרחמי שמים מרובים. אולם בעת שהגיע השליח, כבר רבינו לא היה בין החיים, ועל כן מסר השליח את המכתב לר' משה טייטלבוים (בעל ה'ישמח משה'), ששימש אז ברבנות באוהיל, וקרא את המכתב ה'ישמח משה' סמוך למטתו בקול רב בבכי ודמעות, וביקשו לעורר רחמים ולפעול רפואה שלימה לבנו. "נענע רבינו ראשו ב' פעמים כמסכים". בראות זאת ר' משה, הבין שהיא עת רצון, והתחיל לצעוק בהתעוררות רחמים בעד כלל ישראל, "הלא גם אנו בנים למקום, וגם אנו צריכים רחמים גדולים". אבל שוב לא קם ולא זע הנפטר.

אחר פטירת רבינו התגלה הרה"ק ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חזזה מלובלין' שנסתלק ג' שנים לפניו בשנת ה'תקע"ה) בחלום הלילה אל אחיו ר' צבי הירש מזידיטשוב (בעל 'עטרת צבי'), ואמר לו על אחיו (רבינו) כי היה מ-ל"ו צדיקים שבדור, ונשמתו יצאה באותו יחוד, שיצאה בו נשמתן של עשרת הרוגי מלכות.

להיכנס לרב, והרבנית הכניסה אותו לצדיק.

כשהציג את עצמו לרב, אמר לו הצדיק במאור פנים: "יש לך חלק בתורת, לפי שבדרך כלל בימות החורף הייתי כותב קצת חידושים מחמת הקור, ומוחי לא היה צלול ביום. ברם, מאז שהבאת לי את הכרים והכסתות החמים, אני ישן טוב, ולכן, ביום מוחי צלול מאוד, ואני מחדש חידושים עמוקים ונפלאים". העשיר היה 'ברקיע השביעי' כששמע את הדברים ומשם נפרד לשלום.

כשהגיע לבית הרבי מסקולן, ראה דירה ישנה ומטה ליפול, ומסתובבים שם הרבה יתומים ויתומות שהרבי גידל בביתו. מיד קידמה אותו הרבנית ושאלה לרצונו. העשיר הציג את עצמו, אולם הרבנית ניסתה להעביר את הנושא לעניין אחר.

ביקש העשיר לדבר עם הרבי, והרבנית אמרה שהרבי ייכנס בשעה מאוחרת. אולם הוא התעקש להמתין, ובלית ברירה נתנו לו חדר להמתין עד שובו של הצדיק. הלה נכנס לחדרים בבית. אולם כשמצא את חדר הרבי, ראה שם שתי מיטות, כשעליהן כר ונסת עם חורים, ואין שום זכר למתנה היקרה שהוא שלח.

לאחר זמן רב, נכנס הרבי לביתו. העשיר הציג את עצמו לפניו והרבי החל להרבות במילות שבח. אך היהודי אמר: "רבי, כבר בדקתי את חדר הרבי, ולא ראיתי את המתנה ששלחתי. אני רוצה לדעת היכן המתנה היקרה ששלחתי".

אמר לו הרבי: "מיד כשזה הגיע, זה שימח אותי ואת הרבנית שמחה גדולה. אולם באותה תקופה נישאה יתומה אחת שגדלה בביתי, ונתתי לזוג הצעיר את הסט ששלחתי, והם באמת מאוד מאוד נהנו ושמחו".

אמר העשיר: "רבי, אתה יודע שזה עלה הרבה מאוד כסף? סטים אלו אני עושה למשפחת המלוכה, ואיך מלאו ליבו של הרבי לתת כזה דבר יקר לזוג צעיר?". אמר הרבי: "הנני שמח לשמוע שזה דבר יקר, שבזה שימחתי מאוד את לב היתומה ביום כלולתה..."

לשמע הדברים העשיר צעק: "רבי, אינני מוחל לך!", והרבי התחיל לפייסו, והסביר, שהוא כמו אב ליתומה, ובדיוק כשהיתומה נישאה, זה הגיע, ולכן הוא ראה בזה סימן מהשמיים, שיכול לתת מתנת "דורון דרשה" ליתומה ולשמח את לבה, וכי "אינני צריך את זה בשבילי, כי מה שיש לי הוא טוב". אך העשיר סירב למחול לרבי.

אך לאחר שהרבי הפציר שוב ושוב שימחל לו, אמר העשיר שהוא **סולח בתנאי שהוא ישלח שוב סט יקר, והרבי ישתמש בזה, ולא ייתן לשום אחד בעולם!**

הרבי ביקש ממנו להמתין, כי הוא צריך לחשוב אם הוא מסכים לתנאי זה, אך לאחר מספר דקות אמר: "אנא סלח לי, אבל אינני יכול להסכים לתנאי שלך. הרי מסתובבים כאן יתומים ויתומות, שאין להם על מה לישון, כי אין לי כסף לתת להם מצעים מאוד טובים ואיך אשא פניי לעצמי, כשאני ישן על מצעים יקרים כאלה, והיתומים המסכנים האלו ישנים על מצעים מחוררים וישנים..."

הסיפור מעובד מתוך 'נועם שיח' - שיחות הגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אבד"ק סאנטוב לייקווד

סיפר אב"ד סקולן לייקווד שליט"א, ששמע סיפור נפלא מאבי "כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען שליט"א, וכך סיפר: לפני מספר שנים, התגורר ברומניה יהודי עשיר, שהתפרנס ממכירת כרים וכסתות יקרים מאוד, שמחירים היו גבוה מאוד ומזה התעשר.

פעם אחת בחודש אלול הרגיש העשיר שהוא צריך לעשות איזה דבר גדול לקב"ה לכבוד הימים הנוראים. בסיכומו של עניין החליט, להכין כרים וכסתות מהמשובחים והיקרים ביותר, עבור שלושה צדיקים, שהתגוררו בבוקרסט: "כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא, "כ"ק מרן אדמו"ר מסקולן זיע"א, והגה"צ אב"ד פאלטישאן. וחשב לעצמו, שבכך שיגרום נחת לשלושת הצדיקים הללו, בוודאי יעורר הדבר עליו זכות גדולה בשמים.

וממחשבה למעשה, לאחר זמן רב של עבודה קשה, היו בידיו שלושה סטים של כלי מיטה, מצעות נאים וכרים וכסתות מפוארים ביותר, ושלחם ביד שליח לביתם של שלושת הצדיקים.

באותם הימים לא הייתה אפשרות לדעת, אם השליחות בוצעה כפי שצריך, שכן היה טרם עידן הטלפונים למיניהם, ובכך לא נותר לו ברירה, כי אם לקוות שהשליח עושה את שליחותו נאמנה. לאחר תקופה, בימי החנוכה, יצא הסוחר לדרך ארוכה לצורך פרנסתו, ואז החליט לבקר בחצרות האדמו"רים והרבנים להם שלח את הסט של כלי המיטה, כדי לראות מקרוב, כיצד הם נהנים ממה ששלח, ובפרט בלילות הקרים של ימות החורף.

בראשונה הגיע לחצר האדמו"ר מסקווירא, הוא נקש על דלת הבית, והוא הציג את עצמו בפני הרבנית, שעמדה בפתח וביקש לשוחח עם הרבי. הרבנית הודתה לו מעומק ליבה על המתנה ששלח, אך היא סיבבה את הנושא לעניין אחר. אולם, הלה התעקש לדבר עם הרבי, והרבנית אמרה שהרבי יחזור מאוחר.

העשיר התעקש להמתין לרבי שיחזור, והרבנית הורתה לו בלית ברירה להמתין בחדר אחד עד שהרבי יחזור. בינתיים, כשהרבנית הייתה עסוקה עם עול הבית, נכנס העשיר בשקט לתוך הבית, והתחיל לחפש את החדר בו אמורים להיות הסטים של מה ששלח.

לאחר חיפושים הגיע לחדר הנכון, אך כאן ציפתה לו הפתעה לא נעימה, הוא ראה את הסט מונח על המיטה של הרבנית. העשיר כעס והחליט לשאול את הרבי לפרש המעשה. לאחר זמן, נכנס הרבי, והעשיר הציג את עצמו והרבי הודה לו, שזה מחמם, אך העשיר ענה בעזות: "בבקשה שהרבי לא יאמר שהוא משתמש עם זה, שכן בדקתי בחדר הרבי, וראיתי רק על המטה של הרבנית, ואיך אומר הרבי שהוא השתמש עם זה?".

החל הרבי לפייסו ואמר לו: "מיד כששלחתי לי הנחתי ראשי על הכרית למשך זמן, אך היות ואין דרכי לישון עם כרית וסדין, נתתי את זה לרבנית". העשיר אמר לרבי, העיקר הוא, שזה מגיע לשימוש, ונפרד מהצדיק.

לאחר מכן, נסע לבקר בבית הגה"צ אב"ד פאלטישאן. הרב היה ת"ח גדול מאוד ומתמיד עצום ומחדש חידושים לרוב. כאשר הוא נכנס לבית הרב, הציג את עצמו מקודם בפני הרבנית וביקש

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
אסתר בת בלה ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
נעמי בת כותון ע"ה	משה בן רוזה ז"ל
מרים בת בלה ע"ה	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל
יונה בת טיהרה ז"ל	שמעון בן שמחה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסתיא אטון זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל
אביבה בת איירון ע"ה	גאולה בת טובה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
חי יזיז בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל	סלים בן פרחא ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	ליטיף בן פרחא ז"ל
מישא אסתר בת הרהר ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל
אברהם בן דינה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל
	עפאת בת השמת ע"ה
	מאיר בן נעמי ז"ל
	יעקב בן אסתר ז"ל
	זילפה בת רנדה ע"ה
	אביבה לויש ע"ה
	כל נשמות עם ישראל

גליזון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ואתחנן - נחמו

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת ואתחנן

- א נחמו עמי יאמר אלוקיכם - הנחמה בזה שאנו עמך ואתה אלוקינו
- ג והשבות אל לבבך - להשריש בקרבנו את ידיעת האמונה ממוח ללב
- ד שמע ישראל - כל יהודי בר אמונה הוא
- ה מתנת שמים - להכיר שכל השפע בא במתנת חינם מן השמים
- ח אלוקים קרובים - קירבתינו אל ה' בעת התפילה
- י בכל קראנו - הקב"ה שומע תפילת כל הקוראים אליו באשר הם
- יא ואהבת את ה' בכל לבבך - אפילו כשאינו מרגיש בלבנו כל הרגש קרבת ה'
- יב כבד את אינך ואת אמך - שבח ומעלת כיבוד אב ואם
- יד בן יכבד אב - הזהירות במצות כיבוד אב ואם
- טו כסאות למשפט - ההכנה לקראת יום הדין הקרב ובא
- טז 'עשרת הדברות' קבלת התורה - הזמן גרמא לקבלת התורה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת ואתחנן

והיא היא נחמתנו לאחר 'שלושת השבועות' וימי האבלות - לקראת 'שבת נחמו', כי רק באמונתו זו יתנחם האדם על גלותו וצרותיו בכלל ובפרט, מתוך הבנה שגם בעודו בגלותו הוא וגורלו נתונים בידי שמים - ולא עזבו ה', ואף כאשר בורא כל עולמים מסתיר את עצמו בהסתרה שבתוך ההסתרה ולא עוד אלא שהוא מכה בבניו, אין זה אלא רחמים וחסדים מלפני המקום, וכל מאי דעביד לטב עביד².

וכך ביאר הרמב"ם ה'שפת אמת' ז"ע (תרגו ד"ה בפרשת) בהפטרה (ישעי' מ א) נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם, במה יתנחמו עם בני ישראל - בזה גופא שה' הוא אלוקיהם, כלומר, שהנהגת עולם ומלואו אך ורק בידו

נחמו עמי יאמר אלוקיכם - הנחמה בזה שאנו עמך ואתה אלוקינו

הנה ימים באים, יום 'חמשה עשר באב' שעליו אמרו חז"ל (תענית ל:) לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוה"ב, ולאחריו תבוא 'שבת נחמו', והנה בשני ימים אלו מצינו גדול השמחה שאנו שמחים כי ה' אלוקינו ה' מחוקקנו ה' מלכנו הוא יושיענו, וכך ביאר ה'מאירי' כי זהו ה'ימים טובים' שבחמשה עשר באב שבא להורות שעל אף כל הצרות והגלויות עדיין לא עזבו ה' אלוקינו, הוא אלוקינו הוא אבינו הוא מלכנו והוא יושיענו בקרוב, וז"ל המאירי (תענית ל:) כוונת המשנה לבאר, שאין להתיימשך לרוב הצרות אבל כל אשר יענו אותנו בן נרבה בהיות ה' אתנו בלכתנו בדרכיו.

א. איתא בספר 'מנהג טוב' (יו"ל שנת תרפ"ט מתוך כת"י עתיק של חכם אחד מחסידי איטליא) שמנהג טוב שלא להסתפר עד ערב שבת 'נחמו', וכבוא ערב שבת נחמו חייב לספר עצמו, לשמח גופו, ולקבל השבת בשמחה ובטוב לבב, ויתנחם בנחמות מרובות, וה' ינחמנו בנחמת ציון עיר שלם.

כיו"ב כתב המהרי"ל ז"ע (סדר תפילת ט' באב אות כז), כי שבת נחמו הוא השבת הסמוך אחר תשעה באב, וישמחו כל העם ויבטחו בנחמת הגואל. וכן כתב כבר ה'ריטב"א' (תענית כו:) על המשנה בתענית (שם) 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב', ומפני זה נהגו לעשות סעודה בשבת שלאחר תשעה באב. וכך כתב בספר 'בן שועיב' (לתלמיד הרשב"א) פר' ואתחנן, שמצווה לעשותו כיום טוב (הובא בי"וסף אומץ' תתעד).

ולא רק לשעתה הייתה נחמת ה' אלא לדורות, וכדברי חז"ל (ילקוט ישעי' תמה ד"ה נחמו) 'נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם', 'אמר' לא נאמר אלא 'יאמר' בלשון עתיד, כי בכל שנה ושנה הקב"ה מנחמנו - נחמו נחמו בני על חורבן הבית והמקדש, נחמו על ערי יהודה וירושלים שנהפכו לחרבות ולשממה, ומעתה תתנחמו בבנין הבית השלישי שיבנה במהרה בימינו (עיי' עץ אפרים, דרשת פר' נחמו תרפ"ג).

יותר מכך מצאנו בדברי החתם סופר ז"ע (מסעי עמ' קסד ד"ה והיה מדי, וע"ע בהגהות שו"ע או"ח סי' תקנ"א) בשם ה'ירושלמי' (סוף תענית) דאחר ט' באב מתחיל חודש אחר, ובזה פירש את הפסוק (ישעיה סו כג) 'והיה מידי חודש בחדשו, פירוש שמתחדש חודש בתוך חודש. ונראה לי, דמשום הכי נוהגין לקרוא לחודש שנתחדש אחר ט' באב חודש 'מנחם', וזה הפירוש חודש בחדשו, היינו שעד ט' לחודש הוא החודש הראשון ונקרא 'אב', ואחר כך בא החודש השני שנקרא 'מנחם', וזה גם פירוש 'ומידי שבת בשבתו' שקאי על שבת נחמו, שאז יבוא כל בשר להשתחוות בהר בית ה' (ואכן, בתשובות חת"ס יש תשובות המצוינות לתאריך 'חודש מנחם'. כתשובה ד' בחלק או"ח, ועוד הרבה מתשובותיו).

ב. ומפורש אמרה תורה בפרשתן (ד ז) 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו... וכמובא במדרש (דב"ר ב) אמר רבי תנחומא, מעשה בספינה אחת שנסעה בין גלי הים, וכל נוסעיה היו 'עובדי כוכבים' מלבד יהודי אחד שנסע בה. בהגיעם לאחד מאיי הים נתנו הנכרים מעות ליהודי וביקשוהו עלה נא ליבשה והבא לנו משם דברי מאכל ומשתה. אמר להם היהודי - 'אכסנאי אני, וכי מכיר אני להיכן אלך', כמוני כמוכם ואין לי 'מכירים' בעיר הזאת, מנין אדע להיכן אלך. השיבו לו הנכרים 'בכל מקום שאתה הולך אלוקיך עמך. הרי (כתיב) 'אשר לו אלוקים קרובים אליו', כלומר, לא תוכל לומר שהנך כאורח הנמצא כאן לבד, כי לעולם אינך לבד - שהרי בכל מקום שתלך יש לך אלוקים שהוא קרוב אליך, ונמצאת מהלך תמיד יחד עם ה' (כביכול) ולעולם אינך יחידי בדד...

אמור מעתה, אם ערלים הללו הבינו כן, מה נאמר אנו בניו רחומיו של הבורא, כמה יש לנו להשריש בקרבנו שהקב"ה הולך עמנו בכל צעד ושעל והכל ממנו (הרה"ק ה'בית אברהם' ז"ע היה חוזר רבות על דברי מדרש הלז).

באר הפרשה - ואתחנן

שלמה' זי"ע (פר' וארא ד"ה והוצאתי) וז"ל, ...בי כן נכון להיות האדם מאמין בה' בכל דרכיו ומקריו, וכשם שמברכין על הטובה, כך יברך אף אם ישגוהו פגעי הזמן חלילה, ורבו עליו המטרירים המבטלין אותו מעבודתו ולימודו, ואילו לחברו הגרוע ממנו יש עושר ונכסים ומנוחה. ולא ירע לבבו לאמר - למה זה ה' תרדפני באפך חנם, ולרעי הפחות ממני נתת כל טוב, וכי לא טוב היה לך להעניק לי מטובך, הרי כל כוונתי לשבת בבית ה' באוהלי תורה ואלה הסיבות מבטלים אותי חנם, כי לא כן הדבר, כי עמקן מחשבות ה' לא יבינם כל יושבי תבל. כי אולי רצון הש"י לנסותו אם יהרהר אחריו, אך זה ענין עבדות להש"י להאיר מתוך חשיבה את לבבו לשמים, כמ"ש (בפרשתן ו ה) 'ואהבת את ה' אלוך בכל נפשך' - אפילו הוא נוטל את נפשך, והנה 'נפש' הוא מלשון רצון, כמו שנאמר (בראשית כג ה) 'אם יש את נפשכם', ולזה אמר הכתוב 'אפילו הוא נוטל את נפשך' - פי' רצונך. (היינו) שנוטל ממך הרצון להש"י ע"י טרדת הפרנסה וכיו"ב, אעפ"כ 'ואהבת' ולא יקשה בעיניך על הש"י.

היא, ובכלל זה גם הנהגת הצרות והגלויות מאתו באים - לטובה ולברכה, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד. ידיעה זו תטיף טללי נוחם על נפש כל חי, שלא יצטער אף בבוא עליו צרה וצוקה.

ואכן, לשון נפלא מצינו ברמב"ן (שמות ג יג), והכונה להם בזה, כי משה אמר לפניו יתברך, ואמרו לי מה שמו, שיגיד להם השם שיורה הוראה שלמה על המציאות ועל ההשגחה, והקב"ה השיבו למה זה ישאלו לשמו, אין להם צורך לראיה אחרת כי אהיה עמם בכל צרתם יקראוני ואענם, והיא הראיה הגדולה שיש אלוקים בישראל קרובים אלינו בכל קראנו אליו ויש אלוקים שופטים בארץ. עכ"ל.

וכן רמזו בפרשתן בפרשתן (ו ה), 'ואהבת את ה' אלוך בכל נפשך', ודרשו חז"ל (ברכות נד.) אפילו הוא נוטל את נפשך, יסוד גדול לימד אותנו פסוק זה, להכיר ולאהוב את השי"ת גם אם אין הנהגתו עמנו כמו שדימינו ברצוננו, וכך כתב הרה"ק ה'תפארת

ג. סיפר לי יהודי אחד, שהלווה לחברו סכום גדול ביותר, וכבר עבר 'זמן הפירעון' ועדיין לא פרע הלה את חובו, ואף לא שת לבו לכל הפצרות המלווה שיחזיר כבר את הלוואתו, וכבר הגיעו פני הדברים שהסכים המלווה לוותר על חלק ניכר מהסכום, כדי שלכל הפחות הנשאר יהיה לו לפליטה, אך גם זאת לא שילם הלווה. באותה שעה הגיע זמנו של המלווה לשלם מיסים ל'מס הכנסה', אך דא עקא שלא היה בידו לשלם את המיסים, ואף שכל בר דעת נותן כל אשר לו בעד נפשו, ואף לווה ממון בכדי להיפטר מהרשויות הדורשות את המס, אמנם מרוב טרדותיו ובלבוליו הזניח את הדבר ולא שילם את המס, אחר זמן פנה אליו 'רואה החשבון' שלו ובישר לו שמצא איזה סעיף הפוטרו לגמרי מתשלומי המס של כל השנה וכמובן שמאד שמח אותו הסוחר בבשורה זו, והנה לא ארכו הימים והלווה החזיר לו את כל החוב עד הפרוטה האחרונה, אז הבין היהודי כי אדרבה, דייקא במניעת הלווה מלהשיב את ההלוואה בזמנו (ואף זמן רב לאחמ"כ) ניצל כספו, כי אם היו מעות בידו הרי היה נוהג כ'כר דעת' ומיד היה משלם את חובו לרשויות המס. ואמר הסוחר, הבט כמה צער ומכאוב הצטערתי על איחור הפירעון, ולא ידעתי שעלי לשמוח בכל יום שהוא מתעכב כי אינו אלא 'שומר' עבורי את כל הסכום לכשיבוא העת הראוי שיוכלו המעות להישאר בידי.

ד. מספרים על הגאון החסיד הנודע רבי שמואל מונקיס זצ"ל מגדולי חסידיו של הרה"ק בעל התניא זי"ע, שפעם אחת פרצה שריפה בביתו וכילתה את כל רכושו עד שנותר בעירום ובחוסר כל, ורק בקבוק 'משקה' הצליח להציל, ותיכף רץ עמו אל בית המדרש לשתית לחיים, ובתוך כך פתח בריקוד בשירה ובזמרה 'שלא עשני גוי... שלא עשני גוי', ידידיו חשו אליו מיד בחשש שמא השתבשה דעתו מגודל צער השריפה, נענה אליהם רבי שמואל ואמר, הן אילו הייתי מגויי הארצות שהמה משתחוים להבל וריק לאלילים, אזי גם 'אלוהי' היה 'נשרף' בשריפה זו, אך עתה שיהודי אני ואלוקי הגדול חי וקיים, על זה בלבד ראוי להודות בכל לב, ולכן הנני מפזז ומכרכר - 'שלא עשני גוי'...

ולכן קוראים 'עשרת הדברות' בפרשת יתרו בימות החורף, ושונים לקוראה בפרשת ואתחנן בימות הקיץ, ואמרו צדיקים הטעם, שיש בזה להזכיר לאדם שבכל מצב הוא מחויב האדם להשריש בדעתו באמונת אומן כי 'אנכי ה' אלוך', בין בקור ובין בחום, בין במים ובין באש חייב להאמין שה' הוא אלוקינו אחד יחיד ומיוחד.

במוחו, אלא עליו להשיבנה אל לבו ולהשרישה בקרבנו. כלשונו של הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא ב'אמרי הרי"ם' בפרשתן), וז"ל. 'יש להם לחסידים ידיעה גדולה, אף על פי כן צריך להיות והשבות אל לבבך', כמו שכתוב אחר כך 'אין עוד' - ולפי הפירוש הפשוט נראה שנקבע בכל אדם הידיעה ש'אין עוד', ובאמת אין זה ענין קל כדאיתא בזה"ק (ח"ב קסא.) שיאמר אדם עשרה פעמים ועשרים ואלף... עד שיהא נקבע בלבו שאין עוד'.

ובך ביאר הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע (הובא ב'ברכת אהרן' עמ' ד) וידעת היום - ידיעה אחת על האדם לידע במוחו ואף להשיב אל לבו, כי ה' הוא האלוקים - הוא הבורא והוא המנהיג לכל הברואים

והשבות אל לבבך - להשריש בקרבנו את ידיעת האמונה ממוח ללב

פרשה זו יפה נדרשת בענין האמונה וההכרה בהנהגת הבורא יתב"ש אותנו על כל צעד ושעל, כדכתיב בפרשתן (ו ה) 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', עוד נאמר בה (ד לה) 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו', וברש"י נתבאר שבעת מתן תורה הראה להם 'שהוא יחידי', אבל, עלינו לדעת שאין להסתפק בידיעה זו, אלא כמו שנאמר בהמשך הכתוב - (ד לט) 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד', והוא כלל גדול בתורה, שישריש האדם בקרבנו את האמונה התמימה בה', וכמו שאמר הכתוב 'והשבות אל לבבך', כי אין די בזה שתהא לו האמונה כ'ידיעה'

ה. סיפר הגאון החסיד רבי מענדל פוטערפאס זצ"ל, מה דהוה בדידיה בשנים קדמוניות כשאסרו שלטונות רוסלאנד (רוסיה) את שמירת תורה ומצוות, פעם אחת היה ר' מענדל עם הרה"ק מריבניץ זי"ע (שהיה כידוע מסכן את נפשו למול ילדי ישראל) באיזה 'ברית מילה', אשר אבי הבן היה מרודפי הדת, ולא אבה בשום פנים ואופן למול את בנו הנולד לו, אך האם היולדת הזמינה אותם לערוך ברית מילה - כשיגיע יום שבעלה יצא מן העיר לדרך רחוקה, וכך הווה, ביום יציאת הבעל למרחקים שלחה טעלעגראם אל הרה"ק שיבוא למול את הרך הנולד. תיכף יצא הרה"ק מריבניץ עם רבי מענדל אל עבר המחוז שבו התגוררה האשה, ובקושי רב עלה בידם להעביר את סכין המילה בגבולות אותו העיר, ומל הרה"ק את התינוק כדת וכדין, בתוך כך החל דם רב לזוב מהתינוק ולא פסק, אך דא עקא שלא יכלו להחיש רופא שיטפל בתינוק מחשש שמא יודע הדבר לאב, ואולי אף ימסור הרופא לשלטונות על המילה האסורה. מיד סגר הרה"ק מריבניץ את עצמו בחדר הסמוך למשך דקות ספורות, וכאשר יצא מן החדר פסק הדם לגמרי ללא שום השתדלות, וחזרו לעירם. לאחר מעשה שאל רבי מענדל את הרה"ק מה היו מעשיו בהיותו בחדר פנימה, וכיצד נעצר שטף הדם, סיפר לו הרה"ק שעמד וחילה את פני קונו - וכך אמר 'אבי שבשמים' הנה עשיתי כעת מצווה רבה, אבקשך שלא תביישני, ואכן שמע הקב"ה את תפילתי.

נענה רבי מענדל ואמר, הנה אני עם כל תורת החב"ד שלי - כאשר ראיתי דם לנגד עיני אבדו עשתונותי, ואילו הרה"ק מריבניץ באמונתו הפשוטה פעל (בתפילתו) גדולות ונצורות. כאומר, עבודה גדולה היא להשריש אמונתו שבמוחו לתוככי הלב.

וכבר מצינו להרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (מכתב כה) וז"ל. וכתב הצדיק ר' ליב מדוקאר נ"ע - תלמיד מובהק של הרה"צ המגיד ממעזריטש... דע בני שמן אמונת השכל לאמונת הלב רחוק יותר מאשר מן הארץ לשמים. וכן כתב הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע באגרת קדשו (מכתב טז) שיש לומר 'אני מאמין' בכל יום אע"פ שעדיין אינו מאמין בזה, שהרי כתב הרמב"ם (הלכות גירושין פ"ב ה"כ) דהמחויב לגרש את אשתו ומסרב לעשות כן, 'מכין אותו עד שיאמר רוצה אני, ויכתוב הגט, והוא גט כשר'. ומבואר הטעם, כי הרצון האמיתי של כל יהודי הוא לעשות רצון קונו, אלא שהשאור שבעיסה (יצה"ר) מעכב, 'וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני, כבר גרש לרצונו', וכל שכן שמועילה אמירת 'אני מאמין' להחשיבו כמאמין, כי דיבורי קודש הם סגולה נפלאה לכך.

ובמקום אחר (מכתב כה) כתב 'ורבינו המנוח קדוש ה' ר"מ זלה"ה אמר', לפרש מה שאמר עקביא בן מהללאל (עדיית ה' ו) 'מוטב לי להקרא שוטה כל ימי, ולא להיות שעה אחת רשע לפני המקום', דעדיף שיצעק אדם כל היום כולו שהוא מאמין בהשי"ת, אע"פ שעדיין אינו עומד בדרגה זו, ויהא חשוב בעיני אחרים כשוטה, 'ואל יהיה רשע שעה - אחת' שלא ירשיע ויבא לכפור באחת זו האמונה, כמו שאמרו (מכות כד.) 'בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבקוק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה', ומסיים וכותב בשם רבו 'ואמונה שלימה באמת היא רוח"ק'.

באר הפרשה - ואתהנן

- (ראשון), והן בסוף היום (אחרון), כי ה' אחד הוא מנהיג לבירה, ורבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, 'אם אתה עושה כן' אזי אין אלוקים (גימטריא הטבע), תזכה לחיות בהכרה שהכל הוא מיד ה' ולא מדרך הטבע, וממילא תשלוו נפשך ותשקוט סערת לבך.

שמע ישראל - כל יהודי בר אמונה הוא

בפרשתן (ו ד), 'שמע ישראל ה' אלוקינו אחד', הנה האות דל"ת שבתבת אחד היא ד' רבתי. במקום אחר מצינו להרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק פר' שופטים) שביאר מדוע נכתבה האות תי"ו בתיבת 'תמים' תהיה עם ה' אלוקיך' - תי"ו רבתי, לרמוז, כי יש בתוכה מקום לכל הרוצה ליכנס, ואין איש מבני ישראל אשר בידו לומר רחקתי מדרך התמימות עם ה', אלא כל הרוצה יבוא להיכנס בכלל התמימים ובצל כנפיה יחסיון^ט. אף כאן יש לנו לומר דלכך נכתב ד' רבתי להורות שבאמונה השלימה באחדות ה' יש מקום לכל אחד מבר ישראל^י.

'בשמים ממעל ועל הארץ מתחת', אין עוד - פירוש, יותר מידועה זו אין צריך האדם לדעת...^ז.

מתאמרא בשם המגיד מדובנא בביאור הכתוב (ישעיה מד ו) 'כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו ה' צבאות אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוקים', כי הנה נצטוונו לקרוא בכל יום תמיד פעמיים באהבה 'שמע ישראל' בבוקר ובערב, וטעם הדבר להשריש האדם בנפשו הן בתחילת היום בטרם יצא לעסקיו ולמלאכתו - כאשר הוא עומד לעסוק עם אחרים בענייני מסחר או בשאר עניינים, ופעמים רבות נראה לאדם כי פלוני משיג גבולו, או שיבוא לחשוב שהצלחתו או הצלחת פלוני באה לו בזכות ה'כשרונות' והחריצות וכיו"ב. והן בסוף היום כשכבר נגמרה מלאכתו ושוב עולים במוחו מחשבות כגון דא, יזכיר לעצמו שה' אחד, אין שום כח מלבדו, אפס זולתו והכל בציווי ממעל יבוא הן ברווח הן בהפסד, ואין האדם עושה מאומה מעצמו^ח. וזהו שאמר 'אני ראשון ואני אחרון' - שאם אכן יזכור האדם בעצמו מידי יום ביומו בתחילת היום

ז. גם יש לו להתפלל על האמונה - שיזכהו הקב"ה להאמין בו בכל לב באמת ובתמים, וכך אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, כנתינת טעם מדוע אנו אומרים 'אני מאמין' אחר התפילה, והרי עלינו להאמין בה' בכל עת ורגע, אלא להורות בזה כי רק אחר התפילה נזכה לשלימות האמונה.

ח. הרה"ק 'הרב' בעל התניא זי"ע דפק פעם על דלתי ביתו של הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, שאל המגיד מעבר לדלת, מי הוא העומד שם, ענהו בעה"ת, 'אני הוא זה', פתח לו המגיד את הדלת והכניסו לביתו, בלכתו אמר לו המגיד, למחר שים פעמך למקום פלוני, ויעש כדבר רבו, ובהגיעו נכנס לביהמ"ד והשתתף ב'סעודת ברית' שהתקיימה שם, באמצע הסעודה נעלם מעם השולחן כף אחת עשויה זהב, וכמובן שחשדו מיד ב'אורח' כיון שלא הכירוהו, ניגשו אליו בעלי הסעודה ובקשוהו שיחזיר את הגניבה, ענה ה'אורח' ואמר, 'לא אני גנבתי... לא אני... לא אני', וכך המשיכו לבדוק את תרמילו ומלבושיו והוא מצווח ואומר 'לא אני...' ורק לאחר שלא מצאו אצלו מאומה הניחוהו לנפשו. בחזרו אל רבו המגיד סיפר לו גופא דעובדא היכא הוי, נענה המגיד ואמר לו, הן אמש אמרת 'אני הוא זה' (איך בין דאס), ועל זה הוכרחת היום לזעוק רבת פעמים 'לא אני הוא זה' (ס'איז נישט איך), ולימוד גדול יש כאן, שלא ירגיש האדם בנפשו 'אני' עשיתי כך וכך אלא ידע שהכל 'מעשי ה'', ואין הדברים אמורים לענין 'אמירה' גרידא, אלא שיזכור תמיד את ה' אדון הכל, ואז כביכול לא יצטרך בורא העולם להראותו ח"ו שאין לו כלום 'משלו' אלא הכל מאתו בא. וכבר ביאר הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע מדוע נהוג עלמא לבחור להם מקום למנוחת הנפש בשפת הים, על ההרים, או בנאות דשא. כי כל בלבול דעתו של אדם בא לו מחסרון האמונה - כי אז אין דעתו מיושבת עליו להכיר שהכל נעשה משמים ואין אדם עושה מאומה, ואין בכוחו לא ליטול מחברו ולא לתת לו... והנה במקומות הללו לא נגעה בהם יד אדם. והם עומדים כמתכונתם בעת בריאתם על ידי יוצר הרים ובורא רוח, ולכן, כראות אדם מראות הללו, תתישב דעתו על מי מנוחות... בראותו כי הכל מעשה שמים הוא.

ט. והיינו שאין די לו לאדם לראות את האמונה בהבטה בעלמא, אלא יכנס בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו תחת צילא דמהימנותא, לחיות בכל המתרחש עמו שהוא בהשגחה פרטית מעם הבורא יתברך שמו.

י. ובזה מבארים בשם הרה"ק בעל התניא זי"ע דלכך נכתב בתורה ד' רבתי בתיבת 'אחד' שבשמע ישראל, כי צורת ד' הוא כצורת פטיש, והכוונה שיכה ויחדיר בקרבו כמכה בפטיש רבתי - גדול, עמוק עמוק במוחו עד לבו כי ה' אלוקינו ה' אחד^י.

אופנים) כי דבר זה פעל בעדנו משה רבינו שכל הסבור שאינו ראוי לכלום מצד עצמו 'פתח לו ה' את אוצרו הטוב, וז"ל. משה רבינו ע"ה פעל בתפילתו לדורות שיתן להם ה' מתנת חנם, כדאיתא במדרש (דבר נ יא) שאמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע, כשתהא רואה את בניך בצער ואין מי שיבקש רחמים עליהם - מיד ענה אותן... והנה, מכל דבר שבעולם יש בשמים אוצר, והגדול שבאוצרות הוא אוצר מתנת חנם, אך לכאורה צריך ביאור מדוע אין נותנים בשמים מאוצר זה לכל איש ואיש מבני ישראל, אלא, כי אין נותנים מאוצר זה אלא למי שיודע שאין מגיע לו כלום מצד מעשיו, רק מצד חנינה, לאיש כזה יכולים לתת מאוצר הזה (ועיי' במדרש שמור"ה, ו ענין כיו"ב).

בדברים הללו אמר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (הנוכה עמו' מד) וז"ל. כי כאשר האדם מבקש מהש"ת מיסורים ח"ו ומעניות ויודע בעצמו שאין בידו כלום רק מבקש מהקב"ה מתנת חנם כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים כה טו) 'כי יחיד ועני אני' אז עונה לו הקב"ה בכל קראנו אליו".

והנה איתא במדרש (במדכ"ר כב ז) שלוש מתנות נבראו בעולם, זכה באחת מהן נטל חמדת כל העולם, זכה בחכמה זכה בכל, זכה בגבורה זכה בכל, זכה בעושר זכה בכל, אימתי בזמן שהן מתנות שמים וזבאות

ואל יאמר, למה תדבר אלי כה גבוהה והרי ידעתי גם ידעתי כי רחקתי מלהיות מאמין בראוי, כי טעות בידו, שהרי האמונה נטועה בלב כל איש מישראל, וכך כתב הרה"ק ה'יסוד העבודה' (סוף מכתב טו), וז"ל. ושמעתי מאדמו"ר זי"ע מלעכאוויץ שאמר היהודי צריך להאמין אשר הוא מאמין ורק שעבים מכסים אותו, ולזה כתיב ואמונתו לעד קיימת.

גם לא יאמר אינני 'בר דעת' להשיג את האמונה, כי כן אמר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אדר מאמר ב דרוש ה אות י) דבפסוק דילן כתיב 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד' בדל"ת רבתי, לעומתו בפסוק (שמות לד יד) 'כי לא תשתחוה לאל אחר' כתיב הרי"ש רבתי, והוא בעין אותיות גדולות שנותנים לתינוק שאין לו דעה שלימה כדי שיוכל להבחין החילוק שבין דל"ת לרי"ש, כי אחד מורה על 'יחודו ואחדותו יתברך' - שיכיר שרק הוא מנהיג לבירה בהשגחה פרטית ואין כוח אחר זולתו", וללמד אף את הפשוט שבבני ישראל, שלא יתחלף לו אחד באחר, ולא ישעה לומר שהנהגת עולם נתונה לפנעי ומקרי הזמן ח"ו.

מתנת שמים - להכיר שכל השפע בא במתנת חנם מן השמים בפרשתן (ג כג), 'ואתחנן אל ה', וברש"י, אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם. ביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם פרשת ואתחנן בכמה

יא. סיפר הגאון החסיד רבי ישראל גראסמאן זצ"ל מגדולי ונקיי הדעת שבירושלים של מעלה, ששמע מאביו ששמע מהרה"ח ר' צבי קרייניקער ז"ל, שזכה להסתופף בצל קורתו של הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע בראש השנה הראשון להנהגתו בקודש (תרל"ג). ליל ראש השנה נכנס הרה"ק לערוך את שולחנו הטהור בלבת אש קודש, מזג את הכוס ביין והרים את הכוס מתוך דביקות עצומה ונשתהה רגעים ספורים, לאחר מכן הוריד את הכוס מידי וזימן אצלו אחד האברכים שעמד רחוק על אדן החלון, לחש באוזניו דבר מה ולאחר מכן נטל את הכוס וקידש בכוונה ובשמחה עצומה... לאחר מכן סיפר האברך שבאותה שעה אחזתו רוח שטות והחל להרהר אודות האמונה ב'השגחה פרטית', והחל לתהות בזה העניין שהקב"ה יודע את כל הנעשה בעולם, והכל בהנהגתו והשגחתו הפרטית... זימנו הרה"ק אצלו ולחש לו באוזניו, כשם שאתה רואה שאני שאיני אלא בשר ודם, מכל מקום יודע אני את המחשבות אשר בליבך כעת... על אחת כמה וכמה האמן שהבורא כל עולמים שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים יודע ומשגיח בהשגחה פרטית לכל נברא ונברא...

יב. והטעים את הדברים הרה"ק ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע (בפרשתן) וז"ל, והנה לדעתי יש תיקון אפילו למי שאינו כדאי מצד מעשיו הטובים שהשי"ת יעשה וימלא בקשתו, ולא תהיה מניעה מצד המבקש, והוא, כי אם מתפלל במתנת חנם אם כן אין כאן מניעה מצד מעשיו, כי בשלמא אם מבקש במעשיו הטובים אז יבדקו אחריו אם הוא הגון וכדאי, אבל אם מבקש במתנת חנם אין כאן מניעה מצד המבקש.

ידוע דבר המעשה שפעם באה אשה לפני הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, ובקשה מאתו שיתפלל על בנה שהוא חולה מסוכן, נכנס החפץ חיים לבית הכנסת, ועמד בתפילה ובתחנונים וכה היו דבריו - רבש"ע, כל ימי זכיתי שתטיב עמי בחסדים וטובות הרבה, זיכית אותי לכתוב ולהוציא לאור את המשנה ברורה החפץ חיים ושמירת הלשון ועוד

באר הפרשה - ואתחנן

או שמא יש ביד אדם להחכים אם לא תינתן לו החכמה מן השמים. ומבאר הרה"ק החי' הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם בפרשת מטות ד"ה ומקנה) שבוודאי אין כל הווה אמינא ומחשבה לומר שיש אדם הנוטל איזה דבר לעצמו בכוחו 'הגדול', ואין כוונת המדרש אלא למי שכבר קיבל מתנות מן השמים - העשיר בעשרו והחכם בחכמתו וכן בכל מידה נכונה שנתברך בה האדם, שעדיין מוטל עליו להכיר שכל אשר לו במתנת שמים בא לו, ולא מצד מעשיו הטובים זכה בהם, או יעמד המתנות ויתקיימו בידו, אמנם ברנע שהאדם מתחיל לחשוב שכל מה שמקבל מגיע לו מן הדין שלא מצד המתנה, הריהו בבחינת 'חוטף לעצמו', וכן כששוכח מידה הנותן ח"ו, מי הוא זה שנתן לו הכל, וכן החושב כאילו הוא זה אשר פעל בפעולתו או על ידו וחקר תבונתו הגיע למה שיש שהגיע גם זה נקרא חוטף

בכה התורה, אבל גבורתו ועשרו של בשר ודם אינו כלום... ומתנות אלו בזמן שאינן באין מן הקב"ה סופן להפסק ממנו. שנו רבותינו, שני חכמים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מעובדי כוכבים - אחיתופל מישראל ובלעם מאומות העולם ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני גבורים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאומות העולם - שמשון מישראל וגלית מאומות העולם ושניהם נאבדו מן העולם. וכן שני עשירים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאומות העולם - קרח מישראל והמן מאומות העולם ושניהם נאבדו מן העולם. למה, שלא היתה מתנתן מן הקב"ה אלא חוטפין אותה להם.

ובאמת דברים אלו נראים כ'מדרש פליאה', וכי שייך לאדם לחטוף בעצמו, וכי יש ביד בשר ודם להעשיר את עצמו אם לא נתנו לו במתנה מן השמים,

חיבורים - הכל מתנת חנם, אנא הוסף לגמול אתי עוד חסד ורפא נא את בנה של האשה הזאת. והרי לך שלא התפלל - כל כך עשיתי למענך, טרחתי לכתוב ספרים לזכות עמך ישראל בשמירת הלשון ובקיום המצות, בשכר זאת אבקש שתרפא את הילד הזה... כי זאת הייתה הלך רוחו של החפץ חיים לחשוב בכל עת שאין מגיע לו כלום, וכל מה שיש לו הכל הוא מתנת חנם.

אל הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, נכנסה פעם אשה שבורת לב, ותינתה בפניו על צערה הגדול כי זה עידן ועידנים שלא זכו עדיין לזש"ק, יואיל נא הרב לברכם 'בברכת התורה' שיזכו לזש"ק בקרוב... השיב לה הגרש"ז א במעין גערה, וכי הקב"ה חייב לכם מאומה, וכי הקב"ה חייב לכם מאומה. הודו לו זמרו לו על חייכם המסורים בידו ועל נשמותיכם שנתן בקרבכם, בבריאות גו"נ, ומה לכם כי תלינו עליו. פנתה האשה לצאת מן החדר בפחי נפש, חזר הגרש"ז ואמר לה, שמעו נא היטב את דברי אשר אומר לכם, אכן אמת הדבר שאין הקב"ה מחויב לכם מאומה, אמנם אם גם אתם תנהגו בהנהגה שאינכם מחויבים, ינהג ה' בכם 'מידה כנגד מידה' ואף הוא יגמלכם טובות למרות שאינו מחויב עשות עמכם...

ואכן האשה החלה להיות 'מתנדבת' בביה"ח 'שערי צדק' שבירושלים, ולתקופת השנה נולד לה בת בשעטומ"צ (ידועים לן עוד כמה עובדות ששמע עובדא זאת באה אליהם, ועשו כמותם מי בנדבת 'כליה', ועוד כיו"ב, וכולם נושעו תיכף ומיד. שמעתי מפי הרב לייזרזאן שליט"א ב"א של הגרש"ז א).

ומכאן תשובה לכל המתאוננים שהם עומדים בשפל המצב, ואינם יכולים להתחזק ולהתפלל, כי 'לב יודע מרת נפשו' ומרגיש שלא מגיע לו כלום, כי אדרבה, דייקא ב'מצב' כזה - שהוא מכיר כי נזקק הוא ל'מתנת שמים' - מתנת חנם, אז יש ביד האדם לבקש, לפעול בתפילותיו - מאוצר הגדול הנקרא אוצר מתנת חנם שאין לו גבול ושיעור. יג, וביאור הדברים נתבאר בספרים, כי הקב"ה רוצה שבניו יכירו וידעו כי זקוקים הם בכל עת לרחמי וחסדיו ועי"ז יהיו תלויים בו, ואכן, כל עוד ש'חסרים' הם הנם תולין עצמן בו ומייחלים לחסדו, אך משנתעשר האדם שוכח הוא כי כל אשר לו מן השמים, ואינו זוכר שבכל עת הוא זקוק לרחמי שמים שישאר הכסף בידו ויבוא על סיפוקו - ולכן העמיד הקב"ה שיהא 'גלגל החוזר בעולם' (שבת קנא: תנא דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחוזר בעולם), אבל אם יזכור האדם בכל עת כי אשר לו אינו אלא 'פקדון' מן השמים, ובעליו האמיתי של המעות והעושר (כיו"ב, גם לענין בעל רכוש מועט...) הנו הקב"ה נמצא שעדיין הוא 'תלוי ועומד' בחסדי הבורא, מעתה אין כל סיבה לקחת ממנו את ממונו... יד. פעם בישר אחד ממקורבי הגה"ק החזו"א זי"ע לרבו שנולד לו בן למזל"ט, וכה אמר לו 'מגיע לי (סקומט זיך מיר אז) מזל טוב', חזר החזו"א על דבריו בנימת הערה 'מגיע לך... מגיע לך... כאומר, הרי הקב"ה אינו חייב מאומה לא לך ולא לאיש מבני עולם (מעשה איש, ח"ב מערכת 'אמונה ובטחון')

לעצמו^{טו}, ומשמים מפסיקים לו ל"ע את השפע קודש שהי' לו עד עתה, וממילא אין לדבר קיום^{טז}.
 ואל תשיבני - מה לי ולדברים גבוהים הללו, וכי 'עשיר' אני, וכי 'ראש ישיבה' או 'חכם הדור' אנכי... כי הדברים אמורים לכל איש באשר הוא - בחכמתו

ובממונו כפי דרגתו, שיאמין וידע כי כל אשר לו בחדש בא לו - לא הוא עשה ולא הוא פעל, גם יזכור שאין הקב"ה חייב לו מאומה רק במתנת חנם בא לו". אז ירוויח בכפליים, א. כל אשר לו יתקיים בידו. ב. תהא בידו הזכות לבקש עוד ועוד מאת הבורא יתב"ש, וימלאו משאלות לבו לטוב בלי כל גבול ושיעור, כי

טו. וכבר אמר אחד מגדולי דורנו, הנה אנו אומרים 'אמת מלכנו אפס זולתו', הכל יודעים ומאמינים ש'אמת מלכנו', אבל כל אחד שואל 'היכן אני בתמונה' (וואו בין איך אין דיבילד), תשובתו 'אפס זולתו' - אינך נמצא כלל בתמונה - הכל רק מלכנו בלבדו.

טז. כי כך הוא דרכו של אדם - לב טיפש ונשחץ - אם לא ישריש בקרבו את האמונה לזכור בכל עת כי אין לו משלו מאומה והכל מן שמים, הרי מיד כשימלאו אסמיו שבע כבר ישכח ויביט על כל קנייניו כ'שלו', ואוי למי שיזכירנו כי עד לאחרונה (או יותר) היה כאחד העניים (ואז הכיר היטב כי הוא זקוק בכל רגע לחסדי שמים), ידועה המליצה, מעשה באיש עני ואביון שהיה דר בקצה העיר בבית נוטה ליפול, פעם הציע לו אחד מידידיו בעל חנות שיקנה אצלו 'כרטיס להגרלת הלאטער"י' (לוטו), אמר לו העני וכי שוטה אתה, כשנקלע לידי באיזה דרך 'שווה פרוטה' אקנה בה מעט לחם לעוללי הרכים ולא כרטיסי הגרלה. ריחם עליו ידידו והציע לו את דמי ההגרלה כהלוואה - שאם ירוויח בלוטו ישיב לו את ההלוואה. ואכן, באישון ליל ראה הידיד שעני זה זכה באלפי זהב וכסף... מיד החיש פעמיו לבית העני שכבר ישן היה בעמקות נפלאה להודיעו על ה'זכיה' הגדולה שנפלה בחלקו שנעשה לעשיר העיירה, בלב מלא התרגשות דפק על הדלת - תחילה בדפיקות שלוות ושקטות, משלא נענה דפק בחזקה בידעו שוודאי רצון בעה"ב שיקיצנו משנתנו להודיעו בשורה טובה זו. עד שבשעטו"מ נייעור הבעלים, ניגש אל הדלת ב'בגדי שינה' פתח סדק צר בדלת, ושאל את האורח מה רצונך... ענה לו ידידו 'רציתי לבשרך כי זכית בהגרלת הלוטו'... תוכ"ד נשתנה קולו של בעה"ב והחל גוער בו, ממילא כל בני העיר אינם יודעים מכך, אבל אתה הרי יודע כי הנני 'עשיר העיירה', וכי כך נוהגים, ב'חוצפה' כזאת - לדפוק בבית העשיר באישון ליל... ותוספת דברים אך למותר, כי כאן נראה תכונותיהם הנוראות של בני האדם (אם אינם מתקנים מידותיהם), עדיין יושב הוא בביתו הרעוע המט ליפול, וכבר 'שכח' הכל, וגוער במי שבא להיטיב לו ולבשר לו 'בשורה טובה' אודות עשירותו.

ידוע שרבי ישראל סאלאנטער זי"ע הקים את 'בית המוסר' משום מעשה שהיה, וזה דבר המעשה, שני ידידים היו שלפרנסתם שמשו כסנדלרים פשוטים, והיה מרוויחים בקושי את מטה לחמם. עברו ימים ואחד מהם עלה לגדולה והתעשר עושר רב, במרוצת הזמן נתעלה ונתגדל שמו של העשיר ונתמנה ל'ראש הקהל' עד שכבר שכחו הכל (וגם הוא עצמו) מעניותו לשעבר... ויהי היום, ו'ראש הקהל' שידך את בנו עם בתו של רב העיירה, שמחת הנישואין נערכה ברוב פאר והדר במעמד רבנים וקהל רב לכבודו של עשיר דנן, כל זה היה לצנינים בעיניו של רעהו שנשאר בסנדלריותו ועניותו, הלה שכולו אכול קנאה היה החליט לעשות מעשה... בעמוד החתן והמחותנים תחת החופה ניגש אל ה'עשיר' הושיט לפניו 'נעל' ושאלו האם יוכל מע"כ לתקן לי נעל זאת, כאומר... לא ישכח מר שבעצם אינו אלא סנדלר פשוט, כמוני כמוך... כשמוע העשיר בקשה זאת, נתבייש בושה וכלימה 'וכדי בזיון וקצף', ונפל ארצה מתעלף, ובאותו מעמד נפח את נשמתו והשיבה ליוצרו מרוב צער וכלימה. באותה שעה עמד רבי ישראל וייסד את בית המוסר ללמד את בני ישראל עבודת המידות כיצד.

היה אומר הגה"ח רבי נטע ציינווירט זצוק"ל, העולם סוברים שהטעם לפתיחת 'בית המוסר' היה כשראה רבי ישראל 'השחתת המידות' של העני עד היכן היא מגעת... אך לא כן הוא, שהרי 'השחתה' כזו נדירה היא למאד, ואין חוששין לדבר שאינו מצוי. אלא סיבת הדבר היה מחמת העשיר דייקא, מדוע איבד עשתונותו, ולא יכול היה לסבול מעט בושה - עשירות יש לך, כבוד יש לך, לראש הקהל נתמנית. גם בנחת זכית, השתדכת עם הרב, וכשכל כך היטיב ה' עמך, מה לך מתעלף בשל אמירה מטופשת של העני המסכן... אדרבה עליך לקחת את הנעל מידו ולרקוד עמה, בהודאה לה' שהרים אותך מאשפתות... מדוע הספקת לשכוח לגמרי ממצבך הקודם...

יז. וכבר אמרו על דברי המשנה (ב"מ ג.) 'מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום' שכשהאדם בטוח בעצמו ובזכויותיו עד שהוא טוען לבוראו - 'מנה לי בידך', כך וכך שפע חייב אתה לי, אזי 'הלה אומר' הקב"ה עונה

באר הפרשה - ואתחנן

המבקש מאוצר מתנת חנים אין ספק שתפילתו מתקבלת".

רבים, כי הוא קרוב אלינו בכל מיני קרובות, ומבואר שם, כי העבודה זרה נראית קרובה ואין רחוק ממנה, אך להבדיל אא"ה הקב"ה נראה רחוק ואין קרוב ממנו, 'נראה רחוק' - שהרי מהארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות שנה, וכן הוא בין כל רקיע לרקיע... ראה כמה גבוה הקב"ה מעולמו, ואילו אדם נכנס לבית הכנסת ועומד מאחורי העמוד ומתפלל בלחישתו והקב"ה מאזין את תפילתו, ובי ישר לך אלוק קרוב מזה שהוא קרוב לבריותיו במפה לאוזן".

אלוקים קרובים - קירבתנו אל ה' בעת התפילה
פרשה זו ואתחנן יסוד גדול ואיתן היא בענין התפילה^ט והתחנה מקרב לב לפני בוכ"ע, דכתיב (ד ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו^ז. ובירושלמי (ברכות פ"ט ה"א) מפרש רב שמלאי דלכן נכתב 'אלוקים קרובים' בלשון

לו ואומר 'אין לך בידי כלום', וכאדם האומר לחברו 'איני יודע מה אתה סח' כי כל דבר טוב שעשית בכוחי עשית אותו, וכל אשר לך שלי הוא, איני חייב לך מאומה... זוהי עבודת האדם, להכיר שכל השפע אשר לו בא מהקב"ה שהוא הטיב ויטיב עמו בחסד עליון ובמתנת חנים.

ובזה ביארו מדוע אנו מתפללים תפילת שמו"ע בלחש (ש"ע או"ח קא ב), כי התפילה היא בקשת 'רחמים ותחנונים' כמו שאמרו (אבות ב יג) 'וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא', וכך היא דרכו של העולם, הבא לבקש מרעהו הלוואה או 'מתנת חנים' יבקשנו בשפה רפה בנעימה ובהכנעה למען ייכמרו רחמיו עליו... על כן בבואנו לבקש צרכנו בתפילת 'שמונה עשרה' נבקשם בקול נמוך ובלחישתו.

יח. ו'מתן שכרו' בצדו, שינצל מכל דאגה יגון ואנחה, כי כשיכיר האדם שכל הטובה והברכה לא מכוחו באו לו אלא מאת ה' אלוקי השמים ממילא יבין גם לאידך, שאין לו כלל מקום לדאגה אודות מזונו והצטרכויותיו בעבר הווה ועתיד, שהרי ממילא כל דרכי הצלחתו של אדם תלויים בידי הקב"ה, והרי הוא כנמצא ב'ידיים טובות' כביכול. וכך ביאר הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע (חי' הרמ"ל פר' ויחי ד"ה ויברכם, ובהערות שם), את האמור בפרשתן (ג כג), 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, תחנתי אל ה' - שיהיה בטחוני בו חזק מאד, עד שלא אדאג כלל דאגת המחר, ורק עת ההיא יהיה לנגד עיני, ותו לא מידי.

כיו"ב פירשו ('יסוד האמונה' לאחד מתלמידי החוזה ועוד) את הפסוק 'וידעת היום', שהקב"ה אומר לאדם - כל מהלך מחשבותיך יסובו רק על היום, ואם יכנסו אל ליבך 'דאגת המחר' והשבות אל לבבך - כי ה' הוא האלוקים, והכל בא מאתו יתברך אשר 'אין עוד' מלבדו, ומי שברא יומו ברא פרנסתו (מכילתא בשלח פר' ויסע ב) - כי לא יטוש ה' את עמו להשפיע עליהם כל טובו בכל עת ובכל שעה, אם כן 'דאגה מנין'.

יט. וכך היו אומרים שבגשת היהודי לתפילה יחזק תחילה שלש אמונות הללו, ואלו הן, א. שהשי"ת בכוחו להחיש עבורו כל מה שהוא רוצה, ב. שרצונו של אבינו שבשמים לתת לנו את כל מאווינו. ג. והשלישית שאף הפחות שבפחותים בכוחו לפעול על ידי התפילה, ומי שאינו מאמין בזה לאפיקורס ייחשב.

והנה, פעמים הרבה אך נעמד האדם בתפילה וכבר 'אורח' בא - זה היצר המפתהו לאמר מי אתה שישמע ה' בקול תפילתך, ישיבנו במשל לראובן ושמעון שדרו בסמיכות זה לזה, ורק כותל דק הפריד ביניהם... ביום מן הימים שב ראובן לביתו אחר תפילת שחרית ואמר בפני בני ביתו הנה כותל זה אינו מבדיל וחוצץ כראוי, מובטחני שכל ה'סודות' הנאמרים בביתנו בענייני שידוכי הבנים ופרנסה הכל נשמע היטב היטב בביתו של שמעון - אין לנו אלא ברירה אחת לבנות קיר נוסף לחצוץ ביננו, לעומתו טענה האשה שאין הקול נשמע בבית השכן, וכך ערכו ביניהם 'וויכוח' זה עומד על שלו וזו על שלה... עד... שנשמעו דפיקות בדלתות הבית, משפתחו הדלת ראו ששכנם שמעון עומד על הסף, וכה אמר להם... אנטשולדיג (סליחה) לא אביתי להפריע לכם, אבל זאת ברצוני לאמר לכם שאין כל צורך לבנות קיר נוסף, כי ממילא אין שומעים כלום בבית... הרי לשחוק ייחשבו דבריו - כי מניין לו תוכן שיחתם וויכוחם, אלא בע"כ שהיטב נשמעים דבריהם בבית השכן, אף לדידן ייאמר, מנין לו ליצר שעמדת להתפלל לפני קונך, אם לא שתאמר שהיטב היטב נשמעים דבריך למעלה...

כ. ולכשתרצה לדעת עד היכן הדברים מגיעים, התבונן בדברי הגמרא (ברכות ו) שהקב"ה מניח תפילין, וכאחד מארבע פרשיותיו הוא זה הפסוק - מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו.

כא. ב'תורת חיים' (סנהדרין לה) מסמיך לדברי הירושלמי - קרוב אלינו בכל מיני קרובות, דהנה יש כמה מיני קרובה, יש מצד התולדה כאב ואם, ויש מצד חתנות, עוד יש מצד החיוב כמלך על עבדיו. והוא יתברך קרוב לנו

וכבר נשבע הקב"ה שיקבל תפילתם של בני ישראל, כדאיתא במדרש (דב"ר ב יא) 'אמר משה לפני הקב"ה כשתהא רואה בנך בצער ואין מי שיבקש רחמים עליהם מיד ענה אותם, אמר לו הקב"ה, משה, חייך שבכל שעה שיקראו אותי אני אענה, דכתיב בה' אלוקיני בכל קראינו אליו^כ.

'ובקשתם' וסיים בלשון יחיד - ומצאת, ולכאורה היה צריך לומר 'ומצאתם כי תדרשו בכל לבבכם ובכל נפשכם'. וביאר רבינו בחיי, שאם היה אומר כן היה מקום לומר שהקב"ה ישמע רק לתפילת הרבים שגדול זכותם, אבל יחיד המתפלל לא יזכה ח"ו למצוא את ה' בבקשתו, על כן שינה הכתוב וסיים ומצאת 'ללמדך כי גם ליחיד יידרש כשידרשנו בכל ללבו ובכל נפשו^כ.

זכה המה דבריו כאש של רבינו בחיי (בספר 'כר הקמה' בתחילת ערך תפילה), וז"ל יפה כח התפילה לבטל

בפרשתן (ד כט), 'ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך'. וכבר עמדו המפרשים לבאר לשון הכתוב שפתח בלשון רבים

בכמה מיני קורבה, אלא ש'מדריגת קרבתו' תלויה באדם עצמו, ובמה- הכל לפי התפילה והצעקה, באופן שהאדם קורא אליו כך יענה אותו הבורא, וזהו שסיים הפסוק בכל קראנו אליו, לפי קרבתך אליו יתקרב כביכול הוא אליך. כב. יש לנו לדעת כי אין מטרת התפילה ח"ו להודיע להקב"ה כביכול את משאלותינו, אלא שכך הטביע הקב"ה בבריאה שרק על ידה נמשך השפע למטה. וראיה לכך הביא הגה"ח רבי נתן לוברט זצ"ל שהשי"ת בעצמו אמר לאבימלך 'ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וחי' (בראשית כ ז) הרי לך שהשי"ת בכבודו ובעצמו בעדכם ואיוב עבדי יתפלל עליכם כי אם פניו אשא' (איוב מב ח) רואים ג"כ כנ"ל שהשי"ת אמר להם שאיוב יתפלל עבורם, א"כ, מהי מטרת התפילה, אלא שהיא הדרך ורק על ידה תבוא הישועה לאדם.

וכבר מפורשים הדברים בראשית הבריאה, ואדם אין לעבוד את האדמה, ופירש"י, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים.

כג. מענין לענין, נפלאות מצינו ב'ספר חסידים' (אות קל) יאחז צדיק דרכו, יש אדם שאינו זכאי שיקבל המקום תפלתו, אלא בעבור תוקף תחנונים ודמעה עיניו אשר תמיד בוכה ומתחנן, אע"פ שאין בידו זכות ומעשים טובים מקבל הקב"ה תפלתו ועושה חפצו.

וכך כתב הגאון הגדול רבי יוסף ליברמן שליט"א בעל ה'משנת יוסף' במכתב, וז"ל. ושמעתי מאברך יקר שמלפני שנים היה בצער גדול, לקח בידו את ספר המאירי והלך אל הגאון הגדול רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל ראב"ד ירושלים ואמר לו שהוא בצרה ויגון, ועל פי דברי המאירי (ב"ב קטז). בא לבקשו שילמדהו כיצד להתפלל. ענה לו הרב לא היית צריך להביא את המאירי להראות לי כי הנני יודעו כבר שישים שנה, ואם אתה שואל כיצד להתפלל, לך לכותל המערבי ותשפוך שיח בבכי ובתחנונים לפני הקב"ה אל תחסוך בקשת רחמים ואל תחסוך דמעות, וכך תבקש רחמים. הלך האברך משם מיד לכותל ועמד שם שעתיים באמירת תהילים בדמעות בכל ליבו ברגש רב ובקשת תחנונים וחזר אל הרב ואמר עשיתי כאשר ציווני, ענהו הרב תפילתך נתקבלה, וכן הוי.

והוא כמו שכתוב בדרשות חת"ס (ח"ב דף שנה) שאם דמעות חמות יוצאות מהלב בתפילתו הרי זה סימן שתפילתו נתקבלה, וז"ל החת"ס, ואז יעורר ממילא בבכי ודמעות היוצאים מהלב ובזה יודע כי נתקבלה תפלתו ומאת ה' היתה לו. ויש לזה מקור בזוה"ק פ' ויחי (רכג). שכל אדם השופך דמעות לפני הקב"ה אע"ג שנגזר עליו משהו ייקרע, מנלן מלאה שבתפילתה זכתה להינשא ליעקב. הרי שכך לימדונו גדולי ישראל איך להתפלל. וכל שכן אם מתפללים על יד מקומות קדושים כי כל עניני תפילה למדים מתפילת חנה (ברכות לא). והיא התפללה על ידי ביהמ"ק והכהן הגדול. עכ"ד.

כתב בספר 'דרך משה' הנספח על 'ספר הגן' (תוכחת מוסר, ליום כ"ד) התפלה שמתפללים בדמעה היא חשובה וקרובה מאוד להתקבל כידוע על פי מאמר חז"ל (ברכות לב:) מרוב חשיבות של תפלות שבדמעות. והנה, הפתח אשר נכנסים שם התפלות אשר המה בדמעות אינו פותח אותו פתח שום מלאך או ממונה, כי אם הקב"ה בעצמו ובכבודו, וכשהתפלה היא עולה למעלה אז יוצא לקראתה אופן אחד ושמו ירחמיאל"ל - והוא ממונה על שש מאות חיות של מעלה, ונוטל הוא אותה התפלה עם הדמעות ומעלה אותן והיא עולה ומתקשרת למעלה למקום גבוה מאוד... והקב"ה ברחמיו יעתר לו וימלא משאלותיו לטובה אמן כן יהי רצון, עכ"ל.

לא יעלה קול תפילתם לפניו יתב"ש, כי אילו היו עושים איזה מצדקי שהקב"ה ישמע את תפילתם בוודאי היה הבורא מוכרח (כביכול) לקבל תפילותיהם.

הנגזר... כי התפילה מבטלת הנגזר... התפילה למעלה ממעלת הנבואה, כלומר (למעלה) מהמקום שמשם תוצאות הנבואה לנביאים.

בכל קראנו - הקב"ה שומע תפילת כל הקוראים אליו באשר הם

ואם אמור יאמר האדם, מי אני ומה אני, כי תאמר אלי שבה גדולה מעלת תפילתי, כי כבר איתא 'בספר העיקרים' (מאמר רביעי פרק ט"ז) שהתפילה מועילה לכל אשר בשם ישראל יכונה אפילו פחות שבפחותים, וראייתו ממנשה בן חזקיה מלך יהודה, שהיה רשע גמור ולא היה מי שהמרה את פי ה' והפליג בעוול כמוהו לא לפניו ולא לאחריו, ואף על פי כן נאמר בו (דה"ב ב' לב יב יג) 'וכהצר לו חילה את פני ה' אלוקיו ויכנע מאד מלפני אלוקי אבותיו, ויתפלל אליו ויעתר לו ה', וישמע תחינתו וישיבהו ירושלים למלכותו, ולמדנו מכאן שאף אם יהיה המתפלל בתכלית הרוע כמנשה הרי הוא מוכן לקבל החסד על ידי התפילה.

בעי"ז מצינו בדברי רבינו בחיי' (פר' עקב יא יג) 'וצריך אתה לדעת כי כח התפילה גדול אפילו לשנות הטבע ולהנצל מן הסכנה ולבטל הנגזר. ומוכיח כל זאת בראיות, לשנות הטבע - שהאמהות היו עקרות, וכשהעתירו לפניו בתפילה נשתנה טבעם להוליד בנים. להנצל מן הסכנה - כדכתיב (תהלים קז) יורדי הים באניות... ויצעקו אל ה' בצר להם... יקם סערה לדממה ויחשו גליהם. לבטל הנגזר - שכן אמר חזקיה לישעיה, בן אמוץ (כשאמר לו 'הנך הולך למות' - עיי' כל הענין בישע' לה) בלה נבואתך וצא כך מקובלני מבית אבי אבא, אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים', ואכן אמר לו ה' 'שמעתי את תפילתך ראיתי את דמעך, הנני יוסיף על ימך חמש עשרה שנה, ומכאן שאפילו מה שנגזר השי"ת אפשר לו להתבטל בכוח התפילה. הודיענו בכך שהתפילה למעלה ממעלות הנבואה כלומר מהמקום שמשם תוצאות הנבואה'.

וזכר מצינו שטענה זו הביאה הפסד רב², כמובא מהרה"ק ה'שפת אמת' (ליקושים ואתחנן) דהנה לאחר שמשה רבינו התפלל תקט"ו תפילות בתחינה ובקשה שיוכל להכנס לארץ ישראל, ציווהו ה' (ריש פרשתו) 'אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, והיינו שאם היה משה רבינו מתפלל עוד 'תפילה אחת' היה פועל בתפילתו ונכנס לארץ ישראל, אלא שהקב"ה ציווהו שלא יתפלל על כך עוד. מה עשה משה, רמז לבני ישראל שיתפללו עליו (כמובא במדרש עיי' דבר ז י), אלא שהם נשאו ק"ו בעצמם - אם תקט"ו תפילות של משה רבינו לא הועילו לו, וכי תבוא תפילה אחת של אדם פשוט כמוני ותועיל, נמצא שענווה פסולה זאת גרמה שמשה לא נכנס לארץ ישראל. הבט וראה עד היכן הדברים מגיעים, אדרבה 'החלש יאמר גיבור אני', כי בכוחה של תפילה אחת, אפילו של אדם פשוט, לפעול גדולות ונצורות².

ואכן, נוראות מצינו בדברי חז"ל (ברכות לא.) על הפסוק (שמות לב י) ועתה הניחה לי וכו', אמר רב אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, מלמד שתפסו משה להקב"ה כאדם שתופס את חבירו כנגדו, ואמר לפניו ריבוננו של עולם אין אני מניחך עד שתמחול להם. ולכן הוצרך הבורא להפציר בו שיעזבהו כביכול, והדברים מבהילים, עד היכן מגיע כח התפילה, שהוא בתופס את הקב"ה ככבודו ובעצמו עד שימלא משאלותיו.

הנה כתיב ב'איכה' (ג ה) 'גם כי אזעק ואשווע שתם תפילתי, וברש"י, שתם חלונות הרקיע בפניה. מכאן נראה להדיא, כי הקב"ה שומע תפילת כל פה, יאזין שוועת בני ישראל וימלא משאלותם, על כן כשלא אבה לקבל תפילתם הוכרח לסגור חלוני הרקיע למען

כד. כיוצא בזה ביאר הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע (זרע קודש) על הכתוב בריש הפרשה 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר', ומדוע כתב בעת ההיא, אלא שלפעמים יאמר האדם איני עתה במצב הראוי והנכון להתפלל אל ה' הגדול והנורא, לזה בא הכתוב לומר ואתחנן אל ה' בעת ההיא, שצריך האדם להאמין שהקב"ה הוא זה שהעמידו במצב זה, וברצונו שדיקא משם ממקום ריחוקו יפנה להתפלל אליו.
כה. מעשה באחד שנכנס אל הרה"ק רבי יחיאל מגוסטנין זי"ע והזכיר לפניו על איזה צרה ששיחרה לפתחו, שאלו הרה"ק האם הוא מתפלל לישועתו, השיב לו הלה שהרי לצורך כך בא אל הרבי - שיתפלל בעדו, וכדאיתא

וזכנו איתא בגמרא (ברכות לב:) אמר רבי אלעזר גדולה תפילה יותר ממעשים טובים, שאין לך גדול ממושה רבינו ע"ה ולא נענה אלא בתפילה - (וע"ש בתוס' ובמפרשים), ומבואר בדבריהם, שכאן למדנו כוחה של תפילה, שאפילו משה רבינו לא נענה אלא אך ורק בזכות התפילה גרידא, ולא מחמת שהיתה תפילתו תפילת אדם גדול שבידו מעשים טובים. דאם לא תאמר כן, הרי אין בתפילתו של משה רבינו כל לימוד לדידן - שהרי תפילתו הייתה תפילת בעל מעשים טובים, אלא בע"כ כי עצם התפילה הועילה לו מבלי זכות מעשיו הטובים.

ואהבת את ה' בכל לבבך - אפילו כשאינו מרגיש בלבו כל הרגש קרבת ה'

בפרשתן (ו ה), 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך', וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם זי"ע (ד"ה בכל לבבך) דהנה חז"ל דרשו (ברכות נה.) בכל נפשך - אפילו הוא נוטל את נפשך, שגם אז 'ואהבת את ה'', ועל זה הדרך יש לדרוש בכל לבבך - אפילו נוטל את לבבך, והיינו שלפעמים אין לאדם לב כלל לעבודת הבורא יתב"ש, גם אז יתחזק במסירות נפש לעבוד את הבורא כפי יכלתו במצבו זה"י.

בעין זה היה אומר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע בשם הרה"ק ה'חזוה' מלובלין זי"ע, דהנה איתא (שם) 'ובכל נפשך - אפילו הוא נוטל את נפשך, ובכל מאורך - בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו', ולכאורה צריך ביאור, אחר שכבר הורה לנו לאהוב את הבורא בכל נפשך ב'מסירות נפש', מה שייך לשוב ולומר 'בכל מאורך' בכל מידה ומידה שהוא

וזכנו איתא מפורש בפירוש 'עין יוסף' (לעין יעקב שם) וז"ל, 'דהדבר מוכרח דבעל כרחך דתפלה לחודא הוא דמהני ליה, על פי דאיתא בילקוט שמעוני (דברים. רמז תתיג) וז"ל ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, ומהו 'לאמר', לאמר לדורות שיהו מתפללים בעת צרה, שהרי משה אע"פ שנאמר לו לכן לא תביאו מ"מ התפלל על כך, עיי"ש. ואם נאמר דגם מעשים טובים דמשה גרמו, אם כן אין כאן לימוד לדורות, שהרי הם אינם גדולים במעשים כמשה שתועיל תפלתם לבטל גזירות הבורא, אלא ודאי דגם במרע"ה תפלתו לחודא הוא דאהני ליה, ואתא שפיר דגדולה תפלה...

בגמ' (ב"ב קטז.) כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, נענה הרה"ק ואמר, כך יש לפרש את דברי הגמ', א. מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם, ב. הוא עצמו יבקש עליו רחמים. עוד מצינו בפירוש דברי הגמ' ב'מאירי' (בית הבחירה, שם ד"ה לעולם) 'לעולם יהא לבו של אדם בטוח, שהתפילה כשהיא נעשית כתיקנה מבטלת את הגזירה, ומי שיש לו צער או חולה בתוך ביתו או אחד ממיני הצרות ילך אצל חכם וילמוד הימנו דרכי התפילות ויבקש רחמים. עכ"ל. והיינו שאין לך חביב אצל הקב"ה יותר מתפילת האדם על עצמו הבוקעת מקירות לבו בביטחון לתשועת הבורא, אלא שיש לו לילך לצדיק ללמוד הימנו 'דרכי התפילה'. עוד היה מעשה באחד שתינה צערו בפני הרה"ק מקאצק זי"ע באמרו - רבי, באו מים עד נפש ויותר אין בי כח לסבול הצרות, שאלו הרה"ק ומדוע אינך מתפלל, השיב הלה, לרוב צער אינני מסוגל להתפלל, אמר לו הרה"ק מקאצק, תדע שגדולה צרתך זו - שאינך יכול לעמוד בתפילה, וחמורה היא מכל הצרות העוברות עליך, ומדוע הזכרת צרה זו רק לבסוף ולא פתחת בעיקר הצרה שאין בכוחך להתפלל. כו. וכמו שאמר הפייט 'שופכים לך שיח בלא לב ולב', ואינו מובן הכוונה - האם הם שופכים שיח עם לב או בלא לב. אלא יש לבאר - שאין להם לב, אלא שאינם מתייאשים, והם תרים ומחפשים אחר לב - בזכות אלו הושע נא. מעשה ביהודי שקבל בפני הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע שתפלתו אינה עולה לו בניקל, ואינו מצליח להתפעל בתפלתו כאוות נפשו, וכמי שאומר 'עס דאוונט זיך נישט'. השיבו הרבי, הבט נא בשולחן ערוך ב'הלכות תפלה', ולא תמצא סעיף אחד שמוזכר שם הלכה כזו - שצריך להרגיש טעם והתרגשות בשעת התפלה, גם לא תמצא תנאי כזה שאין עומדים להתפלל רק באופן שהרגש הלב עומד במיטבו, ולא תמצא שם אלא דברים פשוטים, שצריך כל אחד להתפלל שלוש תפילות בכל יום ולהתאמץ בהבנת וכוונת פירוש המילות כפשוטם ולא יותר מכך (משחת שמן מאמרים ויקהל).

באר הפרשה - ואתהנן

[של כיבוד אב ואם] שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלוקים ואנשים²¹. ושיתן אל לבו כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כיבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם...!

מה רב השכר הצפון למקיימי מצווה זו, מלבד השכר בעולם הבא, וכאמור בפרשתן 'למען יאריכון ימך'. וכך מתאמרא משמיה של הרה"ק ה'לב שמחה' ז"ע שהיה אומר שיש לכל אדם קצבת 'שנות חיים' בזה העולם, וכל אותן השנים שהבן עוסק בכיבוד אביו ואמו אינם נכללים לו מכלל שנות ימי חייו, ויארך ימים יותר כדי להשלים לחיות משך מספר השנים שנקבע לו²² (הובא ב'ויברך דוד' (להרב הארפענעס) חלק כיבו"א פתיחה עמ' לג).

בספרים הביאו מעשה שסיפרו חז"ל על רבי חלפתא, שתדיר היה מעיין ובודק על הצמרכויותיו של אביו, והיה ממלא אותם בטרם יבקשם אביו מעמו - ונהגו עמו מן השמים 'מידה כנגד מידה', ונתקיים בו מקרא שכתוב 'והיה טרם יקראו ואני אענה' (ישעיהו סה כד)²³, ומילאו מן השמים כל משאלותיו לטובה ולברכה בטרם פתח פיו לבקש ולהתפלל על מבוקשיו²⁴.

כז. אמרו בעלי הרמז על הפסוק בפרשת תולדות (בראשית כז לא) **ויבא לאביו, שב' תיבות אלו יחדיו נקראים 'ישר והפוך', מתחילתם לסופם ומסופם לתחילתם, כי כך הטביע הבורא בעולמו שבן אשר יכבד אב, ישנה הדבר אצלו - שבניו יכבדוהו, ומי שאינו מכבד אב ואם, גם אליו יחזרו הדברים...**

כח. מעשה היה לאחרונה, באיש יהודי ת"ח מופלג 'מרכיץ תורה' לעדרים שהיו לו ג' בנים מבוגרים מאד, מגיל 72 ועד 32, ובעסקם ב'פרשת השידוכים' לא ראו כל קץ ותכלית להמתנתם, ובבושת פנים חיכו ל'פדיון נפשם' והיה צערם וצער ההורים הולך וגדל מידי יום ביומו, והנה, יהודי זה מקום מגוריו רחוק מאד מבית אביו, ואעפ"כ היה עוזב בכל לילה את עיסוקיו הרבים (בהפצת תורה וכל המסתעף מזה) ועושה את הדרך הארוכה שמביתו עד לבית הוריו לבקדם על אף טלטולי הדרכים והטירחה הגדולה שבדבר. לפני כמחצית השנה הוצרך האב עזרה וסיוע רפואי... מתחילה הפקידו תפקיד זה בידי כמה עוזרים ולא עלתה עזרתם יפה כפי הנצרך, רק אותו הבן עשה מלאכה זו בנאמנות ובאופן הטוב ביותר, על כן שינס מתניו להוסיף שעות על משמרתו דמקדמת דנא, ובכל יום ויום נסע מביתו המרוחק (בשני אוטובוסים) ומטפל באביו כדת וכנכון וחוזר לביתו כשכוחותיו בל עמו, לא עבר חודש ימים ובנו הגדול מבין ג' הבנים המבוגרים בא בקשרי אירוסין, אחר ב' ימים בלבד באה ישועת הקטן, ועדיין לא נגמרו ימי 'שבע הברכות' של השני נושע השלישי כיו"ב בסימן ובמזל"ט, וכל השלושה זכו בזיווג הגון לכתחילה שבלכתחילה, וזהו פירוש נוסף להא דאמרה תורה 'למען ייטב לך'.

כט. כתב ה'ספורנו' (בראשית לב א) על הא דסיפרה תורה 'וישכם לבן בבוקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם' - כבר אמרו 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך' (ברכות ז), אמנם סיפר ברכת לבן לבנותיו, להורות שברכת האב אשר היא על בניו 'בכל נפשו' בלי ספק, ראוי שתחול יותר בסגולת צלם אלוקים המברך, כאמרו (שם כז ד) בעבור תברך נפשי. על כן העצה היעוצה - במקום לתור אחר ברכות וישועות במקום פלוני ואלמוני, ילך כל אחד אל

מודד לך, וכי חידוש יש בזה יותר מכל 'מסירות נפש' שכבר ציווה עליה 'בכל נפשך'. אלא, מבאר הרה"ק, 'בכל מידה שהוא מודד לך' קאי על עניני רוחניות, שאף אם מרגיש שמצבו בתורה ובתפילה אינו בכי טוב, לא יתייאש לגמרי מלעבוד את ה', אלא אדרבה יעבוד עד כמה שידו מגעת וסוף דבר שה' יגמור בעדו, ויעלה להתקרב אל ה'.

ועל הכל, ידע, שהקב"ה יושב ומצפה שיתקרב אליו, ויגדיל בקרבו אהבתו אליו, וז"ל ה'אור החיים' הקדוש בפסוק 'ואהבת את ה' אלוקיך'... עוד ירצה לעזור לב איש ישראל לאהבת ה' על דרך אומרם ז"ל (ילקוט ס"פ נח) בפסוק 'יושב תהלות ישראל' - שלא בחר ה' מכל התהילות אלא כשהללוהו ואמרו לפניו ברוך ה' אלהי ישראל, או ישב על כסא מלכות עולם. והוא אומרו ואהבת את ה' לטעם זה שלא בחר להיות אלא אלוקיך, ובהעיר האדם לבו לפרטים כאלו תתנתק נפשו ותתר ממקומה בהתעוררות נפלא זרם כאהבת הנאהב יתעלה רום תפארת כבודו.

כבד את אביך ואת אמך - שבח ומעלת כיבוד אב ואם בפרשתן (ה טו), 'כבד את אביך ואת אמך', כתב בספר החינוך (מצוה לג) 'משרשי מצוה זו

בא להם מן השמים, ולא מאביהם ואמם, וגם המלבושים גדלו עמהם, ואעפ"כ - כבד את אביך ואת אמך (ומוסיף ה'כתב סופר', כי אם יכבדו רק כשהם מאכילים ומשקים אותו, אין זה מכבד אב ואם, אלא מכבד את מיטביו)^ל.

אִתָּא בַגְמִי (קידושין לא:): על רבי טרפון שהפליג ביותר בכיבוד אמו, והשתבחה בעצמו בזה, אמרו לו 'עדיין לא הגעת לחצי כיבוד, כלום זרקת ארנקי בפניך לים ולא הכלמתה', וכפשוטו הכוונה שלא נחשב שקיים את המצוה בשלמות אלא אם הוצרך לבחי' מסירות

באמת אמרו כי 'מצוות כיבוד אב ואם' גזירת המלך היא, ואף ה'בא בטענה' לומר אינני מחויב במצווה רבתי זו, אחר שאינני ניוון מאבי ואמי ולא כלום, כי אינם דואגים למחסורי לא בגשמיות ולא ברוחניות וכיו"ב, אין זה נכון כלל וכלל, כי אף באופן כזה חייב לכבדם כשאר בנים לאביהם הממלאים כל מחסורם, כך ביאר הרה"ק ה'כתב סופר' ז"ע (בפרשתן ד"ה כבד את, וכן הוא ב'משך חכמה' שם) את הכתוב 'כבד את אביך ואת אמך כאשר ציווך' וברש"י 'כאשר ציווך - במרה'. כי כמו שבצאתם ממצרים והיו מהלכים במדבר, כל מזונם

בית אביו ויתברך ממנו, כי אם על ברכותיו של לבן הרשע שביקש לעקור את הכל הדברים אמורים, קל וחומר לבני ישראל הכשרים.

בדרך אגב, ידוע מאמר העולם - מדוע האב מסור לבניו יותר ממה שהם מסורים אליו, היות והצטרפויות הבן מאביו הוא עניני עולם הזה - לחם לאכול ובגד ללבוש וכו', אך האב נצרך לבנו לעניינים נצחיים לעלמא דאתא - לאמירת קדיש ומשניות, על כן מסירותו לבנו רבה בכפל כפליים.

ל. מעשה בנער שבקרבת הוריו היה שוכח כי התורה ציוותה 'כיבוד אב ואם'...בצערו פנה האב אל 'ראש הישיבה' של בנו ושפך בפניו מעוקתו, הבטיח ראש הישיבה לסדר את העניינים עד כמה שידו מגעת. למחרת היום קרא ראש הישיבה לבחור הנ"ל, ושאלו האם יסכים לקבוע עמו 'חברותא' ללימוד באחד הסדרים, שמח הבחור על ההצעה, כי כבוד גדול הוא ללמוד עם ראש הישיבה. מכיוון שכן גילה ראש הישיבה את לבו כי ברצונו לעסוק ב'שולחן ערוך' (כי 'אמרא' ממילא לומדים בישיבה ברוב שעות היום), שאל הבחור - באלו הלכות חפץ ראש הישיבה להתחיל את לימודנו, ענהו רה"י, ברצוני להתחיל עם הלכות 'כיבוד אב ואם' (ביו"ד ר"מ), אמר לו הבחור, לא... לא... וכי לא עדיף שנלמד הלכות הנוהגות אף בזמן הזה... (כי בעיניו היו הלכות אלו 'הלכתא למשיחא' - בזמן שביהמ"ק היה קיים).

פעם הגיעה שאלה קשה של היתר עגונה לפתחו של הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, ראה הדברי חיים כי שאלה סבוכה היא זו, לכן שלח לקרוא את בנו הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא זי"ע ששהה אז בעירו, כי רצה ללבן את הענין עמו יחדיו. מששמע הרה"ק משינאווא שהוא נקרא אל אביו ביקש ממשמשו שיביא לו את ה'שולחן ערוך', פנה המשמש ורצה להביא לרבו 'שולחן ערוך אבן העזר' (שם נתבאר ענין העגונות) מיד נענה אליו השינאווער ואמר הבא לי 'שולחן ערוך יורה דעה' (כי בסימן ר"מ נכתבו ה' כיבוד או"א), ואף שעתה הוזקקתי אל אבי לגבי ההלכות הסבוכות שב'אבן העזר' - מ"מ בהלכות אלו הנני מכיר, אך מן ה'חמורות' - ה' כיבוד או"א, חוששני, שמא במלחמתה של תורה יהיו לנו חילוקי דעות, על כן אני מקדים ללמוד את הלכות כיבוד אב, בכדי שאוכל לכבד את אבי הקדוש כדת תורה תמימה...

מעשה היה בערב שבת קודש, כשישב הרה"ק ה'דמשק אליעזר' מויז'ניץ זי"ע והעביר את הסדרא שנים מקרא ואחד תרגום. לאחר שעה ארוכה משעמד בפסוק האחרון וכבר עמד לסיים, נכנס אל חדרו אביו הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע ושאלו דבר מה, מיהר ה'דמשק אליעזר' וענהו על אתר, שמע האב את תשובתו ויצא את החדר... וה'דמשק' שהקפיד שלא להפסיק כלל בקריאת שמו"ת, חזר לקרוא את הפרשה מתחילה... כל זה היה למראה אחד החסידים שלא הבין, ושאל את ה'דמשק', ילמדנו רבינו, הלא אפשר היה להראות לאב שיחכה כמה רגעים עד סיום הפרשה... ענה ה'דמשק' ואמר, הנה, כיבוד אב היא מצווה חמורה מדאורייתא, ועדיף לי לשוב על כל הפרשה מתחילתה - העיקר שלא לעכב את תשובתי לאבי..

מסופר שהגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל הלך פעם ברחובה של עיר בעצם יום השבת קודש, וראה יהודי מבוגר הנושא בשארית כוחותיו ספסלים, ולאחוריו מהלכים בניו בניחותא ובשלות הנפש ו'טליתותיהם' על כתפיהם, ואינם מסייעים לו במאומה. מששאלם על מידת העזות הנוראה, הצטדקו הבנים שהם 'מחמירים' על עצמם שלא ל'טלטל' בשבת (ואינם סומכים על העירוב שבירושלים) ואילו אביהם אינו מקפיד, על כן נתנו לו ליטול על כתפיו את המשא

באר הפרשה - ואתחנן

בן יכבד אב - הזהירות במצות כיבוד אב ואם

כתב ב'תרגום יונתן' (בראשית מו כט), כי בשעה שהגיע יעקב למצרים לא הכיר את שליט מצרים - ולא ידע כי הוא יוסף בנו לכן השתחוה אליו, בגין כריעה זו נגזר על יוסף שיהיו שנותיו קטועות - וירדו לו עשרה שנים משנות חייו, מכאן ילמד כל חד בנפשיה עד כמה חמור ענין 'כיבוד אב ואם', להזהר במשנה זהירות בכבוד הורים אשר עונש המזלזל בהם נורא, ועונו גדול מנשוא, ומאידך כל המכבדם בכבוד הראוי, זוכה לברכת התורה הקדושה ולאריכות ימים ושנים לא.

נפש. אך יש שפירשו בזה, שעצם כיבוד אב ואם מצינו גם אצל אומות העולם, שיש נכרים המכבדים את הוריהם, מאחר שזו מצווה שכלית - שהשכל והיושר מחייבים להוקיר ולייקר את האב ואת האם כתשלום וכגמול על כל הטובות אשר עשו עמו מעודו, וממילא אין הוכחה בכל הכבוד שעשה רבי מרפון לאמו שעושה בן מחמת שכן ציוה המלך מלכו של עולם, ורק באופן שזרקה ארנקי בפניך לים ועדיין ממשיך לכבד אותה הרי זה מוכיח שכל מעשיו הם לשם שמים ולעשות רצונו ית'.

הכבד. הדבר חרה מאד להגרש"ז זצ"ל - למשמע 'חומרות' כאלו, כשהם באים על חשבון ההכבדה על האב, ובמשך כמה וכמה ימים חזר בפני כל מי שנקרה בדרכו - השמעת טיפשות כזו, להכביד על האב במקום 'חומרא'...

וכבר אמרו במליצה, מעשה באב שביקש מאחד מבניו שיצא אל באר המים אשר בחצר הבית, וישאב לו מעט מים להרוות את צימאונו. קם אחד מהבנים וקרא, הלא מצוה רבה נפלה בחלקנו ולכן נמכור אותה למי מהאחים שירבה במחיר, והחל למכור את המצווה; אחד האחים הציע לשלם עשרה זהובים, השני רצה לרכוש בעשרים זהובים, ובין לבין מתחנן האב שכבר יביאו לו המים כי נחלש גופו עד מאד מחמת הצמא, אבל בני סוררים הללו לא הביאו את המים, רק נענו ואמרו לו - העניינים ב'טיפול'... עד שקם אח שלישי ואמר, מדוע אתם מבזים את מצות המלך, הנני מוכן לרכוש את המצווה הרבה בסכום של חמישים זהובים, ומכרו פעם א' ב' ג', ו'זכה לו'... כעת נענה זה השלישי, 'מצוה רבה כזו' הנני מכבד בה את אבינו שיחיה, שילך לשאוב את המים מהבאר וכך יזכה למצווה כפולה ומכופלת. וכל המחמיר על עצמו על חשבון הוריו אינו דומה אלא לאלו הבנים, ואין זה מברך אלא מנאץ.

הגר"י טרעגער זצ"ל פנה פעם במכתב אל חותנו הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, בענין מה שביקשוהו להכריע בדבר מריבה שפרצה בין אב לבנו שיש ברשותם מפעל, ורוצים לחלוק ואינם יודעים היאך וכו', ענהו הגרש"ז שמע נא חתני היקר וסלק עצמך מתוך 'דין' זה, כי עניינים אלו (שבין אב ובנו) הרי הוא 'החמורה שבחמורות', על כן משוך ירך תיכף מכל זה העניין.

ואף אנו נאמר, הלא בכל עת שכותב רבינו ה'רמ"א' בהגהותיו לשולחן ערוך 'יש מחמירין' - הננו מחמירין בכל עוז. ואם כן כמה יש להחמיר בכל חומרה יתירה בעניין זה 'החמורה שבחמורות', ליזהר מאד בכיבוד אב ואם, ולהוקירם בכל יקר תפארת וגדולה.

לא. כידוע היה הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע רק פעם אחת אצל מרן הבעש"ט הק' זי"ע, בערוב ימיו אמר שאילו היה נוסע אפילו רק פעם אחת נוספת אל הבעש"ט היו בני ישראל נגאלין בביאת גואל צדק, אלא שנמנע מליסע פעם נוספת מאחר שאביו ציווה עליו שלא יסע עוד, שאלוהו תלמידיו, רבי הלא היה לך לעבור פעם אחת ויחידה 'עבירה לשמה', ובכך היית מביא סוף וקץ לגלויות ישראל עם כל הצרות הכרוכים בהם, נענה הרה"ק רבי מיכל'ע ואמר, 'לא מחכמה שאלתם על כך', כי אם הייתי מפר את ציווי אביו והייתי משים פעמי אל ביתו של הבעש"ט זי"ע, שוב לא הייתי אותו 'מיכל'ע' (שהרי עברתי על רצון אבי) והייתי מאבד את מדרגותי ושוב כבר לא היה בכוחי להביא את משיח.

לפני כשלושים שנה אירעו כמה אסונות באחד הכוללים בו למדו אברכים חשובים ובני עלייה בבני ברק, וכמה מטובי האברכים בעלי תריסין נפטרו לבית עולמם בדמי ימיהם בזה אחר זה, הצער היה קשה ביותר, נכנסו בני הכולל אל הגה"ק הסטייפלער זצוק"ל ושאלוהו 'בשל מי הסער הגדול הזה', הסביר להם הגה"ק כי הוריהם של אברכים אלו הינם ניצולי המלחמה הנוראה, אשר במיטב שנותיהם שהו במחנות הנוראות ולא היו יכולים לעסוק בחוקי חורב - לא מקרא ולא משנה, לא תלמוד ולא אגדה, ולא נתגדלו כ'תלמידי חכמים', כעת אחר כל שנה, שב"ה זכו שבניהם נעשו גאוניים ממש, אך דא עקא שהבנים מביטים על הוריהם במעט זלזול, שהרי 'ידיעת התורה' שלהם גדלה פי כמה וכמה מהוריהם, - ובשל זה אירע מה שאירע...

על שלמה המלך אמרו (בהו"ל) שזכה ל'מלכות' בזכות כסאות למשפט - ההכנה לקראת יום הדין הקרב ובא הידורו הגדול במצוות 'כיבוד אם' ככתוב באורך מתאמרא בשם צדיקים שמיים חמשה עשר באב ב'מלכים' (א ב, כך שמעתי מפי הגאון בעל 'שבט הלוי' וצוק"ל) לב, שומעים כבר את קול הזות 'כסאות למשפט'

לב. הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע אמר שזכה לכל מדרגותיו בזכות 'מצוות כיבוד אב'.

הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע אמר פעם, דעו לכם לכל מדרגה שהגעתי, וכל מידה נכונה שיש בי, הכל בזכות מצוות כיבוד אב ואם (מעשה איש ח"ד עמ' קצח).

סיפר יהודי מחשובי קרתא דשופריא, מעשה שהיה לפני רבות בשנים עם הגאון המחנך הנודע רבי משה טורק שליט"א, הלה היה נוהג להתפלל בכל יום שחרית עם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, ובכל יום ויום היה מתברך מעמו בברכת 'צפרא טבא'. יום אחד הביא ר' משה את תלמידיו (מת"א) אל החזו"א, בעת שהותם בחדרו ניגש אחד התלמידים אל ר' משה ורצה לשאלו בלחישה דבר מה, אמר לו ר' משה, 'דרך ארץ, כאן בעומדינו לפני החזו"א אין מדברים מאומה'... לאחמ"כ כשעבר תלמיד זה בין שאר התלמידים, עצר אותו החזו"א ושאלו מה שאלתך בני, שתק התלמיד תוך כדי שהוא מביט אל ר' משה... בהוראת החזו"א ענה לו ר' משה אם החזו"א מורה לך - שאל אותו ככל אשר תאוה נפשך, וישאל התלמיד היאך ובמה זכה הרב להיות 'חזון איש', ענה לו החזו"א בב' דברים. א. מעולם לא ביטלתי אפילו רגע אחד לריק. ב. מעודי נזהרתי מאד מאד במצוות כיבוד אב ואם.

ידוע דבר המעשה בבית המשפחה המפוארת, הרבנית והנכבדת, נכדיו של הגה"ק רבי שלמה זלמן אונסדארפער צוק"ל, שזקנם הרש"ז היה מגיד מישרים בפרעשבורג, וכל ימיו היה משתוקק לעלות לארץ ישראל בהשתוקקות עזה - דרך שארכה בימים ההם הלך ושוב כחמשה חדשים, אלא שמאחר ולא הפרוטה מצויה בכיסו נשאר הדבר רק בגדר חלום ותקוות טוב, והיו כל יודעיו ומכיריו מכירים בצמאונם העז... שנה אחת בעצם יום הפורים ניגש אליו יהודי מעשירי העיר, ונתן לו כמתנה 'טיקעט' (כרטיס) לנסיעה לארץ הקודש, והיה אותו היום 'יום טוב' אצל רש"ז. מיד החל ב'הכנות' לקראת הנסיעה הגדולה, בהתקרב מועד נסיעתו נסע רש"ז לבית הוריו שדרו בעיר אחרת לקבל מהם ברכת הדרך טרם צאתו... בעודו מדבר עם אמו אמרה לו האם, טובה אחת קטנה אבקשך - מיד בהגיעך לארה"ק בתום ב' חודשים ומחצה, שלח נא אלי טעלעגרם (מברק) המודיע לי על בואך בשלום לארה"ק, וכך אוכל לישן ברגיעות יותר... מיד כשמעו דיבורים אלו הבין רש"ז שבמשך כל ימי הנסיעה לא תישן אמו ברוגע נפש נענה ואמר א"כ אבטל נסיעתי, אמרה לו אמו, ח"ו וודאי שעליך ליסע אלא שתודיעיני בהגיעך. אך רש"ז שהבין לעומקן של דברים מסר נפשו וביטל מיד את כל הנסיעה - עם כל השתוקקותו העזה ונפשו הצמאה לנסיעה זאת. מכאן נלמד עד היכן כיבוד אב ואם...

שוב מעשה בבחור שלמד בישיבת בעלזא בירושלים בחיי הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, ולקראת הימים הנוראים הכין עצמו לשהות בצל קדשו, אך כמה ימים קודם ראש השנה ביקש ממנו אביו שיבא להתפלל עמו בביהמ"ד 'יבנה' שבתל אביב שם הוא משמש כ'שליח ציבור' וזקוק הוא לעזרתו, הבחור שלא הסכים לוותר על הזכות הגדולה להיות אצל מהר"א בראש השנה נשאר לשהות בר"ה בצל הרה"ק מבעלזא.

באחד מימי עשיית הגיע אחד מדודי הבחור (אחי אביו) להתברך מפ"ק של מהר"א, ובתוך הדברים סיפר לפי תומו על אחיו המתפלל בביהמ"ד יבנה שבתל-אביב, מיד שלח הרה"ק את המשמש שיוורה לבחור להכנס אליו למחרת היום בשעה 11 (באותה שעה היה אמור ליסע עם כמה בחורים למושב יסודות לקטוף שם סך עבור סוכת מרן), ובבואו לפני הקודש הורה לו ליסע לקראת יום הקדוש לת"א ולהתפלל עם אביו, למותר לציין שפקודת הרבי שמרה נפשו וביהמ"ד פ' שהה אצל אביו בתל-אביב, ויהי כאשר חזר ונכנס אל הקודש ממחרת יוהכ"פ לקבל 'שלום', הכריז הגבאי את שמו של הבחור, אמר לו הרבי, טוב עשית, חדא מחמת מצות כיבוד אב, ועוד שמצוה לחזק יהודי בכל מצב שהוא... (הובא ב'ביתו נאוה קודש' עמוד תשרי ח"א ששמע מפי בעל המעשה, הגם שאין כל צורך להאריך במעלת השהות כל אחד אצל רבו בימים הנוראים, מ"מ, כלל ראשון הוא 'לעולם יהא אדם', ורק אחר שיש לו את היסוד אז יש בידו להמשיך בשאר ענינים).

באחת השנים ראיתי בערב ר"ה בחור צורב כשעננה של עצב מכסה את פניו, שאלתיו, לתוגה זו מה היא עושה, השיב לי, שאביו ביקש ממנו להיות עמו בימים הנוראים באיזה עיר רחוקה כדי להשלים 'מנין' באחד מבתי המדרשים דשם, אבל עז רצונו להישאר במחיצת רבו בימים נשגבים כאלו ואינו יודע להכריע בנפשו כדת מה לעשות, מיד אמרתי לו, שהנני העני ממעש ואני מחפש זכויות לקראת יום הדין, לכן בקשתי שטוחה לפניו שבהיותו בתל-אביב

באר הפרשה - ואתהנן

בבית דין של מעלה, שמכנינים אותם לקראת יום הדין לג. בבית דין של מעלה, שמכנינים אותם לקראת יום הדין לג.

וביותר הזמן גרמא להוסיף חיל בלימוד התורה, שהרי 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב' (תענית כו:), והמעם אמרו (שם, וכן ב"ב קכא:; באחד מן המעמים), כיון שפסקו ביום זה מלכרות את עצי המערכה, ופירש ב'רבינו גרשום' (ב"ב שם), יום שפסקו מלכרות עצים למערכה, שלפי שעה שהיו עסוקים לכרות עצי המערכה היו מתבטלין בתלמוד תורה, אבל אותו יום פסקו ועשאוהו יום טוב שמכאן ואילך היו עוסקין בתורה, מעתה בידם להוסיף על קביעותם בתורה. 'מכאן ואילך, מאן דיוסיף יסיף, וברש"י (תענית לא. ד"ה מכאן ואילך), דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו. ומדברי חכמינו ז"ל נראה גודל החיוב להוסיף בלימוד התורה מיום ט"ו באב ואילך, 'ואחד המרבה ואחד הממעיט בלימודו, יוסיף לכל הפחות שעה קלה יתר על שיעוריו עד עתה...

והעיקר בתורה היא ה'יגיעה' כדמצינו במדרש (תנחומא נח ג), וז"ל, ...תורה שבע"פ שהיא קשה ללמוד ויש בה צער גדול שהוא משולה לחשך שנאמר (ישעיה ט) 'העם ההולכים בחשך ראו אור גדול' - אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול שהקב"ה מאיר עיניהם באיסור והתר בטמא ובטהור... ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כניגית... אלא אמר להן (כפה הר כניגית) על התורה שבע"פ, שיש בה דקרוקי

בימים אלו, ראוי לו לאדם להחל את ההכנה דרבה לקראת יום הדין הגדול והנורא, וכמו שאיתא בספה"ק 'אור המאיר' (תחילת דרוש לר"ה), על הפסוק (קהלת יב ב) 'זכור את בוראך...עד שלא תחשך השמש והירח', שבא ללמדנו בינה שעל האדם להתעורר לזכור את בוראו, עד שלא תחשך היינו קודם שיבא היום שבו 'תש-כח' השמש, והוא חמשה עשר באב שאז תשש כוחה של חמה, וכמו כן יזכור את בוראו קודם הגיע הירח זה חודש אלול כדאיתא בזה"ק (זו"ה צו:); ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים דא חודש אלול.

'עשרת הדברות' קבלת התורה - הזמן גרמא לקבלת התורה בשבת זו קוראים בתורה עשרת הדברות, איתא מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס שפה) שכמו גרעין הזרע שתחילת צמיחתו תבוא רק אחר שנרקב תחילה באדמה כך הם בני ישראל בזה העת, כי בתשעה באב יושבים על הארץ, ואז הם נדמים לגרעין הנרקב, ולאחר מכן באה הצמיחה להתחיל מחדש 'קבלת התורה' בעשרת הדברות.

הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע אמר לבאר, מכיוון שבתשעה באב אסור לעסוק בתורה, ואם כן היה לנו לחוש ל'אם תעזבני יום יומיים אעזבך' (ירושלמי ברכות ט ה, ממגילת סופרים), ושמא יתרחקו ביותר מלימוד התורה,

ויקיים מצות 'כיבוד אב' יזכור ממני ויכוון עלי בתפילתו, כי מובטחני שתפלותי יעשו פירות בזכות קיום מצוה רבה ונשגבה זו של 'כיבוד אב', ובע"ה מצאתי מסילות בלבבו והבין שמחובתו לעשות רצון אביו וזה חשוב יותר בשמים. הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע היה אומר, שעל כל אדם לבחור לעצמו מצות עשה ומצות ל"ת אחת שאותן יקיים אפילו במסירות נפש [וכמו שכתב הרמב"ם בפירושו המשניות (סוף מסכת מכות) 'מעיקרי האמונה בתורה, כי כשיקיים אדם מצוה מתרי"ג מצות כראוי וכהוגן ולא ישתף עמה כוונה מכוונת העולם בשום פנים, אלא שיעשה אותה לשמה מאהבה, הנה זכה בה לחיי העולם הבא', והיינו מצוה אחת בקביעות], וגילה שהוא קיבל על עצמו לקיים מצות 'כיבוד אב' ממצות עשה, ולהתרחק מן השקר במצות לא תעשה, והוסיף שבחר במצוות אלו דווקא כי הם הקשים ביותר לקיים.

לג. רבים נוהגים לאחל 'כתיבה וחתימה טובה' כבר מיום ט"ו באב, וידוע ש'כתיבה וחתימה טובה' עולה בגמטריא 'חמשה עשר באב' חושבנא דדין כחושבנא דדין (הגרי"ש אונגאר זצ"ל בשם אביו).

לד. כתיב (משלי ו כב) 'בהתהלךך תנחה אותך ובשכבך תשמור עליך, וי"ל עפ"י ביאורו של הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בפרשתו, שיש דברי תורה המתיישבים בדעת האדם ומתחווין לו דיקא 'בשבתך בביתך', ומאידך יש דברי תורה אשר יתבררו לו דיקא 'בלכתך בדרך' או 'בשכבך ובקומך', ולכן על האדם לעסוק בה בכל עת ועת ללא שום הפסק, וזהו גם כן 'בהתהלךך תנחה אותך, ובשכבך תשמור עליך, בכל מצבי האדם מתבארים אצלו דברי התורה באופן אחר.

קצת הפרשה - ואתחנן

יז

מצות קלות וחמורות והיא עזה כמות וקשה כשאל קנאתה, לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב את הקב"ה בכל לבו ובכל נפשו ובכל מאודו, שנא' 'ואהבת את ה' אלוךך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך'.

יה"ר שנזכה בקרוב לראות בבוא לציון גואל, ונזכה לשמוע מפי הגבורה את הקריאה נחמו נחמו עמי, ונזכה לכתובה וחתימה טובה בספרן של צדיקים גמורים.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מתנת ההודאה

פרשת ואתחנן

בס"ד | גיליון מס' 190

באיזה פנקס קטן נרכשה דירה גדולה?

ובכל מאורך (ו', ה')

אותנו, ואומרים בהתרגשות: 'אבא, תודה על מה שנתת לי, תודה על מה שטוב לי, תודה על מה שעובר עליי', זה מביא לחיבור אמיתי עם בורא עולם, להבעת אהבה כלפיו ולהעצמת הקשר עמו!

בפרשת שבוע זה, כתוב הפסוק אותו אנו אומרים כמה פעמים ביום: 'אהבת את ה' אלוקיך... ובכל מאורך'. חז"ל גילו כי אהבה זו היא ש'בכל מידה ומידה שהוא מודד לך, הוי מודה לו במאוד מאוד'. כי אהבת ה' נבחנת בשירת התודה שלנו כלפיו, ובכלל לא משנה אם העובר עלינו נראה טוב בעינינו אם לא - בן אוהב את אביו ומודה לו בכל תנאי, ואנחנו שמחים להודות ולשבח, על מה שטוב לנו, וגם על הקשיים שלנו!

הבה ניחם עימנו את המסר הזה. ההודאה לא זקוקה למקום מסויים, לזמן מיוחד, לנוסח מוגדר. ההודאה היא שירת הלב, אפשר להתחבר אליה בכל זמן וכל מקום. פשוט לעצום עיניים לרגע, לחשוב על כל הטוב שה' מעניק לנו, ולומר במילים שלנו 'תודה לך ה' הטוב!' בקול מתרונן. ככל שנרבה להודות לו ולשבח לשמו, ככל שנפתח בתוכנו את שירת ההודאה - כך נזכה שהוא יפתח לנו את אוצרו, וישפיע עלינו שפע טובה וברכה, שיעניקו לנו סיבות נוספות להודות לו!

שירה שיצרה דירה...

את הסיפור הבא קיבלנו במכתב צפוף ונרגש, אותו כתבה אשה המעידה על כל פרטי המעשה ותהפוכותיו. הוא מובא כאן כמעט בלשונו, חובק בתוכו אוצר של גילויים מפעיימים. וזה דבר המעשה:

היה זה לפני כשנתיים, עת החליטה האשה להצטרף למקהלת ההודאה. כשהחלה להודות, חשה היטב את יד ה' נוכחת בחייה, הדבר גרם לה לחוש בידיים טובות - ידיו הרחומות והטובות של בורא עולם, וכל המתרחש עימה ובסביבתה קיבל אור יקרות חדש של קירבת ה' יומיומית מרגשת. היא ערכה פנקס קטן בו פירטה את חסדי ה' הנפלאים עימם, את הילדים הבריאים, האושר היומיומי, הנחת בה הם זוכים, ועוד ועוד. יותר ממאה סיבות טובות להודות לה' נאספו לפנקס הקטן!

ואז, ביום מן הימים, החליט המשכיר של הדירה בה התגוררה המשפחה, למוכרה. היתה זו דירה המתאימה להם בדיוק: המיקום מצויין, הקומה נוחה, כיווני האוויר מקסימיים, והיא גדולה דיה לשמונה הנפשות שבמשפחה. ולכן, למרות שזה לא היה קל, הם קיבלו החלטה נבונה

לרוכשה בעצמם, כך יוכלו להישאר בבית הטוב והנוח שלהם.

אלא שבעל הדירה החליט להקשות את עורפו, והעלה את המחיר עוד ועוד, באומרו שיש ביקוש גבוה. אנשים החלו לבוא לראות את הדירה, חלקם התרשמו מאוד והיו

כמו מקהלה מנעימת שיר ומרובת קולות, 'מכנף הארץ זמירות שמענו', קול שירת ההודאה לה' הטוב מדי יום ביומו. ערב ובוקר וצהריים, יהודים עוצרים את שגרת יומם, נושאים עיניים השמימה, ואומרים 'תודה'. מהרגע שיהודי קם בבוקר ופותח את פיו באמירת 'מודה אני לפניך', ועד הרגע בו הוא מסיים תפילת ערבית במילים 'עלינו לשבח לאדון הכל' - דרך כל מה שבאמצע - כל העת הוא מודה על מה שטוב, על מה שנראה פחות טוב, מודה לאביו שבשמים.

שירת ההודאה כובשת לבבות, מרטיטה את הנימים הדקים שבנפש היהודית. משהו קורה, ואין זה משנה בכלל אם הוא נראה טוב או נראה רע - הוא עוצר הכל ומודה לה'. פשוט כך. במילותיו שלו, בכוונה יתירה בברכת 'מודים' שבתפילת העמידה, בברכת המזון או בפרק תהלים משתפך, כי כל רגע הוא רגע טוב להתחבר לאבא שבשמים ולומר לו תודה.

ברגע בו אדם מודה, הוא חש חיבור מתחדש ומתדק עם בוראו. זה רגע שלא יסולא בפז, כי הוא מעניק לכל אחד מאיתנו את ההזדמנות והיכולת להתרפק על אבא שבשמים, בכל מקום ובכל זמן, ולחוש את יד ה' עמו. ההודאה מאפשרת לכולנו לשפר את האמונה והביטחון בה' יתברך, כי היא מטמיעה בנפשנו שהכל בא ממנו, ועל הכל אנו מודים לו. בנוסף, אנו עדים לסיפורים מדהימים על ישועות נפלאות ותחושות מפעימות אותן חווים כל המתחברים להודאה, ברמה ניסית ממש.

רגע, האם באמת התודה שלנו בשמים חשובה כל כך? במקום בו מלאכים ושרפים מודים ומשבחים - התודה שלנו גם היא חשובה? למה?! מהו סוד הקסם של ההודאה האנושית? למה היא מעניקה כזה חיבור חזק לאביו שבשמים, ולמה היא פותחת השפעה שמימית כה נרחבת?!

הנה גילוי מסעיר, אותו חושף בעל ה'אור החיים' הקדוש בפרשת קרח בשם הזוהר הקדוש: אכן כן. שירת המלאכים והשרפים ושירת נשמות הצדיקים הן חשובות מאוד בשמים. אך לא הכי חשובות. הכי חשובה, הכי רצויה, הכי אהובה, היא השירה שלנו!

לא יאומן! הצלילים שבורא עולם מצפה להם יותר מכל, השירה האהובה ביותר, התודה הרצויה ביותר - זו השירה שלנו. שלנו. של האנשים הפשוטים שעסוקים בשלהם, שמתמודדים עם נסיונותיהם, בני בשר ודם הכי רגילים והכי שגרתיים - זו השירה שהכי רצויה לה', לה הוא מצפה, אליה הוא מייחל!

כי השירה הזו היא שירה של אנשים. אנשים. כן כן, כמוני וכמוך. אנשי בשר, גידים ועצמות, שדם אנושי זורם בנו, ויצרים משתוללים בתוכנו. ודווקא לכן - כשאנו עוצרים את שגרת היום, מתעלמים מהנסיונות, מתגברים על העולם הגשמי העוטף

מילים ראשונות!

היו אלה רגעים מרטיטים במיוחד, בחדרו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל בבית החולים. היה זה אחר תקופה מאז נותח הרב בגרונו, ובמשך תקופה ארוכה לא יכול היה לדבר, ונאלץ לכתוב את כל מה שרצה להביע. לאחר תקופה ממושכת של התאוששות הושתל בגרונו תותב מיוחד, שהשיב לו במקצת את היכולת לדבר.

לאחר ההשתלה והמנוחה, נכנסו לחדרו בכירי הרופאים, וביקשו ללמדו את הוראות ההפעלה של התותב. הם פנו אליו וביקשו כי ילחץ על הכפתור שבגרונו, וינסה לדבר - אחרי חודשי שתיקה ארוכים וקשים. בחדר נכחו שני רופאים ובני משפחה מועטים, שהביטו ובחנו אם אכן ישוב אל הרב כח הדיבור...

המתח היה בשיאו. הרב שלח את ידו אל הכפתור, ולחץ בעדינות. 'כבוד הרב ידבר!' - ביקש הרופא, והכל המתויג לראות מה יהיו המילים הראשונות שיצא מפיו...

ואז נשמע הקול, חלוש, נמוך, אך עוצמתי ואדיר מאין כמוהו: 'מודה אני לפניך מלך חי וקיים, שהחזרתי בי נשמת' - - -

וקולו הנרגש הולך ומתחזק, מרגש את כל סובביו, מרטיט את ליבם. לאחר חודשים של שתיקה, הדבר החשוב ביותר - הוא להודות לבורא עולם, להגיד תודה לאבא. הוא שנתן את כח הדיבור מתחילה, הוא שנטל אותו לתקופה, והוא שהשיב אותו ברחמי...

ואנו, שזכינו בקול תקין ופעיל, הבה נצל כל הזדמנות לעשות בו את השימוש הנכון - לומר תודה. ככל שגובה בתודה בקול שלנו, ככל שנשתמש בפיו ובגרונו להודות ולשבח לה' הטוב בכל עת ושעה - כך נזכה שקולנו יוסיף ויהיה עימנו לאורך ימים ושנים, ונוסיף להודות לה' על חסדו הטוב כל הימים!

מוכנים לשלם בגינה סכומים גבוהים מאוד. האשה, בעלה וילדיה הביטו בעיניים קרועות בזרים הפוקדים את נחלתם, וכבר מתכננים היכן יעמידו מיטות, מה יעשו במטבח, והיכן יוצב העציץ...

שוכרי הדירה טענו לזכות קדימה ברכישת הדירה, אך בעליה הודיע כי לא יתפשר במחיר. היחסים עמו עלו על שרטון, המתיחות הורגשה היטב, ועוגמת הנפש היתה קשה וצורבת. בעל הדירה התקדם במשא ומתן מול רוכשים פוטנציאליים, כשבני המשפחה חשים בלתי רצויים בקן הביתי והחמים שלהם...

בינתיים, הימים חולפים בעצלתיים. המשפחה החליטה להתחזק בהודאה לה' הטוב גם על הנסיון הזה, על הימים הטרופים העוברים עליהם כשהקרע בוערת מתחת לרגליהם. בכל יום יום פתחו את הפנקס הקטן והודו לה', ואז התרחש הנס הראשון:

שנים קודם לכן, הם הגישו בקשה לקבלת מענק מחוסרי דיור. הבקשה נתקעה בצנרת הביורוקרטיה, וחלפו שנים ללא כל התקדמות. ובדיוק עכשיו, לאחר שבעל הדירה סירב למכור להם את הדירה והם נותרו בהגדרת מחוסרי דיור - לפתע פתאום הבקשה שנשלחה לפני שנים נבחנה, ולמרבה הפלא גם אושרה! - הם זכו בסכום כסף נכבד, הודות לעובדה שעד עתה עדיין לא הוגדרו בעלי דירה!

מעתה, היה להם נס נוסף להודות עלי... התברר כי העובדה שבעל הדירה סירב למכור להם את הבית - הגיבה להם סכום נאה. ובדיוק אז - החליט בעל הבית כי הוא נענה לבקשתם למכור להם את הדירה בסכום גבוה במיוחד, ובתנאי שישלמו את מלוא הסכום תוך תקופה קצרה, כשאת דמי הקדימה הוא מבקש כאן ועכשיו...

המשפחה לא ידעה את נפשה. מחד גיסא - הרי לבשורה הזו ציפו וייחלו לאורך החודשים האחרונים, שבעל הדירה ייעתר לבקשתם וימכור להם את הבית. מאידך גיסא - הוא הציב בפניהם רף שקשה לעמוד בו: גם סכום גבוה מכפי יכולתם, גם דמי קדימה גבוהים מיידיים, וגם את מלוא הסכום תוך שבועות ספורים - בזמן שאפילו לא יספיקו לקבל משכנתא בנקאית!

הקשיים היו ברורים, גם הדרך להתמודדות עימם היתה ברורה: הודאה לה'. כל בני המשפחה עצרו את שגרת יומם, ההורים הדחיקו את הדאגה הכספית הצידה, ושוב נפתח הפנקס הקטן. נשלפו ממנו סיבות טובות להודות לה', אחת מהן - על עצם העובדה שבעל הדירה נעתר לבקשתם למכור להם את הבית - גם אם בתנאים כאלה...

אחר כך, החליט האב לעשות השתדלות, ולפנות לקרוב משפחה עשיר. הוא ידע כי קשה עד בלתי אפשרי 'לתפוס' אותו בטלפון, הוא איש עסקים עסוק, המשרד מסנן את הפניות אליו, ובכל זאת החליט האב לנסות. למרבה הפתעתו, האיש ענה לטלפון לאחר הצלצול הראשון, התרגש מקרוב המשפחה שהתקשר אליו בעיצומו של יום בהי, וגם - למרבה ההפתעה - נענה בשמחה לאתגר הלהוות את מלוא הסכום הדרוש כדמי הקדימה - כאן ועכשיו!

הלה אכן עמד בדיבורו, ודמי הקדימה הועברו למוכר עוד באותו יום! כל בני המשפחה התכנסו יחדיו ושרו 'מזמור לתודה', הן ראו בעיניהם נס פלאי - שאתו עשיר ענה לשיחה, נענה לבקשה, העביר את הכסף, שהועבר למוכר - וכל זה עוד באותו היום. מעתה, היה עליהם לדאוג ליתרת הסכום הגבוה מיכולתם עד מאוד, כשבעל הדירה מאיים שהשבועות חולפים, ותיכף הוא כבר רשאי לבטל את החוזה...

בני המשפחה היו מודאגים, אך לא מדי. נכון, הימים חולפים, ישנו סיכון שעוד מעט יפקע תוקף החוזה ואולי גם דמי הקדימה יאבדו, אך לצד ההשתדלות והנסיונות להשיג הלוואות - לפחות עד שהבנק יאשר להם משכנתא - הם התעודדו בשירת ההודאה שהיתה בת לוויתם באופן קבוע. דבר יום ביומו התכנסו יחדיו, בחרו תודה אחת מתוך למעלה ממאה, הודו עליה לה' מעומק הלב, וחשו כי הכח שבהודאה נוטע בהם עוצמות לעבור את הימים המודאגים בשלוה...

ואז התרחש פלא עצום: ביום מן הימים יצא האב מביתו, ולפתע הוא מבחין באדם מבוסס למדי, תושב אותה השכונה, המתהלך בפנים נפולות ומודאגות. הוא פנה אליו וביקש לשאול אם יוכל לסייע, והם באו בדברים, כשהאב מספר על דאגתו שלו - עליו למצוא הון תועפות למימון רכישת ביתו, לפחות עד שהמשכנתא תאושר, הזמן דוחק ואנה הוא בא...

אותו שכן שמע את דאגתו של רוכש הדירה, ועל אתר נענה ואמר כי יש לו פיתרון, ופרש את פרטיו. הוא לא נח ולא שקט עד שהסדיר הלוואת ענק - על בסיס הפיתרון שהציע, הלוואה הנפרעת עד היום בתשלומים נוחים בהתאם ליכולת המשפחה, שרכשה את הדירה בשרשרת ניסית מופלאה, עליה היא מוסיפה להודות עד היום...

ולימים, כשנפגש אבי המשפחה בשכן שסייע לו, הלה גילה את אוזנו כי באותו היום - נודעה הבשורה הקשה כי אשתו חולה, והוא קיבל על עצמו לצאת לרחובה של עיר, והחסד הראשון שיזדמן לו - יבצע אותו מיד. לכן באותו היום היה נראה טרוד ומודאג. אבל בורא עולם סידר את העניינים בצורה הטובה ביותר, כך שהאיש הראשון אותו פגש בצאתו לרחוב - היה מידוענו, איש השירה והתודה, שזכה בחסד הגדול על אתר, והשלים את עיסקת רכישת הדירה בזכות אותו מפגש מזדמן...

סיפור זה, אותו קיבלנו בעדות נרגשת מאם המשפחה, מלמדנו עד כמה גדולה עוצמתה של ההודאה. לפעמים הכל נראה כה סבוך ומורכב, נדמה כי אין אור בקצה המנהרה. ואז - כשיהידי מגלה את כח ההודאה החבוי בלבו, כשלבנו נרגש ומתרוץ לקראת בוראו - הוא חש עד כמה בורא עולם מטיב עמו, כמה השפעה ברוכה מורעפת עליו ממעל.

הבה ניקח את המסר הזה לתשומת ליבנו. 'בואו שערי בתודה', נודה ונשבח לה' הטוב על רוב חסדיו אשר הוא גומל עימנו. וככל שנעמיק את ההודאה והחיבור שלנו עם בורא עולם, ככל שגם בימים לא קלים נודה לה' הטוב על חסדיו, ככל שנוסיף ברכת הודאה גם על הקשיים שלנו - כך נגלה עד מהרה כי ידו של אבינו האוהב פתוחה לעוזרנו, והוא יעניק לנו מטובו סיבות טובות נוספות להמשיך להודות לו מעומק הלב!

רגליים במתנה...

היתה זו שעת צהרים בהירה, בעיצומו של יום שגרתי. מושי חזר מהתלמוד תורה כמדי יום, וירד לחצר הבניין לשחק. ואז, כשהוא בעיצומו של ריצת משחק מנהה, רגלו נתקלה במשהו, הוא מעד ונפל ארצה, גונח מכאבים...

תוך שניות אחדות, התברר כי לא מדובר במכה יבשה בלבד. הילד צעק וצרח, רגלו התעקמה והכחילה, שלא נדע. אמבולנס הוזעק, הוא הובהל לחדר מיון, וכבר באותו לילה אושפז במחלקה האורתופדית. כשהרופאים מודאגים מאוד ממצב הרגל...

'העצם התרסקה, לחלוטין!' - בישר הרופא להוריו בבוקרו של יום המחר, 'למעשה אנחנו מאוד מודאגים, ושוקלים את צעדינו כבונד ראש. נערוך התייעצות מיוחדת עם בכירי הפרופסורים, ונקבל החלטה מה כדאי לעשות' - הטיל הרופא סלע על ליבם של ההורים החרדים לגורל בנם. מסתבר כי היתה זו נפילה נוראית, שהשלכותיה ארוכות טווח...

אחר הצהריים נערכה התייעצות מיוחדת, ואחר כך נקראו ההורים לחדר הרופאים. 'אין לנו הרבה מה לעשות' - פכרו את ידיהם ביאוש, 'אלא להמליץ על טיפולי פיזיותרפיה לתקופה ארוכה, ארוכה מאוד. כרגע, איננו רואים סיכוי לאחות את השברים ברגל, המצב לא פשוט... נראה שאין מנוס מלקבוע כי שלוש שנים לא יוכל הילד להלך ברגליו, ולכל אורך התקופה יעבור טיפולי פיזיותרפיה קשים ומפרכים, ואולי, ואולי, ואולי, - בעוד 3 שנים הוא יוכל ללכת קמעא!'

הבשורה הקשה הייתה את ההורים בהלם. עד אתמול היה הילד בריא ומאושר, משתובב ומסתובב. והנה, ברגע אחד של חוסר תשומת לב מספקת, הגיע למצב ששלוש שנים לא יוכל ללכת, וייאלץ לעבור טיפולים קשים ומייסרים, עד שהרגל תשוב לאינתנה. ומי יודע אם כך אכן יקרה, ובעוד שלוש שנים הוא אכן יתחיל ללכת, ומי יודע באיזו צורה...

ואז, כששבו ההורים הביתה, הם החליטו לפעול בכיוון אחר מהצפוי. הם כינסו את הילדים לסלון, ושוחחו עימם על כך שהוכח עד כמה גדול הנס ה'טבעי' וה'פשוט' שבהליכה על שתי רגליים בריאות, ועד כמה ראוי להתבונן גם ביתר הניסים ה'טבעיים' המתרחשים מדי יום, להפנות אליהם תשומת לב ולהודות עליהם.

'לפיכך, בישר האב לילדיו, 'מהיום נתחיל לראות את הניסים שה' עושה לנו, ונגיד לו תודה. הנה, אני כותב את הפתק הראשון - חסד שזכיתי בו היום, וכל אחד מכם יכול גם הוא לכתוב ולהודות!'

מאותו יום, הפך בית המשפחה לבית של הודאה. הילדים חיפשו לראות את הטוב, למצוא רעיון מקורי על מה להודות היום. בכל יום יום הם מילאו פתקים, גדולים וקטנים, לבנים וצהובים, בכתב יד עגול ובכתב יד מרובע, טובות גדולות וטובות קטנות, חסדים וניסים מכל הסוגים...

ובכל יום יום, הקדישו בני המשפחה זמן להודות. ליטול את צרור הפתקים, להביט בהם כמה שניות, ולהודות לה' על כל פרט ופרט מהם. זה לא הצריך הרבה זמן, רק הרבה לב, מחשבה, התרגשות, ושירת הודאה שגואה מעומק הלב, מפי הגדולים והקטנים גם יחד, כל יום ויום...

בינתיים, הילד בעל הרגל השבורה שב הביתה. הוא החל טיפולי פיזיותרפיה, וכבר מתחילה נראה היה כי הוא מתקדם בקצב מהיר מהצפוי. בני המשפחה הוסיפו להודות גם על זה, גם על הרגליים הבריאות, גם על השבורות, גם על הפיזיותרפיה, גם על הנפילה, גם על ההתקדמות המהירה - הודו על הכל...

ובתוך פחות משנה התרחש הנס. הילד חזר לעצמו לחלוטין, התחיל להלך כאחד האדם. אין לו צורך בפיזיותרפיה, הוא לא זקוק לעזרה, בוודאי שלא לטיפולים מכל סוג. הוא פשוט הולך, הולך על שתי רגליו, הולך ומפזז בשירת הודאה, הולך ופיו ממלל שבח ותודה...

וסיפור זה, אותו שמענו מהמשיפיע הגה"ח רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א כפי ששמעו מאבי הילד, מלמד עד כמה גדול כח ההודאה לחולל מהפכה של ממש. הבה נראה לנגד עינינו את הילד המהלך על שתי רגליו נגד כל הסיכויים, כיצד ניצח את כל התחזיות. נראה כמה גדול הכח של הודאה לפתוח בשמים פתח מיוחד של חסד ורחמים, להביא את הישועה במהירות מפתיעה.

'על הכל השם אלוקינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך'. כשהכל הולך חלק וכשאנו חווים נפילות - תרתי משמע. איננו זקוקים לתזכורות על מה ועד כמה עלינו להודות, אנו יכולים להתבונן סביבנו ולראות בעינינו את טובות ה' וחסדיו אשר גמל עימנו. הבה נודה לו מכל הלב!

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ואתחנן תשע"ח

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה"ת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אעברה נא (ג, כה)

העוה"ב! שמע האורח, שקל את הדברים, ואמר לרב, אני מוכן לוותר על העוה"ב בשביל קיום המצווה! נתן לו הרב להיכנס. אחרי הסעודה אמר לו הרב, תדע לך שתקבל את מה שהבטחתי לך, רק פשוט לא רציתי שתקבל את זה בחינם, וכעת שהראית שאתה מוכן להפסיד את כל העוה"ב בשביל קיום המצווה הרי שבדין הוא שתטול את שכרך. (ציוני תורה)

ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה (ג, כו)

כתב בספר תפארת הגרשוני, שהטעם שמשנה רבינו חי מאה ועשרים שנה, הוא, כיוון שהעולם קיים ששת אלפים שנה, ומשה רבינו הוא התרומה של העולם, ובתרומה עין בינונית זה אחד מחמישים, לפי זה כשנחשב שניים ממאה מתוך ששת אלפים הרי זה מאה ועשרים שנה. אלא, שלפי זה נשאלת השאלה למה אם כן אמר הקב"ה למשה שלא יכנס לארץ יען אשר לא קידש את שמו במי מריבה, והרי סוף כל סוף לא יכול משה לחיות יותר ממאה ועשרים שנים? וכן למה האשים משה רבינו את עם ישראל "ויתעבר ה' בי למענכם" בסיבה שלא יכול להיכנס לארץ ישראל? הרי בין כה וכה לא יכול לחיות יותר ממאה ועשרים שנה?

ויש לתרץ שמאה ועשרים שנה זה אכן לפי מדת "עין בינונית" של אחד מחמישים, אבל "עין יפה" זה אחד מארבעים ואחד ממ' מששת אלפים זה יוצא מאה וחמישים שנה. ולכן נענש משה כשהכה את הסלע, שאם היה מדבר אל הסלע היה הנס יותר גדול וב"עין יפה", ואז היה חי מאה וחמישים שנה, אבל כיון שהכה את הסלע היה הנס רק משהו "בינוני", לכן חי רק כמדת "עין בינונית" מאה ועשרים שנה. וזה מרומז בפסוק זה "אל תוסף דבר אלי" א - ל"י דהיינו אחד ממ', שאמר לו הקב"ה שלא יוסף לבקש שיחשבו את שנותיו במידת עין יפה. (בן איש חי)

ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צונו ד' אלוקי לעשות כן בקרב הארץ. (ד, ה)

מבאר בספר הקדוש "תפארת שלמה" וכן הוא בספר "בן איש חי", שמשנה רבינו הוכיחם כאן שילמדו ממנו, שכשמשנה רבינו למד מפי הקב"ה לא השאיר לעצמו שום דבר בשביל להתפאר בו שרק הוא יודע סודם של דברים וכדומ', אלא העביר ולימד את בני"ו כל מה ששמע מיד. ועוד, שהעבירים באותו צורה ששמע מפי הקב"ה, כן אמר משה לבני"ו גם אתם תראו ללמד את כל מה שזכיתם להבין. וזה מה שרמזו כאן בפסוק: "ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר ציווני ד' אלוקי" שלא השארתי אצלי כלום, כן גם אתם תלמדו ממני "לעשות כן בקרב הארץ".

כעין דרך זו ביאר פעם בעל ה"עטרת משה" ממאקאווא זצ"ל, (עטרת משה - שבועות) את מאחז"ל הידוע שדימו את הרב והתלמיד "יותר ממה שהעגל רוצה לינק רוצה הפרה להניק", ויש להבין למה דימו חז"ל עניין זה דייקא לעגל ופרה, למה לא יכלו לדמות לאם ותינוק שרוצה לינוק? וביאר, שלכן לא רצו לדמות לאם ותינוק שכן האם יש לה לפעמים חשבונות: אם להניק יותר מאוחר או יותר מוקדם, בתחילת הלילה או באמצע הלילה וכדומ', אבל הפרה אין לה שום חשבונות ובכל עת ובכל זמן שהעגל בא לינוק הרי היא מניקה אותו, וזה לימוד גדול בדרך לימוד הרב עם התלמיד, שכן יש לפעמים שלרב יש איזה חידוש, והוא נמנע מלאמרו תיכף לתלמידיו כיוון שרוצה לשמרו להזדמנות מיוחדת או לאיזה "שיעור כללי" וכדומ', ועל זה באו חז"ל ולמדונו שכמו שהפרה לא עושה חשבונות לעגל, כנ"ל, כן הרב שלא ישמור כלום ולא יעשה שום חשבונות אלא כל חידוש שיש לו תיכף ומיד יזכה בזה את תלמידיו. (ציוני תורה)

כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כד' אלקינו בכל קראנו אליו (דברים ד, ז).

בגמ' סוטה (יד, א) "דרש רבי שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך? אלא, כך אמר משה, הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי. אמר לו הקדוש ברוך הוא, כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר, מעלה אני עליך כאילו עשיתם". **שואלים המפרשים**, וכי משה רבינו קיים המצוות "אלא לקבל עליהם שכר"? והרי המשנה אומרת (אבות א, ג) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס!

בספר עלי ורדים הביא תירוץ בשם הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל בפירושו "רוח חיים" על פרקי אבות (א, ג), דהנה עיקר כוונת הבריאה שהקב"ה ברא את העולם הוא כדי להיטיב עם ברואיו, וא"כ לפי"ז יתכן כי מן הראוי יותר לקיים המצוות על מנת לקבל שכר, כי אז עובד ע"מ שייטיב לו ויגיע מזה נחת רוח להקב"ה. אולם כ"ז שראוי לעשות ע"מ לקבל שכר זהו דוקא אם כל כוונתו בקבלת השכר רק לשם שמים לעשות נחת רוח להקב"ה, אבל אם מכוין להנאתו אין בזה כל מצוה. ומזה הזהיר התנא במשנה שלא לעבוד ע"מ לקבל פרס דהיינו שלא יהיה הרצון העצמי של האדם לקבל שכר.

ומה הסימן והמודד אם האדם ברצונו את השכר מתכוון לשם שמים או לא? המבחן הוא אם האדם מוכן לעשות את המצוה על מנת שחבירו יקבל את השכר ולא הוא עצמו, כי גם בזה הרי יהיה להקב"ה את אותה נחת רוח שמיטיב לברואיו, והיה אם אז לא יחפץ האדם בעשיית המצוה כשחבירו מקבל את השכר, זהו אות שכל כוונתו בשכר המצוות אינה כי אם לטובת עצמו ולא למלאות בזה את רצון ה', אבל אם ירצה לעשות המצוה כדי שייטיב לחבירו ויבא מזה נחת רוח להש"ת אם חסיד כזה יעבוד ע"מ לקבל שכר זוהי המעלה הגדולה ביותר העולה היא למעלה כי זה תכלית הבריאה להיטיב לברואים.

והנה משה רבינו לאחר חטא העגל שהקב"ה אמר לו "הרף ממני ואשמידם ואעשה אותך לגוי גדול" היה מוכן למחוק עצמו משני העולמות שנאמר (שמות לב, לב) "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" וכל זה על מנת שיהיה טוב לעם ישראל, והיינו שמשרע"ה הגיע למדרגה גבוהה זו שכל שאיפתו היתה שרצון ה' יתקיים בעולם להיטיב, גם אם הוא עצמו לא יהיה באותו שכר, ממילא ברור שאצל משרע"ה הרצון לקבל שכר אינו אלא כדי לקיים את רצון הקב"ה לתת שכר, וע"כ א"ל הקב"ה שאם רצונו לעשות לו נחת רוח ולקבל שכר יקבל אותו.

יש מעשה מרה"ק מנארדיטשוב זי"ע שבשנה אחת לא מצא אתרוג בשום אופן, והנה בערב החג מצאו נוסע אחד שעבר בעיר בארדיטשוב ובכוונתו להמשיך לנסוע לביתו לחג הסוכות, והוא היה לו אתרוג, בקשו לו אנשי העיר בארדיטשוב שישארו לחג הראשון אצלם בעיר, כדי שאנשי העיר יוכלו לברך על האתרוג שלו, אבל לא הסכים להישאר בשום אופן שם לחג. הביאו אותו אל הרב, והרב ביקשו ג"כ שיואיל בטובו להישאר איתם חג ויזכה את כל אנשי העיר במצוות ארבעת המינים, אבל הוא התעקש שלא להישאר, עד שפתח ואמר לרב שבאם הרב יבטיח לו הרב חלק לעוה"ב אזי מוכן הוא להישאר שם לחג, ויתן את האתרוג. אמר הרב שהוא מסכים לזה והבטיח לו עוה"ב. בלילה, עם התקדש ליל החג, נתן הרב הוראה לכל אנשי העיר שאף אחד לא יתן לאורח הזה להיכנס אל הסוכה בשום פנים ואופן. אחרי התפילה חיכה האורח שגאון דהוא יזמינו לאכילת הכזית של מצוה בסוכה, והנה אף אחד אינו מזמינו, הלך האורח והתחיל לסובב על פתחי הסוכות, בבקשה שיתנו לאכול כזית של דאורייתא בסוכה, אבל אף אחד לא הסכים. ראה האורח שכלתה איליו הרעה, והלך ובא אל סוכת הרב מבארדיטשוב, והתחיל לבכות שברצונו לאכול כזית בסוכה, אמר לו הרב, שהוא מוכן לתת לו להיכנס רק בתנאי שיוותר על ההבטחה של

הקב"ה מאזין לכל תפלתו, ואם רואים שלא נענים הרי זה משום שלא היה בכונה מספקת. המפרשים מביאים יסוד זה גם מריש פרשה זו שאמר הקב"ה למשה "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", דהנה אחד שהוא חלש באופיו אזי כשמאן דהוא מתחנן אליו, ויודע שלא יוכל לעמוד בהפצרותו, מבקש הוא ממנו שלא יפציר בו, אבל מי שהוא חזק בטבעו אומר למתחנן הזה: לא יעזור לך שום דבר, כמה שרק תבכה, אתה לא תקבל!... ואי"כ נשאלת השאלה למה הוצרך כביכול הקב"ה לומר למשה "אל תוסף דבר וכו'", שיאמר לו "כמה שתבקש לא יעזור לך שכבר נגזרה גזירה", רואים מכאן יסוד עצום, שהתפילה כביכול מכריחה את הקב"ה למלאות הבקשה, עד שהוצרך כביכול לומר למשה שיפסיק לבקש כי אם ימשיך לבקש לא יוכל כביכול הקב"ה לסרב לתפלתו. וזה דבר נורא בכח התפילה.

איתו יהודי אכן כתב את כל הדברים, ורבי אליהו מן הגישה את זה לרבי חיים אחרי תפילת שחרית. רבי חיים קרא את המכתב, והתחיל לצחוק. אומר רבי חיים לר' אליהו מן, יש ספר שהיה של אבי הסטייפלר ושם בספר כתוב על החזון איש שהוא לא היה בעל כשרון בצעירותו, ואבי הסטייפלר הגיה "זה שקר והוצאת שם רע", כי החזון"א כן היה בעל כשרון, "אבל כאן" אומר הגר"ח "זה הרי נכון. אני באמת לא הייתי בעל כשרון, מה שכן, אותו מלמד אומר שרק לא הייתי בעל כשרון בעבר וכאילו שהיום אני כבר כן בעל כשרון, אבל האמת היא שגם היום אני לא בעל כשרון... אז אולי על זה הוא צריך תיקון..."

עד כאן הקפה א'. ממשיך ר' אליהו מן לספר, באותו יום הזדמנתי אל הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ, וכפי שאתם יודעים שר' מיכל יהודה בצעירותו שימש כר"מ ב"תפארת ציון" ושם למדו אצלו הגר"ח והגר"נ קרליץ, אומר ר"א מן שאלתי את ר' מיכל יהודה האם זה נכון שר' חיים לא היה בעל כשרון? אמר לי: "ממש לא!". "רבי חיים היה בעל כשרון והיה אהוב על כולם", והוסיף שההוא צריך לבקש מחילה. שאל ר"א מן את הגמ"ל "האם אני יכול לומר לגר"ח את מה שהראש ישיבה אומר?" אמר לו הגרמ"ל "כן, תגיד לו את זה בשמי". חזר ר"א מן אל הגר"ח ואמר לו "הראש ישיבה אמר שהרב כן היה בעל כשרון והיה אהוב על כולם", מיד נענה רבי חיים "אני מוחל אני מוחל" וכמובן שאותו ילד אכן הבריא.

(הר"ש לוינשטיין)

בן בחר ה' אלוֹקִיךָ להיות לו לעם סגולה מכל העמים (ז, ו)

עם ישראל נקרא העם הנבחר נהרות של דם נשפכו על ענין "אתה בחרתנו". תמיד הגויים קנאו בנו על היותנו עמו הנבחר של הקב"ה.

שכן, "אתה בחרתנו" אין הכוונה רק שהקב"ה בחר בנו ואז נעשינו עמו, אלא הקב"ה בחר בני אדם כאלו הראויים להיבחר.

הבה ונתבונן: אם לפני ששת אלפים שנה הקב"ה היה שואל בני אדם האם כדאי לברוא את העולם ומדוע, מה היו עונים?

אחד היה אומר: כדאי לברוא את העולם כדי שתהיה לאנשים פרנסה. השני יאמר: כדאי כדי שימצאו את הטכנולוגיות המתקדמות שישנן כיום, ועוד תשובות מעין אלו.

כל זה הוא שטות, שכן רק אחרי שיש עולם צריך פרנסה או טכנולוגיה, וללא שיש עולם אין שום צורך וטעם בהם, איננו מחפשים מעלה יחסית אלא מעלה בעצם, שהיא תהיה סיבה לברוא את העולם.

לעם ישראל יש מעלות כל כך עצומות, שלמענן ראוי וצריך לברוא את העולם. יש לך אינספור דוגמאות, ונביא מעשה אחד מופלא על הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל:

פעם הוא נסע במכונית עם אברך. כשהגיעו למחוז חפצם אמר ר' משה לנהג שימתין רגע, ואחרי שהלך משם אותו אברך, ביקש מהנהג שיפתח לו את הדלת כי ידו היתה תפוסה בדלת מחמת שהאברך סגר עליו. (!!!)

תמה הנהג: מדוע כבוד הרב לא צעק קודם לכן שנשחרר לו את היד מהדלת?

ענה ר' משה: לא רציתי לבייש את אותו אברך שסגר את הדלת על ידי.

נגדיר מה מונח במעשהו של גדול הדור. לפעמים אדם יודע שהוא עומד לעבור יסורים או ניתוח וכדומה, והוא מתכוון, פיזית ונפשית, לקראתם. אבל במעשה זה, תגובתו של ר' משה היתה ספונטאנית, ללא כל הכנה מוקדמת. באופן טבעי הוא סבל את היסורים והמתין עד שהאברך ילך, והכל כדי לביישו.

עבור אדם בר מעלה כזה כדאי היה לברוא את העולם! (תפארת תורה)

מאוצרות המגידים

הקב"ה מאזין לכל תפלתו, ואם רואים שלא נענים הרי זה משום שלא היה בכונה מספקת. המפרשים מביאים יסוד זה גם מריש פרשה זו שאמר הקב"ה למשה "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", דהנה אחד שהוא חלש באופיו אזי כשמאן דהוא מתחנן אליו, ויודע שלא יוכל לעמוד בהפצרותו, מבקש הוא ממנו שלא יפציר בו, אבל מי שהוא חזק בטבעו אומר למתחנן הזה: לא יעזור לך שום דבר, כמה שרק תבכה, אתה לא תקבל!... ואי"כ נשאלת השאלה למה הוצרך כביכול הקב"ה לומר למשה "אל תוסף דבר וכו'", שיאמר לו "כמה שתבקש לא יעזור לך שכבר נגזרה גזירה", רואים מכאן יסוד עצום, שהתפילה כביכול מכריחה את הקב"ה למלאות הבקשה, עד שהוצרך כביכול לומר למשה שיפסיק לבקש כי אם ימשיך לבקש לא יוכל כביכול הקב"ה לסרב לתפלתו. וזה דבר נורא בכח התפילה.

ישנו זוהר חדש פלאי וזה לשונו: "בגין דאיהו חד לית כאן וי", הדא הוא דכתיב קרוב ד' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". בביאור הדבר מביא בספר שמחת ישראל, שפעם נכנס הגאון רבי עזריאל ה"ראש הברזל" אל הרבי רבי בונים מפשיסחא ושאלו פשט בזוהר זה, אמר לו, שבכל הפסוקים באשרי יש ו' באמצע הפסוק כגון: בכל יום אברככה ואהללה שמך וכו', גדול ד' ומהולל מאוד ולגדולתו וכו' והפסוק היחידי שאין ו' זהו פסוק זה של "קרוב ד' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ולמה באמת אין ו', כי סוף הפסוק מחובר לתחילת הפסוק כדאיתא במדרש רבה פר' מצורע (יז, א) "קרוב ד' לכל קוראיו, יכול לכל? ת"ל לכל אשר יקראוהו באמת", שד' קרוב רק למי שקורא לו באמת, וזה הפשט בזוהר חדש "בגין דאיהו חדא" בגלל שכל הפסוק הזה הוא מקשה אחת שתחילתו נעוץ בסופו כנ"ל "לית כאן וי" לכן אין ו' באמצע פסוק זה. (טעם הצבי)

שמור את יום השבת לקדשו... לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך וגו' (ו, יב-יג)

מסופר על החפץ חיים זצ"ל שנסע פעם ברכבת, ויחד עמו היו חתנו ורבי זלמן סורוצקין זצ"ל.

בדרכם עברו ליד עיירה אחת, כשעצרה הרכבת בתחנה ניגש יהודי אל רבי זלמן ואמר לו: "יש כאן יהודי שכבר הרבה זמן חולה מאוד, וברצונו לבקש ברכה מהחפץ חיים. אבל דע לך, בנו של היהודי הזה מחלל שבת, ובכך גורם רפיון בשמירת השבת של כל בני העיר. עליך לספר זאת לחפץ חיים, כדי שיתנה את ברכתו בכך שהבן יפסיק לחלל שבת".

רבי זלמן אמר לחתנו של החפץ חיים שצריכים לומר זאת לרב, והם נגשו אליו ביחד, אך ראו שאחרו את המועד. היהודי הוא כבר מדבר עם הרב. נעמדו, איפה, שניהם והקשיבו לשיחה.

הם שומעים שהיהודי מספר לרב שהוא חולה הרבה זמן, ובלילה באה אליו אמו בחלום ואמרה לו שלמחרת יעבור בעיר צדיק גדול, ושילך לבקש ממנו ברכה, אז הנה הוא בא כעת לבקש ברכה.

אומר לו החפץ חיים: "ממני לקבל ברכה? מי אני בכלל, ישראל מאיר יכול לברך? השבת הקדושה – היא מקור הברכה, תבקש ממנה!"

"אומר לך משהו" – המשיך החפץ חיים – "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא. אם השבת לא תזעק כי מחללים אותה – הרפואה תהיה קרובה לבוא!"

אמר היהודי: "אני, ברוך ה', שומר שבת".

"כן", אמר החפץ חיים, "אבל בודאי זוכר אתה מה כתוב בפסוק: "אתה ובנך ובתך" – כולכם צריכים לשמור את השבת. אם אתה ובנך לא תחללו את השבת – השבת לא תזעק, וממילא הרפואה תהיה קרובה לבוא. (ומתוק האור – שבת קודש)

את ה' אלקיך תירא (ו, יג)

כתב בעל הטורים "תירא בגימטרי" תלמידי חכמים", ובגמ' פסחים (כב, ב) "שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה, כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא פירש, אמרו לו תלמידיו: רבי, כל אתים שדרשת מה תהא עליהן? אמר להם: כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אני מקבל שכר על הפרישה. עד שבא רבי עקיבא ודרש את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים".

מן הראוי להביא כאן סיפור מופלא אותו מספר הרב שלמה לוינשטיין: רבי אליהו מן סיפר לי כך: יום אחד מתקשר אלי יהודי מאמריקה ואומר לי שבנו בן השש חלה, והוא עשה חשבון נפש למה זה קרה לו, והגיע למסקנה, שהיות והוא מלמד, והרבה פעמים, כדי לעודד את התלמידים החלשים הוא אומר להם שבשביל לגדול תלמיד חכם לא צריך להיות "בעל

ואהבת את ה' אלקיך" בין אם נוהג עמך במדת הרחמים הרמוזה בשם הו"ה, בין אם נוהג עמך במדת הדין הרמוזה בשם אלקים, "בכל מאודך", הכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאוד מאוד. (ברכות נד, א).

זהו שאמר דוד: "באלקים אהלל דבר, בה' אהלל דבר" (תהלים נו, יא), אם במדת הדין ואם במדת הרחמים, אהלל -

"חסד ומשפט, אשירה" (שם קא, א), אם חסד אשירה ואם משפט אשירה -

"כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא, צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא" (שם קטז, ד)!

הלא נראה, שספרו בגמרא (סנהדרין צב, א) שכאשר ראה נבוכדנצר הרשע שחנניה מישאל ועזריה ניצלו מכבשן האש ויחזקאל החיה מתים בבקעת דורא פתח פיו לשבח לקדוש ברוך הוא, ואלמלא בא מלאך וסתרו על פיו היה מאפיל על כל השירות והשבחות שאמר דוד בספר תהלים -

ותמוה -

הלא העולם הזה עולם הבחירה הוא, ואם בקש נבוכדנצר לומר שירה שלא נשמעה כמותה ולהאפיל אף על דוד המלך, למה מנעוהו?!

ובאר הרבי מקוצק זצ"ל שאכן לא מנעוהו!

ולמה סתרוהו? כי אמרו לו: דוד המלך שורר בין בעת רווחתו ובין בעת צרתו. אתה, נבוכדנצר, משורר בעת גדולתך ורווחתך, אין זו רבותא. נסתור לך, ונראה איך תשורר -

ואז, נדם...

ובעניין זה שמעתי אמרה בשם הצדיק רבי יששכר דוב מבעלז זצ"ל, ויש בה עומק כה רב! תשאלו: מהיכן הגיע אלי ווארט של הרבי מבעלז? הו, זה סיפור ארוך -

לאחר מלחמת העולם השנייה שוחררנו מסיביר, והתגלגלתי לאוּבּוּקִיסְטָאן שבמזרח דרום רוסיה. הטייבינער רב, ה"דובב מישרים" זצ"ל, מגדולי הדור, עם רבנים חשובים, נשארו בסיביר. נעשו מאמצים רבים לחלץ את הרב מטשיבין והשלטונות לא אפשרו בשום פנים ואופן להגר מגן העדן הקומוניסטי, לבל יתגלה אלו פנים יש לגן עדן זה...

מובן שהשלטונות, שהכפירה במלכות שמים היתה מעקרי שיטתם, לא הרשו להתכנס בבתי כנסת, וכל התכנסות נחשבה בעיניהם כחתרנות ופעילות כנגד המהפכה שלהם. בסכנת נפשות ארגנו מנין בסתר ולמדנו תורה.

יום אחד הופיעו במנין שלשה יהודים מזוקנים, והודיעו בשמחה שהמאמצים נשאו פירות, השאה הפרסי בעצמו התקשר לסטאלין, ורודן ברית המועצות, שיאפשר לרב מטשיבין לעבור לארצו, ומשם הדרך פתוחה לארץ ישראל. יש רק בעיה אחת: את אישור היציאה עבורו אפשר להשיג אך ורק במוסקבה. אין אפשרות לעלות לרכבת ולנסוע למוסקבה בלי אישור מסע מהשלטונות, והם לא ינפיקו אשרת מסע לצורך זה. אדרבה, המבקש מסתכן במעצר: מאין לך המידע? מצוי אתה בקשרים עם חוץ לארץ - הרי זו סיבה מספקת להיאסר בעוון ריגול...

הצעד הראשון שהתבקש היה לוודא שהסיפור נכון. פניתי אליהם ושאלתי מנין להם המידע. רב היה החשש שאילו שוטרי חרש, קומוניסטים יהודים פעילי הייבסקציה, המבקשים להפיל את אחיהם. ענו שהם בקשר עם הרב מטשיבין ועם פעילי החילוץ, אלא שקצרה ידם להגיע למוסקבה.

אמרתי להם: "הרב מטשיבין כולו תורה. אם אתם בקשר עמו, ודאי שמעתם מפיו דבר תורה" -

אמרו: "אכן, גם את מצבו הגדיר בדבר תורה. אמר אימרה ששמע מפי הרבי מבעלז זצ"ל, בפסוק: "קול ה' יחיל מדבר, יחיל ה' מדבר קדש" (תהלים כט, ח). לאמור: ידע שהעולם נחלק לשליש ישוב, שלישי ים, ושליש מדבר (תוספות פסחים צד, א). הים אינו מקומם של בני אדם (נדרים ל, ב), אבל המדבר הוא חלק מהיבשה. והמדבר בא בטענה: רבונו של עולם, למה אגרע? מדוע בישוב נשמע קול תורה ותפילה, דבורי קודש, ואילו אני מקום חיות רעות וגדודי ליסטים! וזהו שנאמר: "קול ה', יחיל מדבר". יחולו וכיסופיו של המדבר, שישמע גם בו קול ה'. ובאמת זהו גם יחולו של הקדוש ברוך הוא, שהמדבר יתקדש: "יחיל ה', מדבר קדש"!

ואמר הרב מטשיבין: לכל אדם יש בחייו תקופות "ישוב" ותקופות "מדבר". בעת הטובה, אין זו רבותא שהוא לומד ומתפלל כדבעי. אבל עליו לראות שתקופת המדבר שלו לא תהיה מקום חיות רעות וגדודי ליסטים, שממה ותוהו, אלא: "מדבר קדש"!

איי, ומי כרב מטשיבין הפך את תקופת המדבר, גלותו בסיביר, ל"מדבר קדש", וכתב את שפעת חידושו על פיסות נייר אריזה שליקט בשקידה... ידעתי איפוא שאינם סוכני חרש המבקשים להפילנו, וקיבלתי על עצמי לנסוע למוסקבה ולהשיג את אישור היציאה. הכיצד? נפלאות ההשגחה הפרטית: באוּבּוּקִיסְטָאן נשאתי את אשתי, ילידת מוסקבה. לשם כך נצרכו אישורים ממרשם התושבים שם. החלטנו לוותר עליהם, די לנו בסידור קידושין, לא נהיה רשומים כנשואים. עתה היה בידי נימוק מצויין לנסיעה למוסקבה: לקבלת האישורים לצורך רישום הנישואין. היו עוד עיכובים שנפתרו בניסים, ואין כאן מקומם. סוף דבר העניין סודר, ובערב הפסח תש"ו היה הרב מטשיבין בארץ ישראל.

כשהגעתי לארץ ישראל ועליתי לבקרו, קם למזוג לי כוס קפה, באמרו: "אני חייב לך הכרת הטוב".

תשאלו איך הסכמתי שגדול הדור ישרתני? כך למדוני: אם מישהו חש צורך להביע לך תודה, החסד שאתה יכול לעשות עימו כעת הוא לקבל את הבעת התודה. גם זה בכלל "הוה רך כקנה" (תענית כ, א) לבטל רצונך מפני רצונו.

על כל פנים, זו האימרה וזה לקחה -

לעבוד את ה', בכל מצב!

(והגדת)

"בשמים ממעל ועל הארץ מתחת"

ידוע פרושו של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע ("קדושת לוי" פרשת אמור) בביאור: "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" (דברים ד, לט) כלומר ש"בשמים", בעניינים הרוחניים, "ממעל", שא עיניך וראה שיש גבוהים ממך ותשתדל להעפיל לדרגתם, בבחינת "קנאת סופרים תרבה חכמה" (בבא בתרא כא, א). וידועים דברי רבינו יונה (אבות פ"ב מ"ז) "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש". כי "אנשים" הם החשובים והנעלים (רש"י במדבר יג, ג). במקום שיש גדולים ממך ודאי תשאף להגיע למדרגתם. אבל גם במקום שאתה הגדול, ולכאורה הגעת לפסגה, גם אז השתדל להיות "איש", נעלה ומרומם עוד יותר. הכיצד? "תראה עמך כאילו בדור חכמי התלמוד אתה, ועימיהם במקום אחד. וגם אם תשיג למעלתם, תחשוב כאילו אתה עומד עם הנביאים, ועם משה רבינו עליו השלום, ומתי תשיג לחכמתם! ובוזה, לא תתרשל לעולם מלמוד, ותהיה כמעין המתגבר!"

איזו תביעה!

"ה' חפץ חיים" זצ"ל היה מספר על אותו "ידען" בכפר, שהיה לו סידור עם הלכות "דרך החיים" וידע לפסוק מתי אין אומרים "אב הרחמים". גם לוח שנה היה לו, וידע לומר מתי ראש חודש ומתי חל המולד. והיו מכבדים אותו במנין שבכפר, וקוראים אותו "רבי".

פעם נקלע לוילנה, ועלה לבית המדרש של הגר"א. מצא את הלומדים מתנצחים בהלכה חמורה ותמה על המחזה. פנה אליהם לפשוט להם ספיקם, שהרי "רבי" הוא. על מה רבים כאן, שאל.

סחו לו בקצרה: מה יהי הדין במקרה פלוני, לשיטת הרמב"ם בסוגיא פלונית. על הרמב"ם שמע, על הסוגיא לא...

כך, אמר ה"חפץ חיים", כאן מכבדים אותנו וקוראים לנו "רבי", כשנעלה למרום הרי לא נדע על מה מדברים שם, במתיבתא דרקייעא!...

וזהו: "בשמים ממעל". בעניינים הרוחניים שא עיניך לאלו שמעליך, ותשתדל להעפיל למדרגתם.

ברם, "ועל הארץ", בעניינים הארציים, "מתחת". תראה שיש פחותים ממך, ותשמח בחלקך. לא בכדי "השמח בחלקו" הוא מקנייני התורה (אבות פ"ו מ"ו)!

נלמד קטע גמרא (נדרים נ, א), ונסה להבינו: רבי עקיבא, התקדשה לו בתו של כלבא שובע, מעשירי ירושלים. שמע אביה, והדירה מכל נכסיו. התגוררו במתבן, וכל בוקר היו מלקטים את התבן שהסתבך בשערם. אמר לה: "אילו היה לי, הייתי קונה לך ירושלים של זהב [תכשיט זהב, וירושלים מגולפת בו (ר"ן)]. שכך ראוי לנחם ולפייס (עירובין ק, א), ולבסוף אכן העניק לה תכשיט זה (שבת ק, ב)."

בא אליהו, נדמה להם כאדם וקרא על הפתח: "תנו לי מעט תבן, שאשתי ילדה ואין לי דבר להניח על הארץ עבורה ועבור התינוק!"

אמר רבי עקיבא לאשתו: "ראי אדם, שאפילו תבן אין לו!" כמה עליו לשמוח בחלקו, תבן יש לנו!

אמרה ליה: "זיל הוי ביה רב", לך ותלמד תורה.

הלך ולמד שתיים עשרה שנה לפני רבי אליעזר ורבי יהושע, ולאחר עוד שתיים עשרה שנה חזר בראש עשרים וארבעה אלף תלמידים ואמר להם: "שלי ושלכם, שלה הוא".

ידוע.

ויש לי שאלה: הן לא פחות מכך, ידוע המדרש אודות "איש חסיד היה, בלי מזון ומחיה", שיצא להביא טרף לביתו והנה אליהו הנביא לקראתו, נמכר עבורו לעבד תמורת שמונה מאות אלף זהובים, גייס מלאכי מרום שיעזרוהו לבנות ארמון בין לילה, ושוחרר למחרת. ובמדרשים נוספים גילה אליהו מטמוניות והנחיל עושר. מדוע כאן לא בנה להם ארמון ולא העשירים?

והתשובה, שאילו היה מעשירם היו נחלצים מענים, אבל היינו מפסידים את רבי עקיבא! כי יש לו מנה רוצה מאתיים, ויש לו ארמון רוצה שבעתיים. מה שעשה אליהו הנביא, השריש בהם את ה"על הארץ, מתחת", וברגע שהשתרשה ההכרה מיד שלחתו ללמוד תורה! להעפיל אל "השמים, ממעל"!

כמה נפלאים דברי החידושי הרי"ם מגור זצ"ל, שכאשר קטרגה הלבנה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד והקדוש ברוך הוא מיעטה, הירבה צבאיה בכוכבים להפיס את דעתה (רש"י בראשית א, ט"ז). ואינו מובן: גדולה היתה, והתמעטה. במה יפייסו הכוכבים את דעתה?

וענה: תתנחם בכך שיש קטנים ממנה. "על הארץ – מתחת!"

וכאשר נרכוש נקודת מבט זו, ונהיה שבעי רצון בחלקנו בגשמיות, נוכל להפנות המבט להתעלות ברוחניות: "בשמים – ממעל"!

(והגדת)

"ונושנתם"

"כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ והשחתם ועשיתם פסל תמונת כל ועשיתם הרע בעיני ה' אלקיך להכעיסו, העידית בכם היום את השמים ואת הארץ כי אבד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה לא תאריכון ימים עליה כי השמד תשמדון. והפיץ ה' אתכם בעמים ונשאתם מתי מספר בגוים אשר ינהג ה' אתכם שמה" (דברים ד, כה-כז). במילים אלו פותחת קריאת התורה בתשעה באב, יום החורבן, אותו צפה ומפניו הזהיר הקדוש ברוך הוא, "קורא הדורות מראש" (ישעיה מא, ד).

ויש לי שאלה: מתי שמחים יותר, בערב ראש חודש אב, או בערב ראש חודש אדר?

נתבונן: "משונכנס אדר מרבין בשמחה" (תענית כט, א). מרבים ומרבים ומרבים, עוד ועוד, באדר ובניסן באייר ובסיון, ממשיכים להרבות בתמוז מגיעים לפסגה, ואז: "משונכנס אב ממעטין בשמחה" (שם). ממעטים וממעטים, עד שמגיעים לשפל בערב ראש חודש אדר...

מובן שאני אומר זאת בדרך צחות, בהלצה. אבל בכל זאת, תשעה באב קרוי "מועד", "קרא עלי מועד" [לשבור בחור"י רחמנא לצלון] (איכה א, טו), ואין אומרים בו תחנו (ארח חיים תקנט) ולא צידוק הדין על המת (בית נוסף יור"ד תא). וכתה ה"פרשת דרכים" (דרוש לג) "ולא ידעתי מועד זה מה כוונתו. וראיתי במרדכי במועד קטן שאין אומרים תחנו בתשעה באב משום דכתיב "קרא עלי מועד", ולא ידעתי למה נהפך יום זה מאבל ליום טוב מיגון לשמחה".

והתשובה כתובה ברש"י על הפסוק "וכי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ", ומקורה בגמרא (גיטין פח, א): רמז להם שיגלו מארצם לסוף שמונה מאות חמישים ושתיים שנה כמנין "ונושנתם" והוא הקדים והיגלם לסוף שמונה מאות וחמישים, והקדים שנתים ל"ונושנתם", כדי שלא יתקיים בהם "כי אבוד תאבדון". וזהו שנאמר "וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק הוא ה' אלוקינו (דניאל ט, יד), צדקה עשה עמנו שמייהר להביא הרעה שנתיים קודם זמנה.

נחשוב: מה חשבו בני ישראל כשהגיע החורבן, כשניתך זעם ה', "בהיעטף עולל ויונק ברחובות קריה, שכבו לארץ חוצות נער וזקן, בתולותי ובחורי נפלו בחרב, ידי נשים רחמניות בשלו ידיהן" כל מגילת איכה –

ולמעשה, "צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהקדים שנתיים ול"ונושנתם" (גיטין פח, א), ו"מועד" הוא! שאילו היו חוסכים צרות אלו, מגיעים היו חלילה ל"אבוד תאבדון" והשמד תשמדון" רחמנא לצלון!

ובענין זה, סיפור –

בשעתו, כבש הקיסר נפוליאון את כל אירופה בסערה, ופלש לרוסיה. צר על עיר אחת, ולא נכבשה. הנצורים השיבו מלחמה שערה, ולא נכנעו.

המצור עכב את התקדמות הצבא ונתן לגדודי הצאר הרוסי שנסוגו בבהלה שהות להתארגן לבלימה.

אז אחד המצביאים הצרפתיים עזר, ופנה למלכו. הציע להשאיר חיל מצב שימשיך את המצור, והצבא יאגף את העיר וישמיד ברדיפה אחר צבא הרוסי הנמלט, לכתשו הדק. אין טעם בהמשך המצור ועצירת ההתקדמות.

שאלו נפוליאון: "אתה יודע רוסית, אמת?"

אישר המצביא.

הורהו נפוליאון: "לבש מדי אחד הקצינים הרוסיים שנפלו בשבי ואמץ את זהותו. קח אותי כמשרתך, ונתגנב אל העיר. נעמוד על הלך הרוח בה, ונדע לכלכל את צעדינו".

לא הועילו המחאות, שאסור לנפוליאון לסכן את עצמו. הסכנות היו לחם חוקו. לא קיבל את ההצעה שהמצביא ילך לבדו. לבש נפוליאון בגדי משרת, והתלוה אל המצביא. השמיעו את הסיסמא, ונתנום לעבור. הגיעו לעיר הנצורה ועלו לפונדק. בקש המצביא כוס שיכר, והמשרת יושב לצידו בהכנעה.

שמעו חיילים מתאוננים באזני מפקדם: אינם אוכלים לשבעה, הם חסרי כח. אם תהיה מתקפה לא יחזיקו מעמד. במיוחד, שהאגף הדרומי אינו מתחזק כראוי ורבות בו הפרצות.

הסיכון היה איפא כדאי, שמעו מה שקיוו לשמוע.

לפתע נדרך אחד החיילים. פניו קדרו ואמר למפקדו: "כמדומני, שמשרתו של הקצין שם הוא נפוליאון, הקיסר הצרפתי!"

רעמי צחוק נשמעו, אך הלה עמד על דעתו: "ראיתי פעם, סוקר מסדר צבאי. הוא האיש!"

"מה אתה מדבר", גער בו המפקד, "האינך רואה שהוא משרתו של הקצין?" "אולי גם הקצין מתחזה. מה איכפת לך, דרוש מהם להזדהות!"

המפקד קם, ובאותו רגע התעשת הקצין המתחזה. "קום" צוה בקול רועם על משרתו, "הבא לי כוס נוספת!"

נפוליאון קם בחרדה, כעבד הנכנע לאדוניו, נטל את הכוס – והשתחח ארצה. הכוס התנפצה. הקצין תפסו בגסות בצווארונו, הקימו על רגליו וסטר לו אחת ושתיים. המפקד שב אל חייליו: "הלא ראיתם, הקצין אחד משלנו, ואיך סתר למשרתו!"

בינתיים קם הקצין והטיל מטבע זהב לשולחן. עזב את השולחן בזקיפות קומה, ומשרתו הולך אחריו בהכנעה.

יצאו מן העיר, השמיעו את הסיסמא וחזרו למחנה. בדרך, אמר המצביא בהכנעה: "אדוני הקיסר, לא אסלח לעצמי לעולם – סטרתי לך פעמיים!"

"סטירותך הצילוני" השיבו הקיסר. "אילו לא היית סותר לי, הייתי תלוי עתה על העץ הגבוה ביותר בעיר!"...

היש לנו מושג, כמה היצילונו הסטירות שקיבלנו?!

(והגדת)

כבד את אביך ואת אמך וגו' למען יאריכון ימך (ה, טז)

המוזיקה הרועשת מקפיצה את הקהל, מעגלים גדולים וקטנים ממלאים את האולם, ובמרכז השמחה החתן כמובן. הוא מפזז ומכרכר בין המעגלים, חיוך גדול מעטר את פניו, וחבריו מריעים לו ושמחים בשמחתו יחד עם בני משפחתו, השכנים והמכרים.

בירכתי האולם יושב לו הסבא על כסא, ומביט בהתרגשות על נכדו החתן. מעיניו זולגת דמעה של התרגשות. הוא זוכר את הימים האפלים, כשהיה שם במחנה העבודה, נתון תחת ידם האכזרים של הנאצים הארורים. את המלחמה הוא סיים כנער בודד, בלי משפחה ובלי קהילה, בלי חברים ושלי מכרים. רק הוא ועוד ניצולים כמוהו, שרובם איבדו את כל משפחתם בשואה

והנה... עשרות שנים לאחר מכן, הוא נמצא כאן לבוש בכגדים חגיגיים, כשמולו מאות אורחים שבאו לשמוח בשמחה הגדולה של נישואי בנו.

לפתע הוא קם ממקומו, ובצעדים איטיים התקרב לעבר במת התזמורת. הוא אומר כמה מילים לאוזנו של הזמר, שמורה לכל חבריו לעצור את המוזיקה.

ההולכת ומתגבחה. איני בטוח שיטרחו אפילו לקחת אותי לקרמטוריום כדי לשרוף את גופתי...

"אבל לא. לא נפחתי את נשמת. כנגד כל הסיכויים הצלחתי לשרוד. עברתי את המלחמה, וכל אותה העת הרגשתי שאני חי רק בזכות המצווה הגדולה הזאת. רק בגלל שגיהצתי לאבא חולצה באותו לילה שלאחריו לא זכיתי עוד לראותו.

"ועכשיו, כשאני נמצא כאן בחתונתו של נכדי היקר, עם חולצה מגוהצת ועם בגדים חגיגיים, אני רוצה שתדעו אורחים יקרים, שתדעו שכל החתונה הגדולה הזאת, וכל השמחה האדירה שראינו כאן – כולה בזכות אותה חולצה שגיהצתי..."

(אחינו)

בין הזמנים - רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

כמדומה לי, כי אם נתעמק במאמר דלהלן נוכל לדעת היכן מעמדנו בחיים.

חז"ל אומרים בחולין דף קכז: "כל בעלי החיים שיש ביבשה – כנגדם יש בים, חוץ מחולדה. לכן אנו נקראים "יושבי חלד" כי מעלת יושבי היבשה על הים, היא החולדה האחת..." "יושבי חלד".

עוד הורו חז"ל כי בעלי החיים הטהורים שביבשה כנגדם בים – טמאים, וכל הטמאים שביבשה – טהורים בים, חוץ מכלב הים, שהוא טמא בין ביבשה ובין בים. הכלב יוצא מן הכלל, כיוון שכאשר הציידים מנסים לצוד אותו הוא בורח ליבשה, א"כ אינו נחשב כחיה של ים. נכון, שכל ימות השנה הוא שוחה עמוק בים, כך כולם מכירים אותו – כלב הים, אך המודד והמבחן הם בשעה שרודפים אותו להיכן הוא בורח.

"ד' עוזי ומעוזי" מה כור המבחן האם ד' הוא עוזי ומעוזי? "ומנוסי ביום צרה" להיכן שאני נמלט ביום צרה.

חז"ל הקדושים אמרו בעירובין דף סה "בשלשה דברים האדם ניכר – בכוסו, בכיסו ובכעסו" היינו? ברגעים קשים.

כלב הים בשעה שלוחצים אותו לאן בורח.

אתם. תלמידי ישיבת בין הזמנים מראים להקב"ה – לאן אנו בורחים. אשריכם. הנכם מליצי יושר על העיר כולה. כי על ידיכם ומחמתכם אפשר לבוא לריבוננו של עולם ולומר לו – תראה את הבנים שלך, הם יכולים לנסוע לשם ולשם, והם נשארים בבית מדרש קשורים איתך, נמלטו לכאן. ואין לנו זכות גדולה מזה.

הרבי מקוצק זי"ע אמר פעם: מפני מה זכה הרב מביאלה לבן כמו האבני נזר זי"ע? מפני שלמד ביום פורים, בזמנים שהולכים לאיבוד.

באוזני שמעתי מיהודי ששמע מהחפץ חיים זצוק"ל, כי שעה אחת לימוד בבין הזמנים נחשבת בשמים כחמש שעות, איך החשבון אינני מבין אבל כך הוא אמר.

נסיים בווארט חדש ממרן החפץ חיים זצוק"ל

ישנן שתי שאלות על חזקיה המלך.

בשעה שסנחריב צר על ירושלים ועמו אלף ראשי גייסות (כלומר כזו כמות רבה של חיילים) מה עושים? נעץ חזקיהו חרב בבית המדרש ואמר כי "כל מי שלא יעסוק בתורה ידקר בחרב!".

ראשית כל, לא מובן מהיכן הוא למד את ההלכה שמי שממאן לעסוק בתורה חייב מיתה? שאלה שניה, מדוע נעץ חרב בבית המדרש שיענץ חרב בפתח הקולנוע (שהם יזכו לקיים את היהרג ואל יעבור) שיגיד להם: לכו לבתי מדרשות ומי שיישאר כאן ידקר בחרב?! שאלה.

מרן החפץ חיים הסביר בהזדמנויות רבות כי אנו עומדים בעיצומה של מלחמה עם היצר הרע. הוא לוחם מלחמת הישרדות. כי כיון שהיצר מתקרב לקראת איבודו מן העולם, בימות המשיח, הוא מנסה להתחזק במאמץ רב, כמו נר העומד לכבות. המלחמה קשה ועקובה מדם. ובשעת מלחמה הקשר האלחוטי הוא החשוב ביותר, השונא משקיע את המאמץ הגדול ביותר לנתק את הקשר הטלפוני ולבלבל את השדרים האלחוטיים.

מהו הקשר האלחוטי, כביכול, בין עם ישראל לאביהם שבשמים, מהו הטלפון? "קודשא בריך הוא ישראל ואורייתא חד הוא" התורה מקשרת בין ישראל היודעים שאין להם להישען אלא על אבינו שבשמים.

לכן כאשר חזקיה ראה את עוצמת הסכנה בה שרוי היה אז עם ישראל, כאשר מסביב שורר יאוש, אובדן תקוה, ידע המלך כי נותר דבר אחד: הידוק הקשר הישיר האלחוטי בין ישראל לבורא העולם. ולכן הכריז כי המנתק או מחבל בקשר זה - ידקר בחרב.

"הסבא של החתן ביקש לומר כמה מילים", מכריזי הזמר. נער צעיר מגיש כסא לסבא, אך הוא מסרב לשבת. כולם משתתקים ומביטים בסב בסקרנות, מנסים לנחש מה הוא עומד לומר אל תוך המיקרופון.

"אספר לכם סיפור שקשור בקשר ישיר לחתונה הזאת שאנחנו חוגגים בה עכשיו", פותח הסב בקול רועד מהתרגשות ומזקנה.

"היה זה לפני עשרות שנים. בעיירה האירופאית בה התגוררנו, שרר פחד אימים. הנאצים הגיעו וכבשו את כל האזור. שמענו שמועות על כך שבכל מקום אליו הם באים, הם מנהלים גירוש מסודר של היהודים לעבר מחנות ההשמדה. לא ידענו אז אם תאי הגזים הם עובדה נכונה או רק שמועה מוגזמת, אבל ברור היה לנו שהגירוש של היהודים לא נובע מטוב לב, ושגורל אכזר מאוד מצפה לנו.

"לא עברו ימים מרובים, והנה אנחנו נתקלים במודעות גדולות שנתלו כל לוח מודעות ברחבי הגטו: "כל יהודי הגטו נדרשים להתייצב מחר בשעה 5:00 בבוקר ב'אומשלאג פלאץ', ולהיערך לקראת העברתם למקום אחר. אין לקחת חפצים ורכוש מעבר לחבילה אחת עבור כל אדם. מי שייעדר ולא ימלא אחר הוראה זו, יירה למוות."

"קולות בכי ויללה נשמעו מכל כיוון. אימהות נפלו על צוואר בניהן, אבות מחו דמעה, וילדים התייפחו בקול גדול. הסוף המר מתקרב אלינו בצעדי ענק.

"הייתי אז נער צעיר. מיהרתי להגיע לביתי, ושם המצב לא היה שונה כל כך ממה שהיה בחוץ. הורי היו מבוהלים ומפוחדים, וגם אני כמובן הרגשתי אותו הדבר.

"התחלנו לארגן כמה חפצים, ולהיערך לקראת הגירוש הבלתי נמנע. לפתע פונה אלי אבא, מגיש לי חולצה לבנה שאמא כיבסה קודם לכן, ומבקש ממני לגהץ אותה.

"אבא??" שאלתי אותו בתמיהה גדולה. "אנחנו עומדים להיות מגורשים למחנה של הנאצים. מדברים על כך שכל מי שמגיע לשם, מוצא שם את מותו. נותרו לנו אולי כמה שעות בודדות לחיות, וכל מה שחשוב לך עכשיו זו חולצה מגוהצת."

"אבל אבא לא ויתר. "בני יקירי, אני רוצה שתגהץ לי חולצה", אמר, ופניו אפורות מפחד ודאגה.

"לא התווכחתי. אם אבא רוצה שאגהץ לו חולצה, אני כמובן אמלאת אחר הוראתו.

"ניגשתי לאח, הבערתי בו אש, ולאחר זמן מה, נטלתי את הגחלים והכנסתי לתוך המגהץ הגדול והמגושם שהיה בבייתנו. הגחלים חיממו אותו היטב, ויכולתי להתחיל במלאכת הגיהוץ.

"כעבור דקות אחדות כבר הגשתי לאבא חולצה מגוהצת ומקופלת. הוא התבונן בה, ומבט של שביעות רצון נשקף מעיניו.

"אני יודע בדיוק להיכן אנחנו הולכים", אמר לי אבא, "ודווקא בגלל זה ביקשתי שתגהץ לי חולצה. התורה הקדושה אומרת לנו "כבד את אביך ואת אמך, למען יאריכון ימיך". מצוות כיבוד הורים היא הסגולה הטובה ביותר לזכות לאריכות ימים.

"אני לא יודע מה יקרה איתי ועם אמא", הוא הוסיף, "אבל אתה בני, נער צעיר ואנחנו רוצים שתחיה. אנחנו רוצים שתשרוד, שתעבור את המלחמה הנוראה הזאת, ובעזרת ה' תקים משפחה. תמשיך את שרשרת הדורות של משפחתנו, ותדאג שיהיו לנו נכדים וצאצאים יראי שמים ועוסקים בתורה הקדושה. לכן רציני לזכות אותך, גרמתי לך לטרוח ולהתאמץ עבור כיבוד הורים, כדי שהמצווה הזאת תלווה אותה, ובזכותה תזכה לחיות עוד שנים רבות בעזרת ה'."

"מה אומר ומה אדבר", ממשיך הסבא לספר, "אחרי אותו לילה, באו עלינו ימים קשים מאוד. את אבא ואמא לא ראיתי מאז ירדנו מהרכבת. אני עצמי נשלחתי לעבודות הכפיה, עבדתי בפרך במשך מספר שנים. אנשים מסביבי נפלו מתים כמו זבובים, וגם אני הרגשתי לא פעם שהנה, מתקרב הסוף. בעוד יום או יומיים ישליכו גם את גופתי שלי שם בערימת הגופות

מי שבתוך בית המדרש ואינו עוסק בתורה, זה ענין של פיקוח נפש! יש לו דין של 'רודף'! הללו היושבים בבתי קירקסאות אינם ממונים על הקשר האלחוטי. שיבת בין הזמנים היא הנשק המוצלח ביותר בימים קשים אלו כאשר השונאים מקיפים אותנו מכל עבר. כאשר בן תורה ממלא את עצמו על גדותיו הוא משפיע ממיילא על הסובבים אותו ומקדש שם שמים "ואהבת את ד' אלוקיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך", הינו החייל הטוב ביותר להגן על אבא ואמא על האחזים והאחיות ועל כל יושבי העיר הזאת. אמן כן יהי רצון. (להגיד)

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך (ד' כט)
כשמדברים על נושא התפילה, לא שייך שלא להזכיר את הסיפור שסיפר ההייליגער בריסקער רב זצ"ל, ששמע אותו מה' בית הלוי, והוא מגיע עד רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל:

בזמנו של רבי חיים מוולוז'ין היה יהודי בשם רבי חיים זלאטעס, שהיה ידוע כי תפילותיו מתקבלות. התפילה שלו היתה תפילה! בעת שהתפלל, לא היה זו ממקומו, לא התנועע, ללא שום חיציניות, רק פנימיות. הוא היה כל כך דבוק בה' עד שלא הרגיש כלום מכל הנעשה סביבו, כמו שכתב הרמב"ם (הלכות תפילה פ"ה ה"ד) "ונותן עיניו למטה, כאילו מביט לארץ, ויהיה ליבו פנוי למעלה, כאילו הוא עומד בשמים... ועומד כעבד לפני רבו באימה ביראה ופחד".

רבי חיים היה עובד בבית חרושת שהיה בבעלותו של גוי. כל יום היתה הפסקת צהריים שנמשכה שעה, והפועלים היו יוצאים מבית החרושת, איש איש לענייניו. בית החרושת היה נותר ריק מאדם. יום אחד החליט רבי חיים להתפלל בשעה זו תפילת מנחה. בידעו כי לא אמור לבא לשם איש. הוא נעל את דלת בית החרושת מבפנים, ונעמד להתפלל.

דא עקא, בדיוק באותו יום צריך היה בעל הבית להיכנס, ובידעו כי רבי חיים נשאר בפנים, הוא דפק על הדלת הנעולה, וביקש ממנו שיפתח.

אין קול ואין עונה.

הוא הגביר את עוצמת הדפיקות, ועדיין, אין קול ואין עונה.

הוא עלה בסולם, והביט מבעד לחלון, לראות האם רבי חיים אכן נמצא בפנים, ואכן הוא ראוה את רבי חיים עומד ליד הקיר, לא נע ולא זע.

הוא קרא לו מהחלון: "חיים! תפתח את הדלת".

אין קול ואין עונה.

"חיים! אתה עושה ממני צחוק? אני צריך להיכנס!"

רבי חיים לא שומע כלום, לא רואה כלום, לא זו מהמקום.

הגוי לקח מוט ברזל והחל לדפוק על דלת הברזל, עד שכל השכנים נזעקו למקום. "היהודי עושה את עצמו כאילו אינו שומע", הוא מסביר לקהל שהתאסף. "גם אם נניח שהוא נרדם בעמידה - אי אפשר שלא לשמוע דפיקות חזקות כל כך. אין זאת אלא שהוא עושה ממני צחוק".

כל הנאספים החלו לקלל את היהודי החצוף וחמתו של בעל בית החרושת בערה בו. "האמת היא", אמר, "שהיהודי זה תמיד עבד אותי ונאמנות שאין למעלה מהן. פשוט ענוג לעבוד איתו. איני יודע מה קרה לו". והוא עלה לחלון וקרא: "חיים! אין לי הרבה זמן. אם אינך פותח - אני יורה בך!".

אין קול ואין עונה.

כעסו גבר. הוא ידע כי באמת הוא לא רשאי להרוג אותו, אך החליט להגביר את אימויו וירה מספר כדורים, שעברו במרחק סנטימטרים ספורים ליד אזנו של רבי חיים, פגעו בקיר ונקבו אותו.

בדרך הדרוש

הוצאתך מארץ מצרים וקשה למה לא אמר אשר בראתך וצ"ל דנוח לו לאדם שלא נברא כדפי' מהרש"א ד"ל"ת המה מרובים אבל קשה הלא מחשבה רעה אין הקב"ה מוצרף למעשה וממילא הוי מ"ע מרובים מלא תעשה לו"א לא יהי' לך אלקים אחרים ממיילא מוכח שאפילו על המחשבה של עבירה הקב"ה מוצרפה למעשה ממילא הוי מ"ל"ת מרובים מעשה וק"ל: (מדרש יהונתן)

אעברה נא איתא במדרש וזה לשונו אמר הקב"ה למשה אם אעברה נא אתה מבקש אם כן בטל סלח נא וכו' עד כאן. ותמוה מה ענין יש זה לזה. וכדי ליישב נקדים מה דאיתא במדרש ב' פירושים על הפסוק ויחן שם ישראל נגד ההר דכתיב בלשון יחיד חד אמר דקאי על ישראל סבא שגם יעקב היה שם בשעת קבלת התורה. וחד אמר שכל ישראל היו שם בלב אחד כאיש אחד לכן נקראו בלשון יחיד עד כאן. והנה איתא גם כן במדרש דמשה היה מלמד סגוריא על ישראל לאחר מעשה העגל וטען אנכי ה' אלקיך כתיב בלשון יחיד לך צוית ולא להם. והנה זאת ניחא דוקא אם נאמר כפירוש הראשון הנוכח לעיל על הפסוק ויחן שם ישראל. אבל אם נאמר כפירוש הב' הנוכח לעיל דכל ישראל היו נקראים או בלשון יחיד אם כן מליצת

משה לאו מליצת היא דאנכי ה' אלקיך לכל ישראל נאמר. והנה איתא במדרש דבשעה שהיה משה מבקש לכנס לארץ ישראל אמר לו הקב"ה אברהם יצחק ויעקב למה לא באו והשיב על כל אחד ואחד ועל יעקב השיב דלא קיבל התורה. אך זה ניחא כפירוש השני הנוכח לעיל אבל אי אמרין כפירוש הראשון דקאי על ישראל סבא אם כן גם יעקב היה בשעת קבלת התורה ואם כן התירוץ של משה לאו כלום הוא.

השתא אתי שפיר דברי המדרש הנוכח לעיל שהתחילו בו. אם אעברה אתה מבקש יקשה מדוע לא בא יעקב. ואין לומר שהוא לא היה בשעת קבלת התורה. הא כפי הפירוש הראשון של יחן מוכח שגם יעקב היה שם. אלא על כרחך צריך לומר דסברת כפירוש הב' דקאי על כל ישראל דנקראים בלשון יחיד, אם כן בטל סלח נא דמליצתך לאו כלום הוא דאנכי ולא היה לך לכל ישראל אמרתה דהא נקראים בלשון יחיד:

(תוכנת התורה)

חוט של חסד

הגליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרה"צ שלום ארוש שליט"א פרשת | ואתחנן | מ"ו מנחם אב תשע"ח (28/07/18) | גליון 581

המתכון לחופש שמח ומועיל להורים ולילדים

שהילדים הם בסך הכול ילדים. אין להם דעת להבין וכל שכן להרגיש את הנעימות שבעבודת ה', בתורה ובתפילה. "עיד פרא אדם יולד" ו"יצר לב האדם רע מנעוריו". הם אוהבים לישון ולהתבטל ולטייל, דורשים אוכל ותעסוקה וחושבים שהכול מגיע להם.

נכון, צריכים לחנך אותם. אבל איך? הרופאים עוד לא המציאו "ניתוח להשתלת דעת". בינתיים, אין לכם שום דרך לתת להם דעת, אלא בדרך של אהבה ומאור פנים. "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". **אין דרך אחרת.** אם אתם לא הולכים בדרך של הִזְכָּחַת השמש, חום ואהבה – אתם לא תקרבו אותם לתורה, רק תרחיקו אותם ח"ו.

מי אוהב לסבול?

אם כל המריבות עם הילדים בחופש יהיו סביב תורה ותפילה – זה יגרום לילדים לשנוא את התורה ח"ו. כל מריבה וגערה הן סבל בל יתואר **עבור כל אדם.** כל אחד יכול להרגיש את זה על עצמו. הילדים שלכם – גם הם לא חסינים מפני הסבל הזה. ניתן להניח שגם הם לא מתענגים מגערות והערות. והם שואלים את עצמם: למה אני סובל? ואם התשובה היא בגלל התורה והתפילה – אז זה חמור מאוד. אתם לא יכולים לצפות שהם יאהבו את התורה. אם כן, מה תרוויחו מכל ה"חינוך" שלכם – שהילד יקיים מצוות, ילמד ויתפלל כמו קוף ותוכי ויחכה לרגע שבו כבר לא תהיה לכם שליטה עליו ר"ל?

ותזכרו טוב, שמי שמפסיד מכל המהלך הנורא הזה, זה קודם כל ההורים! גם עכשיו החופש עובר עליהם במרירות ובתסכול, וגם בעתיד

אדם לחזור בתשובה שלימה רק על ידי הארת פנים גם בלי לומר לו שום מילה.

החופש המתסכל...

ונתרגם את הדברים הלכה למעשה עבור ההורים היקרים שעוברים את השבועות הקשים של החופש עם הילדים בבית. כידוע, החופש הוא זמן מועד לפרענות. להורים יש ציפיות מהילדים, ולילדים יש ציפיות משלהם לחופש הגדול. חוסר התיאום הוא מוקד לחיכוך תמידי המתיש את שני הצדדים שיוצאים מה"חופש" מ מ ו ר מ ר י ם

הרופאים עוד לא המציאו "ניתוח להשתלת דעת". לכן, אין לכם שום דרך לתת להם דעת....

ומאוכזבים.

התסכול של ההורים יכול לנבוע מהרבה מאוד גורמים: הילד (או הילדה) לא קם לתפילה, הוא לא פותח ספר, הוא רב עם האחים, הוא משתעמם, רוצה רק להסתובב ברחוב רוצים טיולים ועוד טיולים, ועוד ועוד... אם ההורים מנסים ללחוץ או לכפות ואפילו לעשות מבצעים – זה לא תמיד עוזר, ואדרבא, בדרך כלל זה יוצר רק מתח נוסף. מה אפשר לעשות? מה הפתרון?

לומדים קל וחומר מהרוצחים

וזאת התורה אשר שם משה לפני ההורים המתוסכלים: 'אם אני טורח להאיר פנים לרוצחים, כל שכן שעליכם כהורים להתאמץ קצת להאיר פנים לילדים. אם לא האַרְתָּ פנים, אל תצפה שהתורה תחדור ללְבָבְךָ.'

זאת אומרת, שעל ההורים לזכור

להזריח את השמש – להאיר פנים לכל אדם.

ולאחר מכן לפני שממשיך משה רבינו בנאומו, אומרת התורה: "וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל". מכך שהתורה אומרת את זה דווקא כאן, אפשר להבין שהַאֲרַת הפנים והַזְכָּחַת השמש, היא עיקר יסודי בתורה שאותו רוצה משה להניח לפני כל יהודי.

תן חיוך ואפשר ללמוד מכאן יסוד נוסף. משה נמצא באמצע תוכחה באמצע דברי התעוררות חזקים מאוד, והוא מפסיק בהארת הפנים.

זו בחינת 'דבר שיצא מן הכלל כדי ללמד על הכלל כולו', לומר לנו, שכל התוכחה וכל דברי התעוררות צריכים לבוא מתוך הארת פנים. אם אתה רוצה לפעול התעוררות אצל השומעים, ולהוכיח אותם תוכחה שבאמת תשנה אותם – אתה חייב לעשות הכול במאור פנים.

הדברים האלה יסודיים מאוד לכל אדם ובכל זמן. הַאֲרַת פנים היא יסוד גדול מאוד בתורה, יש על כך מקורות רבים בספרים הקדושים. "תן חיוך" זו לא סתם סיסמה, זו עבודת ה' עמוקה המעידה על שלימות הלב, עבודה שיש בה חיבור אמתי עם ה', כוח עצום לעורר באדם שמחה פנימית, חסד גדול עם הזולת וממש הצלת נפשות כמו שאומר ר' נחמן (ש"ה מג). מאור פנים זה התנאי הראשון בקירוב רחוקים, וזה עושה הרבה מאוד קידוש ה'! אפשר לגרום לבן

ספר דברים הוא הנאום הארוך של משה רבינו. נאום הפְּרִיָדָה שבו הוא מוכיח את עם ישראל בדרכי נועם ומעורר אותם לקיום המצוות. הנאום כתוב ברצף מתחילת החומש וכמעט אינו נפסק עד קרוב מאוד לסוף החומש, חוץ מהפסקה אחת בפרשה שלנו. משה מפסיק את הנאום כדי להבדיל שלוש ערי מקלט עבור הרוצחים בשגגה. ולמרות שלפי ההלכה ערי המקלט האלה אינן פעילות בינתיים, בכל זאת חשוב למשה רבינו "לחטוף" את המצווה הזאת כבר עכשיו, ויש בזה מסר גדול לעם ישראל.

על הפסוק "אז יבדיל משה שלוש ערים בעבר הירדן מזרחה שמש", דורשים חז"ל בגמרא: "אמר לו הקב"ה למשה 'הִזְכָּח שמש לרוצחים'", ויש אומרים שאמר לו: "הִזְכָּחַת שמש לרוצחים". אומר רש"י, שלפי הדעה השנייה משה רבינו הבדיל את הערים מדעתו, וה' נתן לו 'הסכמה' וחיזוק ואמר לו: 'יפה עשית'.

מסר עוצמתי

מכאן נלמד מסר חשוב מאוד. משה הוא רבינו, הוא הרב שלנו. יש לימוד הלכה בצורה של שיעור הלכה – שיעור תיאורטי; ויש לימוד הלכה בצורה של 'מְעֻשָׂה רב', כלומר הִלְכָה שנלמדת ממעשיו של הרב בְּפֶעַל. וידוע על פי כללי הפסיקה של מעשה רב' ישנו תוקף חזק יותר מאשר לשיעור הלכה. את כל התורה מוסר לנו משה בשיעור הלכה, אבל להאיר פנים ולהזריח שמש לכל אדם, אפילו לשפל ביותר – את זה מלמד אותנו משה רבינו ב'מעשה רב'! הוא מפסיק את השיעור החשוב של ספר דברים שבו הוא חוזר על התורה, וממחיש לנו הלכה למעשה את קיום התורה:

אומן ראש השנה

הרה"ק רבינו נחמן מברסלב זיע"א

ציווה והזהיר לעשות כרוז שכל מי שמאמין בה' יתברך שיבא אצלי על ראש השנה, איש בל יעדר

לפרטים:
02-5812210

גן הדעת

פנינים, פתגמים, רעיונות, חידושים לפרשת השבוע

פניני חסידות ברסלב

אנכי ה' אלוהיך
 לדעת רבי יהודה הלוי יש חשיבות רבה לעובדה שבפתיחה לעשרת הדברות מצוי הבורא את עצמו כמי שבוחר את ישראל ממזרים ולא כמי שברא את העולם "אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". האמונה שלנו איננה מבוססת רק על הכרתנו בקב"ה כבורא העולם, אלא כמי שפועל בהיסטוריה.

הקב"ה שחרר אותנו מבית עבדים, חולל לנו ניסים, ועלינו להכיר לו תודה ולקיים מצוותיו בל כן, לולא התערבותו בתוך המציאות של היינו מעלים על הדעת "כי אלהים יתחבר אל החומר הנבוא, ידבר עמו, ימלא משאלותיו, ויעשה בקשותיו".

השכל אמנם מסוגל להכיר את הבורא כאלהי הטבע, כסיבה הראשונה, כעילת העולות, אבל לא כמי שמתקשר עם האבות והנחיל לנו מצוות מעשיות, לבחינה הזאת אנחנו מתחברים דווקא דרך סיפור ציאת מצרים ולא דרך סיפור בריאת העולם. זה הטעם שחריטס הביקור האלהי במעמד הר סיני הוא היותו מלך עוזר ומשועי ומגן שהוציא אותנו ממצרים ביד חזקה וברזע נטויה.

לרבי אברהם אבן עזרא דעה שונה בעניין, לשיטתו, הבורא כבר להציג את עצמו

בעשרת הדברות כאלהי ההיסטוריה רק בגלל שאין מעלת בני האדם שוות באמונה, כי רוב המאמינים נולדו מאמינים, האמונה עוברת מדור לדור, שאל אביך ויגדך, ואל טעו תורת אמן, למעלה מהם נמצאים אלו שלמרות היותם נאמנים למסורת מנסים להבין בכוחות עצמם ולקבל דעת מתוך הכתובים, למעלה מהם אלה שלמדו מעשה השם במתכות ובצמחים ובחיות ובגוף האדם בגלגלים בשמות באותיות... "כי לא נתנה תורה אלא לאנשי דעת, ומי שאין לו דעת אין לו תורה, ולאנשי לבב נתנה תורה" ולכן כריטיס הביקור נחלק לשניים, "אנכי ה' אלוהיך" הוא בשביל המשכילים ו"אשר הוצאתיך מארץ מצרים" בשביל ההמונים שאינם יכולים להעפיל אל השכל וצריכים להישען על המסורה והאמונה הפשוטה.

גם ה'נשר הגדול' סובר שהאמונה האמתית צריכה להיות מבוססת על ההכרה המדעית העיונית ולא על המסורת, הניסים ההיסטוריים אינם יכולים לשמש בסיס איתן לאמונה אמיתית, כי "המאמין על פי האותות יש בלבד דומי". מופתים אין בכוחם לבסס אמונה איתנה בנבואת משה, והראיה האמתית לנבואת משה הוא מעמד הר סיני אשר יסוד היסודות שלו הוא ההכרה השכלית הנרמזת במילים "אנכי ה'

כשפנסין את האדם, לוקחין ממנו את שלמות הדעת, שזוהו עקר הנסיון, באשר שמעתי ממנו. (ליקו"ה הלכות ערובי תחומין הלכה ו', י"ז).

ספר רבי ישכאל קארדונוער ז"ל: קששהיני בגאליצ'יה (בהשפעת דלתו או להדפסת ספר ספורי מעשיות) נגש אלי יהודי אחד באמצע הרחוב שאלה הכרתיו כלל, ואמר לי "אם האדם מאמין באמת בהקדוש-ברוך-הוא ויש לו פחד ממנו אין שכן שיעלה על לבו מחשבות גאות והתנשאות? (שיש"ק - ססה)

הדגיש פעם רבי שמואל שפיצא ז"ל לאחד האברכים: דע לך ששמירת הברית הוא המפתח לנגוס דרכו לכל המדרגות ולכל העולמות. (שם ה - שנו)

אמר פעם רבי אפרים ז"ל בעל המחדר ספר ענג שבת: כל מי שאומר את ה"תקון הקלל" נחשב קזה לבד קבר מקקרב לבדו ז"ל. (שם ה - ססט)

א ש ב חיים

- ☆ אדם שיש לו דעת נש לו את בית המקדש.
- ☆ תכלית החיים היא לזכות לדעת.
- ☆ כשנשאלם הדעת נשאלם למה תקוונות!
- ☆ דעת זה להפנים את מה שאתה יודע ולחיות לפי זה.

ש"ת של חסד

שמירת העיניים - דינא ולא חומרא או חסידות דיון המושג ע"י בית ההוראה "חוט של חסד" מאת הרה"ג ר' אלחנן שלום אלגרוד שליט"א

בעזרי"ה, השבוע התחילה תקופת "בין הזמנים" שבה הישיבות הקדושות וכן תלמידי התורה יוצאים ליומי דפגרא כדי לנוח ולנפוש ולאגור כוחות לקראת השנה הבאה.

דא עקא, שחופשה זו יוצאת דווקא בימי הקיץ החמים בהם בעונותינו הרבים חוסר הצניעות נפוץ יותר ושמירת העיניים הינה מלאכה קשה מאוד.

רבי חושיב שהמושג של "שמירת העיניים" הוא חומרא או דבי חסידות, ואילו מדינא לא מחויבים לשמור את העיניים ממראות אסורות. ולא היא! "שמירת העיניים" היא דין מהתורה ולכל הפחות מדרבנן, כפי שיוצא להלן ראיות מהמדרשים, הגמרות וכן מהש"ע ונושאי כליו. ועל אף שיש חולקים בדבר וסוברים שהאיסור הוא רק בהסתכלות ובהתבוננות מעמיקה, רבים הם החולקים ומצד "ספיקא דאורייתא" ראוי להחמיר בדבר, ובפרט באיסור שמשפיע יותר מכל על הקדושה ועל היכולת ללמוד תורה, כמו שכתוב ורבינו זע"א [ספר המידות ערך "ניאוף" את יב] שבשונה משאר עבירות שלא מכבות את הניצוץ הא-לוהי שיש באדם, עבירה זו גורמת לניצוץ הא-לוהי הקדוש להיעלם רח"ל.

ויה"ר שדברים אלו יהיו חיזוק לקראת תקופת בין הזמנים הבעל"ט.

בחרבן בית שני, משום שטיטוס יכול היה להשפיע רק על בית המקדש של מטה, ואילו אהנו מקושרים גם לבית המקדש של מעלה, עיי"ש.

3) הימנעות מעבירת ניאוף - רק בהרחקת המחשבה והראות

אור החיים הקדוש על פי "אחרי מות" [ויקרא י"ב] כתב שניתן להתגבר על תאוות הניאוף רק ע"י הרחקת המחשבה והראות, וגם מי שמחשבתו נקייה - מ"מ אם יראה ראייה אסורה ואפילו פעם אחת, יבוא לידי חטא רח"ל, עיי"ש. ואומר אור החיים הקדוש דברים נוראים! רק עמרם שהתעטר בתואר "חסידא" [קידושין פי"א ע"א], תואר שניתן בכל הבבלי והירושלמי רק לעשרה אנשים נוספים (וש אמורים רק לעוד תשעה), ולא עוד אלא שיהיה רבן של חסידים ובוודאי שמחשבתו הייתה נקייה בתכלית, בגלל ראייה חסרת! התגבר בו כוח היצר וניסכו בו כוחות טומאה אדירים כדי לעבור עבירה! (ועיי"ש בגמ' על תנאים ואמוראים נוספים, קדושי עליון, שכמעט נכשלו בגלל ראייה אחת אסורה).

ור' מתיא בן חרש [ילקוט שמעוני פי' ויחי רמז קס"א, תנחומא פי' "חקת" הוספה סי' א] שהמדרש מעיד עליו שהיו פניו דומות לחמה וקלסטר פניו למלאכי השרת משום שמעולם לא ראה ראייה אסורה, בחר לעורר את שתי עיניו רח"ל מחשש שמא יראה ראייה אסורה אחת! ולא עוד, אלא כששלח הקב"ה את המלאך רפאל לרפאותו, סירב להתרפות והעדיף להישאר עיוור עד סוף ימיו.

איוה"ט"ו [י"ז] [הן בקדושי לא יאמין, כאן ייחד שמו על יצחק ולפי שכהו עיניו 2] וכלוא היה בבית, והיה הוא כמות יוצר הרע פסק ממנו".

הרש"י הזה הוא פחד פחדים! אפילו יצחק אבינו שנקרא "עולה תמימה", הקב"ה לא מאמין בו כל עוד שהוא עדיין רואה, משום שאין עיניו שמורות כראוי. ורק לאחר שמתקיימים ביצחק שני תנאים - גם שאיבד את מאור עיניו וגם שכלוא בבית, הרי שיצר הרע פסק ממנו ורק כעת קבעת הקב"ה מאמין בו. אפילו אם יצחק היה מאבד את מאור עיניו אבל לא היה כלוא בבית, לא היה הקב"ה מאמין בו! נורא ואיום! ומה אנו נענה בתריה!?

בספר "לב אליהו" [כרך ב' עמוד 13] מסופר שפעם ניגש אל הג"ר אליהו לאפיאן אחד מתלמידי הישיבה וביקש רשות לנסוע לחתונה של קרובו. הרב שאל אותו האם הוא בטוח שלא תהיה שם פריצות? הבחור התחיל לגמגם וסיים את דבריו באומרו שלמרות שכן תהיה שם פריצות - לא זה לא יזיק לו. הגר"א לאפיאן נזדעק בשמועו את הדברים הללו, ואמר לבחור: "שמע נא! אני כבר עברתי את גיל שמונים שנה ואני עיוור בעין אחת. ואעפ"כ כשאני עובר ברחוב אני מתמלא פחד שמא ח"ו אכשל בהסתכלות בעריות. ואתה בחור צעיר עם שני עיני-בשר אומר לי כי לא יזיק לך?!". הגר"א לאפיאן אמר לבחור עוד כמה מילים קשות וחריפות והלך ממנו בחרי-אף.

1) שמירת העיניים והמחשבה - יסוד גדול בדת ומהורא ראייה שהאדם אכן מאנשיו של הבורא יתברך

המקור למצות שמירת העיניים היא בסוף פ' "שלח" [במדבר ט"ו, ל"ט]: "ולא-תתורו אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם. אֲשֶׁר-אַתֶּם זֵימִין אַחֲרֵיהֶם". ואיתא בירושלמי [בבב"א פי"ה ה"ה] ששמירת העיניים והמחשבה מהוות ראייה שכן שהאדם הוא אכן מאנשיו של ה' יתברך, עיי"ש. וכתב על מצוה זו ספר החינוך [מנחה שפ"ז] שהיא יסוד גדול בדת ומי שמתרגל למנוע את עצמו פעם אחת מראיית מראות אסורים, יקל עליו להתגבר בפעמים הבאות.

5) ראייה אחת אסורה היא אביזרייהו דעריית ויש עליה דין של ייהרג ואל יעבור

הגמ' בנהדרין [ע"ה ע"א] מספרת על אדם אחד שנתן עיניו באשה אחרת והגיע לחולי כ"כ גדול עד שעמד למוות, ואמרו הרופאים שתקנתו היחידה היא להסתכל באותה אשה בחוסר צניעות, ואמרו חכמי ישראל שום היתר לדבר שכזה אלא עדיף שהאדם ימות מחוליו.

הבי' [ויד"ד סי' קצ"ז ע"א] והרמ"א [דרכי משה סי' סק"ג] הביאו גמ' זו ולמדו ממנה שגם ראייה אסורה היא בכלל אביזרייהו דעריית ודינה ייהרג ואל יעבור, וכך פוסק הרמ"א [ויד"ד שם סי' א] וז"ל: "וכל איש עובד כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים, אף על פי שאין בו מיתה, רק לאו בעלמא, צריך ליהרג ולא לעבור", ומבאר שם הש"ך [סק"ק] שכונתו על ראייה אסורה כפי

2) מחשבות ניאוף ר"ל הם יותר גרועות ממעשה טיטוס בחורבן בית שני

כתוב נפש החיים [שער א' פרק ד'] שמחשבת ניאוף היא יותר גרועה ממה שעשה טיטוס

המשך דבר ראש הישיבה

בהמשך החיים כשיגדלו הילדים, אז צפוי המרור האמתי בצורה של ילדים שעוזבים את הדרך חלילה, לא עלינו ולא על אף אחד מעם ישראל, שזה קשה ממלחמת גוג ומוגוג ר"ל.

מידה טובה מרובה

מצד שני, מידה טובה מרובה. על ידי מעט מאור פנים – החופש יעבור על כולכם בטוב ובנעימים, אתם תהיו שמחים ורגועים, הילדים יהיו מאושרים, והם יקבלו **חינוך אמתי**, חינוך שיתן להם כוחות נפשיים לחזור ללימודים במרץ מחודש וילוו אותם לכל החיים. וזה אפילו לא עולה כסף!

תזכרו טוב, שהילדים לא צריכים לא אטרקציות ולא מעדנים וגלידות למיניהם. "גדול המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקו חלב". זה טבע אצל כל אדם. כלנו צמאים למאור פנים, לחיוך, למילה טובה. אם תיתן לאדם הכול ולא תיתן לו חיוך ומילה טובה – לא נתת לו כלום.

קל וחומר בן בנו של קל וחומר הילדים, שהם צמאים וכמהים לכל מילה טובה של ההורים, שנראה להם שאנחנו אוהבים אותם ושמחים בהם וגאים בהם, שקצת נשתתף בחוויות שלהם, שניקח אותם לשיחה, לטיול רגלי, שנשחק איתם אפילו מעט, וכמובן, שלא נגער בהם ולא נבקר אותם על כל צעד ושעל.

יאר ה' פניו אלינו

זה לא אומר שאתם צריכים לוותר לילדים על סדרי לימוד ועל קריאת שמע בזמן ועוד. ממש לא. אתם יכולים לדרוש מהם הרבה מאוד – אבל תדעו שזה מחייב אתכם להאיר להם את החיים, להזריח להם את השמש. אם הם לא עומדים בציפיות שלכם אל תבואו אליהם בשום טענה, פשוט תתלו את זה בעצמכם שלא הארכתם מספיק, לא הארכתם מספיק את התורה עליהם, ותתחזקו מכאן ואילך.

ה"הפסקה" של משה משמשת למאור פנים. גם ההפסקה בלימוד של הילדים, החופש, "בין הזמנים" – אלה משמשים הזדמנות להטעין את הילדים בהרבה מאור פנים לקראת השנה החדשה. וידוע שהקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם במידה כנגד מידה. אם נזכה להאיר פנים כראוי לכל אדם ובמיוחד לבני ביתנו – נזכה שגם ה' יאר פניו אלינו וישם לנו שלום טובה וברכה, וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל.

את *פה* ואמרו
כפי בית ישראל.

"גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם"

לרגל יומא דהילולא ר' עמרם בן דיוואן ט"ו באב

סיפור לשולחן שבת

יכולו היהודים לספר על עוד נס שאירע על קברו של רבי עמרם... במצב כזה, אמר בליבו, כבר עדיף להתיר להם לעלות אל קברו. עד מהרה נפוצה הבשורה המשמחת כי בוטל האיסור להתקבץ סביב קבר הצדיק. בתוך שעה קלה החלה נהירה המונית למקום. אלפי יהודים, תושבי הסביבה, והמוני העולים שהגיעו ממרחקים וטרם הספיקו לשוב על עקבותיהם, מיהרו אל המקום. באותה שנה הייתה שמחת ל"ג בעומר באשג"ן גדולה מתמיד.

קווים לדמותו

שמו של הצדיק רבי עמרם בן דיוואן נישא בהערצה בקרב יהודי מרוקו ובפי כל מי שנתוודע לאישיותו המיוחדת. הוא נולד בשנת ת"ק בירושלים, שם הגה בתורת הנגלה והנסתר, ונמנה עם תלמידי ישיבת המקובלים. לאחר מכן התיישב בחברון. בשנת

תקכ"ג נשלח על ידי יהודי העיר כשד"ר (שליח דרבנו) למדינות צפון אפריקה. בכתב המיניו שלו הכתירוהו גדולי חברון בתארים: "החכם השלם, סיני ועוקר הרים". רבי עמרם יצא לכמה וכמה מסעות בארצות צפון אפריקה, ושב מהם ובאמתחתו סכומים נכבדים, נדבת ידן של קהילות ישראל בעבור יהודי חברון. נסיעתו האחרונה הייתה בשנת תקמ"ב. בהגיעו לכפר אשג"ן (כעשרה קילומטרים מהעיר ואזאן), תקפה אותו מחלה קשה והוא נפטר שם. על אף שנות חייו הקצרות – ארבעים ושתיים שנים בסך הכול – נחקה דמותו על לוח הדורות. עד עצם היום הזה מוזכר שמו ביראת כבוד. נתקיים בו ברבי עמרם "גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם". זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמנו!!!

ייאמן: מדורה ענקית בערה בצמוד לקברו של רבי עמרם; קולות רמים של שירה ושמחה עלו סביבה, משל היה המקום מלא וגדוש חוגגים. כמה מן החיילים החליטו לגשת לקבר ולבדוק את הפלא מקורבו. בהגיעם למקום

ארבעים ושתיים שנים בסך הכול היו חייו של הצדיק ר' עמרם בן דיוואן, אך דמותו הקדושה והאצילית נחקה על לוח הדורות. עד עצם היום הזה מוזכר שמו ביראת כבוד. אף נתקיים בו ברבי עמרם "גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם". סיפורים רבים, על ניסים וישועות שאירעו על ידי התפילה על קברו, עוברים מפה לאוזן בפי יוצאי מרוקו. קברו של רבי עמרם שימש אבן שואבת כל ימות השנה, אך פעמיים בשנה משך אליו המון רב במיוחד – ביום פטירתו ט"ו באב. ובל"ג בעומר, יום הילולת רבי שמעון בר יוחאי. ביום זה נהגו אלפים מכל ערי מרוקו וכפריה לנהור למקום הקבר, להבעיר מדורה ענקית בקרבתו, ללמוד קבלה, לשיר ולשמח

הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים פְּהֶכְנֶסֶת שַׁבָּת (הכנסת אורחים ד')

הקבר התפלאו לגלות כי במקום שוררת עלטה ושקט מוחלט. חזרו החיילים לעמדותיהם והנה המחזה הפלאי חזר ונשנה, וקולות ה'חוגגים' נשמעו שוב למרחקים. חבריהם של החיילים שיצאו למקום התקשו להאמין גרסתם, עד שהלכו בעצמם למקום הקבר. גם הם מצאו במקום רק חושך ודממה. בשלב מסויים התחילו החיילים לחשוש כי האש וקול החוגגים מקורם בשדים וברוחות שהוועקו על ידי היהודים. ככל שהוסיפו להתבונן במדורה הגדולה ולהקשיב לצלילים שבקעו מכיוונה, השתכנעו והלכו כי אמנם כוחות אופל השתלטו על האזור ועוד מעט קט יקומו עליהם לעשות בהם שפטים. אט אט החלו החיילים להישמט מעמדותיהם, עד שבמקום לא נותר אפילו חייל אחד. מבוועתים עד עומק נשמתם התקבצו החיילים סביב ביתו של המושל, ובהתרגשות רבה סיפרו לו על הפלא המתרחש בחלקת הקבר של הצדיק היהודי.

– לכבוד התנא. חלפו שנים. באחד הימים מונה לוואזאן מושל שונא יהודים. במיוחד הכעיסה את המושל נהירת היהודים אל קבר רבי עמרם, שהיה בתחום שליטתו. סיפורי הניסים שהתהלכו סביב הצדיק וקברו הוציאוהו מכליו ממש. והוא החליט לעשות מעשה אשר לא יעשה. שנה אחת החליט המושל לשים קץ לדבר. בהתקרב ל"ג בעומר הציב חיילים חמושים סביב הכפר אשג"ן, והפיץ הודעה כי כל יהודי אשר יעז להתקרב למקום בל"ג בעומר מתחייב בנפשו. יהודי האזור, ששמעו על הגזרה החדשה, הצטערו מאוד, אך נאלצו לציית לה, מתוך פחד. לעומת זאת, תושבי הערים והכפרים המרוחקים יותר, לא ידעו על האיסור הפתאומי ויצאו לדרכם, כמדי שנה.

רק בהגיעם לוואזאן נודע להם כי לא יוכלו לפקוד את קבר הצדיק וכי עשו את דרכם לשווא. הגיע ליל ל"ג בעומר. על הגבעות סביב אשג"ן ובכל הדרכים המובילות אל מקום הקבר עמדו חייליו של המושל. הערב ירד. קרבה ובאה שעת ההדלקה המסורתית. שקט מוחלט שרר במקום ובכל הסביבה כולה לא נראתה נפש חיה. לפתע הואר הכפר באור חזק. לחיילים ששפשו את עיניהם בתדהמה נגלה מחזה שלא

דרושות
טלפניות

עם תחושת שליחות

סביבה צנועה

שעות נוחות

אווירה חמה ומשפחתית

תנאים טובים

מקומך איתנו! 02-5308002

חינוך באבה

הגנים בחופש? תלוי את מי שואלים מאת הרב יצחק אבוחצירא. מחנך ויועץ חינוכי

"אמא איזה כיף, אנחנו כבר בחופש הגדול!!!! בשביל הילדים, החופש הוא באמת סיבה לחגיגה. אבל, האם גם אמא ואבא חושבים כך?"

רגע לפני ששוב הרעיונות- מה עוד עושים בחופש, נודקים לאווריר: קייטנות, טיולים, הצגות, לונה פארק, בריכה, נסיעה לים, מחשב, חופשה במלון, שבת במירון, איפסון אצל קרובי משפחה, שעמום, ועוד פעם שעמום והסוף הבלתי נמנע: וויכוחים ומריבות בין האחים והאחיות, שלא נותנים לנו מנוח ומשוים את הטמפרטורה בבית עם המזגן, לזו שבחוצץ...

ממש רגע לפני שאנחנו מכריזים על נצרות זמנית ובורחים מהבית או לחילופין מתאשפזים במוסד סגור עד סוף החופשה, ננסה השנה בע"ה להחזיק את עצמנו עוד קצת בשפיות.

נצרות זמנית

האמת היא, שרובנו נמצאים בקלחת הרתחת הזו, כל שנה מחדש. כמעט ונדמה שגם השנה נשקע עד כלות הכוחות ב"ביצת החופשה" הזו, תוך כדי תפילה שכבר יגמר החופש ותתחיל שנת הלימודים.

תקשיבו לי רגע! ממש רגע לפני שאתם מרימים ידיים ונותנים לילדים לעשות ככל העולה על רוחם, אני רוצה לספר לכם: שיש תקווה. וכמו שרבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב שאג בקול גדול: "אין שום ייאוש בעולם כלל!!!!" החופשה, באמת קשה ומעיקה, אבל היא איננה סוף העולם!

מה? אתה רוצה לספר לנו שאפשר ליהנות מהחופש! האם אתה בטוח שקיימת אפשרות לעבור את החופש הגדול כך שגם אנו וגם הילדים ייהנו, יפיקו משהו ולא רק "יאכלו האחד את השני"??

כן! עם קצת תקווה ועוד קצת תפילה אתם יכולים לעבור את החופש בשלום ואפילו בהצלחה. אני לא מבטיח לכם, שהחופשה תהיה חלומית ואתם תיהנו מכל רגע, אבל בנסיבות הקיימות שאנו נמצאים 24 שעות עם הילדים וגם צריכים לספק להם את יצר השעמום, קיימת דרך עם מעט השקעה ויצירתיות שבה נוכל לגרום לילדים ולנו- ליהנות בע"ה בחופשה.

אז איך עושים את זה?

חלומות באספמיה- האמת היא שכדי לעבור את החופשה בהצלחה, חייבים להמשיך לילדים את ה"מסגרת", ליד ללא מסגרת פשוט "משתגע".

אז איך עושים את זה?! צריך לרשום את הילדים לקייטנה החל מהיום הראשון של החופשה ועד

כי: החופשה מספסל הלימודים בבית הספר, אינה ח"ו חופשה מהיהדות, אך מאחר ובאמת אנו זקוקים למנוחה, לכן נשלב בין השניים. כמובן לא נוכל לעבור על הלכה, ולא ייתכן שבחופשה נקום בשעה 10 ונתפלל במניין של 11, אבל מצד שני נתכנן את הזמן ונשאיר זמן מני למנוחה.

גם סתם שכיבה על הספה או על הדשא בגינה, מנוחה בה המח יכול לשייט בעולמות משלו, ללא חובות ומטלות-חשובה, הרי גם בשביל זה נועד החופש. מכל מקום הילדים זקוקים גם לפעילות יותר "חופשית" ממנוחה על הדשא, ואת זה כאמור צריך לתכנן איתם- הכלל העיקרי שינחה אותנו הוא: "ליצור אווירה נעימה בלי הרבה לחץ ומריבות" ובעיקר בזמן שאנו עורכים ביחד עם הילדים, את זמן ותכנון החופשה.

זכרו: תכנון מראש תוך כדי בירור צרכים, התחשבות ברצונות, שיתוף פעולה, תניית אמון ויצירת אווירה רגועה - מבטיחים ירידה משמעותית בת"קלות בתקשורת. בתחושות הכעס ובשימוש גובר במושג "משעמם לי, אין לי מה לעשות, כולם יוצאים ל... ורק אנחנו כל היום בבית..."

וטיפ אחרון: בעוד חודש, אחרי שתתחיל מחדש שנת הלימודים, כאשר כולם חוזרים למקומם בשלום-קחו פסק זמן של יום יומיים וצאו גם אתם ההורים לחופשה "למילוי המצברים" אחרי הכול גם לכם מגיע איזה שהוא פרס על שלא ירדתם "לגמרי" מהפסים.

לייעוץ טלפוני ללא תשלום/או לתיאום משישה צדד קשר בימים ג' - ד' משישה 10-8 בערב
נייד: 0548-434-435
מייל: a0548434435@gmail.com

בדיחות הדעת

שני מקבצי נדבות, ישראלי וגוי יושבים זה מול זה באחד הפרברים של לונדון ואוחזים בשלט עשוי קרטון. הגוי חי בעוני רב ומצליח לגרוד כל יום 4-5 יורו, בעוד הישראלי ממיליונר החוזר כל יום הביתה עם מאות יורו בתיק...

יום אחד שואל הגוי את הישראלי: "תגידי, איך זה שכולם תורמים לך בנדבות, ואילו ממני מתעלמים?"

"מה כתוב בשלט שלך?", שואל הישראלי. "כתוב שאני מובטל עם שישה ילדים רעבים לאוכל", השיב הגוי, "ומה כתוב בשלט שלך?"

"תלמד ממני", צוחק הישראלי ומציג את השלט שלו, ובו כתוב: "חסרים לי רק 10 יורו לחזור לישראל!"

זמנים ואתחנן

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
19:04	19:21	19:15	19:20
20:18	20:21	20:22	20:19
20:55	21:53	20:56	20:54

ישעיה פרק מ', א-כ - נחמו נחמו עמי
יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" רח' שמואל הנביא 10, ירושלים ת.ד. 57669. טל: 02-5812210 פקס: 02-5812252 להצטרפות לקבלה בדוא"ל ולתגובות כתבו לנו 5812210@gmail.com

לגבי השאיפות של הילדים מהחופשה! **קבצו את הרעיונות**- אספו מכל הילדים את רעיונותיהם לרשימה ארוכה ככל האפשר של פעילויות שתהיינה מוסכמות עליכם ועל ילדיכם כגון: משחק משותף, בריכה, נסיעה באופניים, פעילות במתנס"ס, שינה אצל חבר, יציאה לטיול רגלי בערב, נסיעה לקרובי משפחה, קניית משותפות של ציוד לבית הספר וכדו'. אל תמנעו להוסיף לרשימה זו גם את הפעילויות שלכם כהורים למשל: ימי עבודה, טיול משפחתי, התחייבויות אחרות וכדו'.

שבו ותדונו עם הילדים על הרשימה.

ל"ז מתכונן- לצורך העניין, הכינו לוח שנה גדול. כתבו בו את הימים של החופש, החליטו בערך מה יהיה סדר היום לכל יום ומה הפעילות שקבעתם ביחד לעשות. לאחר שהגעתם להחלטה- סמנו בכל יום מימי חופשת הקיץ את התוכנית המפורטת עד כמה שניתן, לאותו היום. לעיתים מומלץ לרדת לדיוק של שעות. כמובן, שתפו במשימה זו את הילדים. ברגע שהם שותפים להחלטות, הסיכויים לריב, להתמרמרות או חוסר שביעות רצון - יורדים פלאים!.

הפרד ומשול- מה שיפה כאסטרטגיה מלחמתית מדינית, יפה גם לנו בבית. כאשר יש התנגשויות בן רצונות, למשל אם שני ילדים רבים על אופניים/משחק מסוים או מחשב (זוכרים שרצוי לא להכניס מכשיר זה לבית כלל), נסו לבצע הפרדת כוחות. ניתן להחליט למשל שהילד הגדול יותר, יוכל להשתמש במשחק/אופניים/משחק בשעות הבוקר בו הקטן הולך לקייטנה/פעילות חוג/חבר והילד הצעיר בצהריים. הפתרון הזה ימנע את המריבה ואפשר ליישם אותו בכל מחלוקת.

ביחד ולחוד- נסו ליצור זמנים בהם הילדים נמצאים יחד וזמנים בהם הם נמצאים לחוד, על מנת ליצור מצב של עניין משותף וגם מנוחה של האחד מהשני.

קביעת מטלות מראש- כאשר נקבע מטלות ברורות ומוסכמות מראש, כגון: מי אחראי על עזרה בהכנת ארוחת צהריים, מי מטפל בתינוק, קיפול כביסה, טאטוא הבית, שמירה על אח/אחות קטנים, הדבר יקטין מאוד את האפשרות של הימנעות מעשייתן או סידרה של תלונות בעקבותיהן. בהירות מידע היא דבר הכרחי כדי לרתום את הילדים ואפילו את הקטנים לעשייה.

אל תלחמו בהם קבלו אותם- ילדים מתבגרים נוטים "לחיות" בזמני החופשה בעיקר בשעות הערב המאוחרות. החופש, הוא זמן של סנהה רוחנית ורבות הצרות שנגרמו משעות בילוי אלו. מהקץ שעבר, נוספו לחרפתנו בעיר ירושלים כמה מאות בחורים שעברו את מפתן הישיבה בסוף זמן קיץ ועדיין לא שבו אליה.

מנתוני המחלקות המטפלות בנוער נושר, מעל 60% מהנערים המשוטטים ללא מסגרת לימודים, הינם בני נוער חרדי או חרדי לשעבר. חובה עלינו להבין את הצרכים של הנער המתבגר ועם כל זה חובה עלינו ללמד את הנער, לנתב את אש הנעורים הבעורת בו. אין לי פתרונות קסם כלליים ועל כל הורה להתייעץ עם רבו מה מותר ומה אסור וכיצד לעבור את החופש בשלום.

בכל מקרה, הסכימו מראש על מקום היציאה ועל שעות פעילות הכוללות שעות יציאה ושעות חזרה ברורות, עם מי הוא יוצא ולאן. כאשר נבין את הצורך של המתבגר נוכל לפתור את המחלוקת מתוך קבלה והבנה ולא מתוך מלחמה וכך גדל מאוד הסיכוי לשיתוף פעולה מלא.

מנוחה היא לא בטלה- זכרו את מאמר חז"ל: "במתים, חופשי! כיוון שמת אדם נעשה חופשי מן המצוות" וכל זמן שיהודי חי הוא עבד ה' ויש לו מטרה ותכלית בחיים. עלינו להחדיר בילדים

יום אחד לפני תחילת הלימודים, הילדים יצאו לקייטנה בשעה 8 בהסעה. יתפללו, יאכלו ארוחת בוקר, ילמדו קצת, יעשו פעילויות, בריכות, טיולים, הצגות ויצירות, יאכלו ארוחת צהריים מבלי לנוח אפילו דקה אחת, ימשיכו בפעילויות עד השעה 4 ויחזרו הביתה בהסעה עיפיים ומרוצים.

בבית, אני מאמין שנוכל להסתדר עם מקלחות, ארוחת ערב...למטיה, שהרי לאחר יום פעילות ארוך, הילדים יהיו סחוטים ועיפיים ואת השעה 8 בערב הם יראו מתוך החלומות.

אם הרעיון נשמע לכם ומצאתם את הקייטנה הזו, תעשו לי טובה אישית: תתקשרו ותתנו לי את הטלפון בכדי שאשימו גם את ילדי לקייטנה, אבל אם אתם לא מכירים קייטנה כזו ואתם מתכוונים, להישאר בבית עם הילדים -אז אני מקווה שבע"ה יש לי כמה טיפים בשבילכם.

שבו בנחת על הספה, תשתו כוס מים קרים, פתחו את הנחיריים, קחו אויר נקי ונשמו לרווחה, חייכו לעצמכם והירגעו, אם הצלחתם להירגע אתם יכולים להמשיך לקרא.

אך אם הילדים טיפסו עליכם תוך כדי משחק תופסת או שהייתם חייבים לרוץ לחדר הילדים להפריד בין מריבת הילדים, חזרו על פעולות הרגיעה מחדש.

תפילה- ראשית כל, כמו כל פעולה, עלינו להתחיל בתפילה. שמי שהישארות עם הילדים בחופשה, הוא סוג של ניסיון ואת הניסיון, עוברים בהצלחה רק ע"י תפילה אישית. נתחיל את היום ביחד עם הילדים- בשיחה עם ה'. זוהי גם הזדמנות מיוחדת, לשוחח עם הילדים על הקשר שלנו עם ה' יתברך על ידי תפילה וההתבודדות.

הורים שמצליחים להחזיר את ה' לתוך הבית, פתרו בעצם, את כל בעיית החינוך של הילדים. מי שהבית שלו מושתת על אמונה וגם ההורים כפופים להחלטות התורה, בית כזה הוא בית מסודר, שהרי יש שמנהיג אותו, ובית שיש לו מנהיג, הוא בית של הצלחה! לאחר העבודה על התפילה, ניגש לעניין. איך מתכננים את החופשה!

תאום ציפיות- שבו עם כל ילד בנפרד ובררו איתו מה הוא רוצה לעשות בחופשה, מה חשוב לו ולמה הוא מצפה. הרבה פעמים אנחנו חושבים על רעיונות "מדליקים" ומסתבר שהם "מדליקים" רק אותנו ואילו הילד כלל לא בעניין, לכן שיתוף שלו יוכל להוריד את רף התלונות ולקבל אינדוקציה

בס"ד

חדש! חדש! חדש!

קו האמונה

לשמוע אמונה כל יום כל היום

02-6444250

להתחזק יחד עם הרב שלום ארוש שליט"א

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש טז מנחם אב תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 7:04 תל-אביב: 7:19 חיפה 7:12 מוצאי שבת: ירושלים: 8:19 תל-אביב: 8:22 חיפה: 8:23 ר"ת: 8:55

פרשת ואתחנן תפלה על הזולת

להתפלל ולבקש רחמים על הזקוקים לישועה !

נלמד מהפסוק: "ואתחנן אל ה'... לאמר" (פרק ג-כג)

ואמרו חז"ל (במד"ר) מהו לאמר: אמר רבי עזריה לאמר לדורות שיהיו מתפללין בשעת הצרה שהרי משה אעפ"י שנאמר לו, לא תעבור את הירדן הזה התחיל מתחנן. ובמדרש תנחומא מובא: לימד משה את באי עולם שלא יאמר אדם הואיל וחולי שלי מסוכן ועשה דייתיקי וחילק כל אשר לו, לא יאמר הואיל שעשה דייתיקי לא יתפלל עוד, אלא יתפלל, שאין הקב"ה פוסל תפלת כל בריה וכו'.

כבר הזכרנו בעבר שיסוד התפלה האמיתית והמקובלת [שעליה נאמר "לכל אשר יקראוהו באמת"] היא, כאשר תולה המתפלל את כל יתרו ונתקוותו בהש"ת בלבד ללא שיוור. שאם שייר משהו במחשבתו שיכול להעזר בעוד גורם זולתו, אין זה רק חסרון בשלימות התפלה, כפי ששייד לומר בשאר מצוות, [שקיים מצוה רק לא בשלימות] אלא כל מהות התפלה שונה בתכלית. עד כדי כך שיתכן שאין זו תפלה המתקבלת, לעומת תפלה של זה התלוי כולו רק בהש"ת, היא שמתקבלת ברצון.

דוד המלך ע"ה הגדיר את הרגשת התלות הזו, במילים "כגמול עלי אמו". כך צריך אדם להרגיש, שאין שום גורם בעולם לסמוך עליו ושום צד להעזר בו מלבד עזרתו יתברך, וזה בא לידי ביטוי בכמות ההפצרה החוזרת ונשנת בתפלה, כמו שמצינו בתפלתו של יצחק אבינו, וכמו שמצינו בפרשתנו שמשה רבינו התפלל שוב ושוב כמנין "ואתחנן".

ומכאן נובעת גם שלימות הכוונה בתפלה, כפי שמצאנו באותו מעשה המובא בגמרא (ראש השנה יח.): שנים שעלו לגרדום על אותו עוון, אחד ניצל והשני לא. ומבארים חז"ל מדוע זה ניצל וזה לא? משום שזה התפלל ונענה וזה התפלל ולא נענה. ושואלים חז"ל: מפני מה זה נענה וזה לא נענה הרי שניהם התפללו? ומתרצים: זה התפלל תפלה שלימה [בכוונה] ולכן נענה, והשני לא התפלל תפלה שלימה ולא נענה.

ועדיין לא מובן. הרי שניהם בסכנה. וכי יעלה על הדעת שהאחד יזלזל בסכנה ויתרפה מלהתפלל תפלה שלימה? אלא צריך לומר שההבדל ביניהם היה עוד קודם התפלה. כי זה תלה כל יתרו בהקב"ה בלבד וממילא כשהתפלל הייתה תפלתו שלימה ואילו האחר הרהר שמא ישנה עוד איזו שהיא דרך טבעית להנצל וממילא לא היתה תפלתו שלימה.

ידועים דברי חז"ל (תענית ל: ורשב"ם ב"ב קכא.): "לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב..." אחד הטעמים: יום שכלו בו מתי מדבר. והביאו רש"י ותוס' (תענית שם וב"ב שם) ממדרש איכה שכל ארבעים שנה שהיו במדבר, בכל ערב ט"ו באב היה כרוז אומר צאו לחפור והיה כל אחד ואחד יוצא וחופר לו קבר וישן בו וכו' ולמחר הכרוז קורא: יבדלו חיים מן המתים וכל שהיה בו נפש חיים היה עומד ויוצא, וכל שנה היו עושין כן, וכך גם בשנת המ', והנה לבוקר עמדו כולם חיים וחשבו שטעו בחשבון וכך המתינו עד ליל ט"ו, ולא מת אחד מהם. ואז הבינו שביטל הקב"ה אותה גזירה קשה מעליהם ועשו יו"ט.

ותמוה: היאך יתכן שתבטל מהם הגזירה והרי הקב"ה נשבע שדור המדבר ימותו כולם וכתוב "אני ה' דיברתי אם לא זאת אעשה" וגו'!! ותיירץ בספר עטרת פז (על סדר הסליחות) שההבדל בין הקבוצה הזו האחרונה לכל הקודמות, שבכל שנה כשנכנסו לקברים לא היו בטוחים שהם אלו שימותו בוודאות באותה שנה, והיה ספק בלבם שמא יחיו עד לשנה הבאה, ואולם הקבוצה האחרונה ידעו שהם ימותו בוודאי, ונשאו תפלה ותחינה להקב"ה, בכל ליבם שירחם עליהם ויבטל מעליהם את הגזירה הזו. תפלה שלימה זו שבאה מכל עומק הלב היה בכוחה לבטל אף גזירה קשה ונוראה זו.

"עומד לפני ה'"
כיצד?

סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל ששמע מהגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל מעשה על זקנו רבי דוד זצ"ל שהיה מנהל אחוזה בחצר אחד הפריצים. פעם התפאר הפריץ באזני חבריו השיכורים, שמנהל האחוזה שלו צדיק גדול, וכשהוא עומד בתפלה לפני קונו אינו שומע דבר. אם יירו ברובה ליד אזנו [והרובים באותה עת השמיעו רעש רב] לא יחוש בכך כלל.

לא האמינו חבריו לדברי הפריץ והתערבו עמו שלא יתכן כדבר הזה. נטלו רוביהם לבחון, האם אמת נכון הדבר. יצאו לשדה, שם עמד רבי דוד בתפלה.

כל הפריצים טענו את רוביהם, גם הפריץ המארת. כולם, מלבדו, כתפו את רוביהם. כשהשתחוה ב"מודים" ירו מעל לראשו, ולא שמע את רעמי המון היריות. נשאר כך, שחות, עד שהזדקף לאיטו.

כשפסע רבי דוד שלוש פסיעות בסיום תפלתו, הופתע לראות את ההתגודדות מאחוריו.

הפריץ המאושר שזכה בהתערבות סיפר לו על המאורע ואמר: "אילו היית נבעת מקול היריות, הייתי אני יורה בך!"

והגדת - ח"א

מצוה המורה זו של כיבוד אב ואם, נלמדת מהפסוק: "כבד את אביך ואת אמך כאשר ציוך ה' אלוקיך למען יאריכון ימיך ולמען יטב לך" (פרק ה-טז)!

ואמרו חז"ל: כיבוד אב ואם הוא אחד מן הדברים שאדם אוכל פירותיהו בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, דכתיב ביה למען יאריכון ימיך ולמען יטב לך (קידושין מ.).

דרשו חז"ל בגמרא (קידושין לא.): בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהיה לך, אמרו אומות העולם: לכבוד עצמו הוא דורש. כיון שאמר כבד את אביך ואת אמך, חזרו והודו למאמרות הראשונות, ויש להבין פשרו של מאמר זה ומה משנה לנו מה אמרו אומות העולם?!

וביאר המגיד מדובנא זצ"ל (בספרו אהל יעקב) שהרי ידוע כי הרבה מצוות בתורה - ובהם כיבוד אב ואם - הם שיכליות ויש בהם תועלת רבה לבריות מצד הטבע, וממילא היה האדם מקיימם גם לולא ציווי ה', ועם זאת, כתבם השי"ת בתורתו כדי לזכות את ישראל בקבלת השכר עליהן וכדברי חז"ל "גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה".

ולפיכך, ברוב טובו וחסדו, הרבה הקב"ה לישראל תורה ומצוות גם כאשר האדם היה מקיים אותם מבלעדי מצוות התורה. וכמו שאמרו "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות".

עובדה זו שכתב הקב"ה את המצוות הללו בתורתו, מהוה הוכחה לאומות העולם, כי כל מצוות השי"ת הכתובים בתורה אין הם כדוגמת המצוות שמלך בשר ודם מצוה את עבדיו לתועלת שלו, אלא הם רק לטובתם, לתועלתם ולתיקון נפשם של עבדיו. ממש כאותו רופא ויועץ טוב שמזהיר מה טוב לאכול ומה לא, הרי אין זה לטובתו האישית אלא לטובת כל שומע. לזה נועדו כל מצוות ה' וכמו שכתוב: ויצונו ה' לעשות את כל החוקים... לטוב לנו כל הימים לחיותינו כהיום הזה".

דבר זה למדו אומות העולם מכך, שכיבוד אב ואם אף שמחוייבת היא מצד השכל והטבע, כתבה השי"ת בתורתו, ואם לא היה רוצה לזכות את האדם לא היה מהצורך לצוות על זה. מכך הבינו האומות שאין זה כמו שחשבו בתחילה כששמעו את הדברות הראשונות דימו שזה כמלך המצווה את עבדיו לתועלת עצמו, וממילא להם אין זה נוגע ואין להם צורך לחוש למצוותיו. אך אחרי ששמעו את מצות "כבד את אביך" הבינו שהמצוות נועדו לטובת האדם, כאמור. ואם כך גם עליהם חובה להזהר בהם לטובתם ולתועלתם.

הגאון רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל מאיר את יסוד מצות כיבוד אב ואם בדברים הבאים: מצות כבד את אביך ואת אמך דורשת מאתנו לגלות בכל דרך שהיא ובכל התיחסותנו אל ההורים, את הכרתנו העמוקה בדבר החשיבות הגדולה שה' נתן להורים כלפינו.

"מדרכי הכיבוד הוא" - ממשיך הרב הירש - "בראש ובראשונה, לשמוע בקולם ללא תנאי ולמלא כל רצונם בזריזות, ובלבד שרצונם לא יהיה מנוגד לרצון ה'. שהרי על ההורים להיות דוברים ומתווכים לרצון ה', והרי זאת תעודתם וחשיבותם הגדולה. תעודה זו של ההורים היא יסוד מצות כיבוד או"א, ולא מדת החסדים, גדולה או קטנה, שגמלו לילדיהם... כגובה שמים מארץ - כן גבהו הדרישות החלטיות והכבירות של מצוה זו מכל חובה מוסרית, ששיטת המוסר הרגילה מסוגלת מתוך שיקולים של הכרת טובה".

לכבד "טובה אחת קטנה"...

הגה"צ רבי שלמה זלמן אונסדארפער זצ"ל היה מגיד מישרים בפרעשבורג, כל ימיו השתוקק מאוד לעלות לארץ ישראל, דרך שארכה בימים ההם הלוך ושוב כחמשה חודשים, אך מכיון שלא היתה הפרוטה מצויה בכיסו, נשאר הדבר רק בגדר חלום ותקווה טובה.

פעם אחת בעצם יום הפורים ניגש אליו אחד מעשירי העיר ונתן לו מתנה כרטיס נסיעה לארץ ישראל. כמובן רש"ז שמח מאד ומיד החל בהכנות לקראת הנסיעה הגדולה שרבות ציפה לה.

בהתקרב מועד הנסיעה, הגיע רש"ז לבית הוריו, שדרו בעיר אחרת, כדי לקבל מהם ברכת הדרך קודם צאתו. בעודו מדבר עם אמו אמרה לו האם: "טובה אחת קטנה אני מבקשת ממך, מיד בהגיעך לארץ הקודש, בתום שני חודשים ומחצה, אנא שלח נא אלי מברק המודיע לי על בואך בשלום לארץ הקודש, וכך אוכל לישון ביתר רוגע"...

מיד כששמע בקשה זו מפי אמו הבין רש"ז כי זה אומר שבמשך כל ימי הנסיעה לא תישן אמו ברוגע, נענה ואמר לה: "אם כן, אבטל את הנסיעה". אמרה לו אמו: "ח"ו! וודאי שעליך לנסוע אלא שתודיעני בהגיעך". אך רש"ז שהבין לעומקן של דברים, והרגיש ללב אמו, ביטל מיד את כל הנסיעה שכל כך חלם עליה וכה השתוקק לה, ובלבד שלא לפגוע בכיבוד אב.

באר החיים

"כיבוד אב" ע"י שליח...

לפנינו מעשה שסיפר הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל (בלי להכנס לפן ההלכתי שבו) על **"כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל** שכידוע היה קדוש ה'. לא נהנה מהעולם הזה. פרוש ומסוגף בתכלית.

והנה אביו **"כ"ק האדמו"ר רבי יששכר דב זצ"ל** ששהה בעיר אחרת, שמע על הסיגופים של בנו. שלח אליו שליח שיודיע לו שהוא גוזר עליו בגזרת כיבוד אב, שמיד לאחר שיקבל את ההודעה, יכין לעצמו סעודה דשינה ויאכל את כולה.

הגיע השליח לרבי אהרן ומסר את שליחותו. שמע רבי אהרן "כיבוד אב" ומיד רץ להכין לעצמו סעודת מלכים. כשסיים להכין את הסעודה פנה לשליח ואמר:

"יש לי מצות כיבוד אב. זו מצוה נוראה. אבל אתה יודע שיש דין של "שלוחו של אדם כמותו". השליח הוא כעין המשלח. אם כן, אני מבקש ממך טובה. אתה תהיה השליח שלי. לי קשה לאכול. תתישב ותאכל בשליחותי את כל המאכלים, אני רוצה לזכות במצות כיבוד אב....

ככבוד ובמורא...

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל היה מוסר שיעורים בפני מאות שומרי תורה בבית הכנסת "אהל רחל". כשהיה אביו נכנס הפסיק מיד... קם בחרדה, בכבוד ובמורא, מלוא קומתו, וכל הקהל עמו.

וכשהיה אביו קם לצאת, אך רואהו בקומו, נעמד בחרדת קודש מלא קומתו. הביט בו כפי שמביטים בספר התורה. רק כשיצא אביו חזר להתישב. מאז היה מביט בתכיפות, לראות האם אביו חוזר.. וכשנראתה דמותו בפתח, שב וקם בחרדה. אביו התנהל לאט מחמת זיקנותו, והיה עוקב אחריו בעמידה עד שישב במקומו, וכך כשיצא בשנית ובשלישית באותה אימה ויראה.

והיה רבי בן ציון אומר לתלמידיו: "אילו היה אבי אומר לי לעמוד כל הלילה ליד מטתי כי יש לו הנאה מכך, הייתי עומד!" וכשהיה בוחר אתרוגים, היה נותן לאביו את הטוב והמובחר, ההדר שבהדר רק לאחר מכן בחר עבור עצמו.

יגילו במלכם

הוזהרנו שלא לפגוע בכבודם של תלמידי חכמים!

נלמד מהפסוק: "את ה' אלוֹקֶיךָ תִירָא" (פרק ו-יג)

ואמרו חז"ל: שמעון העמסוני, ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל אתני שבתורה, כיוון שהגיע ל"את ה' אלוֹקֶיךָ תִירָא" פירש... עד שבא רבי עקיבא ולימד: "את ה' אלוֹקֶיךָ תִירָא" - לרבות תלמידי חכמים (פסחים כב: ב"ק מא. קידושין נז.). וכתב בעל הטורים: "תירא" בגימטריה "תלמידי חכמים". ואמרו חז"ל (סנהדרין צט:): מיהו אפיקורס? זה המבזה תלמיד חכם. והמבזה תלמיד חכם הריהו מבזה דבר ה' ואין לו חלק לעולם הבא. וכן אמרו חז"ל (שבת קיט:). לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים.

כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל (בשיעור חומש ורש"י פר' חיי שרה תשל"ח) ביכה מרה את מצב ביזוי גדולי התורה בדורינו וכך זעק מנהמת לבו: "לדאבונינו, דבר יום ביומו, שומעים אנשים אשר חיייהם חיי הפקר ופיהם פה של הפקר, להיות מלעיבים במלאכי אלוֹקֶיךָ ולדבר ככל העולה על רוחם רח"ל. בדורינו צריכים אנו בכל יום לקרוע קריעה על דיבורי החירוף והגידוף שנשמעים דבר יום ביומו על צדיקים ות"ח וגדולי ישראל, שכבר אמרו חז"ל (ר"ה כה): יפתח בדורו כשמואל בדורו.

"הלא גם אם לא היה מדובר בת"ח וצדיקים, עדיין איסור לשון הרע על כל יהודי הוא נורא ואיום... על אחת כמה וכמה במי שפוער פיו לדבר סרה ולהוציא לעז על ת"ח ויראי ה' שבוודאי עונשו חמור ונורא... יש בני אדם שעל כל דבר קטן כגדול הם זועקים מרה שזהו אפיקורסות ויש לבערו מקרב המחנה, אך מדוע לא ישימו על לב שהדיבור על תלמידי חכמים וגדולי תורה הוא בוודאי אפיקורסות. אם יש אדם שאין מוצא חן בעיניו דרכו ושיטתו של איזה ת"ח, לכל היותר יכול הוא לגמור בדעתו שאינו חפץ לבקר בהיכלו ולא לדבר עמו, אבל חלילה מעשות כדבר הזה לדבר סרה על תלמיד חכם. ה"י.

"המבזים תלמידי חכמים וגדולי תורה, הרי זה ידים מוכיחות שאין התורה חשובה אצלם למאומה, רח"ל... לדאבונינו אין איש שם על לב להתעורר ולזעוק מרה על האסון הנורא שפקד את העולם בדורינו, שכבודם של תלמידי חכמים מושפל עד שאול תחתיה. וביזוי תלמידי חכמים אינו רק במי שמדבר בעצמו דברי גנאי עליהם, אלא אף מי שרק שומע ואינו מוחה או שאינו אוטם אזנו משמוע דברי נאצה אלו, וכל שכן אם הוא מעלה על פיו בת שחוק וקורת רוח משמיעת הדברים, שגם הוא בכלל מבזה תלמידי חכמים." ע"כ חלק מדבריו הנוקבים של כ"ק האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל.

בעקבות מעשה שהיה (וראה מסגרת) נשאל הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א האם מועילה מחילת הגאון (ראי"ל) למי שביזהו שהרי אמרו חז"ל (שבת קיט:): כל המבזה תלמיד חכם אין רפואה למכתו!?"

והשיב רבי חיים: תלמיד חכם יכול למחול על כבודו, ד'תורתו דיליה" פירושו שאת הכבוד אני חייב לו, אבל על בזיון, זה דין מצידו, שלי אסור לבזותו, ובזה לא שייך ולא מועילה מחילה, וכמו שהביא הכסף משנה (סוף הל' ת"ת) מהריב"ש בשם הראב"ד. עכ"ד.

נאמר בפסוק (שמות כג-כא) "כי לא ישא [המלאך] לפשעכם כי שמי בקרבני". ופירש הספורנו: "ואין לאל ידו למחול על כבודי". כלומר: מכיון ש"שמי בקרבני", לכן "לא ישא לפשעכם", שאין בידו למחול על כבוד ה'.

למדנו מכאן - כותב הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו **טעם ודעת**) דעלבון ת"ח שהוא כעלבון השכינה אין בידו למחול על ביזיונו, כפי שהמלאך אינו יכול למחול על בזיון השי"ת.

"הוי זהיר בגחלתן..."

לבעל החתם סופר היה תלמיד מובהק שנעשה חתן אצל גביר שהיה חסיד לאחד מגדולי האדמו"רים בפולין. בהשפעת חמיו נסע גם החתן להסתופף בצל האדמו"ר והפך להיות חסיד נלהב.

כעבור מספר שנים ביקש להקביל את פני רבו החתם סופר ונסע לפרשבורג. הוא הגיע בדיוק בשעה שהחתם סופר אחז באמצע אמירת שיעורו. התח"ס האיר לו פניו אך רמוז שמוזה זמן רב לא ראה אותו...

העיז התלמיד פניו ואמר בחוצפה: אילו היה הרב שומע את התפלה בחצרו של האדמו"ר שלי, היה מבין מדוע לא באתי לכאן... [ובזה זילזל וביטל את מעלת רבו החת"ס].

פניו של החת"ס הרצינו וגם התלמידים נבהלו למשמע אזנם. נענה החת"ס ואמר בענוותנותו: "בהיכל המלך יש תפקידים שונים. יש משרתים הדורי לבוש המשיגים למלך מעדנים מובחרים. ויש מסיקי תנורים שמציתים תנורים וגורפים את האפר ובגדיהם מלוכלכים, אך וודאי גם מלאכתם נחוצה. כך גם בהיכלו של בורא עולם. יש צדיקים המשיגים, כביכול, מעלתם בתפלתם ועבודתם בקדושה ויש שהם בבחינת "חוטב עצים" העמלים בסוגיות הש"ס והמשחירים עצמם על התורה לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא. אינני יודע מי מהם גדול יותר..." לאחר דבריו אלו המשיך החת"ס באמירת השיעור.

בתום השיעור ביקש אותו תלמיד לגשת לרבו החת"ס ולפייסו. אך החת"ס הקפיד עליו וסירב לקבל פניו. בלב כבד שב התלמיד לעירו ובדרך אירע אסון נורא. העגלה התהפכה והתלמיד נהרג.

עפ"י זכרון למשה

רגישות לכבודם של חכמים...

עד כמה הזהירות בכבוד חכמים במעשה שלפנינו: אחד האברכים המופלגים זכה לארס את בתו עם אחד מתלמידי הקרובים של הגאון **רבי אברהם גנחובסקי** זצ"ל. קודם גמר השידוך נתייעץ הלה עם רבי אברהם שהפליג מאוד בשבחו של החתן.

אבי הכלה שהיה לו קשר חזק עם הגאון **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** זצ"ל, רצה שגם רבי מיכל יהודה ישמע את השבחים שמרעיף רבי אברהם על החתן. מה עשה? הוא התקשר לרבי אברהם מטלפון ציבורי שהיה סמוך לביתו של רבי מיכל יהודה, וקרא לרבי מיכל יהודה לצאת מן הבית כדי לשמוע בטלפון את השבחים...

רק באמצע השיחה קלט רבי אברהם שרבי מיכל יהודה יצא במיוחד מביתו לשמוע דבריו. דבר שיש בו משום פחיתות כבוד לרבי מיכל יהודה (מה שאבי הכלה לא שם לב מחמת התרגשותו).

רבי אברהם סיים מיד את השיחה, ואף-רץ בזריזות יתירה וחרדה רבה מביתו ברחוב אבטליון ועד לביתו של רבי מיכל יהודה ברחוב וולוקמירר כדי לפייס את רבי מיכל יהודה על שהוציאוהו בטעות מביתו כדי לשמוע דבריו.

אגן הסהר

"הזהרו בגחלתן של חכמים..."

סיפר הרב הלל קופרמן שליט"א: אברך משיבת מיר העוסק גם בכתיבת מזוזות, שכר חדר עם סופר סת"ם נוסף שנמנה על אחת החסידויות בירושלים. בעת שהתקיימה ההפגנה נגד דעתו של **הגראי"ל שטיינמן** זצ"ל, דיבר אותו סופר סת"ם נגד הגראי"ל בדברי נאצה וגידופים שאין הדעת סובלתם. האברך ממיר הזהירו על כך אך לא הועיל, ואדרבה, הוא הוסיף ודיבר גרוע יותר.

והנה למחרת לא הגיע לעבודה כך גם בימים הבאים. בירר האברך מדוע לא בא ואמרו לו משפחתו כי התמוטט והוא שוכב בלא הכרה. האברך ריחם עליו וסיפר לאדמו"ר שלו את מה שאירע, אמר לו האדמו"ר: אני מזהיר אותם לא לדבר כך! אף שיש חילוקי דעות אסור כך לדבר, ועתה מכיון שאני רבו די מה שאעשה אותך לשלוחו כמותו לבקש מחילה מהגראי"ל שטיינמן ואולי יש תקוה וינצל (וראה בסוף המאמר תגובתו של הגר"ח קנייבסקי שליט"א בקשר למעשה זה) **כל משאלותיך**

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

לא מילים – רק מעשים... / הרב נפתלי וינברג

האמת הזו נכונה גם לענייננו: המצב יכול להשתנות, וחייב להשתנות. המכתב שקראתם הוא רק אחד מני-רבים אשר קוראים להתעורר!

* * *

בסיטואציה הבאה נתקלנו פעמים רבות. אנו מציעים למנהל להכניס למוסד את חוברות הלימוד בעניינים שבין אדם לחברו. התגובה היא "אנו מעריכים את החומר - אבל עומס הלימודים אינו מאפשר זאת".

וכל זאת למרות שמדובר בשיעור שבועי אחד בלבד!

וכאן מונחת הנחה מעוותת, כביכול מה שקשור לבין אדם לחברו הוא בגדר חומר-יפה, מעשיר, אך לא הכרחי... ואנו תוהים, מה בצע בילד שיודע טוב חומש, משנה או גמרא בעיון אך עדיין אפילו לא יודע איך צריך לדבר לאבא או לאמא? האם אין זה גורם לחילול השם ח"ו? הרי אפילו ילד שגדל רח"ל בסביבה מנותקת אמור לדעת שלאבא ולאמא מדברים בכבוד!

שאלתי פעם מנהל איך הם מספיקים ללמוד בחוברות? תשובתו הייתה פשוטה, אמיתית וכנה: עדיף לי שהילד יידע טיפה פחות משניות, אבל יהיה מחונך. כי את המשניות הוא יוכל פעם להשלים, אבל את החינוך הישר בגיל הרך, הוא לעולם לא יוכל להשלים!!

ואני יכול להעיד מתוך ביקור באותו מוסד: דרך-ארץ שקט ושלווה שוררים שם, אין כל גילוי של פראות - גם לא בהפסקות. הילדים משחקים בנחת ובחיוך, והכל מתנהל על רמה גבוהה מאוד.

ואז קלטתי: כאשר יש דרך-ארץ ומידות טובות, יש משמעת חזקה - ואז גם ההספק הלימודי של המוסד עולה!!

* * *

תגובה נוספת בה אנו נתקלים, שכבר יוצאים ידי חובה בלימוד ספרי 'ארחות צדיקים', 'מסילת ישרים' וכדו'. וכאן נשאלת השאלה: האם גדולי הדורות שחיברו ספרים אלו התכוונו לעשות זאת עבור ילדים? הלוא המצב אודותיו מתריע המכתב הנ"ל הוא לאחר שלומדים בספרים הנ"ל.

אין נחתום מעיד על עיסתו, אז העברנו את החוברות לעיונם של גדולי ישראל זצוק"ל ושליט"א, ולשורה ארוכה של אדמו"רים, רבנים ראשי ישיבות ודיינים. כולם כאחד חתמו על הזכות והחובה לשלב את הלימוד בחוברות במוסדות הלימוד אפילו על חשבון לימוד אחר.

הורים יקרים! אם לא עכשיו אימתי? אם במוסד של ילדכם עדיין לא שולבו החוברות, פנו אל המחנכים ובקשו מהם זאת. אנחנו יכולים רק להציע, אך הכח האמיתי נמצא בידי ההורים. ולפיכך מוטל על כל הורה אשר חפץ שבנו יקבל חינוך מובהק לדרך ארץ ומידות טובות לפעול!

ונסיים במשפט בו פתחנו. מעתה: לא מילים – רק מעשים...

מכתבים רבים נוחתים על שולחן המערכת. בלא מעט מהם מבקש הכותב להביע דרך העלון את כאבו, נוכח תופעה כזו או אחרת. לרוב אין לנו דרך למלא את מבוקשו, בעיקר מחמת שאנו משתדלים להתמקד יותר ב'עשה טוב' ופחות ב'סור מרע'. השבוע הגיעו אלינו שני מכתבים, והלוואי יוכלנו לצטט אותם במלואם.

הנה אחד מהם:

מצוות שבין אדם-לחבירו נרמסות, לצערנו, לא רק בין ילדים קטנים - אלא בכל שטח שהוא בחיינו. לא באתי לקטרג חלילה, אלא להביא תועלת, ואולי עלונכם יהי' השליח להביע את הזעקה.

יש סבורים שעשרת הדברות מורכבות רק ממצוות שבין אדם למקום - אך מה עם בין אדם לחבירו אשר נרמס במחי יד ורגל? ואפרט כמה תחומים:

בין הורים לילדים - המושג 'כיבוד הורים' נשחק מאוד לדאבונו. הדברים אמורים הן לגבי קבלת דעות מההורים ('הטעם שלנו בבגדים שונה, אין לנו מה לצאת יחד לקניות') והן לגבי תלונות שמפנים להורים, בדרכי החינוך בהם הם נוהגים ובתחומים נוספים.

בין ילדים נשואים להורים - אין די התעניינות בהורים. לא מתקשרים מספיק, מסרבים לקבל עצות, וגם לא מעריכים מתנות שההורים כל-כך מתאמצים לתת!

בין אחים ואחיות נשואים - נתקלתי במקרה בו נפגשו שלוש אחיות נשואות. הראשונה משבחת ארוכות את השנייה, ולשלישית לא אומרת מילה...

בין מורות לתלמידות - שיחות חופשיות במהלך השיעור, זלזול ואף חוצפה. אך לפעמים זה הדדי. מורות עוקצות תלמידות, בלא מחשבה מה המילים הדוקרניות עלולות לחולל בנפש.

בעבודה - ישנן לעיתים פגיעות שנובעות מהעובדה שהאדם לא חשב כלל לפני שהוציא את המילים מהפה. נתקלתי בסיטואציות קשות כאלו, וחובה לזעוק על כך. עד כאן המכתב.

* * *

מורי ורבותי! אנחנו אוהבים תמיד לכתוב באופן חיובי ומשמח, הדוגמא החיובית משפיעה הרבה יותר מהשלילית, אבל לפעמים מגיע הרגע בו אין ברירה.

והרגע הזה הוא עכשיו! - -

"אבל אין סיכוי לשנות משהו!" יטען הטיפוס הסקפטי [ספקני, פסימי].

טעות! עד לפני שנים ספורות היו משוכנעים כ-ו-ל-ם שההורים חייבים לקנות דירה עבור ילדיהם, וזהו. הורים נטלו על עצמם הלוואות ענק, בלי קצה-חוט להתחיל לפרוע אותן. פרסומים רבים עסקו בתופעה, וראה זה פלא: פתאום א-פ-ש-ר לחתן ילדים בלי לקנות דירה. והא ראייה: זה בדיוק מה שכבר עושים מאות ואלפים!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים נפלאים פרשת ואתחנן

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא" (ג, כג)

"בעת ההיא" - סתם הכתוב ולא פירש באיזה זמן התפלל. למדנו שאדם צריך תמיד להיות מוכן ומזומן להתפלל לה', ואל יאמר שעכשיו אין לו פנאי או סבלנות להתפלל, אלא בכל עת ובכל מקום יעמוד ויתפלל.
(ר' נפתלי מרופשיץ)

"לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצווה אתכם ולא תגרעו ממנו" (ד, ב)

מבארים חז"ל: תרי"ג המצוות יוצרות ביחד שלמות בנפשו וגופו של האדם. רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח איברים שיש באדם. לעומתם שס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים שבאדם. כאשר משלים האדם את כל המצוות נשלם גופו ונשלמת נפשו. כל סטייה קטנה יכולה לאבד את האיזון והאדם לא יהיה שלם. משל למה הדבר דומה: לאדם שיש לו שעון ענק ובא חברו הטוב ורואה אותו מפרק את השעון לחלקים, ויותר מ-500 חלקים מונחים לפניו. הוא מבקש ממנו בורג אחד והחבר מסרב. "מדוע?" מתפלל החבר, "וכי אינך אוהב אותי, איזה מין חבר אתה?" והנה משיב בעל השעון: "תבין, כל החלקים שאתה רואה מרכיבים שעון אחד גדול. אם אתן לך, ולו רק את החלק הקטן ביותר, כל השעון לא יהיה שווה".

כך הוא הנמשל: אם אדם לוקח/גורע מצווה אחת או מוסיף מצווה אחת, השעון=נפשו וגופו לא יתפקדו, ולא יגיעו לשלמות הנדרשת.
רק בקיום המצוות בצורה מדויקת ניתן להגיע לשלמות.

"כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו... בכל קראנו אליו" (ד, ז)

הנה מדרך העולם בהגיע עת דודים - כשאדם עומד בנישואי בנו הראשון ואין הפרוטה מצויה בכיסו הרי הוא פונה לקרובו 'בעל מאה' והלה עוזרו וסומך את ידיו, בהגיעו לנישואי השני הרי הוא מתבייש לחזור ולבקש מאותו קרוב, על כן הוא הולך לקרוב אחר, בשלישי הוא כבר מחפש מכר שלישי, וכן על זה הדרך, לזה אמרה תורה 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו... בכל קראנו אליו', ונקט 'קרובים' לשון רבים, כי כביכול אינו רק 'קרוב' אחד שאפשר לבקש מאתו פעם אחת ותו לא, אלא יש בינו לשוב ולבקשו שוב ושוב בכל קראנו אליו יעננו ביום קראנו, וכל המרבה הרי זה משובח.
(באר הפרשה)

**"כי מי גוי גדול אשר
לו אלוקים קרובים
אליו... בכל קראנו
אליו" (ד, ז)**

מנהגו של עולם, כאשר נבקש נדבה מעשיר המשופע בנכסים ומזמון לרוב, אף אם גדלה עניותו של המבקש עד מאד יתן לו העשיר סך מאה \$ ואחר תחנוני העני יוסיף לו עוד מאה, ולכל היותר עד כאלף דולרים.

הבה נתבונן, הרי עשיר זה שומר תורה ומצוות הוא, והינו מכיר בערכה של צדקה, מדוע לא יפתח את ידו להעניק לעני כפי יכולתו, באלפי אלפים דינרי זהב וכסף. אלא, כי עשיר זה מחשב בלבו לא עלי המלאכה לגמור, הרי יש עוד עשירים בעולמו של הקב"ה - יתנו גם הם, ומהם וממני יחדיו תצמח ישועתו... אך ברור, שאם ימצא עשיר הלז את העני כשהוא ביער והשוודים דורשים עבורו כופר נפש, והינו נמצא בסכנת נפשות ממש, וודאי שתיכף ומיד יוציא העשיר את כל הסכום וישלם עבורו - אם הוא מהיראים את דבר ה', ומדוע, כי עתה יודע העשיר שאין הדבר תלוי אלא בו, ועיני העני נשואות אליו בלבד. כך הוא המידה כביכול גם בהנהגת הבורא ית"ש, שאם יצפה האדם בכל ליבו ונפשו רק לישועת השם כי תבוא הרי מובטח הוא שיעזרוהו מן השמים. (באר הפרשה)

"כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו... בכל קראנו אליו" (ד, ז)

מנהגו של עולם, כאשר נבקש נדבה מעשיר המשופע בנכסים ומזמון לרוב, אף אם גדלה עניותו של המבקש עד מאד יתן לו העשיר סך 100\$ ואחר תחנוני העני יוסיף לו עוד 100, ולכל היותר עד כ-1000\$.

הבה נתבונן, הרי עשיר זה שומר תורה ומצוות הוא, והינו מכיר בערכה של צדקה, מדוע לא יפתח את ידו להעניק לעני כפי יכולתו, באלפי אלפים דינרי זהב וכסף. אלא, כי עשיר זה מחשב בלבו לא עלי המלאכה לגמור, הרי יש עוד עשירים בעולמו של הקב"ה - יתנו גם הם, ומהם וממני יחדיו תצמח ישועתו... אך ברור, שאם ימצא עשיר הלז את העני כשהוא ביער והשוודים דורשים עבורו כופר נפש, והינו נמצא בסכנת נפשות ממש, וודאי שתיכף ומיד יוציא העשיר את כל הסכום וישלם עבורו - אם הוא מהיראים את דבר ה', ומדוע, כי עתה יודע העשיר שאין הדבר תלוי אלא בו, ועיני העני נשואות אליו בלבד. וכך הוא המידה כביכול גם בהנהגת הבורא ית"ש, שאם יצפה האדם בכל ליבו ונפשו רק לישועת השם כי תבוא הרי מובטח הוא שיעזרוהו מן השמים בכל משאלות לבו. (באר הפרשה)

"וידעת היום והשבת אל לבבך, (ד, לט)

שואל רבינו האור החיים הקדוש, לאיזה יום מיוחד נתכוון הפסוק, שיש בכוחו להשיב לבו של אדם לאבינו שבשמים???

ומפרש האוה"ח הק' שבמילים 'וידעת היום' נכללים כמה אופני התבוננות, המועילים להתגבר ולהכניע את היצר הרע. להלן חלק מהם:

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ואתחנן

'יום המיתה' - שיזכור מה היא בסופו.

'יום הדין הגדול והנורא' - שה' יתברך עתיד לשחוט את היצר הרע לעיני כל ישראל, ויכנע השטן לפניו.

'יום הדין' - שיתבונן בגודל הבושה והכלימה שתהיה לו ביום הדין, מה יעשה 'כי יקום אל וכי יפקוד מה ישיבנו, ומה תגדל חרפתו לפני קהל ועדה עליונים ותחתונים'.

השמש נקרא 'יום', והיא אדומה כי היא עוברת על פתחה של גיהנום, וצריך להתבונן בשמש, מדוע היא אדומה בבוקר, ולידע שיש עונש לעוברי רצוננו.

מידת הקדושה נקראת 'יום', ומידת הטומאה נקראת 'לילה', ויתבונן האדם במעלות הקדושה, ובזה האדם מעצמו ומרצונו, יטה את לבבו לדרך הנכון.

שצריך האדם לעשות בכל יום 'חשבון נפש' איך עבר עליו אותו היום, ועל ידי כן ירגיש האדם במעשיו הרעים שהוא מורגל בהם, ויתעורר להימנע מהם.

שיזכור 'יום מתן תורה', ושכל העולם נברא בעבור התורה.

שיזכור סגולת וקדושת השבת שנקראת 'היום' - כדכתיב 'כי שבת היום' שבאמצעות שמירתו את השבת, יכול לתקן כל מה שפגם, כי שקולה שבת כנגד כל התורה כולה.

"כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך..." (ה, טו)

וברש"י כאשר צוך במרה.

לשם מה הדגישה התורה כאשר צוך במרה?

כתב הכתב סופר שיש ליישב כי ישנם אנשים החושבים שכל מצות כבוד אב ואם הוא כעין הכרת הטוב על שדאגו בשבילו בילדותו והשיאו אותו... לכן באה התורה לומר הרי במרה לא היה צריך להגיע להוריו, כי הרי ירד מן מן השמים לכל אחד, והבגדים גדלו עמם, והענן כבסם, ובכל זאת צותה התורה על כבוד אב ואם, כן יקיים גם אח"כ בכל זמן ובכל אופן מצוה זו כי ה' הוא המצווה.

"מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי"

ולשמור את כל מצוותי כל הימים" (ה, כה)

כתב הרמב"ן (ד"ה מי יתן) דלכאורה קשה היאך שייך לומר מי יתן גבי הקב"ה שהוא כל יכול, היתכן שהוא מבקש ואומר הלוואי שכך יהיה, הלא בידו כח וגבורה, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה את כל המעשים?

אלא מאחר שאמרו חז"ל 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים' (ברכות לג:), נמצא שכביכול דבר זה אינו ביד ה' אלא הוא מסודר בידינו, לכך מתחנן כביכול אלינו ישראל עם קרובו שנמלא את לבבינו ליראה את שמו.

(באר הפרשה)

"שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמודי"

(ה, כז-כח)

שני הפסוקים קשורים זה בזה וכך אמר הקב"ה למשה לך אמור להם לישראל שני דברים, א. שובו לכם לאהליכם, ב. אמור להם ואתה עמוד עמודי, שאפילו שאתם פונים כל אחד לאהלו, אבל תזכרו גם אז כשאתם עסוקים בצרכיכם, שאתם עומדים לפני כמו שכתוב "שויתי ה' לנגדי תמיד", וזה "ואתה", כל אחד מכם יעמוד עמודי, כמו שכתוב "בכל דרכיך דעהו". (אהבת שלום)

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך והיו הדברים האלה אשר אנכי

מצוך היום על לבבך" (ו, ה-ו)

מקשה רבינו האור החיים הקדוש, הרי אהבה, זהו דבר שבא בהרגשת הלב, ואי אפשר להכריח אדם שיאהב דבר מסויים, אם כן איך התורה אומרת ואהבת את ה', הרי אי אפשר לכפות את הלב לאהוב דבר שאינו חושק בו מצד עצמו???

ומתריך רבינו הקדוש, שנתן הכתוב דרך כיצד ניתן להגיע אל אהבת השם יתברך, 'והיו הדברים האלה על לבבך', שיתמיד לשים על לבבו, את דברים המעוררים את האדם, לאהבת ה', ומתוך כך יולד בלבו חשק ותאוה לאהבת ה'.

ולכן ציוותה התורה לאהוב את ה'.

וביאורם של דברים בשני אופנים:

א. שבאמת יש בטבע כל איש ישראל אהבה לה' בכל לבבו ונפשו, ורק שזה נטמן בעומק הלב, ועל ידי שמשים האדם על לבו תמיד ומשתוקק לבוא לאהבת בוראו, נגלה לו רוח הקדושה אשר בקרבו.

ב. שהנהגת השם יתברך עם בראויו היא באופן של מידה כנגד מידה, וכאשר אדם משתוקק ומתגעגע לבוא לאהבת ה', השם יתברך פורע ומשלם לו מידה במידה, וגם ה' הופך את לבבו לאהוב את החושק בו.

"כי אתם המעט מכל העמים" (ז, ז)

אמר הרה"ק הרבי רבי בונם זי"ע דלכן נקראים בני ישראל יהודים, כי הם כמו האות יו"ד, שהיא הקטנה מכל האותיות, ונשתנית משאר האותיות, כי בכל האותיות אפשר להמשיכם ולהגדילם כרצון הכותב הן באורך הן ברוחב, פרט לאות יו"ד שאי אפשר להאריכה, כי אם ימשיכוה למטה תיהפך לוא"ו, ואם לצדדין תיעשה דל"ת או רי"ש, וכמו כן עם בני ישראל - כי אתם המעט מכל העמים, שממעטים עצמם, וסבורים שאינם עושים מעצמם מאומה - לא באורך ולא ברוחב, ואינם כי אם נקודה קטנה המקבלים שפע מהבורא יתב"ש, לכן חשק ובהר ה' בהם, ומי שאינו מחזיק עצמו כן יצא מכלל 'יהודי' כביכול... כמו שבכתובה אינה נחשבת לאות יו"ד.

א לוס שבת

סיפורים נפלאים פרשת ואתחנן

מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו". ההסבר לאיסור "לא תוסיפו" ולחומרתו הגדולה עד שהשוותה אותו התורה ל"לא תגרעו", הוא שאדם המוסיף במצוה באומרו שניתן להוסיף על כוונת ד', ואין צורך ח"ו לדייק בקיום ציווי ד', עלול בעת שתגיע לידו מצוה אחרת, לעשות תחבולות ולומר כי מותר גם לחסר מהמצוה. לכן הזהירה התורה: "לא תוסיפו על הדבר", זאת מחשש פן תוספת זו תגרום בסופו של דבר ל"ולא תגרעו ממנו".

"כי כל האיש אשר הלך אחר בעל פעור השמידו ה' אלוקיך מקרבך" (ד, ג)

בשנת תקפ"ז האפילו עננים כבדים על שמי העיר רבת-עם פרעשבורג, כאשר נתלקטו ריקים ופוחזים, ובעצה אחת עם הפורץ הידוע סיטרא אחרא מאראד, החליטו להקים בית חינוך לצעירי הצאן, ובו ישקו את הצאן בחכמות חיצוניות עם מעט תורה. ומעשה שטן הצליח, ועלה בידם זממם. הגדילו והתעיבו עליה פורקי העול ועשו להם סעודת מרעים ביום צומא רבא דתשעה באב. והעיר פרעשבורג נבוכה. או אז הניף רבינו החת"ס את זרוע עוזו, ודרוש דרש משה בשבת פרשת ואתחנן, וקרא בקול גדול את המקרא הזה: "כי כל האיש אשר הלך אחר בעל פעור, השמידו ה' אלוקיך מקרבך". ואכן, שמע ה' בקול עבדו נאמן ביתו, וכל בני חבורת הרשעים לא השלימו שנתם, ויאבדו מקרב ישראל. ("ספרא דמלכא" אוצר אמרות החת"ס)

"ושמרתם ועשיתם" (ד, ו)

הצורך בעשייה. אין מספיק לבוא לשיעור לשמוע וליהנות מפרפראותיו של הרב הדרשן, יש הרבה ששומעים, אבל רחוקים הם מההלכה למעשה כמטחוו קשת... "ושמרתם ועשיתם" פירש רש"י: "ושמרתם- זה הלימוד, ועשיתם- כמשמעו, לא די בשמיעה יש צורך בעשייה. משל למה דומים אלו המשאירים את דברי הרב כרעיון בלבד? לאדם עירי שהתגורר בגפו, והיה מכין מידי יום את ארוחתו. יום אחד התאוה לדגים. פנה לחנות וקנה דג. שאל את המוכר: "איך מכינים את הדג לאכילה?" המוכר רשם לו את מתכון ההכנה - כיצד מולחים, האיך מדיחים, וכל תהליך הטיבול והבישול. שמח האיש, קיפל את הדף והניחו בכיסו. נטל את השקית עם הדג ופנה לביתו, "היום יאכל דגים!" - כך חשב. כשהגיע לביתו, הניח את השקית על השולחן, ופנה להכין את התבלינים והכלים. בינתיים בשקט הגיח חתול מחלון המטבח וחסף את השקית עם הדג. לשמע הרעש הסתובב האיש וראה את החתול בורח כשהדג נעוץ בין שיניו. צחק לעברו ואמר: "מה יועיל לך הדג? חביבי היקר, המתכון אצלי בכיס..." כן הוא הנמשל: מה יועיל בעדם לשמוע פרפראות ומשלים יפים אם אין הוא מוביל את עצמו לעשייה

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר" (ג, כג)

פעם שאלו את הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א: מה עושה רבנו לפני התפילה? ענה להם: לפני התפילה אני מתפלל שבשעת התפילה, אתפלל, כמו שאמר משה רבנו ע"ה "ואתחנן אל ה' - מה התחננתי - בעת ההיא לאמר", יהי רצון שתהא אמירתי אמירה לשעה שאני עומד להתפלל.

"לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם" (ד, ב)

מדוע לא לתת לאדם אפשרות להוסיף במצוות ולהתעלות? משל מליצי מספר על בחור צעיר שנסע לחו"ל ושולח לאמו הזקנה תרופת פלאים מיוחדת ואמר לה: "כל יום תשתי 2 טיפות ותהיי צעירה מיום ליום... ובעוד שנה אני חוזר". האמא התלהבה, פעלה לפי ההוראות, וציפתה בכיליון עיניים לבן שישוב. כשהגיע זמן הנחיתה הוא יוצא מבית הנתיבות ורואה את אימא שלו, והנה נראית היא צעירה כבת 30, ומחזיקה תינוק ביד. הוא מתלהב ואומר לה: "אימא, נראה שהתרופה פעלה כראוי..." ואז שואל אותה הבן בתמימות: "ומי זה התינוק שבידך?" השיבה האם: "אהה... זה אחיך הגדול, הוא שתה את כל הבקבוק". כמובן שזו בדיחה, אבל נדמיין לעצמנו אדם שקיבל תרופה מהרופא והוא לא קורא את ההוראות, אלא שותה את כל התרופה בפעם אחת, איזה נזק הוא גורם לעצמו?!... עליו, לצרוך כמה שצריך. מבאר ר' יהונתן אייבשיץ: כן הוא במצוות ה'. יש לקחת בדיוק את הכמות הנדרשת, לא להוסיף ולא לגרוע.

"לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו" (ד, ב)

בדרך משל, שר האוצר באחד ממדינות המלך, פשפש ובדק בספרי החשבונות וגילה שבקופה היו כמה רובלים יותר מכפי שהעלה בחשבונותיו. מיהר השר אל המלך ובישר לו בשמחה כי באמתחתו יש כמה רובלים יותר מכפי האמור להיות. להפתעתו, תיכף ומיד הורה המלך להעבירו מתפקידו ולמנות אחר תחתיו. תמה השר: הרי לא חיסרתי מאומה, יש בקופה מומן נוסף, ואם כן אדרבה, על המלך להודות לי ולשבח אותי על כך שיש בידי כמה רובלים יתרים לטובת הממלכה? השיבו: שר האוצר נאמן הוא זה שרשימות חשבונותיו תואמות במדויק לסכום שבקופה, לא פחות ולא יותר. כל חריגה מעידה כי התפקיד לא נעשה נאמנה. כשם שעתה נמצא סכום יתר, מחר עלול להימצא סכום חסר. והנמשל, נאמר בפסוק: "לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת ואתחנן

במצוקתו, פנה יום אחד לבחור בן גילו שהיה בן עשירים ועמד להינשא, וביקש ממנו: "ראה נא את מצבי הכספי הירוד, עד שאין ביכולתי לרכוש לעצמי זוג נעליים חדשות. הואיל ואתה עומד להתחתן בימים הקרובים, מרשה אני לעצמי להניח כי קנית לך בגדים חדשים ליום שמחת לך. אנא בטובך, תן לי את הנעליים הישנות שלך, אשר בוודאי כבר לא תזדקק להן אחרי נישואיך, ואז אוכל שוב ללכת ללמוד בבית מדרשי".

החתן העשיר הביט אליו בבוז ואמר: "תלך לעבוד ותרוויח כסף ולא תזדקק למתנת בשר-ודם ותוכל לקנות נעליים בכסףך!" חלפו שנים, רבי יצחק אלחנן התפרסם בכל אתר ואתר כתלמיד חכם מופלג וכפוסק הדור. יום אחד הגיע ר' יצחק אלחנן לוילנא כאשר באמתחתו כתב-יד של אחד מספריו כדי להדפיסו. קהל רב יצא לקראתו וקיבלו בכבוד מלכים. מספרים שהקהל הרב שיצא לקראתו מנה כעשרים אלף איש, והדבר השאיר רושם כה גדול עד שמושל מחוז וילנא אסר עליו לשוב ולבוא לשם, מאחר שהכבוד שניתן לו, היה גדול מן הכבוד שניתן לצאר בבואו לוילנא, והייתה זו פגיעה בכבוד הצאר.

בין הבאים לחלות את פני הגאון היה גם אותו בן עשירים. הלה ידע שר' יצחק אלחנן עומד להדפיס את ספרו ולכבוד הייתה נחשבת בעיניו הזכות לממן את הוצאת הספר לאור. ולכן אמר האיש לאורח הנכבד: "הנני מוכן לקבל על עצמי את כל הוצאות הדפסת הספר והכריכה ואף את הפצתו". הביט ר' יצחק אלחנן באיש וזיהה אותו כאותו בן עשירים אשר בזמנו סירב להעניק לו זוג נעליים משומשות, ואמר לו: "איחרת את המועד!"

בניו של הרב שהיו נוכחים במקום תמחו על אביהם. מדוע בניגוד לטבעו דחה את העשיר. הסביר להם ר' יצחק אלחנן: "אל תתמהו בני, שמעו ואספר לכם: בצעירותי הייתי יתום ועני, הגיע חורף קשה, נעלי היו קרועות, והייתי זקוק לזוג נעליים טובות כדי ללכת בגשמים ובשלגים. ניגשתי לאדם זה ובקשתי את עזרתו, אך הוא דחני. דעו לכם בני, ייתכן שאילו היה לי אז זוג נעלים טובות, אולי הייתי מוסיף חיל בתורה, אולי הייתי מגיע להישגים גדולים יותר, ואז היה לאותו אדם חלק הגון בתורתך, אולם מאחר שלא זכה העשיר לתמוך בנער הקטן, אין הוא ראוי עתה לתמוך בהוצאות הדפסת הספר". (מורשת אבות)

"כי אתם המעט מכל העמים" (ז, ז)

פעם אמר הרה"ק ה'ישמח ישראל' ז"ע באוזני החסיד המופלג רבי משה ב"ר זצוק"ל, באים אלי אנשים רבים לשאול בעצתי, ולקבל הדרכות בעניינים מרובים, חלקם אף בעניני פיקוח נפש. מאין אדע כדת מה לענות להם, וכי מלאכים לוחשים לי באוזני את התשובות לשואלים. אלא שבתפילת ערבית הריני מכוון ומתחנן בכל לבי לפני הבורא 'ותקננו בעצה טובה מלפניך', בכוח תפילה זו יש בידי ליעץ בסייעתא דשמיא ולהשיב לשואלי דבר ה'. ואכן העיד רבי משה על תפילת ערבית בבית המדרש באלכסנדר שהייתה נערכת בכוונה ובהתעוררות רבת, ואף כותלי בית המדרש בערו באש התפילה. (באר הפרשה)

והתקדמות בדרך ה'? טעמי המצוות הם כמתכון, כתבלינים המוסיפים טעם למצוות. אבל העיקר הן המצוות עצמן וקיומן.

"לא תעשה לך פסל כל תמונה" (ה, ח)

ידוע שהגאון מהר"י אסאד ז"ע הגיע לבקר בבית המלכות, עם משלחת גדולי ישראל, וכשראה את עצמו במראה שהיתה בארמון, בפעם הראשונה בחייו, אמר בהתפעלות: "מלאך הגיע לעזור לנו!! תראו בעצמכם!!!"

המהר"י אסאד, לגודל קדושתו, לא הביט בדמותו שלו עצמו אף פעם, וכשראה את עצמו בראי, היה בטוח שאיש האלוקים הנורא שניבט מולו, הוא מלאך אלוקים...

"כבד את אביך ואת אמך" (ה, טז)

מרב החזון איש ז"ע א היה מקפיד בכל יום לבוא לבקר את אמו בביתה, ולשוחח עמה, להרנין את לבה, ופעמים שגם היה מתעכב אצלה זמן ארוך. וכשראה היא לבקרו היה קופץ ממטתו לכבודה, ושואל בשלומה ומושיבה על כסא, משוחח איתה בחביבות, וכשהיא קמה לצאת היה מתלווה אליה ומובילה לדירתה שהייתה בשפולי ההר. כל ישותו היתה מלאה שמחה, עיניו היו נוצצות אושר, שזכה לקיים כיבוד אם.

וידוע על אחד מגדולי הדור שבכל בוקר וערב, הקפיד לשוחח עם אביו ואמו, ולהתעניין בשלומם. ומעורר את תלמידיו, להקפיד לכל הפחות פעם ביום להתקשר להורים, להתעניין בשלומם, שזה שמחה גדולה להורים, ובכל שיחת טלפון לאבא ולאמא מקיימים מצות עשה מן התורה של כיבוד אב ואם.

"ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך

ובשכבך ובקומך" (ו, ז)

פעם אחת נזדמן רבינו החת"ס לפונדק אחד עם אחד מנכבדי עדתו, וראה שאף כי בביתו בפרעשבורג הוא קובע עתים לתורה, הרי בפונדק ובעיר אחרת הוא בטל לגמרי מלימוד התורה. קרא אותו לחדרו ואמר לו: "ראה כיצד התורה מלמדת את הסוחר הנוסע בדרך איך להתנהג - הלא אתה קורא קריאת שמע בכל יום, ושם נאמר: 'ודברת בם בשבתך בביתך', לאמור, שחייב אתה לדבר בדברי תורה בבוקר ובערב ולעתות הפנאי; 'ובלכתך בדרך', לאמור, שגם כשאינן לך פנאי, ואינך בביתך, צריך אתה ללמוד; 'ובשכבך ובקומך' - קודם השכיבה, לאחר שתבוא מן השוק ובשעת קימה, בטרם תלך לשוק תלמד גם כן". ("ספרא דמלכא" אוצר אמרות החת"ס)

"ודברת בם... ובלכתך בדרך" (ו, ז)

בבחורתו היה רבי יצחק אלחנן ספקטור מקובנא שרוי בעניות גדולה. הגיעו הדברים לידי כך שבתקופה מסוימת לא היה לו כסף אפילו לקנות נעליים לרגליו, לכן לא יכול היה ללכת ללמוד בבית המדרש ונאלץ להישאר בבית.

{ אז נדברו }

פרשת ואתחנן תשע"ח | גליון בין הזמנים | מקוצר!

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל גיליונות בודדים
בלבד (לא לשיבות)

בכתובת חזון איש 34 פינת
דסלר, משפחת דרייפוס.

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

יזכנו ד' לראות בנחמת ציון
וירושלים עוד השנה. אמן!

”

יוצאים ליהנות...??? נא לא לשכוח ברכת הנהנין...

יש לי חבר שכבר מתחילת חודש תמוז הוא תכנן את הנופש שלו בהרי הקרפטים. הוא לא הפסיק לדבר על זה.. ולתכנן את זה... והוא התכוון... והכין כבר את כל הפרטים הדרושים... ו.. ומי מדבר על הסכום הגדול שהוא היה צריך לשלם על הנופש החלומי הזה... והנה הגיע היום המיוחל... והוא יצא לדרך... ו... ו... ובאמת הכל דפק... הטיסה... והמלון... הטיולים... הנסיעות... הכל דפק כמו שעון! לפי התכנית... **רק דבר אחד!!! אחד בלבד!!!** רק דבר אחד חבר שלי שכח להביא איתו... אתה יודע מה??? **מצב רוח!!!!** הוא הגיע לשם... ו... ופשוט... פשוט **לא היה לו מצב רוח!!!!** אה... זה מוכר לך מאיזהו מקום??? קרה לך פעם שקמת בבוקר ו... ופשוט **לא היה לך מצב רוח???** בלי סיבות מיוחדות... סתם.. סתם בלי מצב רוח... ו... ושום דבר לא עזר לך... דא'ס דע'ר מצב... אז... זה בדיוק מה שקרה גם לו... הכל היה לו שם **חוץ ממצב רוח!!!** ושוב שלא תבין: לא קרה כלום! זה לא שהיה שם דבר מוגדר שהדאיג אותו והעיב עליו... בפירוש אני מדגיש שלא!! הכל דפק!!!

רק דבר אחד היה חסר: מצב רוח!!!!

דרך אגב: שכחתי לספר שממש במקרה בדיוק באותו יום... גם לי לא היה מצב רוח!!!! ההבדל הקטן שביני לבינו זה... שכשלי לא היה מצב רוח... אז פתחתי את החלון והסתכלתי על האוטובוסים המקרטעים שנסעו לי מתחת הבית שלי... ויש לציין שהחוסר מצב רוח שלי השתלב מאד יפה עם הצפיפות והאוטובוסים והעשן שראיתי מהחלון... **לעומת זאת הוא:** גם הוא כשהוא קם באותו בוקר בלי מצב רוח... גם הוא פתח את התריס החשמלי של המלון והסתכל על הנוף המדהים של הרי האלפים... וגם אצלו המצב רוח הירוד השתלב מצוין עם הנוף המדהים...

ואז קלטתי לראשונה פרק בתהילים שכולנו מכירים אותו בע"פ... **רבים אומרים מי יראנו טוב!!!** אתה יודע על מה דוד המלך מדבר??? על החודשיים של החופש הגדול! מה כל העולם עסוקים בימים האלו??? בדבר אחד ויחיד: ב- **מי יראנו טוב!!!** כולם מתנפלים על הצימרים... למה? **מי יראנו טוב!!!** כולם רצים לכל מיני אטרקציות... למה?? **מי יראנו טוב!!!** כבישי הגולן הרדומים פקוקים... מה קרה?? למה?? **מי יראנו טוב!!!** יושבים כל היום על פרסומות הקיט... מה הבהלה?? **מי יראנו טוב!!!** אנחנו בסך הכל רוצים שיהיה לנו טוב... שיהיה נחמד... שיהיה נופש טוב... קוראים יקרים: פונה אני אליכם בשם חברי היקר... ובשם המון יהודים שיש להם הרבה יותר אפשרויות משלנו... בשם הרבה יהודים שברגעים אלו נמצאים במלונות הכי מדהימים עם התנאים הכי מדהימים וממש ממש לא בהכרח שהם נהנים מהחיים... פונה אני אליכם בשמם... ומזכיר לכם את הפסוק... שתכניסו אותו לתוך הראש עמוק... **רבים אומרים מי יראנו טוב ? ? ? אתם מחפשים טוב ? ?**

נסה עלינו אור פניך ה'!!!! בשורה התחונה הכתובת של הטוב תלויה **אך ורק** במצב רוח!!! והמצב רוח ? ? ? המצב רוח תלוי **אך ורק** ב"אור פניך ה'!!!!

אם שמת לב: עד כאן לא הזכרתי אפילו מילה אחת על ידישקייט!!! כן... אני מדבר נטו על נופש... נטו על צימרים... נטו אטרקציות... נטו טיולים... נטו **עולם הזה!!! כן!!! גם את זה צריך לדעת!!!! שגם בהנאות העוה"ז הכתובת היחידה היא אבינו שבשמים!!!** בחודש אלול אתה נתפוס חיזוק ופתאום אתה תתחיל להתפלל. למה?? כי אני לדודי ודודי לי. רוחניות. התעלות... **רגע... ולמה בחודש אב לא התפללת כל כך...???**

נו... למה?? כי... כי חשבת שהרבש"ע הוא הכתובת רק ברוחניות...?? לא מותק!! ככה זה אולי בממשלה. בממשלה יש חילוקי תפקידים: יש **שר התיירות** שאליו פונים בענייני נופש... יש שר רווחה שאליו פונים בענייני מצוקות... ויש **שר המשפטים** שאיתו מדברים על יום הדין... אבל לנו יש עסק עם ה' אלוקינו ה' **אחד!!!** מה פירוש אחד?? יש כתובת **אחת** לההכלל!! אבא שבשמים מנהל את כל המערכות לבדו!!! אתה רוצה רוחניות... הכתובת היא רבש"ע... אתה רוצה בלויים? גם שם הכתובת היא רבש"ע... ו... ואני אגלה לך סוד: כשמתחשק לי קצת כבוד... אתה יודע מה אני עושה?? רבש"ע: מאכמער אוטיבה... אביסלע כבוד... **אבינו שבשמים הוא הכתובת להההכלל!!!!**

תכניס לעצמך לראש: כשאתה עומד כעת מול הנוף המרהיב... שתדע שהנוף הזה לא נחת בטעות... אלא ישב כאן אבא מתוק שבשמים וצבע את הבריאה בצבעים הכי ססגוניים בשביל שיהיה לך יפה בעינייך!! **והוא חשב על זה הרבה!!!!** הוא ידע שאתה תאהב את זה ככה ולכן הוא עשה את זה ככה!!! רק בגללך הוא עשה את הנוף כ"כ מדהים!!! ממילא אם אתה רוצה באמת להנות בבין הזמנים... אל תשכח להודות לו בברכת הנהנין... ובמקביל לבקש ממנו שהוא מקור הכל... אנה ה'... נסה עלינו אור פניך ה'... אין לנו אלא מאור פניך... ההצלחה של הנופש גם היא תלויה רק בך כל פעם שהיצר הרע ממליץ כן והקב"ה לא!!! ואנחנו בוחרים רח"ל ללכת אחרי ההמלצות של היצר הרע!!! **מה עומד מאחורי זה???** **שלא מספיק הפנמנו שהקב"ה יכול למלאות את כל תאוותינו!!!!**

אני מדגיש **ת-א-ו-ו-ת-ו-ג-ו-ו!!!** כן... אנחנו כן מבינים שהקב"ה רוצה את טובתנו... אנחנו כן יודעים שהקב"ה עושה טוב אי שם בעולם הבא... אבל להפנים שכאן בעולם הזה?? כל התענוגות והאטרקציות והצי'קאב שאנחנו אוהבים... להפנים שגם את זה **הוא!!! הוא ברא???**

אם נצא מהבין הזמנים עם ההכרה הזו... היה שווה כל שקל... כל מנגום... כל מילק שייק...

“

על נפש עולליך העטופים ברעב בראש כל חוצות...

בשנים האחרונות קם ארגון נפלא שקוראים לו "איגוד בני הישיבות..." הרעיון הפנימי שעומד מאחורי הארגון הזה הוא לשמש בתור תמיכה ואוזן קשבת לבחורי ישיבה **מחויף!!! מחויף למערכת!!!** מחויף למסגרת והממסד הישיבתי... והארגון הזה הוכיח את עצמו מעל ומעבר... הוכח כמונע בעיות בעוד מועד... מונע נשירה... והארגון הזה הולך ומתפשט והיום אין כמעט מקום שאין בו "איגוד..." פשוט מדהים... והרעיון של זה הוא מאוד פשוט: **סוף סוף המסגרת מתוקף תפקידה היא תובענית!!!** בחור צריך ללכת בתלם... ואי אפשר לוותר!! כי זה יפרק את המסגרת! לבחור אסור להחזיק פלאפון אפילו כשר... אסור לצאת מהישיבה... גם לא לטיולים... **עכשיו**... מה קורה בבחור שלא עלינו ולא עליכם קנה פלאפון כשר?? מצד המסגרת הוא מרגיש הפושע הגדול ביותר... וככה הוא צריך להרגיש... טוב... אבל אם אני כבר כזה פושע... אז אין לי מה להפסיד... אז אולי אני כבר אקנה תואם כשר?? הופה!!! כאן צריך משהו מבחוץ שיאמר לאתו בחור ש... שלא!!! יש לחלק!!!

פלאפון כשר זה אמנם לא בסדר מצד המסגרת... אבל עדיין... יש גם תרי"ג מצוות מחויף למסגרת... ופלאפון כשר זה כשר!! ותואם כשר זה טרף!!! נו... מי יכול להגיד כזה דבר לבחור?? המשגיח?? מה פתאום!!! המשגיח רק ישמע שיש לו פלאפון כשר הוא יזרוק אותי מהישיבה... ובצדק... אז בשביל זה יש איגוד!!! יושב לו אברך נחמד מחויף למערכת... הוא לא מחויב למסגרת... הוא לא מקבל משכורת מהישיבה... הוא מחויב לדבר אחד: **לרוחניות של אותו בחור!!!** והמשבצת שלו זה ללחוש לאותו בחור בינוני... נו... בפלאפון כשר אין שום בעיה... הנה... גם לי יש... אבל תואם כשר?? לא כדאי לך... וזה כמובן דוגמא אחד מני אלף... זה יכול להגיע לידי ביטוי בטיולים באמצע הזמן... שהבחור לא יעז לגשת למשגיח ולשאול אותו לאיזה טיול ללכת?? כי... כי המשגיח לא אמור ליישר קו עם בחור שיוצא באמצע הזמן... אבל תכל'ס, הוא יוצא, ואז הוא מתקשר אלי בתור אברך מהאיגוד... ואני אומר לו... אתה נוסע?? אל תסע לשם... זה מקום לא טוב... יש שם מפגעים רוחניים...

בקיצור: הארגון הזה נותן מענה לקשת הרחבה ששמה: בינוני!!! בשפה ישיבתית קוראים לזה: **הציקאבער!!!** בינוני... המפה של הבחורים מתחלקת כך: יש עשרים אחוז בחורים מצוינים שיושבים ולומדים וצמודים למסגרת... ויש עוד עשרים אחוז בחורים מקולקלים שאין עם מי לדבר... **והשאר...? מה כל השאר??** השאר ציקאבערים... הוא לומד סדר א'... אבל בלילה יוצא להלו תימן... הוא בחור ירא שמים שלא יחזיק תואם כשר... אבל הוא כן "ישיג" פלאפון כשר... הוא בחור שיתפלל בכוונה ומעומק לב... אבל באיזה שעה...? הוא בחור שיתחיל זמן בשטייגן ררררר... אבל לפעמים הוא במשבר רצח...

וכעת השאלה הזועקת שהרבה הרבה שואלים... יותר נכון שואלות...

למה המושג הזה ששמו "איגוד..." **למה אין אותו אצל בנות???** למה?

ואני אסביר את השאלה... אף אחד לא מתכוין ל"איגוד בנות הישיבות..." ואף אחד לא חושב שבנות צריכות לחקות את סוג האטרקציות של הבחורים... **הכוונה היא לרעיון הפנימי שעומד מאחורי הארגון הזה...** הרי כפי שהקדמתי... ב"ה כולנו כבר מבינים שבחור צריך דמות חיצונית **מחויף!!!** מחויף למסגרת... שישמש לו כאוזן קשבת... שיהיה את הדמות החיצונית שהבחור יוכל לפרוק אצלו את התסכולים שיש לו בתוך הישיבה... מתוך המערכת... **אז למה אצל בנות אין כזה דבר???** אם נשים לב... אצל בנות אין **שום** דמות ואישיות מחויף למסגרת!!! בת שרוצה לדבר עם מישהי... להתייעץ... לפרוק תסכולים... לספר דברים אישיים זה רק אצל המורה, או אצל היועצת, או אצל המדריכה, או אצל הסגנית, שהמכנה המשותף אצל כולם, **שכל אלו מחויבים למסגרת!!! כל אלו מקבלים משכורת מהמערכת!!!** וכתוצאה מזה הבת חושבת עשר פעמים לפני שהיא מתייעצת... כי... אני חושדת במורה שהיא תספר למנהלת והיא תסלק אותי מהבית ספר... ו... והבת הזו לא סתם חושדת... **היא באמת צודקת בחשד שלה!!!** כי... כי ברגע שמורה מתוך המערכת שומעת מהבת שיש לה לפעמים גישה לאינטרנט... הרבה פעמים היא באמת מחויבת לעדכן את המערכת... (והרבה כל היום מקבלים טלפונים בנושאים האלו...) **והבת מזהה את זה!!!** וכתוצאה מזה צריך לקחת בחשבון שעל כל בעיה ותסבון שהבת כן ב"ה משתפת את המורה... עדיין יש עשרות מקרים שהיא לא מעיזה לשתף אותה... **כי... כי היא המורה!!!** והיא בטוחה שהמורה מעדכנת את המנהלת בכל דבר... מה... אתן לא יודעות... **אני רוצה שתבינו:** בת שקשה לה בעיני צניעות... והיא כמובן לא עומדת בתקנון של הבית ספר שהוא נאמן לתקנון המחמיר של ב"ד משמר התורה... **עכשיו:** לאותה בת יש קשר עם מורה... והבת משתפת אותה בקושי שלה... עד כמה היא רוצה להתחזק וקשה לה... והמורה מקשיבה ומעודדת אותה... **נו... נו... מה הלאה???** הרי בסופו של דבר המורה צריכה להוביל אותה לאיזושהי מסקנה... נו... לאיפה המורה מובילה אותה?? אז איכשהו המורה תמיד תוביל אותה למסקנה כזו שתעשי טובה... תהיי ילדה טובה ותיישרי קו עם התקנון המחמיר של הבית ספר!! כי... כי מה אפשר לעשות... אני מורה פה!!! ואני חייבת בסופו של דבר שהבת הזו תהיה בתקן!!! ותעמוד בכללים... נכון?? ותכל'ס... הרי הבת הזו לא אוהזת ברמה הזו... והמורה יודעת טוב מאוד שהבת לא אוהזת שם!!! אבל אין לה ברירה... היא מחויבת למסגרת!!! והנה... אח"כ... כשפוגשים את אותה בת בחתונה או באיזושהי מקום... המורה חוזרת מזועזעת עם דמעות בעיניים איך התלמידה הזו הייתה נראית... בטח!!! איך לא!!! כל מי שאמרה לה מה זה צניעות!!! אמרה לה שצריך ללכת בתקנון הכי מחמיר... לא היה מישהי אחת שתלחש לה באוזן... שנכון... אמנם זה התקנון של הבית ספר וככה מומלץ ללכת... אבל עדיין... יש משהו באמצע... משהו פחות "יחנה" מהבית ספר ועדיין בגבול הטעם הטוב של

הצניעות... **ואת זה אף אחת לא אמרה לה את זה!!!** **אין מי שיגיד לה את זה!!** את זה לבחורי ישיבות יש!!! תמיד יהיה את האברך המרדן והשובר מוסכמות הזה שיגיד לבחור... מה... יש לך פלאפון כשר...?? אין בזה בעיה... תחזיק... אבל תואם כשר?? מזה תתנתק!!! אבל בת?? מי יגיד לה את זה?? מי יסביר לה שיש לחלק בין פלאפון כשר לאייפון...

בשביל זה צריך מישהי מחויף למסגרת!!! ואת זה לבנים יש בשפע... ואילו אצל בנות אין!!! אין כלום!!!! אין שום אישיות מחויף למסגרת!!!!

עכשיו מה באמת ההסבר בזה?? למה אצל הבנים הנושא הזה הרבה יותר מפותח מאשר אצל הבנות??

מסיבה מאוד מאוד פשוטה:

זה גופא כל ההבדל בין איש לאשה!! גבר נורמלי... יש לו נטיה ודחף טבעי להיות עצמאי... לשבור מוסכמות... לא להיות מוכתב ולא לקבל הוראות מגבוה... וממילא גם הגבר שכן כבר נאלץ להיות כפוף למסגרת מסוימת... זה עולה לו **בעבודת המידות!** כי זה מנוגד לאופי הטבעי שלו... וממילא... אף פעם לא יהיה קשה למצא אברך או כל אחד אחר שיחתור תחת המסגרת וימתיק סוד עם בחור צעיר ויגיד לו... עזוב אותך... מה אכפת לך מהמסגרת... העיקר אנחנו חברים... ואני אוהב ממך... ואתה בסדר לגמרי... ואני אוהב אותך... ונשמור על קשר...

אצל גבר הסגנון הזה והגישה הזו מגיעה אצלו מטבע שני...

לעומת זאת אשה? זה בדיוק ההיפך, האשה מטבעה נוטה לא ליזום, ולא לשבור מוסכמות... אדרבה... האשה מייחלת לקבל כל הזמן הוראות מגבוה... אשה בכל החלטה מחפשת איזה דמות עליונה להישען עליו... אם זה הממסד... המסגרת... או לחילופין אישיות רבנית שתעמוד מאחורי כל החלטה... ולכן באופן טבעי... אשה שנדרש ממנה ליזום קשר עם בנות מתבגרות שהמשמעות היא להכיל את המרדנות הטבעית שלהם... ולזרום עם זה... וללכת על הגל הזה... זה מנוגד לטבע שלה והיא לא בנויה לזה!!! אשה נורמלית לא בנויה לשתף פעולה עם בת מרדנית ולהגיד לה... זה בסדר... אני איתך...

ולכן אם תשים לב... אם יהיה תופעה של בחורים שיותר מידי מסתובבים ברחובות בליל שישו או בליל שבת... מאוד מהר יגיע פתאום איזה אברך ולא ישאל יותר מידי הרבה שאלות... הוא פשוט יתלה מודעה... עונג שבת או איזה זיץ נחמד עם טשולנט... והבחורים יבואו... ויהיה צחוקים וביירות ופיצוחים... וישירו ויגידו וורטים... וזה יתפוס את החברה... אבל!!! אם כזו תופעה תהיה אצל בנות שמשוטטות ברחוב בליל שבת... ויצטרכו איכשהו לפתור את הבעיה... נו... האם יש סיכוי שתקום יום אחד אשה ותפתח איזה זיץ או עונג שבת לבנות?? **בחיים לא!!! ולמה לא?** כי היא מיד תשאל... רגע... אבל מטעם מי זה יהיה? האם מטעם

והמורה רואה ומחליטה להעלים עין... זה נורמלי... אבל ברגע שתבא בת ותגיש בקשה רשמית למורה: האם אפשר להעתיק במבחן? המורה תגיד לא בתקיפות!!!!!! אה... אבל כולן מעתיקות??? נכון... זה שכולן מעתיקות זה לא בסדר... אבל אפשר להעלים עין... אבל אם המורה בעצמה תגיד לבת שאפשר להעתיק... כאן אנחנו כבר סוגרים את הבסטטה, (כשהייתי בחור מבוגר המשגיח שלי ראה אותי עם פלאפון, הוא נזף בי ואמר לי בזה הלשון: "אסור לי לראות אותך עם פלאפון" כלומר: נניח שפלאפון בשבילך זה בסדר, אבל אם אני רואה אותך ושותק... אני יכול ללכת הבייתה, אין לי מה לעשות פה בתור משגיח... זה מאוד פשוט...) הטקטיקה הזו היא א' ב' של חנוך לנער על פי דרכו!!!! **על אותו משקל:** התקנון של הבית ספר חייב להיות קפדני! נוקשה!! כי חייב להיות נוהל ברור!! אבל מחוץ למערכת... כאן מותר לעגל פינות... נטו לטובת העניין!! נטו בשביל לשמור קשר עין ולקנות אימון של בת, שלא תתרחק, **וממילא!!!!!! הטעות הכי גדולה בזמן מקום,** זה להיות אשה שמתעקשת גם כאן לקבל הוראות מגבוה!!!! תשכחו מזה!!! מגובה **לא יכולים** להגיע כאלו הוראות... ה"גבוה" הוא הממסד, והממסד לא יכול לעמוד מאחורי חריגה מהתקנון. את החריגה הזו רק ואך ורק משיהי **מבחוץ** יכולה להכיל, להבליג, לזרום, ואפילו לעודד במידת הצורך... **לכן אין ברירה!!!!** חייבים את המשיהי הזו מבחוץ... **נ... אז תכל'ס... מה למעשה???**

אולי נפתח "אגף רשמי" מ"טעם" בית יעקב שיהיו שם נשים שהתפקיד שלהם יהיה "באופן רשמי" להיות מחוץ למערכת ולעזור לבנות שצריכות אוזן קשבת...

אם זו תהיה המסקנה, לא עשינו כככלונו!!!! אלא מאי???

כל אחת מנשות עם ישראל!!!! שיש לה טיפ טיפה גישה לבנות... שיש לה את האוזן קשבת ואת הסבלנות ואת ההכלה להבין לרגשות הנערה המתגברת... **הנה! אליך מאמר זה מופנה... תתפסי את יוזמה!!** אל תחכי משיהי תעשה זו במקומך... אל תחכי שיקום איזה ארגון רשמי ומוכר שיגיש לך מערכת מסודרת... שאת צריכה לעזור לבנות ישראל משעה 4 עד שמונה... **אין!!! זה לא יקרה!!!!** לא נותר לך אלא לתפוס את היוזמה הכי ספונטנית... בלי שום הכנות מראש וגם לא קורסים והכשרות... פשוט לגשת וליצור קשר... את לא צריכה להחזיר את אותה בת בתשובה... וגם לא להביא אותה להישגים מרשימים... אלא מאי??? פשוט להיות לה לאוזן קשבת ולהכיל אותה... קול דמי אחותך זועקים אליך מן האדמה!!!! יש כאן בת שהולכת וטובעת... אל תעמדי מנגד...

ואסיים בהתנצלות על התערבותי בנושאים לא לי... זהו... סיימתי... שלום...

ויחיד והוא: לקבל בכל מחיר את כל התקנון המחמיר של הבית יעקב...??

תבינו: הרי השכבה המתנדנדת הזו... השלב שבין אותה בת בינונית ומרדנית לבין השלב של הנוער בסיכון... זה השלב הקריטי!! כאן צריך לשים את עיקר הדגש!!! זו השכבה הכי גדולה וגם הכי מסוכנת... ולשכבה הזו אין מענה!!!! יש מענה או לבת המצויינת מתוך המסגרת הרגילה... או לבת הבעייתית מתוך המסגרת המיוחדת!!! אבל איפה השלב הביניים?? מי יאמץ את השטח הפקר הזה???

אין מה לעשות!!!! צריך לדעת שזו חובת השעה!! כמו ש-לנו הגברים מאוד מאוד קשה לקבל הוראות מגבוה... ואני יכול להעיד באופן אישי בתור גבר... שלכופף את הראש מול הראש כולל... או המנהל הרוחני... זה כרוך אצלנו בעבודת המידות לא פשוטה...

אז זהו... שכנראה גם נשות ישראל הצדקניות... גם מהם הקב"ה רוצה לפעמים עבודת המידות... **רק מהמקום ההפוך לגמרי!!** ואיפה?? הנה... את רואה בת ישראל שהולכת ומתרחקת... הולכת אט אט וטובעת... (ואת הרי מכירה את התהליך... ואת יודעת איפה זה יסתיים...) כעת צריך לדפוק על השולחן ולהבין שעומדת לפנינו תביעה של- "לא תעמוד על דם רעך..." אין כאן המקום להסתכל מהחלון ולהיאנח ולומר אוי... מה יהיה איתה... כאן המקום שלך לתפוס יוזמה וליצור איתה קשר!! עם הבת הזו!! בתור מה? בתור מורה או בתור סגנית?? לא זה ולא זה!!!! אלא מאי?? בתור אשה יהודיה שרואה בת של הקב"ה שטובעת בנהר וכעת צריך ללכת ולהציל אותה... רגע... ומטעם מי אני אפנה אליה?? מטעם בתי או אתנחתא? **מטעם עצמך!!!!** מטעם המחויבות שלך להציל נפש מישראל שזה כעת מה שצריך לעשות וזה מה שאני עושה... ואת תשבי יחד עם הבת הזו ותצרי איתה קשר... ואז אותה בת תספר לך על המורה ה"קרציה" ועל הסגנית ה"טפשה" ועוד כמה כינויים נחמדים... ואת תקשיבי לה בסבלנות ותהיי איתה... אוה... את צודקת... וכעת את לא צריכה להסביר לה שהם כן צודקים... ולא צריכה לשכנע אותה בכל מחיר שאסור לטלטל מוקצה בכלאחר יד... את נמצאת כעת במקום של **צעד אחד לפני** נוער בסיכון!! את רוצה שהבת הזו **לא!!!! לא תגיעה לשם...** ובשביל זה את כעת מקבלת אותה כמות שהיא... ולא רוצה יותר מזה... כי אם היא חלילה תגיע לשם ותהיה נוער בסיכון... הרי אז היא כבר תחזיק אייפון פרץ לגמרי ובכל זאת יצטרכו לשתוק ולא להעיר לה על זה אלא לקבל אותה כמות שהיא... אז כאן את מגיעה ומצילה את המצב... ולא מחכה לזה... אלא מקבלת אותה כעת כמות שהיא... בצעד אחד לפני כן!!!!!!

יש פה גם עוד נקודה, שהיא באמת נקודה עדינה: יש מושג תורני שקוראים לו: **הלכה ואין מורין כן!!!** צריך לדעת שישנם דברים שלפעמים צריך לעשות אותם... אבל זה לא יכול להיות רשמי... זה לא יכול להגיע מהדרג העליון... ישנם כל מיני שאלות הלכתיות שברגע שזה מגיע באופן רשמי על שולחנו של הרב... הרב חייב להגיד שאסור!!!! אבל כל זמן שזה לא מגיע בצורה רשמית... אפשר להעלים עין... הדוגמא הפשוטה ביותר: הרבה בנות מעתיקות במבחן...

ארגון בתי, או אתנחתא...?? מטעם הקהילה או מטעם הרווחה?? הההל... גברת יקרה... וכל הבנות שמסתובבות כעת ברחוב... מטעם מי זה?? מטעם איזה ארגון הם מסתובבות ברחובות?? אז זהו!!! שכמו ששום ארגון לא עומד מאחורי הפרצה הזו!!! ככה שום ארגון לא צריך לעמוד מאחורי גדירת הפירצה... תקומי ותעשי מעשה!!!!!!

אגב: יש פה עוד נקודת הבדל מעניינת בין גברים לנשים:

אצל הגברים, בתוך המסגרת אין כלום!! המסגרת הישיבתית עצמה היא מאוד מקובעת ושמרנית ואין בתוכה שום פעילות חברתית ושום אטרקציות... (המסגרת הישיבתית בדר"כ מאוד נאמנת למה שקבלנו מרביתנו בלי להזיז כהוא זה), לכן, **דווקא לכן-- מאידך גיסא, מחוץ!!** מחוץ למסגרת... שם מגיעים לבחורים כל מיני מושגים חיוביים מהדלת האחורית... תמיד יש את האברך הזה שכולם ניגשים אליו ומרגישים איתו פתוח... ויש את הזיץ של הרב הזה ושל הצי"קאבער הזה ויש את ה"איגוד בני הישיבות" שעושה טיולים ואפשר להתייעץ עם האברכים החברמנים שנמצאים שם ומבינים אותי... **לעומת זאת: אצל הבנות זה ההיפך מאה שמונים מעלות!!** אצל הבנות כל הפעילות החברתית וכל האטרקציות וכל המצב רוח... הכל מגיע **מתוך!! מתוך** המסגרת... יש כל שבוע משהו אחר... קישוט כיתה... בוקר כיתה... מחנה... יריד... הצגות... מצגות... רכזות חברתיות... ומרצים ומרצות... שיעורי חברה... והההכל **בתוך** המסגרת!! גם בחופשים... אם יש כבר פעילות... אז גם זה מטעם המסגרת הרשמית שממומנת ע"י הממסד הרשמי... אם זה מרכז בית יעקב או החינוך העצמאי... וממילא!! אצל הבנות **מחוץ** למסגרת אין כככלונו!!!! בת שלא מסתדרת עם המורה שלה... בת שרוצה לברוח מהבית ספר ושונאת את כל הממסד... **למי היא תלך??** מי ישמע אותה???

אין!! אין שום דמות שעומדת מחוץ למסגרת ויכולה להקשיב לבת!!!!!!

כל מי שכבר כן משמשת כאוזן קשבת... אוטומטית היא או מטעם המערכת... **אנו!! או לחילופין** כשכבר מאוחר... אז פתאום יש אסיפת מורות **רשמית**... ואז מכריזים בצורה **רשמית** שהבת הזאת והזאת היא נקראת נוער בסיכון!! ואז בצורה **רשמית** מעבירים אותה לגוף ומערכת חדשה שקוראים לה **נוער בסיכון!!** יופי... עכשיו ברוך ה' כבר יש משיהי שמוכנה להקשיב לה ולזרום אותה... תודה רבה... בוקר טוב אליהו... עכשיו נזכרתם...?? עכשיו זה כבר מאוחר... איפה הייתם לפני זה???

מה יעשו כל אותן בנות בית יעקב המרדניות והמתוסכלות, שברוך ה' לא נמצאות במקום הזה... וברוך ה' אנחנו לא יכולים עדיין להכריז עליהן בצורה רשמית שהן נוער בסיכון... ואנחנו ברוך ה' עדיין לא יכולים לקבל עליהם אישור ממשד הרווחה... לכן מה?? לכן נגזר עליהן שלא יהיה אף אחת מבחוץ שמבינה לליבן... ומוכנה לקבל אותן כמות שהן... בלי לדחוף אותן כל הזמן לכיוון אחד

מה לא כתוב בשולחן ערוך...???

יש לי ידיד... אברך תלמיד חכם... מדובר באיש הלכה מובהק... שבמשך כל השנים הוא עוסק בארבעה טורים ש"ע ובקי בהם... ובאמת רואים עליו יראת שמים מרבים... והוא מקפיד קלה כבחמורה... ויום אחד הוא פגש אותי... והוא טען שאני מתעסק יותר מידי הרבה בנושא של אהבת ה' ודבקות ועול מלכות שמים... (מה שנקרא בשפה שטחית "מוסר" ועוד יותר שטחית "אגדה") **אז הוא פנה אלי כמו חבר ושאל אותי בתום לב:** מה זה?? מה אתה עושה?? אתה משקיף יותר מידי הרבה בעבודת ה'... מאיפה לקחת את ההנהגה הזו?? להשקיע כ"כ הרבה בזה?? הרי אנחנו מחונכים להשקיע בנושאים האלו הרבה פחות שעות ממה שאתה משקיע?? איפה כתוב שצריך להתעסק בנושא האלו כ"כ הרבה?? האמת היא שבהתחלה נבוכתי... לא ידעתי להסביר את עצמי... בהתחלה הוא הצליח לבלבל אותי... **תחשוב:** מגיע אליך איש הלכה... מדובר באדם שכשיש לי שאלות בהלכה אני שואל אותו... זאת אומרת: כשאני רוצה לדעת **מה הרבש"ע רוצה** אני שואל אותו... מה זה אומר?? **שהוא יודע** מה הרבש"ע אומר... ואם הוא כעת ניגש אלי עם כל הידע שלו בד' חלקי ש"ע והוא מצידו לא מבין מה העניין להשקיע כ"כ הרבה בעבודת ה'... אז אולי באמת יש לי טעות בכל המהלך

ואז פתאום קלטתי את הנקודה!!! קלטתי את הטעות החמורה שיש לאותו חבר לעולד הרבה הרבה גדולים וטובים כמוהו... **כן... עם כל הכבוד לו... אני אוהז ממנו... הוא תלמידי חכם... אבל יש לו טעות חמורה מאוד מאד!!!** הטעות שלו היא: שאת כל היידישקייט שלו הוא יינק רק!!! **ואך ורק מההלכה!!!** הוא מכיר את רצון ה' רק מד' חלקי שולחן ערוך!!! אותו אברך יקפיד מאוד על הלכות תפילה... למה?? כי בש"ע הוא פגש למעלה מארבעים סימנים שעוסקים בהלכות תפילה... סימן שזה רציני... ואם מדובר בהלכות שבת?? אז בכלל... אתה יודע כמה סימנים יש בש"ע על הלכות שבת?? למעלה ממאה סימנים... וכמה דיו נשפך על הלכות שבת וכמה נושאים כלים... בקיצור: זה גדול! זה רציני!!! תבין: אם אני חלילה וחס אכשל בטלטול מוקצה יתכן שאני לא כ"כ אבהל... כי אני לא מספיק איש הלכה אז חסר לי בחומרה של הדברים... אבל הוא?? אם הוא יכשל בטלטול מוקצה הוא מאוד יבהל... כי הוא יודע כמה דיו נשפך בש"ע ובנושאי כלים על שבות דמוקצה... הוא יודע כמה הנושא הזה חמור בש"ע... (ובחלק הזה אני מקנא בו מאוד... גם על הידע וגם על היראת שמים שהוא מרויח על הדרך...) **בקיצור:** האברך הזה ינק את כל תורתו ואת כל היידישקייט שלו מהמקצוע ששמו הלכה!!!

והנה!!! יום אחד הוא פוגש אותי... ואני מדבר על אהבת ה'???

אותו צורבא מרבנן העביר לנגד עיניו את כל ד' חלקי שולחן ערוך... איפה... איפה מצינו שמדברים על אהבת ה'?? וואס סרק את כל הש"ע... ומה יצא לוי?? כן... הש"ע אמנם מדבר על זה... אבל רק פעמים בודדות ממש... וגם כשהש"ע מדבר על אהבת ה'... אין על זה כמעט אייכל... אין על זה כמעט נושאי כלים... אפילו הפרי מגדים בקושי מוסיף על זה... וזה גם סימנים כאלו נידחים... אי שם בסימן רל"א... אחרי הלכות תפילה מעריב... נו... אז נכון... נכון שהש"ע בסופו של דבר כן מדבר על זה... אבל בינינו... על הלכות מוקצה הוא מדבר הרבה הרבה יותר מאשר על אהבת ה'... **נכון??** אז אם אני יונק את כל היידישקייט שלי רק!!! רק משולחן ערוך... **אז גם את הפרופורציות אני לוקח משם...** ולכן עם כל הכבוד לאהבת ה'... עם כל הכבוד לזה שזה ש"ע מפורש בש"ע... אבל סו"ס גם הלכות מנהיג ספירת העומר זה גם סעיף מפורש בש"ע... גם הלכות כוס בברמ"ז... זה גם סימן שלם בש"ע...

ממילא אותו אחד שראה אותי מתעסק יותר מידי באהבת ה' או בעול מלכות שמים... **אתה יודע איך הוא סיווג אותי? אתה יודע איך הוא הסתכל על זה???** זה כמו שיש אברך שתפס עניין בודד בש"ע שמדבר על ברכת החמה והחליל לעשות מזה חיבור מקיף על כל הנושא... וכמו שיש אברך אחר שלקח את סימן רפ"ה שמדבר על שנים מקרא ואחד תרגום... ועשה על זה שטייגן גדול ואסף את כל הסיטות וחיבר מזה ספר שלם... בקיצור: תפסו נישא!!! תפסו נושא מסוים והתמקדו בזה!!! (אגב: זה נפלא... אין בזה שום בעיה... רק כולנו מבינים שהם תפסו נישא בהלכה, תפסו נושא מסוים) **אז אותו דבר אני!!!** גם אני לקחתי נישא מסוימת... סעיף אחד בודד בש"ע שמדבר על אהבת ה'... והתבייתתי בו!! עשיתי ממנו עסק... ככה הוא ראה את זה... **מה אתה אומר על זה?? איך אתה מסביר את זה??**

ההסתכלות שלו הואת??

לכאורה... על פניו הוא צודק!!!! אבל משהו פה מאוד מאוד צורם!!! מצד אחד הוא צודק... סוף סוף הרי הוא בש"ע אין כמעט איזכור על עבודת ה' ואהבת ה' ממילא מי שמחיל על עשות עסק באהבת ה'... הוא בהחלט תופס נישא מאוד מסוימת... **אבל מצד שני...** כולנו מבינים שאהבת ה' זה לא כ"כ נישא... סוף סוף התורה מדברת על זה "קצת יותר מידי הרבה" בשביל להתייחס לזה כמו דיני פורים קטן או ימים שאין אומרים בהם תחנון? (אתה מוזמן לפתוח את פרשת ואחנתן עקב ונלאה... ותגיד לי כמה פעמים מוזכר הציווי על אהבת ה' ודבקות והלכת בדרכיו... תבדוק... תספור... ותחזור אלי)... **נו... אז באמת פה?? איך אתה מסביר את זה?? הסבר פשוט מאוד:** אהבת ה' היא לא נישא!!!! היא לא חלילה!!! ולא רק שזה לא נישא!!! אלא אם תקח את כל ארבעה טורים ש"ע ותיחד ותשים את כולם בכף אחת של המאזניים... ואת אהבת ה' תשים בכף שניה... לא ברור מי יכריע!!! לא ברור מה יותר מהותי ומה יותר כבד משקל... על פניו אהבת ה' יותר כבדת משקל... (זה מוכח מיניה וביה בכל הפסוקים המפורשים בפרשיות האלו... בפרט שאהבת ה' מוזכרת בפרשת שמע, וקיום המצוות מוזכר ב"והיה אם שמוע" והרי קדמה שמע ליהיה אם שמוע)... נו... אז אתה יודע... אם באמת אהבת ה' כ"כ חשובה... **אז למה באמת** בש"ע אין על זה כמעט איזכור?? אם זה כ"כ מהותי ותופס מקום כ"כ נכבד ביהדות אז למה מי שיצמד רק להלכה... הוא יוכל שמונים שנה ללמוד את כל הדי' טורים ובקושי בקושי בקושי לפגוש את מצות אהבת ה'?? אם אהבת ה' כ"כ תופסת מקום בעבודת ה'... אז איך יכול להיות שבש"ע הלכות שהיה והטמנה תופס מקום פי 30 מאשר אהבת ה' (סוף סוף זה עשרות סעיפים, בה בזמן שאהבת ה' מוזכרת במקרה הטוב בשתיים שלוש סעיפים בש"ע)??

מה התשובה? פשוט מאוד: יסוד בסיסי

אהבת ה' לא קשורה לשולחן ערוך!!! זה הכל!!!

עקביות עבודת ה' לא אמורה להיות מוזכרת בש"ע בכלל בכלל!!! (ואם היא כבר כן מוזכרת... זה אולי השאלה... למה היא בכלל מוזכרת...) ולמה אהבת ה' לא קשורה לשולחן ערוך?? מסיבה פשוטה: שולחן ערוך מתעסק עם **עול תורה!!!** ואילו אהבת ה' לא קשורה לעול תורה אלא **לעול מלכות שמים!!!** שמעת?? אני חוזר: מותר לדעת את אחד היסודות המהותיים ביהדות: **יש עול תורה!!!** ויש **עול מלכות שמים!!!** השולחן ערוך... כל כולו... מתחילה ועד סוף עוסק רק **בעול תורה!!!** יש תורה... התורה נותנת לנו תרי"ג הוראות מגבשות... ותפקידו של הש"ע זה לפרט לנו את כל ההוראות מגבחה האלו- **זה עול תורה...** לעומת זאת **עול מלכות שמים??** זה משהו אחר לגמרי...

עול מלכות שמים **והלא הוראות מגבחה!!!** אדרבה... אם כבר זה "הוראות מנמוך"!!!! זה משהו שלא מגיע מהקב"ה אלא ממני... אני ממליך אותו... (על מלכות שמים נאמר אין מלך בלא עם... רק העם יכול להמליך את המלך... זה לא יכול להגיע מהמלך...) זה מתחיל ממני ולא ממנו יתברך... ממילא אין לזה שפה בש"ע... תפקידו של הש"ע לומר לי **מה הקב"ה רוצה ממני...** אבל הוא לא יכול להגיד לי: מה אני מוכן לתת לקב"ה... את זה אני ורק אני אקבע... את השולחן ערוך הזה רק אני יכול לכתוב... ולכתוב על לוח לב... על המהות של עול מלכות שמים זה שאני היוזם... אני הפטריטוט!!! אני הוא זה שמגיע מיוזמותי האישית **יוזם** קשר ורצון ושקוה ואהבה לקב"ה... ואת זה הש"ע לא יכול להגיד לי... כי אם הוא יגיד לי הרסנו את הכל... אוטומטית זה שוב יהפוך להיות עול תורה! וזה יאבד את האפקט של מלכות שמים...

המשפטים האלו שאמרת עכשיו זה א' ב' של היהדות!!!!

מוזמן להתגייס... מוזמן להכיר את היהדות מחדש... ו-- מנתה: אל תצפה שהש"ע יזכיר מילה וחצי מילה על עבויידת ה' ועל אהבת ה'... כי זה לא הנושא שלנו!!!! (הוא אמנם חורג ממנהגו והרבה פעמים הוא כן מדבר על עבודת ה'... אבל צריך לדעת שעדיין זה בגדר "דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר"... ועדיין זה בבחינת "אין זה מקומנו"... יש כאלו שמתפעלים מזה שהסעיף הראשון בש"ע זה שייחתי ה' לנגדי תמיד... והם עושים מזה דרשות שלמות ולוחיזי עד כמה חשוב הדבקות בה... וכשאני שומע את ה"הוכחה" הזו אני מתכוין... כי להיו ידוע לך זה רק הרמ"א ואילו הש"ע לא מזכיר את זה... אז לדברים יוצא שיש כאן חלילה מחלוקת בין הש"ע לרמ"א עד כמה שייחתי ה' לנגדי תמיד זה חשוב...?? חס ושלום!!!! אלא מאי!!! אין להוציא ענייני דבקות מהש"ע... מי שיתעסק לחפש את עבודת ה' בש"ע... זה בדיוק כמו לצפות מהבית יוסף שיכניס מושגים של סדר טהרות בש"ע... מי שרוצה טהרות מוזמן לפתוח "כסף משנה" לב"י על טהרות... מי שרוצה עבודה ה' מוזמן לפתוח "מגיד שמים" לב"י ומי שרוצה הלכה מוזמן לפתוח ב"י ושולחן ערוך... ולכן מי שיחכה שהש"ע יגיד לו להיות יהודי... **שימשיך לחכות!!!** מי שיחכה שהש"ע יגיד לו לאהוב את ה'... **שימשיך לחכות!!!**

הש"ע אף פעם לא יגיד לך את זה!!! תשכח מזה!!! ולכן אם תתעסק לשאוב את כל היידישקייט שלך רק מהשולחן ערוך... אז תדע לך שמועיל לא נכנסת בשער של **עול מלכות שמים!!!** אתה יכול להיות תלמיד חכם שיודע את כל ד' חלקי שולחן ערוך ומועיל לא פגשת את עול מלכות שמים... תמיד נשארת כל החיים **בעול תורה!!!** במילים אחרות: כל בוקר כשאמרת קריאת שמע... התחלת מידי ב"והיה אם שמוע" תשמעו **אל מצוותי...** שזה עול תורה... אף פעם לא התחלת עם שמע ישראל ואהבת את ה'- שזה **עול מלכות שמים...**

הדברים האלו הם מצד אחד הדברים הכי פשוטים!! ומצד שני הכי לא פשוטים!!! מצד אחד זה אמת שאי אפשר להתוכח איתה... אבל מצד שני: אנחנו לא קבלנו על זה חינוך... כלומר: החינוך שקבלנו זה רק לעול תורה!!! לימדו אותנו שיש שולחן ערוך ויש הלכה וזה מה שצריך לעשות וזהו... אף פעם לא אמרו לי שיש משהו מעבר להלכה... אף פעם לא אמרו שיש נתחים שלמים בעבודת ה' מחוץ לגבולות ההלכה... ולא סתם!!! כי בהתחלה באמת מחנכים אותנו רק לעול תורה!!! ורק אח"כ אנחנו מוכשרים לקבל על עצמנו עול מלכות שמים!!!

תינוק שיועד לדבר... אבא שלו לא מלמד אותו שמע ישראל... למה לא? כי שמע ישראל זה עול מלכות שמים!!! וזה כעת גדול עליי... אז מה כן?? אינו מלמדו תורה צוה לנו משה!!! זה מה שאבא מלמד אותנו... תדע לך שיש תורה... מצוות... צריך לעשות ככה וככה... ולא לסור ימין ושמאל... אבל אח"כ... אחרי שהילד גדל וכבר מבין ענייני... והוא כבר נהיה אדם!!! עכשיו מתחיל החיוב של קריאת שמע... בשעה **שבני אדם** שוכבים ושבעה **שבני אדם** קמים... עכשיו אפשר להתחיל לצפות ממנו שיתחיל גם ליוזם ולא רק לקבל הוראות מגבחה... אגב: שלא תבין לא נכון!!! עול תורה ועול מלכות שמים זה לא לגמרי שני דברים... זה יכול להיות אותו דבר... זה אותו תורה ואותם מצוות... לפיכך שני אנשים שניגשים לקיים את אותה מצווה!! אחד מקיים אותה ממקום של עול תורה והשני מקיים אותה ממקום של עול מלכות שמים...

שני בתים בישראל... שניהם בתים שמורים... בשני הבתים האלו לא נכנס אינטרנט ולא כל מפגע רוחני אחר... אבל בית אחד זה לא נכנס בגלל שהרבנים לא מרשים... וזה אסור ואסור ואסור... זה גישה של עול תורה, ואילו בבית השני לא מכניסים את כל זה... אבל מיהות אחרת לגמרי... כי אנחנו בנינו בית במיוחד לה'... ואנחנו רוצים שהבית שלנו יהיה בית אלוקים... ולכן אנחנו מקפידים שלא יהיה בבית שלנו ריח של גרביים ולא ריח של סיגריות... כדי שלקב"ה יהיה ריח טוב... (ואצל הקב"ה רשת אלחוטית זה ריח של גרביים... ופלאפון לא חסום זה ענן סימך של סיגריות) מי שניגש ככה זה גישה של מלכות שמים!!! זה גישה של יוזמה! אני רוצה שהבית שלי יהיה עליין... אני רוצה להיות מרכבה לשכינה הקדושה... אני לא רק מקבל פקודות מגבוה וכל הזמן אסור לי... הרבנים לא יגידו לי את זה... הם רק יגידו לי שאסור... כי מתוקף פקודת ה' הם צריכים להגיד מה התורה אומרת... לא מה שנתנו לי להלחיל אם אני רוצה להשאיר בעול תורה ולהמשיך לקבל כל היום פקודות מלמעלה... או להתחיל להתחבר למשמעות הפנימית שעומדת מאחורי כל הפקודות האלו ולקבל על עצמי עול מלכות שמים... זה כבר עניין של גיל... אני מתכוין גיל רוחני... האם כבר עליתי כיתה... או עדיין נשארת כיתה...

אם תעקוב... זה כל הנושא בפרשיות האלו... משה רבינו כל הזמן חוזר ומשנן לנו... ועתה ישראל מה ה' אלוקיך מצווה אותך כי אם ליראה את ה' אלוקיך וללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך... תנסה לבדוק כמה פעמים המשפטים האלו חוזרים על עצמם... (אגב: אין פסוק אחד מיותר... לכל פסוק יש משמעות אחרת וכאן זה כבר הטייגן שלנו להתעכב על כל פסוק ולדעת מה הפירוש הנקודתי שלו...) מה שברור: משה רבינו רוצה להבהיר לנו: יראה, אהבה, ותפילה זה יסודות היהדות, זה לא נישא מסוימת בהלכות תפילה או השכמת הבוקר... אם הנושא הזה מעניין אותך... ואם אתה מבין מה חידשתי פה... כלומר: אם אתה מכיר את צורת החשיבה שאני בא לשלול כאן, ומעניין אותך מקורות לזה... אתה מוזמן לפתוח את ההקדמה למסילת ישרים, ועוד יותר מפורש במסילת ישרים במהדורת היוכות, (כידוע: רבינו הרמ"ח הוציא את המסילת ישרים בשתי מהדורות, המהדורה אחת בצורה ויכוח בין החכם לחסיד, והמהדורה השנייה מפורשת, היא המהדורה שכולנו מכירים, ע"כ במהדורה הראשונה, שם הנושא הזה מדובר בהרחבה גדולה, ובצורה של ויכוח בין החכם שלא מבין מה יש לעסוק יותר מידי הרבה בדרך העבודה, וכל ימיו הוא עסוק רק בלימוד התורה, ואילו החסיד מסביר לו באריכות... ובסופו של דבר ידו של החסיד על העליונה, (ואגב: הרמ"ח לא היה קשור לתורת החסידות, הוא היה כמה שנים לפני דורו של מרנא הבעש"ט הקדוש... כך שהוא לא מדבר על משהו מגורי, אלא על חובתו של היהודי בעולמו, ליון שם)